

J. Vanier

A KÖZÖSSÉG

A KIENGESZTELŐDÉS ÉS ÜNNEPLÉS HELYE

OMC, Bécs, 1986

A KÖZÖSSÉG

A KIENGESZTELŐDÉS ÉS ÜNNEPLÉS HELYE

Jean Vanier

A KÖZÖSSÉG

A KIENGESZTELŐDÉS ÉS ÜNNEPLÉS HELYE

OMC, Bécs, 1986

Egyházi jóváhagyással

Amű eredeti címe és kiadója: Jean Vanier, *La communauté, lieu du pardon et de la fête*; Editions Fleurus, Paris, 1979

Fordította: Koltay Mihály

Lektorálta: Dr. Liptay György

**Copyright der ungarischen Übersetzung: Opus Mystici
Corporis Verlag**

(in Verbindung mit dem Österreichischen Pastoralinstitut)

Satz: Eigenbetrieb des Verlages

Druck: Offsetdruckerei J. Neuf, 1080 Wien

MEGRENDELHETŐ:

OMC Verlag, A-1090 WIEN, Boltzmanngasse 14.

A KIADÓ ELŐSZAVA

1964-ben Párizstól mintegy 100 km-re egy kis faluban szokatlan, de jelentéktelennek látszó esemény történt: egy kanadai származású fiatalember, Jean Vanier, magához vett két értelmi fogyatékos, 25 év körüli fiatalembert, hogy megossza velük életét. Szíven találta Lukács evangéliumából Jézus hálaadása: „Áldalak téged, Atyám, ...mert elrejtetted ezeket (titkaidat) a bölcsek és okosak elől és a kicsinyeknek jelentetted ki...” (Lk 10,21). Meglátta: a szellemi fogyatékosok, a nyomorékok is lehetnek az isteni üzenet közvetítői, ezért alkalmasak a közösségi életre. Azóta kezdeményezése visszhangra talált az egész világon: Afrikában, Indiában, Ausztráliában, szülőhazájában, a legszegényebb latin-amerikai országokban alakultak közösségek azzal a céllal, hogy kezdeményezését folytassák. Ezek a nemcsak keresztényekből álló csoportok mindenkit befogadnak, aki elesett sorsa miatt nyilvánvalóan isteni üzenet közvetítője, még ha nem is vallásos, talán nincs is megkeresztelve. Mint Noé bárkája, válogatás nélkül befogadják és gondozzák a megváltásra szánt életet. Innen ered a mozgalom neve: Bárka (Arche).

Nem elmélet, hanem tapasztalat. Így jellemezhetnénk könyvünket, amelyet szerzője saját mozgalma közösségeinek írt. Nemcsak azt a 15 éves tapasztalatot gyűjtötte egybe, amely az alapítástól a könyv megírásáig eltelt, hanem bőségesen merít a katolikus egyház kétezer éves tapasztalatából is: idézi Szent Benedeket, Szent Bernátot, Loyolai Szent Ignácot éppúgy, mint korunk vallási nagyjait: Kalkuttai Teréz anyát, Roger testvért, a koncentrációs táborban megölt protestáns lelkészt, Bonhofeffert stb.

Könyvünk a közösség születését, fejlődését, esetleges feloszlását vitatja meg az olvasóval, egyúttal a vezető feladatait, az összefüggések lefolyását, a közös ünnepeket is. A könyv nem annyira olvasmány, mint elmélkedési anyag. Vagy méginkább: baráti, közös megbeszélés alapja lehet. Apránként földolgozott jó tanácsai a Bárka mozgalmon kívül is új lendületet adhatnak bármilyen más közösségnek: családoknak, társasházak lakóinak, szerzeteseknek, feladatokat teljesítő csoportoknak, énekkaroknak stb. A szerző mozgalma az egész világra kiterjed, tanácsai ezért általánosak és rugalmasak, így széles körben termékenyítően hatnak.

Könyvünk nemcsak akkor fog nagy szolgálatot teljesíteni, ha meglévő közösségeknek új lendületet ad. Tanácsaival olyan fölfo-

gást képvisel, amely világszerte fájó hiánycikk a szellemi „piacon”: nincs embertelenebb sors annál, mint ha valakinek — legyen az akár nyomorék — állandóan azt kell tapasztalnia, hogy nem kell senkinek. Ugyanez a meglátás vitte a kolostor csöndjéből az utcára Kalkuttai Teréz anyát, ugyanerről elmélkedik Roger testvér egyik húsvéti üzenetében, — és ugyanennek a gondolatnak hiánya taszít naponta embermilliókat valóságos tragédiákba: háborúkba, éhínségbe, gyilkosságokba, a szerelemmel történő visszaélésekbe, szét-hulló családok kilátástalan vergődésébe. Az emberről pragmatikus módon gondolkodni nem szabad! Ezt az eszmét képviseli könyvünk, és ezzel teszi a legnagyobb szolgálatot. Még akkor is, ha netán egyetlen közösség életét sem termékenyíti meg közvetlenül.

Adja Isten, hogy a II. János Pál pápa által is nagyra értékelt szerző tanácsai termékeny talajra hulljanak és hívők, nem-hívők számára egyaránt maradandó gyümölcsöt teremjenek.

BEVEZETÉS

Valaha zártabb csoportokban éltek az emberek. Nagyjából azonos szálak szőtték össze a családi közösséget, azonosak voltak a gyökerek is. A nép, a törzs ugyanazt a nyelvet beszélte, közös szertartásaik és hagyományaik voltak. Azonos életmódot folytattak és valamennyien ugyanazt a tekintélyt ismerték el. Összetartottak. Az összetartás egyrészt a test és vér közösségéből eredt, másrészt azért is össze kellett tartaniuk, hogy életszükségletüket megszerezzék és védekezni tudjanak az ellenséges szomszédok támadásai, valamint a természeti csapások ellen. A közösséghez tartozó emberek egysége tudatalatti mélységekben gyökerezett.

Megváltoztak az idők. A modern társadalom a természetes vagy családi csoportok szétesésével jött létre. Akik ma helyileg közel laknak egymáshoz, már nem tartoznak zárt jellegű csoportba. A városokban, de lassan már a falvakban is a szomszédok sem ismerik egymást. Mindenki bezárkózik, fél. A ház, a lakás falai mögé húzódik. Az emberi közösség már nem azonos az utca, a lakónegyed, a falu lakosaival. Tarkán keverednek és állandó mozgásban vannak a népek, a vallások, a filozófiák.

Ez a helyzet gyakran az egyes ember elmagányosodását eredményezi. A család leszűkül a szülőkre és a gyermekekre, és ezek sem találják mindig elviselhetőnek egymást. Elindulnak barátokat keresni. Az ember nem képes önmagában egyedül valami pusztán szigeten élni. Szüksége van társakra, barátokra, akikkel megosztja életét, világszemléletét, eszményeit, akikkel beszélgetni tud. Ezért ma ismét egymásra találnak az emberek. Találkozásukat már nem az határozza meg, hogy szomszédok vagy rokonok, hanem a rokonszenv vagy valami azonos gondolat, például közös ember- és társadalomszemléletük vagy pedig közös érdek kapcsolja össze őket. Sokan csak alkalmanként találkoznak, mások eljutnak odáig is, hogy közös fedél alatt élnek. Elhagyják otthonukat, szüleiket, esetleg még munkájukat is, hogy másokkal éljenek közösségben új feltevések mellett, új szemléletmóddal.

Ugyanakkor tanúságot akarnak tenni a társadalom felé az újonnan fölfedezett értékekről. Úgy érzik, hogy üzenetet hirdetnek a világnak, amely boldogságot, igazságot, vagyis teljesebb életet hoz. Az emberi társadalom kovászává szeretnének lenni. A béke és igazságosság megteremtésére vállalkoznak minden ember és minden nép között.

Vannak csoportok, amelyek a tevékenység, bizonyos feladat vagy küzdelem irányában tájékozódnak. Nem testvérként élnek együtt a többiekkel, hanem mint munkatársak, harcostársak. Tevékenységre való készségük hozza össze erőiket.

Más csoportok inkább az emberi kapcsolatokat értékelik. Ezek: az egymáshoz való viszony, a vendégszeretet és amit közösen tesznek. Feladatukat abban látják, hogy tanúságot tegyenek életükről és meghívják arra a többieket.

Két sarokpontja van náluk a közösségnek: az egyik a cél, amely vonz és egyesít, a közös érdek, amiért együtt vannak. A másik a barátság, amely a különböző személyeket összeköti: az egy közösséghez tartozás, az összetartás, az egymás közötti kapcsolat.

Tény, hogy minden közösségben több cél merül föl: az összetartást és együvértartozást sokféleképpen érthetik és valósíthatják meg. Hangsúlyozzuk: ebben a könyvben a „község” kifejezést olyan személyek csoportjára értjük, akik elhagyták megszokott környezetüket azért, hogy másokkal egy fedél alatt éljenek, velük személyes kapcsolatot fejlesszenek ki és az emberről, valamint az embernek Istenhez és az embertársakhoz való kapcsolatáról kialakított szemléletüket közösen valósítsák meg. Ez igen szűk értelmezés. Mások tágabb értelemben használják a közösség kifejezést.

A könyv elsősorban azokhoz szól, akik ilyen közösségben élnek, de sok mindenben alkalmazható a családi kis közösségre is. A közösségi élet két lényeges eleme ugyanis a családban is megtalálható: egyrészt a személyek közötti kapcsolat és az együvértartozás érzése, másrészt hogy egy cél felé töreksszenek közösen és erről életükkel tesznek tanúságot.

A könyv bizonyos részei használhatók azok számára is, akik nem élnek közösségben, de időnként összejönnek, hogy megosszák egymással eszményeiket, együtt imádkozzanak, vagy közösen tegyenek valamit, és így szorosabb kapcsolatban állnak.

Természetesen mindaz, amit mondok, átszövi Bárka nevű közösségem mindennapi életét. Ezek a tapasztalataim. Itt élek már 14 éve. Sok mindent tanultam még hozzá útjaimon, amikor a Bárka közösségeket látogattam szerte a világon, és sok mindenre rájöttem, amikor elbeszélgettünk azokkal, akik közösségben élnek. A Bárka közösségben az a különleges, hogy megpróbálunk együtt élni szellemileg sérült emberekkel. Segíteni szeretnénk őket fejlődésükben, önállóságra igyekszünk segíteni őket. Nem annyira „értük tenni”

akarunk valamit, hanem „velük lenni”. A szellemileg sérült ember, mint mindenki, aki kiszorul az élet peremére, úgy érzi, hogy kizárták mint értéktelent és nem szeretik. A közös élet napi dolgain keresztül, amelyek révén a szeretet testet ölt, a sérült ember lassan fölfedezi saját értékeit: szeretik, tehát szeretetre méltó.

1964-ben kezdtem élni a Bárkában, mert szerettem volna megélni az evangéliumot és követni Jézust Krisztust. Mindennap egyre inkább fölfedezem, hogy a keresztény életnek közösségben elkötelezett életnek kell lennie, és mennyire szükséges, hogy a közösség hittel elmélyüljön a Jézus iránti szeretetben és a Szentlélek jelenlétében. Jézusba vetett hitem indított mindannak megírására, amit ezeken a lapokon a közösségi életéről elmondok.

Nem akarom azt állítani, hogy a kereszténységen kívül nincs közösségi élet. Távol álljon tőlem. Szemben állna ez a szemlélet minden emberi tapasztalattal, minden jóérzéssel. Amint az emberek bármilyen okból egymásra találhatnak, máris kialakult a közösség valamilyen formája. De Jézus arra hívja apostolait, hogy szeressék egymást és meghatározott formában éljenek közösségben.

Sok ember érzi úgy, hogy vonzza a közösség, de egyre inkább látom, milyen nagy a tájékozatlanság a közösségi élet dolgában. Többen azt gondolják, pusztán arról van szó, hogy akik valahogyan megértik egymást, vagy valamilyen közös eszmény szolgálatára kötelezik el magukat, közös fedél alatt laknak, ettől máris közösséggé váltak. Az eredmény néha szánalmas. A közös élet nem egyszerűen valamilyen hirtelen ötletből, nem is csak szabályok létrehozásából áll. Egész sor elkerülhetetlen feltételnek kell megvalósulnia ahhoz, hogy a közösségi élet válságok és feszültségek árán létrejöjjön. Ha ezek a feltételek nem valósulnak meg, akkor minden félrecsúszás lehetséges, ez pedig előbb-utóbb a közösség halálához vezethet.

E könyv lapjain a közös élet néhány követelményére szeretnék rávilágítani. Nem doktori értekezésnek szántam, sem a közösségi életéről szóló tudományos fejtegetésnek. Pillanatfölfvételek ezek, amelyeket nem könyvekben találtam, hanem a mindennapi életből vettem, tévedések és kudarcok akadályain bukdácsolva, Isten ösztönzései és testvéreim meglátásai nyomán, a köztük alakuló egység vagy éppen a föllépő feszültségek és szenvedések árán tapasztaltam. A közösségi élet csodálatos kaland. Kívánom, hogy sokan éljék át ezt a fölfedezést, ami végül is nagy belső fölszabadulás: annak a szabadsága, aki szeret és akit szeretnek!

I. Fejezet

EGY SZÍV, EGY LÉLEK

Korunkban a városok személytelenné lettek és személytelenné tesznek. Sokan érznek éhséget manapság a közösség után, különösen akkor, amikor egyedül érzik magukat, fáradtak, gyöngék és szomorúak. Egyeseknek az egyedüllét elviselhetetlen, a halál előíze. A közösség csodálatos valaminek tűnik előttük: mint a befogadás helye, ahol megnyílnak mások előtt.

Más szempontból a közösség félelmet gerjeszt. Korlátozott mivoltunk és önzésünk mutatkozik meg benne. Amikor elkezdek másokkal tartósan együtt élni, akkor fölfedezem szegénységemet és gyöngéimet: képtelen vagyok megértetni magamat egyesekkel; belátom gátlásaimat, észreveszem érzelmi vagy szexuális életem rendezetlenségét, kielégítetlen vágyaimat, reményeim megghiúsulását, féltékenységet, gyűlölködésemet, irigységet. Amíg egyedül voltam, elhittem, hogy a világon mindenkit egyaránt szeretek. Amint viszont együtt vagyok másokkal, látom, mennyire képtelen vagyok rá, hogy másokat szeressek, milyen nem szívesen hagyok másokat élni. Ha viszont még arra is képtelen vagyok, hogy szeressek, akkor ugyan mi jó marad még bennem? Marad a sötétség, a reményvesztettség és a szorongás. A szeretet pusztá ábránd. Úgy tűnik, arra vagyok kárhoztatva, hogy magamra maradok és magányosan halok meg.

A közös élet fájdalmasan tárja föl korlátaimat, gyöngéimet, lényem egész rendezetlenségét. Rejtett szörnyetegek bukkannak elő — sokszor magam is meglepődöm. Ezeket a fölfedezéseket nehéz elfogadni. Keressük a módját, hogyan lehetne elkendőzni és újra eldugni ezeket a szörnyeket, vagy megpróbálni bebeszélni magamnak, hogy nem is léteznek. Menekülök a közösségből és megszakítom a kapcsolatot a többiekkel. Előfordul, hogy rájuk kenem a dolgot: ők a hibásak és a bennük levő szörnyetegek.

Ámde ha elfogadom, hogy ezek a szörnyetegek saját énem részei, akkor szabadjára ereszthetem őket és megtanulhatom, hogyan kell megfékezni őket. Ezzel elindultam, hogy belenőjjek a szabadságba.

Amikor tudom, hogy elfogadtak engem képességeimmel és korlátaimmal együtt, akkor a közösség egyre inkább a fölzsabadulásom helyévé válik. Ha fölfedezem, hogy mások befogadtak és szeretnek, akkor én is jobban elfogadom és megszeretem önmagamat. A közösség az a hely számomra, ahol olyan lehetek, amilyen vagyok — félelem és kényszer nélkül. A tagok kölcsönös bizalma elmélyíti a közösséget.

Az ijesztő közösségi élet így válik a növekedés terévé. Ettől kezdve nincs semmi szebb és jobb, mint a közösség, ahol valóban elkezdzünk szeretni és egymásban bízni. „Milyen jó és kellemes, amikor a testvérek együtt élnek. Olyan ez, mint az olaj, amely lecsordul Áron szakálláról” (Zsolt 133,1 k.).

Soha nem értettem jól ezt az utalást Áron szakállára, talán azért, mert soha nem volt szakállam. (Illatosító olaj ez, ami puhává, selymessé teszi a szakállt.) Ha viszont az olaj, amely lecsordul valakinek a szakállára, éppen olyan kellemes és jó érzést okoz, mint a közösségi élet, akkor a közösség valami csudajó dolog!

* * *

A közösség az a hely, ahol lényem legmélyebb sebei föltárnak és ahol megtanulom, hogy ezzel együtt kell folytatnom az életem. Ha pedig egyszer már elfogadtam önmagamat, akkor tartósan megindul újjászületésem. Igen, ebből a sérülésből születünk újjá mindnyájan!

EGYMÁSHOZ TARTOZUNK

Amikor az afrikai falvakban jártam, szertartásaikon és hagyományaikon úgy láttam, hogy igen mély közösségi életet élnek. Mindnyájan átérzik, hogy együvé tartoznak, egy néptörzshöz, egy faluhoz, mindnyájan testvérek. Emlékszem Man püspökére. Amikor Mons. Agré Abidjában a repülőtéren az egyik vámtisztviselővel találkozott, átölelték egymást, mint a testvérek: úgy örültek, mert egy faluba valók voltak. Egymáshoz tartoztak. A legtöbb afrikainak nem kell beszélni a közösségről, ők megélik a közösséget.

Azt mondják, hogy az ausztrál bennszülöttek nem vásárolnak más fogyasztási cikket, mint gépkocsikat, amelyekkel meglátogatják testvéreiket. Egyedüli fontos dolog számukra, a testvéri kapcsolatok ápolása. Mondják, olyan egység van köztük, hogy biztosan megsejtik, ha valaki meghal közülük. Belsőleg megérik.

René Lenoir a „Kizártak” c. könyvében (Les Exclus, Paris, 1974) kanadai indiánokról mondja el: „Ha valamelyik gyerekcsoportnak azt mondom, hogy megjutalmazom azt, aki először válaszol a kérdésekre, akkor összebújnak, együtt találják meg a feleletet, és amikor mind tudják, egyszerre kiáltják ki. Számukra elviselhetetlen volna, hogy egy közülük jutalmat kap, a többi pedig veszít. Aki nyerne, kíválna a testvéri közösségből. Megnyerné a jutalmat, de elvesztené az együvé tartozást.”

Nyugati civilizációnkat a versengés gondolata hatja át. A gyerekek iskolás korától „nyerni” tanul. Szüleik elégedettek, ha gyermekük első az osztályban. Így anyagi érvényesülése és az a vágy, hogy egy lépcsőfokkal följebb jusson, fontosabb neki, mint a testvéri együttlét, az együttérzés és a közösség. Saját házában egyedül élni, őrizni saját javait és újabbakat hajszolni, a kapun ezzel a fölírással: Vigyázz, harapós kutya! — ez az életideál. Viszont éppen, mert Nyugat elveszítette közösségi érzékét, azért keletkeznek mindenütt kis csoportok, amelyek meg akarják találni azt, ami az embereket egészen mélyen egybefűzi.

Nagyon sokat tanulhatunk az afrikaiaktól, és az indiánoktól. Arra emlékeztetnek minket, hogy a közösségben a legfontosabb az együvé tartozás érzése. Igaz, hogy a saját közösséghez tartozás könnyen akadályozhat abban, hogy más közösségek felé is szeretettel és tárgyilagosan nézzek. Ilyesmiből adódnak a törzsi háborúk. Sokszor az afrikai közösségi élet csak a félelmen alapul. A csoport, a néptörzs segíti életüket, összetartást teremt, megvéd és biztonságot ad, de valójában nem tesz szabaddá. Ha valaki elszakad a többitől, akkor egyedül marad félelmével, sérülésével és így találja szembe magát az ellenséges erővel, a gonosz hatalmakkal és a halállal. Ezeket a félelmeket a ritusok és fétisek fejezik ki, amelyeket bensőleg az összetartozás bizonyos negatív erői is jellemeznek. Az igazi közösség viszont fölszabadító erőként hat.

* * *

Szeretem ezt a szentírási mondatot: „Ezt mondom neki: Te vagy az én népem. Ő meg azt mondja majd: Én Istenem” (Oz. 2,25). Mindig Jessie Jacksonra, Martin Luther King egyik tanítványára emlékeztet, aki egy többezer négerből álló tömegnek odakiáltotta: „Az én népem megalázott nép”. Teréz anya pedig: „Népem éhezik.”

„Az én népem” azt jelenti, az én közösségem, azoknak a kis közössége, akik együtt élnek, de mindazoknak a nagy közössége is, akik körülöttünk élnek, és akikért a világon vagyunk. „Az én népem” azok, akik testembe-vérembe ivódnak, mint én is az övékébe. Akár közel vagyunk egymáshoz, akár távol, testvéreim neve szívembe van vésve. Hordozom őket, és ők hordoznak engem. Bármikor találkozunk, egymásra ismerünk. Egymásért vagyunk teremtve: egy földből valók vagyunk, egy test tagjai. „Az én népem” ez a kifejezés nem azt akarja mondani, hogy fölöttük állok, hogy a pásztoruk vagyok és foglalkozom velük, hanem azt jelenti: összetartozunk. Ami őket érinti, engem is érint. „Az én népem” nem azt jelenti, hogy vannak „mások”, akiket elutasítok. Nem. „Az én népem” az én közösségem, amely azokból áll, akik ismernek és hordoznak engem. Az egész nem lehet más, mint ugródeszka az emberiség felé. Nem lehetek „mindenki testvére”, hanem „az én népemet” szeretem mindenekelőtt.

* * *

Minél személyesebben jár valaki a belső egység útján, annál jobban mélyül és növekszik benne a másokhoz tartozás érzése. S nemcsak az egy közösséghez tartozás, hanem az egész teremtéshez, a földhöz, a levegőhöz, a vízhez, a tűzhöz, és minden élőhöz való tartozás érzése. Ha a közösség megadja a személynek az együvértartozás élményét, akkor hozzásegít ahhoz is, hogy elfogadja az elkerülhetetlen egyedüllétet, amikor személyesen találkozik Istennel. Ezáltal azonban a közösség nyitottá válik az egész teremtett világ és minden ember felé.

CÉLRATÖRÉS

A közösségnek legyen valamilyen terve. Ha néhányan elhatározzák, hogy együtt élnek, anélkül hogy céljukat meghatároznák és

tisztáznák, hogy miért vannak együtt, hamarosan feszültségek lépnek föl, és minden összeomlik. A közösségben gyakran abból ered a feszültség, hogy egészen különbözők az elvárások és nem beszélnek meg azokat. Azt hiszem így van ez a házasságban is. Hamarosan kiderül, hogy egészen más akar az egyik mint a másik. Viszont nemcsak együtt akarnak élni, hanem azt akarják, hogy ez a kapcsolat tartós legyen. Ezért tudniuk kell, mit akarnak közösen megvalósítani és milyenek akarnak lenni a közösségben.

Ez többek között azt jelenti: legyen minden közösségnek bizonyos szabálya, amely világosan meghatározza, miért élnek együtt és mit várnak egymástól. Ez viszont azt is jelenti: mielőtt megalakulnának, legyen a közösségnek rövidebb-hosszabb előkészítő időszaka, amelynek során megtervezik a közös életet és tisztázzák elgondolásaikat.

Bruno Bettelheim mondja az „Újjászületés helye” (Home for the Heart, London, 1974) c. könyvében: „Meg vagyok győződve arról, hogy egy közösség csak akkor indulhat virágzásnak, ha van ön-magán túlra mutató célja. Csak így lehet megélni, olyasvalamiként, ami kifejezésre juttatja: mély odaadás él bennük valami valóságért, amely túlmutat magán a közösségen”.

* * *

Minél hitelesebben és alkotó módon keresi egy közösség saját lényegét, annál behatóbban törekednek majd a tagok, hogy önmagukat fölülmúlva egymásra találjanak. Az ellenkezője is igaz: minél inkább közönyössé válik egy közösség eredeti célja iránt, annál inkább szétmorzsolódik az egység és annál sűrűbben jelentkeznek a romboló feszültségek. A tagokat már nem érdekli, hogyan tudnának válaszolni Isten és a szegények hívására, hanem egyre többet beszélnek saját problémáikról, saját maguk kiteljesítéséről, saját gazdagságukról és saját szegénységükről. Belső, szoros összefüggés van a közösségi élet két pólusa: a kivitelezés és célkitűzés között, ahogy ez a tagokban él.

* * *

Egy közösség akkor válik igazán eggyé és sugárzóvá, ha minden tagja belső sürgetést érez mindezek megteremtésére. A világban annyi a remény nélkül élő ember, annyi a válasz nélkül maradt kérdés, annyi ember hal meg magányában! Amikor a közösség tagjai rájönnek arra, hogy nem önmagukért vannak a világon, nem is saját megszentelődésükért, hanem hogy Isten ajándékát befogadják, továbbadják és így az emberek lelki éhségét és szomjúságát csillapítsák, akkor élük meg egészen a közösséget. A közösség legyen a világ sötétjében tündöklő világosság, az egyház életében föltörő forrás, minden ember számára. Nincs jogunk arra, hogy szívünknek csak felét adjuk oda.

MINDENKI EGYÉRT — EGY MINDENKIÉRT

A közösség akkor válik igazán valósággá, ha tagjainak zöme a „mindenki egyért” eszményétől az „egy mindenkiért” eszmény felé halad. Vagyis mindenki kész arra, hogy szívét kivételt nem téve megnyissa a közösség minden tagja felé. Így jut el az önzésből a szeretetre, a halálból a föltámadásra. Igazában ez a húsvéti ünnep: az Úr átvonulása köztünk, de egyben a mi kivonulásunk is a szolgaság földjéről az ígéret földje felé, ahol a belső főszabadulás vár ránk.

A közösség nemcsak együttlakás — ez lehet a kaszánya vagy a szálloda is. Nem lehet azonban csupán munkacsoport sem, még kevésbé viperafészek. Olyan hely legyen, ahol mindenki vagy legalább a többség (legyünk realistikusak) úton van az önzés sötétjéből az igaz szeretet világossága felé.

„Semmit ne tegyetek önzésből vagy hiú dicsőségvágyból. Inkább mindenki alázatosan tartsa a másikat magánál kiválóbbnak. Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is. Ugyanazt a lelkületet ápoljátok magatokban, amely Jézus Krisztusban volt.”

(Fil 2,3-5)

A szeretet nem érzelmi föllobbanás. Ez a fajta szeretet úgy figyel a másakra, hogy egyre inkább odaadás lesz belőle, mígnem elérkezik addig a pontig, ahol az egymáshoz tartozásból szövetség válik. Elkötelezik magukat arra, hogy meghallgassák a másikat,

helyzetébe képzeljék magukat, megértsék őt, összehangolódjának vele, válaszoljanak legmélyebb igényeire, együtt örüljenek a másikkal, kölcsönös menedéket jelentsenek egymásnak veszély idején, boldogok legyenek egymás jelenlétében, távollétében hiányozzék a másik. Ugyanazok a célok éltsék mindnyájukat, és egységes látásmódrá törekedjenek. „A szeretet egységet teremtő hatalom”, mondja Areopagita Dénes.

Ha elindul a szeretet egymás felé, akkor mindketten megindulnak egyazon valóság felé. Ugyanazt remélik, ugyanazt akarják. Közös szempontokat és közös eszményt keresnek. Komolyan azt akarják, hogy a másik Isten tervei szerint és mások szolgálatában megvalósítsa önmagát, hűséges legyen hivatásához és szívének minden erejével szeresse Istent és az embereket.

A közösségi élet két pólusát találjuk itt: az összetartozás érzését és azt a kívánságot: szeretnénk, ha a másik előbbre jutna az Isten és embertársai felé vezető útján. Világosodjék meg benne egyre ragyogóbban és mélyebben az igazság és a béke, amely eltölti Isten és önmaga felé.

„A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély. Nem tapintatlan, nem keresi a maga javát, nem gerjed haragra, a rosszat nem rója föl. Nem örül a gonoszszágnak, örömet az igazság győzelmében leli. Mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.”

(1 Kor 13,4-7)

Sok időre és többszörös megtisztulásra, többszörös meghalásra és föltámadásra van szükség, mire az emberi szív bejárja útját az önzéstől a szeretetig a „mindenki egyért”-től az „egy mindenkiért”-ig, az igazán Istenért és a szükségét szenvedőkért élő közösségig. Hogy igazán szeressek, ahhoz szünet nélkül meg kell halnom a saját elgondolásaim, érzékenységem, kényelmem számára. A szeretet útját áldozattal kövezik ki. Önzésem mélyen a tudatalatti világomban gyökerezik. Innen törnek föl önkéntelen reakcióim: mások elutasítása, támadó kedvem, saját érdekeim keresése.

Szeretni nem csak úgy lehet, hogy tudatosan kézben tartom magamat: elfogadok bizonyos dolgokat, uralkodom magamon és ellenőrzöm érzékenységetemet. Ez még csak a kezdet. Szeretni inkább annyit jelent, hogy finom érzéssel és megtisztult szívvel önként közeledem a másik felé. Ez a megtisztulás viszont csak Isten kegyel-

méből valósulhat meg benső énemben. Énem mélyéről a Szentlélek otthonából föltörő kegyelmek ezek. „Kiveszem testetekből a kőszívet és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet oltom belétek” (Ez 36, 26). Jézus megígérte nekünk, hogy elküldi a Szentlelket, a Vigasztalót, hogy belénk oltsa ezt az új energiát, ezt az új erőt, a szív e nagyszerű tulajdonságát, hogy valóban képes legyen mást befogadni úgy, ahogy van. Még az ellenséget is. Mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. Ahhoz, hogy megtanuljunk szeretni, egy egész életre van szükségünk, mert a Szentléleknek el kell jutnia lelkünk minden zugába, azokra a helyekre is, ahol tele vagyunk félelemmel, rettegéssel, védekezéssel, féltékenységgel.

A közösség akkor kezd kialakulni, amikor mindenki arra törekszik, hogy a másikat úgy fogadja el és úgy szeresse, amilyen.

„Karoljátok föl tehát egymást, amint Krisztus is fölkarolt benneteket” (Róm 15,7).

ROKONSZENVEK, ELLENSZENVEK

Két nagy veszély fenyeget minden közösséget: a barátok és az ellenségek a közösségen belül. Hamar megtalálja minden zsak a maga foltját. Szeretünk amellett lenni, aki tetszik nekünk, akinek ugyanolyan elgondolásai vannak, mint nekünk, ugyanúgy fogadja az életet, mint mi, humorérzéke is hasonló a miénkhez. Egymásból élünk, hízelgünk egymásnak: „Milyen nagyszerű vagy! Nagyszerű, hogy mindketten olyan jól fogjuk föl a dolgokat és eredményesen állunk hozzá mindenhez!”

Bizonyos barátságok, amelyek pusztán rokonszenven alapulnak, hamarosan a középszerű klubok szintjére süllyeszti a közösséget. A jóbarátok elkülönülnek a többiektől, hízelegnek egymásnak és elhitetik egymással, hogy egyedül ők értelmesek, — legalábbis értelmesebbek, mint a többiek. A barátság itt már nem ösztönöz arra, hogy fejlődjenek, hogy jobban szolgálják testvéreiket, hogy hűségesen gazdálkodjanak kapott tehetségükkel, hogy figyeljenek a Szentlélekre, és nagyobb bizakodással folytassák útjukat a sivatagon át a belső föl szabadulás ígért földje felé. A barátság nyomasztólag hat, mint valami válaszfal: akadályozza őket, hogy közeledjenek a másikhöz és figyeljenek arra, hogy mire van a másiknak

szüksége. Hosszú távon az ilyen barátságok szoros érzelmi függést teremtenek, amely a rabszolgaság egyik formája.

* * *

A közösségben jelentkeznek ellenszenvek is. Mindig akad olyan, aki nem ért meg, gátat vet nekem, ellentmond és elfojtja a bennem bontakozó életet.

Jelenléte fenyegetőleg hat rám: támadókedvet vagy bizonyos szolgálai meghunyászkodást vált ki belőlem. Jelenlétében képtelen vagyok őszintén megnyilatkozni és élni. Mások irigységet és féltékenységet ébresztenek bennem. Mindenük megvan, amit én szeretnék. Jelenlétük olyan érzést támaszt bennem, hogy képtelen vagyok az és olyan lenni, mint ők. Csillogásuk, intelligenciájuk saját nyomorúságomat juttatja eszembe. Ismét mások túl sokat várnak tőlem. Nem tudok válaszolni szüntelen érzelmi igényeikre. El kell utasítanom őket. Ezek az emberek számomra „ellenfelek”. Veszélyeztetnek. Resteltem elismerni, de gyűlölöm őket. Ez a gyűlölet természetesen lélektani természetű és nem erkölcsi jellegű — azaz nem szándékos. De sokszor azt szeretném, ha ezek az emberek nem léteznének. Elmaradásuk vagy haláluk számomra valóságos fölszabadulás lenne.

A közösségen belül a különböző módon érzékeny személyiségek között a gátlás és a vonzódás természetes valami. Oka lehet többnyire az, hogy érzelmi világunk éretlen, ezt pedig kisgyermek korunkban végbement események okozzák, amelyeket nem sikerül ellenőrzés alá vonnunk. Vegyük nagyon komolyan ezeket a kisgyermekkorbeli lelki sérüléseket.

Ne engedjük mégse, hogy kizárólag pillanatnyi érzéseink irányítsanak, különben a közösség hamarosan apró klikkekre bomlik. Attól kezdve már nem lehet szó közösségről, hanem csupán önmagukba zárkozó emberek csoportjáról, akik elszigetelik magukat a többiektől. Amikor belépek egy ilyen közösségbe, azonnal meg lehet érezni a feszültséget és a kimondatlan csatározásokat. Nem néznek egymás szemébe. Ha a folyosón találkoznak, úgy mennek el egymás mellett, mint két hajó az éjszakában. A közösség akkor válik igazán közösséggé, amikor tagjainak többsége egész tudatosan elhatározza, hogy ledönti a barikádokat, kibújik a barátságok maguk-szötte gubójából és kitarja karját az „ellenség” felé.

Hosszú út ez. A közösség nem tud egy nap alatt éretté válni. A teljes igazság az, hogy a közösség soha nem kész. Folytonosan fejlődik és növekszik a nagyobb szeretet irányába, vagy pedig visszafejődik.

* * *

Az ellenségtől félek. Képtelen vagyok meghallani kiáltását és szükség esetén segítségére sietni. Erőszakos, uralkodni vágyó magatartása lebéni. Menekülök előle, vagy pedig szeretném, ha eltűnne.

Valójában saját gyöngeségemet éretlenségemet, belső sivárságot tudatosítja bennem. Talán éppen ezekkel nem akarok szembenézni. Azok a hibák, amelyeket másokban bírálok, gyakran a saját hibáim: ezek elől menekülök, nehogy szembetalálkozzak velük. Aki a többieket vagy a közösséget bírálhatja és az ideális közösséget keresi, gyakran saját hibái és gyöngeségei elől menekül, elutasítja saját elégtelensége és sebei elfogadását.

Jézus üzenete világos:

„Nektek, akik hallgattok, azt mondom: Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal. Azokra, akik átkoznak benneteket, mondjátok áldást, és imádkozzatok rágalmozóitokért... Mert ha csak azokat szeretitek, akik benneteket is szeretnek, milyen hálát várhattok érte az Istentől? Hiszen a bűnösök is szeretik azokat, akik őket szeretik.”

(Lk 6,27 kk).

„Hamis” barát az, aki szemében nekem csupa jó tulajdonságom van. Igaz, a közelében fölélnkülök és jól érzem magam. Önmagamra ébreszt, ösztönöz, emiatt szeretem. Az „ellenség” ezzel szemben olyan érzésekre ébreszt rá, amelyeket nem szívesen veszek tudomásul. Ezek az erőszakosság, gőg, félelem, helytelen függőviszony, gyűlölet. A sötétség világa ez, amely bennem él. Ameddig nem vagyok hajlandó elfogadni, hogy a sötétség és világosság, a hibák és jó tulajdonságok, szeretet és gyűlölet keveréke vagyok, addig továbbra is föllosztom a világot „ellenségekre” (a „gonoszok”) és „barátokra” (a „jók”). Továbbra is emelem a barikádokat magamban és magam körül, és bőven gyártom az előítéleteket.

Ha viszont hajlandó vagyok elfogadni saját gyöngeségeimet és hibáimat, s egyben azt is, hogy lehetséges számomra a haladás a belső szabadság és az igazi szeretet felé, akkor majd jobban elfogadom mások hibáit és gyöngéit. Belátom, hogy ők is képesek a fejlődésre a szabadság és szeretet irányába, és elkezdem valószerűbben és szeretettel nézni az embereket. Mindnyájan halandó és esendő lények vagyunk, de él bennünk a remény, mert mindig lehetséges a növekedés!

A MEGBOCSÁTÁS SZÍVÜNK MÉLYÉN TÖRTÉNIK

Dehát lehetséges, hogy elfogadjuk magunkat sötét éjszakáinkkal, hibáinkkal, félelmeinkkel együtt — anélkül, hogy biztosak lennénk Isten szeretetében? Csak amint rádöbbenünk: az Atya nem azért küldte egyszülött Fiát hozzánk, hogy ítéljen és kárhozatra vessen; hanem hogy gyógyítson, megmentsen és a szeretet útján vezessen: ha föltárul előttem: azért jött közénk, hogy megbocsásson, mert lényünk legmélyéig szeret minket — csak akkor tudom elfogadni saját magamat igazi mélységében. Ez reménységet ad. Nem vagyok örökre bezárva önzésem börtönébe. Hiszen lehetséges, hogy szeressek. Így tudom majd elfogadni a többieket és tudok megbocsátani nekik.

* * *

Amíg másokban csak azokat a jótulajdonságokat látom, amelyek az én tulajdonságaimat tükrözik, nem lehetséges a növekedés. Kapcsolataim egy helyben topognak és előbb-utóbb összeroppannak. Emberek közötti kapcsolatok akkor válnak igazzá és tartóssá, ha mások gyöngéinek elfogadására alapozzuk azokat, abban a reményben, hogy kinőhetik még magukat. Ahogy az ünneplés a csúcsa, úgy a megbocsátás a szíve a közösségi életnek.

* * *

A közösség a megbocsátás helye. A kölcsönös bizalom ellenére gyakran elhangzanak olyan szavak, amelyek megsebeznek másokat. Az is előfordulhat, hogy a többiek elé helyezem magam, olyan helyzetek alakulhatnak ki, amikor erőpróbának vetem alá mások érzékenységét. Az együttéléshez hozzátartozik a kereszt: az állandó erőfeszítés, hogy a másikat elfogadjam és mindennap újra és újra megbocsássak neki. Szent Pál mondja:

„Öltsétek magatokra az irgalmasságot, a jószágot, a szelídséget és a türelmet. Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panasza van a másik ellen. Ahogy az Úr megbocsátott nektek, ti is bocsássatok meg egymásnak, legfőképpen pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke.”

(Kol 3,12-14)

Nagyon sokan azért jönnek a közösségbe, hogy valamit találjanak, valamilyen dinamikus csoporthoz tartozzanak, olyan életstílust fedezzenek föl, amely megközelíti az eszményit. Ha valaki nem tudja, amikor a közösségbe jön: belépésének egyetlen indoka csak az lehet, hogy fölfedezze a megbocsátás titkát, az hamarosan csalódni fog.

TÜRELMESEK LEGYETEK!

Nem vagyunk érzelmi kötődéseink és idegenkedéseink ura. Ezek lényünk legmélyén támadnak és csak jól-rosszul tudjuk ezeket ellenőrzésünk alá vonni. Mindössze annyit tehetünk, hogy nem követjük azokat az indításokat, amelyek sorompót emelnének a közösségen belül. Remélnünk kell, hogy a Szentlélek megbocsát nekünk és megtisztít minket, meglehetősen kusza lelkivilágunk kinövéseit pedig visszanyesi. Érzelmi életünkbe ezernyi félelem és önzés épült be kisgyermek korunk óta. Ugyanakkor Isten szeretetének ezernyi megnyilatkozása alakította egyéniségünket. Sötétség és viláosság keveréke vagyunk. Nem egyetlen nap műve, hogy érzésvilágunkat helyreigazítsuk. Ezer megtisztulásra és megbocsátásra van szükségünk, mindennapos erőfeszítésre és mindenekelőtt a Szentlélek ajándékára, aki belülről teremt mindig újjá minket.

* * *

Hosszantartó munkába kerül, amíg érzelmvilágunkat úgy tudjuk átalakítani, hogy képesek legyünk szeretni ellenségeinket. Türelmesnek kell lennünk saját érzelmeinkkel és félelmeinkkel szemben. Irgalmasnak kell lennünk önmagunkhoz. Ahhoz a merész lépéshez, hogy utat találjunk mások — mindenki — elfogadásához és szeretetéhez, egész egyszerűen azzal kell kezdenünk a dolgot, hogy fölismerjük saját gátlásainkat, féltékenykedéseinket, előítéleteinket, amelyek többnyire tudatalattiak. El kell ismernünk, hogy szégyen ördögök vagyunk: olyanok, amilyenek. Kérjünk bocsánatot az Atyától. Legjobb, ha beszámolunk erről egy papnak vagy Isten emberének. Ő majd megérteti velünk, hogy mi megy végbe bennünk: erősít minket őszinteségre való törekvésünkben és segít fölfedeznünk az Istentől jövő megbocsátást.

Amikor egyszerre csak azt vesszük észre, hogy életünk fáján nagyon rossz irányba hajolnak az ágak, hogy túl sok bennünk a gátlás és idegenkedés, akkor összpontosítsuk figyelmünket a nyelvünkre. Ne engedjük egyszerűen szabadjára, mert gyorsan kelthet civódást, amikor kiteregeti a másik hibáit és tévedéseit s örömmel fedezi föl másokban a rosszat. Testünk kicsi szerve a nyelv, de túl gyorsan válhat halálos veszedelem okává. Saját hibáinkat úgy akarjuk elrejtetni, hogy a másokét fölnagyítjuk. Amint viszont sikerül beismerni saját hibáinkat, mindjárt könnyebb elfogadnunk a másokét is.

* * *

Ugyanakkor meg kell kísérelnünk, hogy elismerjük az „ellenesség” minden jó tulajdonságát. Kell legalább valami jó tulajdonságnak lenni mindenkinben. Mivel félek tőle, talán éppen ezért ő is fél tőlem. Ha bennem gátlások vannak vele szemben, talán gát épül benne is. Nehéz két olyan embernek kölcsönösen fölismerni egymás jó tulajdonságait, akik félnak egymástól. Ilyenkor közvetítőre van szükség, aki segít a kiengesztelődésben. Béketeremtő emberre, olyan valakire, akihez nagy bizalommal megyek, és aki megérti ellenfeletem is. Ha föltárom előtte nehézségeimet, talán hozzá tud segíteni ahhoz, hogy fölismerjem ellenségem igazi értékeit, vagy legalább megérti magatartásomat és gátlásaimat. Ha egyszer sikerült fölismernem ellenfelem jó oldalát is, akkor eljutok odáig, hogy a jót ki is merjem mondani róla. Nagyon hosszú út ez. Egy szép napon mégis célhoz vezet, vagyis odáig, hogy hajdani ellenségemtől tanácsot vagy segítséget tudok kérni. Ha én kérek tőle valamilyen szolgálatot, az sokkal érzékenyebben érinti őt, mintha én akarnék szolgálatára állni.

KÖLCSÖNÖS BIZALOM

Az egymás iránti kölcsönös bizalom a közösség szívverése, amely a mindennapi megbocsátások és önmagunk szegénységének, gyöngeségének elfogadása nyomán születik meg. Ez a bizalom nem jön létre egy nap alatt. Amíg a közösséget kialakítjuk, bizony komoly időbe telik. Amikor valaki belép a közösségbe, akkor még szerepet játszik, olyannak igyekszik mutatkozni, amilyenek a közösség látni szeretné őt, amit a többiek várnak tőle. Lassan fölfedezi, hogy a közösség olyanként szereti őt amilyen, és hogy bízik benne. A bizalomnak azonban tartósan meg kell állnia a próbát, hogy növekedni tudjon.

A fiatal házások nagyok szeretik egymást, de van ennek a szerelemnek bizonyos felszínes és izgató eleme, amely egymásnak mint új földrésznek a fölfedezéséhez kapcsolódik. A szeretet — minden kétséget kizárólag — mélyebb az idősebb házastársak között, akik közösen éltek át sok próbatételt és tudják, hogy a másik a halálig hűségesen áll mellette. Tudják, hogy egységüket semmi sem tudja széthúzni.

Hasonló a helyzet a közösségekben is: szenvedések, nagy nehézségek, feszültségek közös leküzdése után, amikor a hűségnek próbát kellett kiállnia, növekszik a bizalom. Az a közösség, amelyben él a valódi kölcsönös bizalom, szétbontthatatlan.

*

*

*

A közösség nem egyszerűen abból áll, hogy emberek együtt élnek és szeretik egymást. Eleven életfolyam az: egy szív, egy szellem, egy lélek. Olyan személyek együttese, akik tényleg szeretik egymást és mindnyájan egy remény irányába törekszenek. Az öröm és nyíltság egészen különleges légköre jellemzi az igazi közösséget.

Ha ér valamit a Krisztusban adott buzdítás, a szeretetből fakadó intelem, a lelki közösség, a bensőség és együttérzés, akkor tegyék teljessé örömmet azzal, hogy egyetértetek, ugyanúgy szerettek és közös lelkesedéssel ugyanarra töreksztek.”

(Fil 2,1-2)

„A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt. Egyikük sem mondta vagyonát sajátjának, mindenük közös volt”

(ApCsel 4,32)

* * *

Az örömmel ez a légkörre úgy jön létre, hogy mindenki szabadnak érzi magát és szabadon megélheti azt, ami személyisége legmélyén van. Nem kell megjátszania magát. Nincs szüksége arra, hogy jobbnak lássák, mint a többieket. Nem kell hőstetteket végbevinnie ahhoz, hogy szeressék. Fölfedezi, hogy önmagáért szeretik és nem értelmi képességeiért vagy kezűgyességéért. Amikor valaki kezdi fölvenni a sorompót és leveti félelmeit, amelyek gátolják, hogy igazi önmaga legyen, akkor válik igazán egyszerűvé. Az egyszerűség abban áll, hogy merek önmagam lenni, mert tudom, hogy a többiek úgy szeretnek, amilyen vagyok. Tudom, hogy elfogadnak összes adottságommal és hibámmal együtt.

* * *

Sokaknak, akik a közösségben élnek, nagy nehézséget jelent, ha nem bíznak saját magukban. Az az érzésünk, hogy alapjában véve nem vagyunk szeretere méltók, ha látnák a többiek, hogy tényleg milyenek vagyunk, megvetnének minket. Félünk attól, ami még sötét és rendezetlen bennünk, aggódunk érzelmi és szexuális életünkben támadt nehézségeink miatt. Félünk, hogy nem tudjuk igazán szeretni a másikat. Hirtelen zuhanunk a földobott állapotból a lehangeltségbe, de egyik állapot se fejezi ki igazán, hogy kik vagyunk. Hogyan győződhetnénk meg arról, hogy szeretnek minket szegénységünkben, elesettségünkben, és hogy mi is alkalmasak vagyunk arra, hogy szeressünk?

Ez a növekedés titka a közösségben. Mi lenne, ha mindez Istentől adott ajándékként jönne létre, amely esetleg másokon keresztül érkezik el hozzánk? Lépésről-lépésre fölfedezem, hogy Isten és a többiek bíznak bennem: így sokkal könnyebb lesz bízni önmagamban, és növekszik ezáltal a mások iránti bizalmam is.

* * *

A közösségi élet azt jelenti, hogy megszeretem azt a titkot, amely az embermivoltot jelenti, és fölfedezem saját teljesen egyedi személyiségemet. Így válhat az egyén szabaddá. Életünkben ezen túl nem saját vagy mások kívánságai lesznek a mérvadók, hanem a személyiségem legmélyéről érkező hívás, és ez fölszabadít arra, hogy fölfedezzem a másik embert is a lelkem mélyén.

JOGOM VAN ÖNMAGAMHOZ

Többször gondoltam már arra, hogy könyvet írok erről a témáról: „Jogom van hozzá, hogy csúnya legyek”. Pontosabban arról lenne szó ebben a könyvben: „Jogom van hozzá, hogy önmagam legyek.” A közösségi életben sok nehézség származik abból, hogy embereket arra köteleznek: mások legyenek, mint akik valójában. Eszményt állítanak eléjük, amelyhez igazodniuk kell. Ha nem sikerül azonosulniuk azzal a képpel, amelyet eléjük állítottak, akkor attól kell tartaniuk, hogy nem fogják szeretni és befogadni őket, vagy legalábbis csalódni fognak. Ha viszont sikerül nekik, akkor tökéletesnek gondolják magukat. Pedig a közösségnek nem arra van szüksége, hogy tökéletes emberekből álljon. A közösség úgy jön létre, hogy személyek kapcsolódnak egymáshoz, akikben keveredik a jó és a rossz, a sötétség és világosság, a szeretet és gyűlölet. A közösség csak táptalaj, ahol mindenki gondtalanul növekedhet és a szeretet rejtett távlatait szabadon kibontakoztathatja. Igazában nem kezdődhet meg addig a növekedés, amíg föl nem ismerjük a fejlődés lehetőségét: hogy tele vagyunk még olyasmivel, ami megtisztulásra vár, hogy a sötétségből a világosság felé, a félelemből a bizalom felé kell haladnunk.

A közösségi életben gyakran túl sokat várunk az egyes tagoktól. Ezzel meggátoljuk őket, hogy megismerjék és úgy fogadják el sajátmagukat, mint amilyenek valójában. Rákényszerítjük őket, hogy álarc mögé bújjanak, pedig joguk van hozzá, hogy csúfak legyenek, ahogyan a többiek is azok, és lehessenek bennük sötét zúgok, irigység, sőt gyűlölet is. Az irigykedések és bizonytalanságok egészen természetes jelenségek, nem szégyenleni való „úri” betegségek. Mindez hozzátartozik sérült emberi természetünkhöz. Ez a valóság. Meg kell tanulnunk elfogadni mindezt, együtt élni ezekkel. Ne csináljunk tragédiát belőle. Lassan elindulunk a benső fölszabadulás felé, közben ugyanis úgy tapasztaljuk, hogy megbocsátottak

nekünk. A közösségben vannak gyakran olyanok is, akik öntudatlanul bűnösnek képzelik magukat. Érzik, hogy nem azok, akiknek lenniük kellene. Ezeket egyszerűen erősítsük és bátorítsuk, hogy bízzanak magukban. Érezzék meg, hogy gyöngeségeiket is megoszthatják velünk a visszautasítás kockázata nélkül.

* * *

Mindnyájunk lelkében van már, ami ragyog, mert már végbement benne a megtérés. És van, ami még az éjszakával küszködik. A közösség nemcsak olyanokból áll, akik megtértek. Mindig van bennük olyasmi, aminek alakulnia, tisztulnia kell. Vannak köztük olyanok is, akik még nem tértek meg.

* * *

Minden közösségben vannak komoly lelki sérülésekkel, valódi gátlásokkal, komoly idegbajokkal küszködő emberek. Veszélyesen sérültek gyermekkorukban, újjá kell formálni őket. Sebzettségük miatt kellett maguk körül hatalmas akadályokat építeniök.

Nincs mindig arra szükség, hogy pszichiáterhez vagy pszichoterápiára küldjük őket. Sok embernek egész életét gátlásaival és korlátaival együtt kell leélnie. Ők is Isten gyermekei és ténykedhet az Isten általuk is a közösség javára.

Nekik is gyakorolniuk kell a maguk képességeit. Ne sokat pszichologizáljunk, inkább a mindennapi megbocsátás útján segítsük kölcsönösen egymást, hogy elfogadjuk az idegbajt és a korlátozottságot. Ez a legjobb módja annak, hogy beolvasszunk őket a közösségbe.

RÁNKSZABOTT MEGHÍVÁS A KÖZÖSSÉGBE

A keresztény közösségben az Úristen emberileg igen különböző egyéniségeket hív meg, akik más-más osztályok, kultúrák, fajok

szülöttei. A legnagyobb közösségek éppen ebből a nagy változatosságból, a sokféle személyiségből és vérmérsékletből alakulnak. Ez mindenkit arra kötelez, hogy lépjen túl a rokonszenv és el-lenszenv korlátain és szeresse a másikat pontosan abban, amiben különbözik tőle.

Ezek az emberek soha nem maguktól döntöttek úgy, hogy egy fedél alatt éljenek másokkal. Emberileg ez lehetetlenül merész kihívás, de éppen azért, mert lehetetlennek tűnik, meglehet a belső bizonyosságuk, hogy Isten az, aki kiválasztotta őket a közösségi életre. Így lesz a lehetetlenből lehetséges. Most már nem saját emberi képességeinkre vagy a kialakuló rokonszenvre támaszkodunk, hanem az Atyára, aki meghívott bennünket, hogy együtt éljünk. Lassan-lassan új lelket önt belénk és új szívet teremt bennünk, hogy közösen tegyünk tanúságot a szeretetről. Minél lehetetlenebbnek tűnik emberileg az egész, annál nyilvánvalóbbá válik, mint a szeretet jele, amely Istentől származik és hírt ad arról, hogy Jézus közöttünk él. „Arról ismerik majd meg, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35).

Az első apostoli közösségbe Jézus egymástól teljesen különböző egyéniségeket választott: Péter, a halász, Máté, a vámos, Simon, a forrófejű zelóta, Júdás... Soha nem kerültek volna össze ezek az emberek, ha Jézus nem hívja meg őket.

Ne keressétek a tökéletes közösséget! Azokat vagyunk hivatottak szeretni, akiket az Isten a mai napon rendelt mellénk. Ők számunkra az Isten jelenlétének jelei. Lehet, hogy mi más személyiségeket válogattunk volna össze, akik talán kedvesebbek, értelmesebbek lennének. Viszont őket, akik tényleg itt vannak, Isten ajándékozta nekünk és választotta ki számunkra. Velük kell egységet teremtenünk és szövetségben élnünk.

* * *

Egyre inkább meglepnek azok az emberek, akik elégedetlenek a közösségben. Ha kis közösségben vannak, akkor szeretnének nagyobb, ahol jobban törődnek velük, több a közös megmozdulás és ünnepélyesebben készítik elő a liturgiát. Ha nagy közösségben vannak, ideális kis közösségről álmodoznak. Aki sokat dolgozik, az arról ábrándozik, hogy több ideje lehetne az imádságra. Akinek meg ideje van, az láthatólag unatkozik és lázasan keres valami ten-

nivalót. Ki ne álmodta volna meg az ideális közösséget, a tökéle-
test, ahol teljes a béke, tökéletes az összhang, megvan a mintaszerű
egyensúly a külső munka és bensőséges lelki élet között, teljes az
öröm, ragyog a verőfény?

Nehéz megértetni az emberekkel, hogy az „eszményi”-nek tar-
tott állapot teljességgel soha nem valósítható meg, a személyi e-
gyensúly és a megálmodott összhang pedig csak éveken át tartó
harcok és szenvedések árán születik meg és jön el közénk, mint a
kegyelem és a béke érintése. Ha valaki mindig az egyensúlyt keresi,
jobban mondva túl sokat aggódik a saját belső békéje miatt, az el
nem éri azt, mert a béke a mások szolgálatában álló szeretet gyü-
mölése.

Sok közösségi embernek, akik az elérhetetlen eszményt kere-
sik, legszívesebben azt mondanám: Ne keresd tovább a békét, ha-
nem nyújtsd egészen saját magadat ott, ahol vagy, ne magadat né-
zegesd tükörben, hanem azokra figyelj, akiknek szükségük van rád.
Légy közel azokhoz, akiket mia Isten neked adott. Kérdezd meg ma-
gadtól, hogyan tudnál ma jobban szolgálatukra lenni. Így magától
megtalálod a békét: egyszerre meglesz a nyugalmad és az a „híres”
egyensúly, amit keresel a bensőség és a külső munka, az imádság és
a tevékenység, az önmagadra és a másokra szánt idő között. A sze-
retetben minden megoldódik. Nem kell az időt tovább azzal veszte-
getned, hogy tökéletes közösség után futsz. Éljl teljesen a mai nap-
pal adott közösségben. Ne a hibákat nézd, amelyek léteznek (sze-
rencia létezik!). Nézd inkább saját hibáidat. és tudd meg, hogy
ezeket megbocsátották neked, és közben te is megbocsáthatsz má-
soknak és még ma módod van rá, hogy megtérj.

* * *

Sokszor könnyebb meghallani a szegények kiáltását, akik
messze távol vannak, mint a testvérekét a közösségben. Viszont an-
nak kéne egész természetesnek lennie, hogy meghallom azok se-
gélykiáltását, akikkel nap-nap után együtt vagyok és akik az idege-
imre mennek.

* * *

De az is lehet, hogy csak akkor tudok tényleg válaszolni mások segítségkérésére, ha fölismerem és elfogadom saját sérüléseimet.

OSZTOZÁS A GYÖNGESÉGEKBEN

Egy alkalommal Collen, aki több, mint 25 éve él a közösségben, azt mondta nekem: „Mindig szerettem volna egészen nyitott, egyes lenni a többiek felé. El akartam kerülni, hogy akadályozzam a közösségben Isten szeretetének áradását. Most kezdem belátni, hogy akadály vagyok és mindig az is leszek. Dehát a közösségi élet nem éppen abban áll-e, hogy elismerjem: tényleg akadály vagyok, elmondjam testvéreimnek és bocsánatot kérjek tőlük érte?”

Ideális közösség nem létezik. A közösség emberekből áll, akik magukkal hozzák gazdagságukat, de gyöngeségeiket, szegényességeiket is. Emberek, akik egymást kölcsönösen elfogadják, illetve megbocsájtanak egymásnak. Sokkal inkább alapja a közösségi életnek az alázat és a bizalom, mint az önfeláldozás és a tökéletesség.

* * *

Elfogadni saját és mások gyöngéit egészen más, mint valami csüggeteg kislelkűség. Ez nem az adott helyzet reménytelen, végzeteszerű tudomásulvétele. Lényege abban áll, hogy próbáljuk elfogadni a valóságot: abban igyekszünk nagyra növekedni, ami vagyunk, és nem az után törtetni, ami lenni szeretnénk, illetve aminek mások szeretnének látni.

Közösen fölépíteni akkor tudunk valamit, ha tudatában vagyunk annak, kik vagyunk, és kik a többiek, melyek az ő értékeik és hibáik, ha tudatosan elfogadjuk az Isten hívását, aki megteremtett minket. Életerőnknek abból a valóságból kell erednie, ami vagyunk.

* * *

Minél inkább fejlődik a közösség, tagjai annál érzékenyebbek és törekenyebbek lesznek. Néha pedig azt kellene gondolnunk, hogy az ellenkezője igaz: annyira megerősödik a bizalom egymásban, hogy egyre erősebbé válnak. Ez egyrészt így igaz, másrészt nem lehet figyelmen kívül hagyni a törekenységet és érzékenységet sem. Ezek új kegyelem forrásai lehetnek és megeremthetik a kölcsönös függés állapotát. Szeretni annyit jelent, hogy gyöngékké és sebezhetőkké válunk. Annyit jelent, hogy a sorompókat fölemeljük a másik előtt: széttörjük a páncélt amely akadályozna. Azt jelenti: megengedjük, hogy mások belépjenek az életünkbe, mi magunk pedig megértőbbek leszünk, hogy bebocsátást nyerjünk a többiek életébe. Az egység cementje a kölcsönös függés.

Didier a maga módján így magyarázta meg ezt egy közösségi beszélgetés során: „A közösség úgy épül, mint a ház: sokfajta kőből. De ami a köveket összetartja, az a malter. A malter önmagában homok és mész. Mindkettő gyöngye valami. Ha szél támad, fölkapja és szétszórja, porrá lesz. Így van a közösségben is: ami minket egybe tart — a malter — az bizony gyöngye és szegényes valami.” A közösséget a hétköznapi figyelmességek építik. Apró gesztusok, szolgálatok és áldozatok, amelyek tartós jelei annak, hogy „szeretlek” és „boldog vagyok veled”. Előre engedem a másikat; nézeteltérés esetén nem kényszerítem rá a magam igazát; magamra vállalom apró terheket pusztán azért, hogy a másikon könnyítsek.

* * *

Közösségben élni azt jelenti, hogy lebontom a falakat, amelyek sebezhető pontjaimat takarják, egyre inkább megismerem és elfogadom gyöngeségeimet, hogy igazán fejlődni tudjak. Így természetesen egészen rendjén való, hogy a közösségtől külön élő tagok hihetetlenül sebezhetőnek és rendkívül kiszolgáltatottnak érzik magukat. Akinek állandó harcot kell folytatnia életéért, az rákényszerül, hogy saját védelmére védőgátat emeljen, hogy ezzel elrejtse sebezhetőségét.

Előfordul, hogy emberek, akik hosszú ideig a Bárka-közösségben éltek, családjukhoz visszatérve az ingerlékeny támadókedv olyan súlyos rohamait tapasztalják önmagukon, amelyek alig elviselhetők. Pedig már azt hitték, hogy sikerült véglegesen kiűződniük ezt magukból. Kezdenek kételkedni hivatásukban és

személyiségükben. Az újraéledő támadókedv azonban egészen természetyszerű. Az illetők leépítettek magukban bizonyos gátakat és most látják: ilyen sebezhetőn nem élhetnek együtt olyan emberekkel, akik ezt a sebezhetőséget nem tudják figyelembevenni.

KRISZTUS ÉLŐ TESTE

Szent Pál beszél így az egyházról, a hívek közösségéről: mint testről, Krisztus titokzatos testéről. Minden közösség élő test, mi pedig mint a test tagjai egymáshoz tartozunk. Az egymáshoz tartozás érzése nem vérségi kapcsolat, hanem Isten hívásából származik. Ő mindnyájunkat személy szerint arra hívott, hogy együtt éljünk, egy közösség tagjai legyünk, egy testet alkossunk. Hívása alapján kötelezzük el magunkat egymás szolgálatára és vállalunk felelősséget egymásért.

„Mert, ahogy egy testben több tagunk van, s minden tagnak más a szerepe, sokan egy test vagyunk Krisztusban, egyenként azonban tagjai vagyunk egymásnak.”

(Róm 12,4-5)

Ebben a testben mindenkinek feladata van.

„A szem nem mondhatja a kéznek: Nincs rád szükségem, vagy a fej a lábnak: Nincs rád szükségem. Ellenkezőleg: a gyöngébbnek látszó tagok sokkal szükségesebbek. Sőt a test alacsonyabb rendű tagjait nagyobb gonddal vesszük körül, és a tisztességtelen tagok nagyobb tisztességben részesülnek. A tisztességes tagoknak ugyanis nincs erre szükségük. De Isten alkotta így a testet, és azért részesítette az alacsonyabb rendű tagot nagyobb tisztességben, hogy a testben ne támadjon meghasonlás, hanem a tagok törődjenek egymással. Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben van része az egyik tagnak, mindegyik örül vele.”

(1Kor 12,21-27)

Ebben a testben azért van mindenkinek külön adománya, hogy használja azt.

„A nekünk juttatott kegyelem szerint adományaink is különböznek: aki a prófétálást kapta, tegyen tanúságot a hit szerint, aki tisztséget kapott, töltse be tisztségét, aki tanító, tanítson, aki a buzdítás ajándékát kapta, buzdítson, aki jó tékonyodik, tegye egyszerűségben, aki előljáró, legyen gondos, aki irgalmasságot gyakorol, tegye örömet.”

(Róm 12,6-8)

A test, vagyis a közösség, tegyen mindent szeretetből és sugározzon szeretetet maga körül. Valósítsa meg az Atya művét, vagyis egyidejűleg olyan test legyen, amely imádkozik, gyógyít, mindenki-vel együtt szenved és életet ad azoknak, akik segítséget szenvednek és reménytelenségben élnek.

HASZNÁLD KEGYELMI AJÁNDÉKAIDAT!

Azzal építed a közösséget, ha használod saját kegyelmi ajándékaidat. Aki nem marad hűséges saját kegyelmi kincseihez, az megkárosítja a közösséget és annak minden tagját. Igen fontos tehát, hogy mindenki ismerje kapott kegyelmi kincseit, gyakorolja és felelősségérzettel növelje azokat magában. A többieknek ugyanis szükségük van ezekre, és joguk van tudni, hogyan használta a kegyelmi kincseket. Bátorítsák is az adományokat birtokló társukat, hogy fejlessze tovább azokat és ragaszkodjék hűségesen hozzájuk. Saját ajándékának megfelelően találja meg mindenki a maga helyét a közösségben. Ézáltal lesz nemcsak hasznos, hanem egyedüli és föltétlenül szükséges mindnyájuk számára. Így válik teljesen értelmetlenné a közösségben minden irigykedés és vetélkedés.

Elisabeth O'Connor — A teremtés nyolcadik napja c. könyvében — néhány találó példát mond el Szent Pál tanításához. Elbeszéli az egyik özvegyasszony történetét, aki belép a közösségbe. Néhányan vele együtt keresni kezdik, hogy mi is az ő sajátos kegyelmi ajándéka. Ő maga úgy gondolja, hogy neki ilyen nincs. Néhányan bátorítani próbálják: „A te kegyelmi ajándékod az, hogy itt vagy közöttünk.” Ő nem elégszik meg ezzel a válasszal. Néhány hónap múlva fölismeri, mi az ő sajátos adománya: „A közösség minden tagjáért név és személy szerint közbenjárók Istennél imádságom-

ban”. Amint ezt elmondta a többieknek, azonnal helyén érezte magát a közösségben. Mindenki tudta, hogy szüksége van erre a nénire és imáira, hogy jobban tudják gyakorolni saját kegyelmi ajándékaikat.

* * *

Amikor az említett könyvet olvastam, mindjárt tudatosult bennem, mennyire keveset beszélünk a Bárka közösségben egymás ajándékairól, pedig ez segítene kiépíteni a közösséget. Mennyire nem vagyunk tudatában, hogy függünk egymástól, és mennyire nem bátorítjuk egymást abban, hogy mindegyikünk hűséges maradjon saját kegyelmi ajándékaihoz.

* * *

Az irigység az a csapás, amely megsemmisítéssel fenyegeti a közösséget. Nem ismerjük föl, vagy nem fogadjuk elég bizalommal a nekünk szánt ajándékot. Ha jobban meggyőződnenék saját ajándékunk értékéről, akkor nem kellene a másik kincseire irigykednünk, amelyek mindig nagyobbak és értékesebbnek tűnnek, mint a sajátunk.

* * *

Sok közösségben egy kaptafára alakítják a közösség minden tagját s ezt, mint értékes tulajdonságot önmegtagadás után kívánják elérni. A törvényre, a szabályzatra építenek. Pedig éppen ellenkezőleg: a közösségben mindenkinek saját ajándéka gyakorlása közben kell növekednie, hogy így építse a közösséget. Csak így lehet mindig szebb, egyre ragyogóbb, így tehet tanúságot Isten országának valóságáról.

Nemcsak a külsőleg jól látható tehetségekre kell fölfigyelni. Vannak rejtett, mélyen élő lelki képességek. Ezek a Szentlélek finom művű ajándékai, amelyek a szeretethez kapcsolódnak és csak azt várják, hogy virágba boruljanak és gyümölcsöket hozzanak.

Vannak, akik rendkívüli adományokat hoznak magukkal. Képzőművészek, szervező tehetségek. Ezek a természettől adott képességek a Lélek kegyelmi ajándékaivá válhatnak. Néha ugyan előfordul, hogy egy-egy személyiség annyira belemerül hivatásos munkájába, hogy talentumait inkább csak a saját dicsőségére kamatoztatja, vagy arra, hogy érvényesüljön és uralkodjék a többiek fölött. Ilyen esetekben jobb, ha az illető a közösségben nem gyakorolja adományait, mert túl nehéz volna neki tehetségét valóban mások javára használnia. Neki ugyanis mindenekelőtt a mélyebben fekvő kegyelmi ajándékot kell önmagában fölfedeznie. Mások, épp ellenkezőleg, mozgékonyabbak és nyiltabbak, tehetségük nem teszi me-reven egyirányúvá őket. Ezek a maguk sajátos területét be tudják állítani, mint Istentől kapott adományukat a közösség szolgálatába.

* * *

„Minden azon múlik a keresztény közösségben, hogy valamennyiük nélkülözhetetlen láncszemmé váljék. Nem lehet a láncot széttépni, ha minden láncszem, a legkisebb is, erősen tart. Az a közösség, amely megtűri a haszontalan tagokat, saját romlását készíti elő. Ezért kell feltétlenül mindenki számára sajátos feladatot kijelölni a közösség szolgálatában, hogy a kétség óráiban senki ne érezze haszontalannak és használhatatlannak magát. Minden keresztény közösségnek azt is tudnia kell, hogy nemcsak a gyöngé tagoknak van szüksége az erősekre, de az erősek sem tudnak élni a gyöngék nélkül. A gyöngék kizárása — a közösség halálát jelentené.” (Dietrich Bonhoeffer)

Istentől kapott tehetségünk, amelyet a közösség gazdagítására szántunk, tényleg építi majd azt. Ha nem maradunk hűségesek ehhez az ajándékhoz, hiányt lát a közösség építménye.

Ebben az építményben Szent Pál fontosnak tartja a karizmák szerepét. Vannak azonban egyéb kegyelmi ajándékok is, amelyek közvetlenebbül kapcsolódnak a szeretet bizonyos megnyilatkozásaihoz.

Bonhoeffer a közös életről szóló könyvében felsorolja a közösségben szükséges különböző tulajdonságokat:

- féken tartani nyelvünket
- alázatosnak, kedvesnek lenni
- odafigyelni másokra

- készen állni egészen apró semmiségekre
- hordozni és elviselni testvéreinket
- megbocsátani
- hirdetni az ígét és megmondani az igazat
- érteni a tekintély gyakorlásához.

Az ajándék nem feltétlenül valamilyen feladatkör. Lehet az a szeretetnek olyan formája, amely valamilyen feladat elvégzésére ad ösztönzést. De lehet olyan fajta szeretet is, amely a közösségben nem úgy mutatkozik meg, hogy valamiféle feladatot kell megoldani.

Vannak, akiknek az a sajátos kegyelmi ajándékuk, hogy megérzik mások baját és átélik azt vele együtt. Az együttérzés (compassio) adománya ez.

A másíknál az a lelki ajándék, hogy érzékeli, amikor rosszul megy valami a közösségben, és gyorsan jelezni tudja, hogy pontosan hol a baj és mi az oka. Ismét más valaki a világoslátás ajándékát kapta: látja, mikor érkezik el a közösség fontos döntésekhez.

Vannak, akik az öröm és megnyugvás légkörét tudják megteremteni és ezzel a többiek belső növekedését elősegíteni. Mások jó érzéssel látják meg, hogy kinek mire van szüksége és melléje állnak. Ismét másoknak megvan az a sajátos képessége, hogy elfogadni és befogadni tudják a többieket. Mindenkinek megvan a maga sajátos lelki adottsága, amelyet szükségképpen a közösség javára, mindenki gyarapítására használhat föl.

Szíve mélyén pedig őrzi mindegyikük azt a titkos kapcsolatot, amely őt titkos és örök nevének megfelelően az Istenhez fűzi. Minden bizonnyal azért vagyunk ott a közösségben, hogy erősítsük, egymásnak lelki támaszt nyújtsunk. Mindnyájan bizonyos lelki táplálék vagyunk a többiek számára. A közösségben pedig azért vagyunk együtt, hogy megéljük az Atyához fűződő egyedülálló kapcsolatunkat Fiában, Jézus Krisztusban. Az egyes tagok kegyelmi ajándéka ennek a titokzatos kapcsolatnak a fényével ragyogja be a közösséget —, ebből fakad, ezt juttatja kifejezésre.

* * *

A közösség az a hely, ahol mindenki érzi, hogy szabadon az lehet, aki valójában, őszintén és bizalommal kifejezheti azt, amit

megél és gondol. Nyilvánvaló, hogy nem minden közösség jut el ennek tökéletes megvalósításáig, de nagyon fontos, hogy erre törekedjék. Ha valaki fél attól, hogy kifejezze magát, mert attól tart, hogy elítélik, idiótának tartják, vagy megvetik, — az annak a jele, hogy még nagyot kell előrelépnie. A közösségben teljes tisztelettel és figyelmesen kell meghallgatni a másikat. Gyöngéd figyelmességünk hivatott arra, hogy föltárja mindazt, ami a másokban szép és igaz.

Véleményt nyilvánítani nemcsak annyit jelent, hogy kimondom, mi a baj, szabadjára engedve sikertelenségeim és szeszélyeim sodrát — ha sokszor jó is szabadulnunk ezektől —, hanem azt is jelenti, hogy megosztom a mély indítékait annak, amit megélek. Sokszor ez a módja, hogy gyakorlom a magam kegyelmi ajándékát: erősítem vele a többiekét és segíteni tudom őket a növekedésben.

SZEMÉLYÜNK TITOK

A közösség az a hely, ahonnan az egyes ember elindul a belső fölszabadulást eredményező növekedés irányába: a személyes kapcsolat Istennel az önazonosság és a szerető önátadás kialakulásának helye. A közösség soha nem törekedhet elsősége a személy rováására. Ellenkezőleg: a közösség szépsége és egysége éppen mindig az egyes ember szerető tudatából fakad, aki teljes szabadakaratral a többiek szolgálatára adja oda magát.

Egyes közösségek (amelyek valójában csak csoportok vagy szekták) a személyes öntudat elnyomására törekszenek, hogy elérjék azt, amit ők nagyobb egységnek neveznek. Megpróbálják akadályozni az egyes embert gondolkodásában és személyes lelkiismeretének kialakításában. Megkísérlik, hogy elnyomják azt, ami személyiségünk titka és meghitt benső világa —, szerintük minden, ami a személyes szabadsággal kapcsolatos, ellentmondásban áll az egység tudatával.

Mindenkinek ugyanazt kell gondolnia. Ezzel viszont a személyes gondolkodás körébe nyúlnak bele erőszakosan. Ez már agymosás! Az emberi személy automatává válik. Az ilyen egység a félelemre épül: fél önmagától és attól, hogy egyedül marad, ha a többiektől elválik. Félelem a zsarnoki tekintélytől, titokzatos erőktől és

megtorlástól (abban az esetben, ha megválnak a közösségtől). Egyes titkos társulatok és szekták csábító vonzereje igen nagy. Olyan embereknek, akiknek nincs kellő bizalmuk és gyöngje az egyéniségük, nagyobb biztonságot ad, ha teljesen másokhoz kötődnek: csak azt gondolják, amit a másik gondol. Engedelmeskednek anélkül, hogy gondolkodnának, és így hagyják „kezelni” magukat. Az egygyűvétel-
tozás érzése minden mértéket túllép náluk. Személyiségük benső magva alárendeli magát a csoportból jövő kényszernek és lassan teljesen képtelen lesz arra, hogy azt otthagyja. Olyan ez, mint valami összeesküvés. Úgy belekeverik az illetőt, hogy az már képtelen szabadulni.

Az igazán jó közösségben minden egyéniségnek meg kell őriznie lényé legmélyebb titkát: ezt nem kell mások elé tárnia, vagy másokkal megosztani. Talán nem is tudja megosztani. Vannak Isten ajándékai között olyanok, bizonyos szenvedések, személyes ihletések, amelyeket nem lehet a közösség elé tárni. Mindenki számára maradjon meg a lehetőség, hogy személyes lelkiismeretét elmélyítse. Éppen ez a közösség gyöngesége és ereje. Gyöngeség, mert ismeretlen marad valami. Viszont egyéni szabadságának meghagyása folytán mélyülhet el az egyes ember önmagának és kegyelmi ajándékának önkéntes átadásába és ezáltal tudja építeni a közösséget. Vagy éppen ellenkezőleg: hűtlenné válhat a szeretethez, visszavonulhat a maga önzésébe és ezzel károsíthatja a közösséget. Gyöngeség azért is, mert a személyiségnek és az Istennel való kapcsolatnak teljes elsőbbsége folytán csakis a személy kaphat Isten új hívása nyomán más helyet a közösségben. Így esetleg nem tölti be tovább azt a szerepet amelyet a közösség leghasznosabbnak lát számára, sőt akár meg is válhat a közösségtől. Isten útjai az egyes emberi személlyel kapcsolatban nem mindig azonosak a közösség és a felelős vezetők útjaival. De a személyiségnek ez az elsőbbsége egyben nagy erő is, mert nincs erősebb, mint az olyan szív, amely szeret és önként Istennek és másoknak ajándékozza önmagát. A szeretet erősebb, mint a féltő aggodalmaskodás.

Jézus búcsúbeszédében háromszor imádkozik azért, hogy apostolai egyek legyenek, amint ő egy az Atyával. „Hogy mindnyájan egyek legyenek”. Ezeket a szavakat sokszor alkalmazzák a különböző keresztény egyházakra, de elsősorban áll a közösségeken belüli egységre. Az egység, amelyre minden közösségnek törekednie kell: „Egy szív, egy szellem, egy lélek”.

Úgy gondolom, hogy ez az egység valami különleges ajándék, amelyet mint ilyet a Szentlélektől kell kérni: ajándék, teljes mélység-

gében és mindazzal, amit magában foglal. Istennek olyan ajándéka, mely után törekedni jogunk és kötelességünk.

Az egység, a közösségnek ez a kegyelmi ajándéka abból származik, hogy minden tagja igazán önmaga, teljesen megéli a szeretetet és egészen megéli a maga sajátos kegyelmi adományát, amely egyedül az övé és a többiétől különbözik. A közösség így tehát tényleg egy, mert egészen a Szentlélek működésének rendeli alá magát.

Jézus főpapi imája (Jn 17) csodálatos. Távlatai messzebbre mutatnak, mint amit el tudunk képzelni, vagy ami után vágyódni tudunk.

Az Atya és a Fiú egysége tökéletes, lényegi egység. Minden közösségnek erre az egységre kell törekednie, de ezt csak a természetfölötti rend titokzatos világában tudja megvalósítani: a Szentlélekben és a Szentlélek által. Amíg itt a földön élünk, az minden, amit megtehetünk, hogy alázattal közeledünk felé.

* * *

Ha ketten-hárman összejönnek az ő nevében, Jézus velük van. A közösség a jelenlét jele, az egyház jele. Sokan azok közül, akik hisznek Jézusban, nyomorúságban élnek: az asszony, aki férjével veszekszik; a beteg a pszichiátriai osztályon; a magányosan élő, aki inkább sértődékeny, semmint hogy másokkal együtt tudna élni. Ezek is esetleg Jézusba vetik reménységüket. Szenvedésük bizonyos mértékben a keresztség jele, a szenvedő egyház jele. Az imádkozó és szerető közösség viszont a föltámadás jele!

* * *

Amíg ott a félelem és előítélet az emberi szívekben, addig lesz háború és égbekiáltó igazságtalanság is. Hogy megoldódjanak a világproblémák, ahhoz a szíveknek kell megváltozniuk. A közösség ad az embernek lehetőséget arra, hogy ember legyen, hogy gyógyítsa és gazdagítsa érzelmi életét és haladjon az egység és a belső fől szabadulás felé.

Ahogy csökken bennünk a félelem és az előítélet, úgy növekszik a bizalom Isten és az emberek iránt. A közösség kisugárzik és

tanúságot tesz egy olyan fajta életstílusról, amely megoldást hozhat világunk sok zavaró gondjára. A háborúra ez a válasz: testvérként élni. Az egyenlőtlenségre ez a válasz: megosztani. A reménytelenségre: gyanakvás nélküli bizalom és remény. Az előítéltre és gyűlöletre: megbocsátás.

Igen, aki a közösségért dolgozik, az emberért dolgozik. Békét teremteni annyit jelent, mint munkálkodni a világ kérdéseinek helyes megoldásán. Számunkra azt jelenti: dolgozni Isten országáért. Fáradozni azért, hogy minden ember részt kapjon az örökkévaló élet örömeiből.

II. Fejezet

SZÖVETSÉGET KÖTÜNK

Sokan azért kezdenek közösségi életet, mert vonzza őket az egyszerűség és szegénység. A közösségben megosztják javaikat és elfogadják egymást. Az emberi kapcsolatok állnak előtérben. Mások azért jönnek, mert aggodalom él bennük: túl sok követelményt támaszt a társadalmi élet a világban. Azt remélik, hogy kibontakozásuk jobban sikerül ott, ahol természetes egyszerűséggel élnek és még ünnepelni tudnak. Lassan-lassan viszont fölismerik, hogy a közösségi lét nemcsak ebben áll.

Ahhoz, hogy kitartsanak, el kell fogadniuk bizonyos közösségi fegyelmet, bizonyos szervezeti formákat. Naponta azon kell fáradozniuk, hogy kikerüljenek önzésük zárt köréből. Fölfedezik, hogy a közösségi élet elsősorban nem életstílus, hanem Istentől jövő hívás, hogy másokat a felszabadulásra irányuló törekvésükben segítsünk és vállaljuk értük a felelősséget. Ez pedig fáradtságos dolog. Sőt, mi több: nem egyszerűen vállalni kell a terhet és elkötelezni magunkat irányukba, hanem tudomásul venni és elfogadni, hogy szeretetből mások együtt hordozzák velünk a mi terhünket. Közösségben élni annyit jelent, mint kölcsönös függés állapotába kerülni: szövetségre lépni. S ez igen nehéz, nagyon igényes feladat, mert együttjár saját hibáim föltárásával.

Fejlődésünket ezen a fokon, amelyen ténylegesen és felelősséggel vállaljuk mások terhét, gyakran gátolja saját aggodalmaskodásunk. Sokkal egyszerűbb megmaradni a rokonszenves egymás mellett élésnél, ahol mindnyájan megőrizzuk szabadságunkat és a tisztas távolságot. Akkor viszont megáll a növekedés: elsáncoljuk magunkat kis ügyeinkbe és kényelmünkbe.

*

*

*

Az első idő a közösségben csaknem mindig idillikus: minden tökéletes. Akik belépnek, képtelenek észrevenni a hibákat, csak az előnyöket látják meg. Minden olyan csodálatos, minden nagyon szép.

Az az érzésük, hogy szentek veszik őket körül, akik már tényleg azok, amivé mi szeretnénk lenni.

Aztán jönnek a csalódások: fáradtság, magányosság-érzet, sikertelen ütközés a tekintéllyel. Jelentkezik a honvágy. A levertség időszakában minden elsötétül: ilyenkor a kezdő nem lát meg semmi mást, csak a közösség hibáit és mások hibáit. Minden ingerelni kezdi. Az az érzése támad, hogy csupa képmutató veszi körül, akik csak a törvényre, a szabályokra, a szervezetre figyelnek. Közben pedig teljes az összevisszaság és a szervezetlenség. Az élet elviselhetetlenné válik.

Minél inkább idealizáltuk kezdetben a közösséget és minél magasabb polcra helyeztük a felelősöket, annál nagyobb lesz a kiábrándulás. A mennyei magasságokból homlokegyenest a szakadékba zuhanunk. Amikor mindkettőt átvészeltük, akkor következik a harmadik időszak: a szövetség vállalása. Valóságszerűek leszünk és így elkötelezzük magunkat. A közösség tagjai nem szentek, de nem is ördögök, egyszerűen emberek. Mindegyikben keveredik a rossz a jóval, a sötétség a világossággal, de mind növekedőben van és reménységben él.

Kezdünk gyökeret eresztetni. A közösség nem a magasságokban található és nem is a mélységben, hanem itt a földön. Készen állunk hát arra, hogy vele együtt haladjunk előre. A tagok elfogadják egymást és a közösséget olyannak, amilyen: bíznak abban, hogy együttesen tudnak majd növekedni.

A közösségben vállalt elkötelezettség sajátos valami. A tagok elfogadják: Isten arra hívta meg őket, hogy közösségben éljenek, imádkozzanak, együtt dolgozzanak és a szegények jajkiáltásával törődjenek. de mindez inkább a lét, mint a tevékenység szintjén történik. A tevékenykedő elkötelezettséget a közösségben rendszerint megelőzi annak fölismerése, hogy az illető már „befutott”, beletartozik a közös testbe, ahol kölcsönösen szövetségre léptek a tagok egymással, Istennel és a szegényekkel, akik várják a közösség gyümölcseit. Egy kicsit olyan ez, mint a jegyesség: a felek fölismerik, hogy valami létrejött közöttük, és hogy máris egymáshoz tartoznak, mielőtt még a házasságban elkötelezték volna arra magukat. Ez a fölismerés vezet ahhoz a végleges döntéshez őket, hogy a házasságban elkötelezzék magukat és abban a szövetségben hűségesek maradjanak.

A közösségben minden annak fölismerésével kezdődik, hogy egymásnak valók vagyunk. Egy reggel arra ébred az ember, hogy

fölfedezi: máris fennálnak a kapcsolatok. Csak ezután jön az aktív elhatározás, hogy elkötelezik magukat és hűséget ígérnek egymásnak. Ezt az elhatározást kell a közösségnek megerősítenie.

Vigyázni kell arra, hogy ne túl sok idő teljék el a kötődések föl ismerése, a döntés és a szövetség között. Máskülönben előfordulhat, hogy nem sikerül bevenni a kanyart és az árokba fordulunk.

Henri Nouwen mondja: Az igazi magány nem áll ellentétben a közösségi élettel. Ellenkezőleg: ott jövünk rá arra, hogy mi már egyek voltunk, mielőtt még együtt kezdtünk volna élni. Az idősebb tagok a közösségben tudják, hogy az évek során — éppen a közösség nehéz napjaiban — nem ők akadályozták meg akaraterejükkel a szakadást, hanem Isten őrizte meg a közösség egységét. Valóban: nem azért vagyunk közösség, mert közös célunk van, vagy mert szeretjük egymást, hanem azért mert az Isten hívott meg minket.

FELELŐS VAGY KÖZÖSSÉGEDÉRT

Nemrégiben meghívott vendég voltam Párizsban a rueili diakonissza nővérek ünnepélyes fogadalomtételén. A prior atya mind egyik nővérnek, aki örök fogadalommal Istennek szentelte életét, mellkeresztet akasztott a nyakába és közben ezt mondta: „Vedd ezt a keresztet. Istenhez tartozásod jele ez a mi közösségünk szívében. Ettől kezdve ez a te közösséged is. Te is felelős vagy velünk együtt hűségéért”. Igen, mindenki felelős a közösség hűségéért, nemcsak a „felelősök”.

* * *

Az „én népemhez” tartozás érzése, a szövetség azzal az ígérettel, amelyet az magában foglal, ez a közösségi élet benső találkozáspontja. Fölmerül a kérdés: „Ki az én népem?” Az „én népem” csak azok, akikkel együtt élek, akik ugyanazon utat választják, mint én, vagy azok, akikért az egész közösség létrejött? Ezt példával kell megmagyaráznom. Három ember él közösségben az egyik „bádogvárosi” szegénynegyedben. Megpróbálják a többieket a legnagyobb figyelemmel és szeretettel fölkarolni. Jézus iránti szeretetből hatá-

rozták el erre magukat. Tehát küldetésük van. Jelenlétükkel szeretnének tanúságot tenni az Atya szeretetéről. Életükkel akarják hirdetni az evangéliumot. Nos, hát az „ő népük” a közösség, amelyhez hozzátartoznak és amely lelkileg — esetleg anyagiilag is — gondoskodik róluk, vagy a bádogyáros lakói, a szomszédaik azok? Kiért készek odaadni az életüket?

Ugyanez a kérdés jelentkezik a Bárkában is. Kikből áll ez a közösség? Zömében az „asszisztensekből”, azokból a segítők közül, akik önként jönnek, többé-kevésbé azonos indítások nyomán, vagy pedig azokból a fogyatékos emberekből, akik nem maguk döntenek el, hogy jöjjenek, hanem a szociálpolitikai osztályok, klinikák, a családok küldik őket.

Asszisztensek vagy fogyatékosok? Mi egy közösséget akartunk alkotni és nem kettőt. Ez elméletileg nagyon szép, de a valóságban nemde az a törekvés a segítőknel, hogy inkább csak egymás között hoznak létre közösséget és ezzel megelégszenek? Lényegesen nehezebb dolog ugyanis, (mert azt kívánja, hogy folyamatosan meghaljunk önmagunknak,) ha valóban közösséget vállalunk a legszegényebbekkel és velük azonosulunk. Minél közelebb kerülünk érzelmileg a segítőkhez, annál inkább kockáztatjuk, hogy eltávolodunk a szegényektől. Nem lehet ugyanis egyidejűleg többhelyütt otthagyni a szívünket.

Menjünk még tovább: Szabad-e „az én népem” közösséget csak azokra korlátozni, akik mint segítők és fogyatékosok egy fedél alatt élnek? Vajon nem tartoznak hozzá ehhez a néphez a szomszédaink, barátaink is? Amilyen mértékben növekszik valaki a szeretetben, úgy tágul a szíve is. Amikor a szoros értelemben vett közösség bizonyos érettségre jut, akkor kitágulnak a közös ügy valóságának, az „én népem”-nek a határai. A közösség minden tagjának tisztáznia kell, hogy mi az előbbrevaló. Hol kell minden energiát bevetnie? Kikért kell az életét odaadnia?

A fölhozott esetben a „bádogyárosban” élő három ember számára nemde az a fontos, hogy a közösség, amelyhez tartoznak, energia-forrás legyen számukra, amely lehetővé teszi, hogy a bádogyárosban egyre inkább „népükért”, vagyis a szegény nyomorultakért éljenek? Akkor már nincs vita és ellentét a hovatartozás körül. A forrás arra való, hogy táplálja a fákat, ezek pedig gyümölcsöt teremjenek és a gyümölcsben ott legyenek a holnap elültetendő magok. A Bárkában nemde szintén azért van a segítők egysége, hogy segítsék és bátorítsák egymást, így minél közelebb kerüljenek a fo-

gyatékosokhoz és mindnyájan egy közösséget alkossanak? Az egyik hovatarozás nem zárja ki a másikat, az egyik a másikért van. Egységet alkotnak együtt mindnyájan, hiszen a szeretet lényegénél fogva adni akar és nem birtokolni.

* * *

Ha valaki belép a közösségbe, ezt azért teszi, mert másokkal együtt akar élni, de ezen túlmenően a közösség célkitűzése miatt akar élni, válaszolva Isten hívására, választ adva a szegények segélykiállítására. A közösség ezáltal olyan lélettér, ahol együtt növekszünk és válaszolunk Isten hívására.

* * *

A közösség soha sincs önmagáért. Olyan valóság körébe tartozik, amely túlnő határain: a szegényekhez, az egész emberiséghez, az egyházhoz, a mindenséghez tartozik. Istentől jövő adomány. Tanúságtétel az egész emberiség számára.

* * *

A közösség, és azok akikkel együtt élek, támpont, ahonnan elindulok. Segítség, hogy a teremtés méreteire tághíthassam szívemet. A közösségnek akkor van értelme, ha képes vagyok azt fölfogni minden gyökerében és szerteágazó kiteljesedésében is.

* * *

Egyes közösségek messze eltávolodnak célkitűzéseiktől. Tagjaik már nem tudják világosan, ki az „ő népük”, nem tudják milyen kiáltásra kell válaszolniuk. Nem tudják, miért kell növekedniük világosságban, békében és szentségben. Nem tudatosítják magukban hivatásukat, hogy az élet forrásává kell válniuk „népük”, ínséget szenvedő népük számára.

Vannak köztük, akik félnek közeledni a bajban lévő emberekhez: nem akarják vállalni a kockázatot, hogy szívük sebet kap. Mert vállalni azt, hogy megsebzett emberek legyünk, már annyit jelent, hogy megkötöttséget fogadunk el: szövetségre lépünk. A szegény lesz majd a pásztor, aki vezetget minket. Amikor igent mondunk azok felé, akiket a világban keresztre feszítettek, akkor igent mondunk a Keresztrefeszítettnek a Golgotán. Aki pedig igent mondott a Golgotán keresztre feszített Jézusnak, annak igent kell mondania a világban keresztre feszített embereknek. Jézus mutatja meg arcát a szegényekben. Amit a szeretet legegyszerűbb gesztusával teszünk valamelyik egészen jelentéktelen testvérünknek, azt neki tesszük. Ő az éhező, a szomjazó, a fogságban lévő, az idegen, a rongyoskodó, a beteg. Együtt élni Jézussal annyit tesz, mint együtt élni a szegénnyel.

* * *

Meglepő azok száma, akik úgy tervezik, hogy belépnek a közösségbe. Szándékuk annyira lefoglalja őket, hogy már nem nézik sem a valóságot, sem a körülöttük levő embereket, akiknek szükségük volna rájuk. A terv vakká is tehet az adott pillanattal szemben. Legjobb úgy belépni a közösségbe, hogy az illetőnek nincsenek terve, hanem lehetőleg intenzíven éli a mindennapi életet: teszi, amit mindennapi munkája megkíván, várja, hogy rendelkezzenek vele, készséges meghallani mindent, készen áll mások befogadására. Belépése a közösségbe aztán egészen természetes módon, csaknem magától megy végbe.

* * *

Az olyan közösség, amely nagyon eltávolodik célkitűzésétől önmagába húzódik vissza. Már nem él többé annak az elhivatottségnek, amely folytonos önlegyőzésre szólítja, önmagába zárkózik, feszültségek jelentkeznek. Ezek a fölbomláshoz vezethetnek, de fordulópontot is hozhatnak: visszafordulást eredeti hivatásukhoz.

Jézus a templomban ezt az Izajás szöveget olvasta: „Az Úr lelke van rajtam, mert fölkent engem, elküldött, hogy örömhírt vigyek

a szegényeknek: hirdessem a foglyoknak a szabadulást, a vakoknak a látást, hogy fölszabadítsam az elnyomottakat és hirdessem: elérkezett az Úr esztendeje...” És Jézus hozzátette: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok.” (Lk 4,18-19,21)

A közösség azért létezik, hogy tagjai növekedjenek, de azért is, hogy növekedjék az a nép, akiknek szolgálata szól. Aki ismeri népét, akinek tudomása van szenvedéseiről és tudja kikért vállal felelősséget, az egyre inkább alkalmasabbá válik arra, hogy túllépjen önmagán.

Szövetségre lépni annyit jelent, mint fölfedezni, mi a kapcsolat Isten és közöttünk: fölfedezni, hogy az ő teremtménye és gyermeke vagyok, hogy az ő világosságából élek; fölfedezni, hogy hivatásom az, hogy Istennel éljem az életemet.

Szövetségre lépni annyit is jelent, mint behatolni az Isten szívébe és fölfedezni, hogy az embertestvérekért vagyok a világon, különösen a szegényekért, akik remény nélkül élnek. Van, aki először az Istennel való szövetségre talál rá és csak azután fedezi föl az „ő népével” kötendő szövetséget. Mások viszont először a „maguk népére” találhatnak rá és csak azután látják meg, hogy a szövetség forrása az Isten szívében található. Sok ember nem jut el addig, hogy elkötelezze magát az emberi szenvedés irányában, mert saját könnyei elvakítják. Nem hallják meg a szegények kiáltását, mert saját bírni vágyásuk süketévé teszi őket. Szövetségre lépni a szegényekkel akkor lesznek képesek, ha már nemcsak a saját szenvedésükre figyelnek, nemcsak saját gondjaik miatt nyugtalankodnak.

* * *

Előfordul, hogy valaki nem akarja fölismerni, ki az „ő népe”. Fél, hogy komoly igényekkel lépne föl. Egyszer csak felelőssé válna egy szenvedő és gondokkal küszködő népért, válaszolnia kellene kiáltásukra és túllépnie értük önmagán. Növekednie kellene bölcsességben, szeretetben és alázatban, hogy egyre jobban tudjon szolgálni másoknak, saját kegyelmi ajándékait arra használni, hogy a többieknek bensőségebb életük legyen. Egyszerre valóban megtudja, ki az a barátja, akiért odaadja életét.

* * *

A szegény ember szíve nagy titkot őriz. Jézus azt mondja, hogy amit az éhezőknek, szomjazóknak, mezíteleneknek, betegnek, rabnak, idegennek teszünk, neki tesszük: „Mindazt, amit a legkisebbnek tesztek enyéim közül, nekem teszitek!” A teljes létbizonytalanságban, aggodalmak közt és elhagyatottságban élő szegény azonossá válik Jézussal. Szegénységében, sebzettségében Isten jelenlétének titkát hordozza.

A bizonytalanná vált, szorongó embernek mindenekelőtt egy darab kenyérre van szüksége. A kenyérrel együtt azonban még nagyobb szüksége van valaki jelenlétére, a másik ember szívére, aki azt mondja neki: „Bátorság! Fontos vagy számomra! Értékes az életed! Szeretlek!” Jelenlétére van szüksége a másoknak: ez tárja föl számára Isten irgalmát, az Atya szeretetét, aki az életet adja nekünk.

Jézus és a szegények között szövetség áll fenn. Nagy titok ez.

* * *

Izrael fiai — így mondja el az Írás (Kiv 2,23-3,8) — szolgaságban nyögtek: kiáltásuk, segítségkérésük elnyomott állapotukból Istenhez jutott. Isten meghallgatta síró szavukat és megemlékezett a „szövetségről”. Az Úr megjelent Mózesnek és ezt mondta neki: Látam népem nyomorúságát, ahogy Egyiptomban él és az Örök kezéből hozzám kiált. Ismerem szenvedéseit. Leszálok, hogy kiszabadítsam őket az egyiptomi szolgaságból és kivezesselem abból az országból. Új hazába vezetem őket, tejjel-mézettel folyó földre.

* * *

A keresztény közösségek folytatják Jézus művét. Arra kapnak küldetést, hogy Isten jelenlétét mutassák meg a szegények között, akik sötétben és reménytelenségben élnek. Aki belép a közösségbe, ezzel a szegények, az elnyomottak hívására és kiáltására válaszol. Belép a Jézus és a szegények között kötött szövetségbe. Találkozik Jézussal a szegényekben.

Aki a szegényekhez közeledik, az a kezdet kezdetén nagylelkűnek akar mutatkozni. Segíteni és gyámolítani akar. Megváltónak

gondolja magát, és szívesen képzei, hogy valami tisztos magas polcon áll. Amikor aztán tényleg közvetlen és bizalmas kapcsolatba kerül a szegényekkel, akkor tárul föl lassan előtte a titok. A szegények létbizonytalanságában meglátja Jézus jelenlétét. Fölfedezi a szegények szentségi valóságát és elérkezik a mélységes titokhoz, hogy ki az, aki bennük szenved. Egyszerre úgy tűnik, hogy a szegény szétrombolja a hatalom és gazdagság, a gőg és tehetség barikádjait, széttöri az emberi szívet körülvevő páncélburkot, amelyet maga köré épített.

A szegényekben Jézus Krisztus nyilatkoztatja ki magát. Ha segítenek a gazdagok, úgy neki teszik azt. Mint sajátját mutatja meg nekik a szegények nyomorát és kiszolgáltatottságát. Egyben megérteti velük, hogy a szegényekben őt szerethetik és az ő szívéhez találhatnak utat.

A szegényekből titokzatos erő árad: szenvedéseikben alkalmassá válnak arra, hogy megérintsék a megkeményedett szíveket és megmutassák nekik a bennük rejtőző élő vizek forrását. A gyermek egészen kicsi keze ez: nem félünk tőle, átsiklik önzésünk börtönrácsain és megnyitja a hatalmas zárat. Megszabadít, új életre segít. Isten rejti el magát ebbe a gyermekkézbe. A szegények evangelizálnak bennünket. Ők az egyház igazi kincsei.

Amikor Trosly-Breuil-be érkeztem — kis falu ez Párizstól északra — magamhoz fogadtam Rafaelt és Fülöpöt. Meghívtam őket, éljünk közösségben Jézusért és az ő evangéliumáért. Ez volt a Bárka alapítása. A szegényházból hoztam őket. Amikor onnan eljöttek hozzám, tudtam, hogy egész életükre együtt maradnak. Lehetetlenségnek láttam ugyanis, hogy fölveszem velük a kapcsolatot és egy idő múlva visszaküldöm őket a szegényházba vagy máshová. Célom a Bárka létrehozásánál az volt, hogy családi közösséget alapítok azokkal és azokért, akik gyöngék és szegények, magányosak, elhagyottak, szellemi fogyatékosak.

Fokozatosan fölismertem, milyen kegyelmi ajándékot jelentenek nekem. Először azt hittem, hogy én vagyok nagylelkű, de amikor megkezdtem a közösségi életet Rafaellel és társaival, akkor kezdtem fölismerni saját korlátaimat és vegyes indítékaimat. Hogy a másikat tényleg megértsem, ahhoz előbb föl kellett fedeznem saját szegénységemet, föl kellett adnom saját „terveimet”, hogy élni tudjon bennem a gyermek, Isten gyermeke. Így fedeztem föl lassan-lassan azt a szövetséget, amely összeköt a leggyöngébbekkel és a legszegényebbekkel: Jézus arra szólított, hogy belépjek az ő szövetségébe, amelyet ő épített ki a szegényekkel.

Jelenleg egy nép, egy nagy család, egy közösség vagyunk azokkal együtt, akik eljöttek, hogy segítsenek nekem, és akik éppúgy, mint én, fölfedezték a kegyelmet a szegények szívében. Ma már elképzelhetetlen számomra, hogy ennek a szövetségnek széttépjem a köteleit. Ez a legnagyobb hűtlenség volna!

Évek során egyre jobban rájöttem, hogy nincs semmiféle ellentét a szegényekkel folytatott közös életem és imaéletem között. Jézus kinyilatkoztatja magát nekem az Eucharishtiában, és szükségem van arra, hogy bizonyos időt csendes imádságban vele töltssek. De ugyancsak ő nyilatkoztatja ki magát a szegény testvéreimmel eltöltött közös életben is. Jézushoz való hűségem fogható valóságként mutatkozik meg a Bárányban élő testvéreim, főleg a legszegényebbek iránti hűségemben. Ha időnként lelkigyakorlatot vállalok, és hogy mindmáig vállalom a Bárka vezetését, azt ennek a szövetségnek kedvéért teszem. Ez az alapja életemnek. Minden egyéb nem más, mint a szövetség megvalósításáért vállalt szolgálat.

Csodálom azokat és hálás vagyok nekik, akik imával és szent-ségimádással szentelik Istennek életüket. Mások arra kapnak küldetést, hogy hirdessék az evangélium örömhírét és az egyház nevében az irgalmasság tetteit gyakorolják. Én úgy érzem, hogy az egyházban és az emberi társadalomban a szegények és gyöngék között van a helyem, hogy velük járjam utamat. Azzal kell törődnöm, hogy valamennyien együtt növekedjünk, egymásnak támaszt nyújtsunk, hogy hűségesek legyünk a belső föl szabadulás és néha a külső önállóság felé vezető úton.

A mi közösségünk nem lehet szerzetes közösség, még csak nem is keresztény közösség abban az értelemben, hogy az egyházhoz kötődik, és minden tagja keresztény volna. A „szegényeket” nem azért vesszük föl közösségünkbe, mert keresztények, hanem mert szellemileg fogyatékosak és elhagyottak. És azok, akik szabadon úgy döntenek, hogy velünk együtt élnek, akik elsősorban segíteni jönnek, mert fölismerik azokat a köteleket, amelyek összefűznek minket — ha nem is osztoznak ugyanazon hitben, amellyel Jézusban hiszünk — az ilyenek hogy ne mondhatnának igent ugyanúgy, mint mi, erre a szövetségre? Ami engem illet, tudom, hogy a szegényekkel kötött szövetségem össze van kapcsolva a Szegénnyel kötött szövetségemmel, aki a Názáreti Jézus. Engem Jézus vonzott magához. A Szentlélek ajándéka az, hogy válaszolni tudtam az ő segítséget kérő kiáltására. Mások számára ez a hit talán nem is ilyen kifejezett. Viszont valamennyien ugyanerre a hűségre kaptunk meghívást. Hűséges akarok maradni ehhez a szövetséghez

a Bárka-közösségben testvéreimmal együtt, velük akarok élni és halni.

AZ ELSŐ HÍVÁS

Mielőtt valaki megkezdí útját az egység felé, a vándorlást az ígélet földje felé, egy pillanatra egész szíve mélyéig megrendül. Lelkivilágában alapvető tapasztalat részesévé lesz: mintha csak önzésének szikláján Mózes botja koppanna, és nyomában életadó víz fakadna; mintha a követ, amely elzárja a sír bejáratát elmozdítanánk, és legmélyebb énje kiszabadulna onnan a világosságra. Megfoghatatlan tapasztalat ez — lehet, hogy még nagyon gyöngye megtapasztalása az újjászületésnek, a fölszabadulásnak, a rácsodálkozásnak: az egész mindenséggel, a világossággal, az emberekkel, az Istennel való egybekelésünk nászideje. Az életet tapasztaljuk meg: egynek tudjuk magunkat Istennel és a mindenséggel, de ugyanakkor egészen saját önmagunk és mélységesen létszerűek maradunk. Fölfedezés ez, amelynél rádöbbenünk, hogy az örök élet forrása lakozik bennünk.

Olyan ez a megtapasztalás, amelyben vándorlásunk kezdetén részesedünk, mint a végső cél előíze és megsejtése. Első csók, amely előjelzi a boldog egybekelést. Fölhívás, amely szólóít. Irányítja minden léptünket, miközben végső rendeltetésünkre mutat. A csodálkozásnak ez a kezdeti pillanata a legszemélyesebb valóság, ami egyáltalán csak lehetséges. Meglepetésként kapjuk valami adott helyzetben: talán egy szegénnyel történt találkozás alkalmával. Szava válaszra készíet és fölfedezíeti velem a lelkem legmélyén rejtőző forrásokat. Elhangozhat ez a hívás, amikor a közösségen belül találkozom emberekkel. Amikor őket látom, őket hallom, fölísmerem, hogy mivé szeretnék válni.

Más emberek mint belső énem tükre kerülnek eléem, és úgy érzem, hogy titokzatosan vonzódni kezdek feléjük. De lehet ez a hívás még titokzatosabb: szívem mélyén rejtőzhet, esetleg az evangélium olvasása vagy hallgatása nyomán táruul föl előttem. Megérezíeti velem, hogy elérkezítem az ígélet földjére, végre otthon vagyok, a magam helyére kerülítem. Gyakran ez a tapasztalat segít valakit oda, hogy belépjen egy közösségbe, vagy hogy élete új írányt vegyen.

Megélíhetem robbanásszerűen is ezt a tapasztalatot, mint valami világos pillanatot, amelyben béke és nyugalom áraszt el. Alá-

zatosabb változata ennek, amikor teljes békeesség tölt el és az a jó érzés, hogy megtaláltam helyemet és olyan emberek között vagyok, akik számára teremtvé vagyok. Ez a tapasztalat új reménységet ad, mert az anyagi valóságon és az emberi korlátokon túlmenően látok célt magam előtt. Kezdem sejteni, hogy esetleg rám köszönt a boldog szerencse. Megláttam, hogy nyitva áll az ég.

E tapasztalat nyomán nyitottá válik legmélyebb énünk. Ha egyszer valaki belépett a közösségbe és elindult az úton, lehet, hogy felhők jönnek, amelyek eltakarják előle a napot, és lényének legmélye látszólag újra bezárul. De ez az élmény, ez a tapasztalás élet-szerűen megmarad, sokszor a szív mélyének emlékeiben rejtőzve.

Ettől kezdve tudja, hogy bensőnk legmélye csupa világosság és szeretet, és továbbra is bizvást kell járnia a sivatagban, a hit éjszákájában. Adott pillanatban ugyanis megtapasztalta a mélységes ki-nyilatkoztatást, hogy elhivatottsága fennáll.

* * *

Amikor valaki odajön a közösségbe, és ott egészen otthon éri magát, teljes összhangban a közösséggel és a többiekkel, — ez egyik jele annak, hogy hivatást kapott arra, hogy ott maradjon. Ez az érzés sokszor Isten hívása, amelyet természetesen a közösség hívásának kell megerősítenie. A szövetség e két hívás találkozása, amelyek egymást kölcsönösen erősítik.

* * *

Ha valaki nagy vonzódást érez azokhoz, akik a közösségben élnek, akkor ez is biztos jele lehet annak, hogy hivatása van ilyesfajta szövetségbe lépni. Arisztotelész mondja: Ha meg akarod tudni, ki az illető, elég megkérdezned, kik a barátai.

* * *

Úgy látom, sok fiatal nem fogja föl, milyen fontos, hogy valaki jól érezze magát, amikor találkozik a közösséggel, és hogy ez Isten hívásának egyik ismertető jele lehet.

Ezután a mély benső megtapasztalás után természetesen fölléphet a kételkedés. Vonz a gazdagság, gátolnak a világi gondok, a kritikától való félelem, a nehézségek, az ütközések, saját lelki tehetetlenségem, hogy döntsek. Lehet, hogy el is fordulok ennek a kinyilatkoztatásnak a fényétől. Mentségeket keresek: „Nem vagyok még annyira. Még utaznom kell, világot látnom. Majd meglátom néhány év múlva.” De gyakran nem lát meg semmit. Belekerül az események sodrába, talál más barátokat, akik föloldják nála a magányosság érzését. Nem is kínálkozik több alkalom rá, hogy megélje a közösséghez való tartozás alapvető tapasztalatát, amelynek a reménység az alapja. Más úton jár, esetleg más módon, más alkalommal találkozik Istennel és a szegényekkel.

* * *

Jézus meglátott egy ifjú embert és megkedvelte. Azt mondta neki: „Egy dolog híjával vagy még. Menj, add el, amid van, oszd szét a szegények közt, aztán jöjj, kövess engem” (Mk 10,17). De az ifjúbán nem volt elég bizalom. Félt, mert biztonságát a gazdagságban kereste. S mivel sok mindene volt, szomorúan elment. A hivatás meghívás: „Jöjj velem!” Elsősorban nem nagylelkűsége szólít, hanem szeretetben való találkozásra.

* * *

Nagyon szomorú lesz a szívem, amikor azt látom, hogy sokan nem veszik komolyan a hívás alapvető megtapasztalását. Olyan, mintha elkótyavetyélnének egy kincset. Elvesztegetik az időt s talán egészen elfordulnak a világosságtól. Pedig földünnkön nem fog egyhamar elhalni a reménytelenség kiáltása, az éhezők kiáltása, a szomjazók és velük Jézus kiáltása: „Szomjazom!”

Akik nem veszik komolyan ezt a kiáltást, azok nem hisznek eléggé önmagukban és hivatásukban: nem tudják, hogy van bennük egy forrás, amely arra vár, hogy szabaddá tegyék és öntözze kiszáradt földünket. Annyi fiatal nem ismeri a bennünk rejtőző élet szépségét, amely kibontakozásra és szétáradásra készen áll!

* * *

Meghívást kaptál, hogy szövetségre lépj Istennel, testvéreiddel, különösen a legszegényebbekkel. Ne késlekedj! „Kérlek benneteket..., hogy éljetek méltón ahhoz a hivatáshoz, amelyet kaptatok, teljes alázatban, szelídségben és türelemben. Viseljétek el egymást szeretettel. Törekedjete rá, hogy a béke kötelékével főnntartsátok a lelki egységet. Egy a Test és egy a Lélek, mint ahogy hivatástok is egy reményre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten, mindnyájunk Atyja, aki mindenek fölött áll, mindent áthat és mindenben jelen van.” (Ef 4,1-6)

HAGYD EL ATYÁDAT, ANYÁDAT — ÉS KULTÚRÁDAT!

Szövetségre lépni, új néphez és új közösséghez tartozni, amely új értékeket jelent — ehhez el kell hagynod egy másik népet, embereket, akikkel eddig éltél más értékrend és más normák szerint: a család hagyományos értékeit, gazdagságot, birtokot, megbecsülést, forradalmat, kábítószert, bűnözést és más egyebet. Ez az út, amely egyik néptől a másikhoz vezet, olyan elszakadásokkal jár, amelyek sok szenvedést okozhatnak. Többnyire hosszabb időt vesz igénybe ez az átmenet, mire tényleg valóság lesz belőle. Sokaknál nem is sikerül teljes egészében. Nem akarnak sem választani, sem szakítani. Félállbal mindkét területen ott állnak, megalkuvásban élnek anélkül, hogy saját önazonosságukat megtalálnák. Egyedül maradnak.

Hogy létrejöjjön a szövetség, hogy a közösségre szóló hivatást követni tudjuk, választanunk kell. Az alapvető tapasztalat Isten ajándéka, amelyet az ember sokszor meglepetéssel fogad. Ám ez az élmény rendkívül törekeny, mint valami apró vetőmag, amelyet a földbe ültetünk. Az alapvető indítás következményeit le kell vonni és bizonyos értékeket félretenni, hogy másokat tudjunk helyettük beiktatni. Így lépésről-lépésre eljutunk addig, hogy végleges elhatározással a közösséget választjuk.

* * *

Sokan egyáltalán nem merik ezt a lépést megtenni. Félnak eltávolodni előző „népüktől”, nehogy hűtlenné váljanak. Félnak apjuktól és rokonaiktól. Elhagyni őket és életmódjukat, nemde azt jelen-

tené, hogy elítéljük őket és életstílusukat? Jézus mondja: „Aki apját, anyját, testvérét jobban szereti, mint engem, — nem lehet az én tanítványom!” Hogy belépünk a keresztyény közösségbe, vállalnunk kell Jézust és a nyolc boldogságot többre kell értékelnünk, mint saját családjunkat és szokásainkat.

Igaz, hogy néha az apa vagy a rokonság olyan félelmetes nyomást gyakorolnak, hogy lehetetlennek látszik szakítani velük. Mások azért vonakodnak attól, hogy a szövetségbe belépjenek, mert azt hiszik, hogy ezzel elvesztik önazonosságukat. A közösség tagjává válni, elfogadni elveiket, közös gyakorlataikat, ez azt a félelmet kelti bennük, hogy beleolvadnak a tömegbe, elvesztik személyiségüket, belső gazdagságukat. Nem alaptalan ez a félelem. Amikor belép valaki egy közösségbe, akkor maga mögött hagy valamit: személyiségének gyaluatlanságait, olykor rámenősségét, amelyet személyes értékének ismert. Ez mind elvész, hogy helyt adjon az engedelmes figyelésnek. A türelmetlenség helyt ad a türelemnek. Új erő születik a mélyből, új képességek jönnek elő. A közösség nem nyomja el a vélt személyi önazonosságot, hanem igazolja és előmozdítja a mélyebb önazonosságot. Éltre kelti a legszemélyesebb lelki képességeket: azokat, amelyek az egyén szeretet-képességéhez kapcsolódnak.

* * *

A közösségi elkötelezettség alapja az, hogy elhatározzuk: vállaljuk az újjászületést a közösségben. Amíg egyedül vagyunk vagy a családban élünk, addig az ott megélt hivatásbeli sikerek, a családi élet örömei, szabadidőnk beosztása alapján alakítjuk ki önazonosságunkat. A közösségben nem mindig és bizonyára nem azonnal találunk olyan munkát, amely ugyanezt az elégedettséget és az önazonosság biztos érzését adja. Az tehát a benyomásunk, hogy elvesztettük önmagunkat. Csak akkor tudjuk elviselni, hogy így megcsónkítottak, ha hordoz minket a közösség és annak imája. Türelemmel kell várni az újjászületés pillanatára. Tényleg meg kell halnia a földbe hullott magnak, hogy élet támadjon belőle. Sokszor hosszú az út, az éjszakában nem sok a csillag, a hajnalra pedig még várni kell.

Szövetségre lépni annyit jelent, hogy bizalommal ráhagyatkozunk az új életre, amely csírázik már személyiségünk talajában,

amint sejtjük is. Ha kap termőtalajt, vizet, napsugarat — akkor új erővel fog előtörni. Az aratás ideje nem fog késni.

Sokszor csodálkozom a szülők nyugtalanságán, amikor látják, hogy fiuk vagy lányuk belép mint segítő a Bárkába. Hozzám jönnek és azt akarják, segítsék meggyőzni gyermeküket; hogy valami „komoly dologhoz” kezdjenek inkább. Ezek a szülők abban a tévhitben élnek, hogy gyermekük akkor van biztonságban, ha egyetemi diplomát szerez és jó házasságot köt, vagyis jól „elhelyezkedett”. Közösségekben élni, de különösen olyan közösségekben, ahol fogyatékosokkal van együtt, — számukra esztelenségnek tűnik és nem nyújt biztonságot. Úgy mondják, az egész csak fiatalkori ábránd, amely majd elmúlik.

Ezeknél a szülőknél világosan látható a keresztény közösség és a mai modern társadalom értékei közötti összeütközés. Sokszor olyan nagy a szülői kényszer, hogy a gyermek nem meri tovább folytatni a közösségi életet. Félnék talán ezek a szülők, hogy gyermekeik később szemrehányást tesznek nekik? Mindenesetre fáj olyan szülőket látnom, akik kereszténynek mondják magukat és megfojtják gyermekeik legszebb és legmélyebb vágyait a biztonság nevében.

Ezeknek a szülőknél nehezükre esik különbséget tenni a szekták és a keresztény közösségek között: az egyikben lélektani módszerekkel tényleg félrevezetik és rabszolgákká teszik a fiatalokat, míg a másikban igazán szabaddá válnak. A felnőttek legfőljebb akkor nyugszanak meg, ha gyermekük valamelyik ismert szerzetesrendbe lép be.

Egyesek megfutamodnak az elkötelezettség elől, mert attól félnék, hogy ha bizonyos talajba ültetik be őket, ezzel beszűkítik szabadságukat, és már nem tudnak más talajban gyökeret eresztetni. Tényleg így van: ha valaki egy nővel házasságot kötött, — sokezer másról lemondott! Ennyiben beszűkül a szabadság területe. De a mi szabadságunk nem légtüres térben növekszik, hanem meghatározott helyen, és meghatározott személyekkel együtt. Belső növekedés csak akkor lehetséges, ha másokkal együtt, másokért elkötelezzük magunkat.

* * *

A Bárkában jó néhányan érkezésük után néhány nappal ki tudják mondani már, hogy egész életükre itt maradnak. Jól érzik magu-

kat, otthon vannak, biztosan tudják, hogy jó helyen kötöttek ki. Másoknak több időre van szükségük, lépésről-lépésre tárul föl előttük, hogy itthon vannak és nem kell másfelé keresgélniük. A végleges igen kimondása mindenkinél más időben következik be.

* * *

Egyre inkább megdőbbent a fiatalok válsága. Nem csodálkozom ezen: sokan közülük különösen nehéznek érzik, hogy elkötelezzék magukat. Sokan többbé-kevésbé szerencsétlen és bizonytalan gyermekkort éltek át. Sokuknak túl korai szexuális élményei nehezítik meg később az elkötelezettséget. Ezen kívül ma divatos irányzat mindent megkérdőjelezni. Félnek a szavaktól. A tekintélyt kételkedve fogadják. Ugyanakkor azt is tapasztaljuk, hogy világunk hihetetlenül gyors ütemben változik. Minden mozog. Egy fiatal elkötelezheti magát mára, de holnapra hogyan határozza el magát? Tűrelmesnek kell lenni a fiatalokkal, akiknél sok tekintetben hiányzik a szilárd, belső tartás, és képtelenek végleges igent mondani. Ha viszont olyan valakit találunk, akihez bizalmuk van, akkor lassan föl-tárul előttük, hogy mi a hűség, és egyszer majd alkalmassá válnak az elkötelezettségre.

* * *

Mindig gondoljunk arra, hogy mindennek megvan a maga ideje: ideje van a haladásnak és a megállásnak. Ideje van a fölfedezésnek és a választásnak. Ideje az ifjúságnak és ideje az érett kornak. Nem szabad a növénynél mesterségesen sürgetni, hogy gyorsabban nőjön, mint az természetéből következik. Ezzel tönkretennénk, elpusztítanánk. Csak akkor tud valaki gyökeret eresztetni a közösségben, ha ez egybeesik titkos mély vágyával és szabad választással teszi azt. A begyökerezés, mint minden elkötelezettség, bizonyos fajta meghaláshoz hasonlít. A meghalást pedig csak úgy lehet szabadon elfogadni, ha valaki sürgetőleg úgy érzi: választása nyomán új élet vagy hivatás bontakozik ki. A gyökéresztés ideje átmeneti időszak. Átmenet az ifjúságból az érettségbe. Igazi húsvét: halál és föltámadás. Csak akkor vagyunk képesek elszánni rá magunkat, ha bizonyos érési folyamat ment végbe belső világukban. Ha Isten ke-

gyelméből és abból a meggyőződésből, hogy teljesen itthon érezzük magunkat, igent és áment tudunk mondani: „Legyen nekem a te igéd szerint!” Ha Isten hívását és testvéreink szólítását követve szövetségre tudunk lépni. Roger Schutz mondja: „Az elkötelezettségre kimondott igenünk az a tengely, amely körül egész életünk forog, az a forrás, amely körül táncolunk. Ez az alap növekedésünk során a belső fölszabadulás felé.”

* * *

Ha a közösség döntésre kényszerítené tagjait, mielőtt még eljönne annak az ideje, ez annak a jele, hogy még maga a közösség sem talált rá a szabadságra. Még nagyon is bizonytalan és személyekhez kötött. Talán túl gyorsan akart növekedni a közösségi gőg sürgető hatására. Ha közösségeink az Isten akaratából születnek és a Szentlélek a forrás, akkor Atyánk küld majd embereket, akikre szükség lesz. A közösségnek meg kell tanulnia, hogy zökkenőmentesen elbocsásson embereket és bizalommal várja, hogy Isten más testvéreket küld majd. „Kicsinyhitűek! Keressétek először Isten Országát, és a többi majd megkapjátok hozzá bőségesen!”

* * *

A mi világunkban egyre nagyobb szükség van átmeneti közösségekre, olyan helyekre, ahol az emberek létezni tudnak és bizonyos belső szabadságra tesznek szert, mielőtt kötelezően dönteniök kellene. Már nem tudnak, vagy nem akarnak a családban maradni, nem érzik jól magukat egyedül a lakásban, diák- vagy munkásszálláson. Szükségük van egy olyan helyre, ahol kapcsolatok és barátságok hálózata útján rátalálhatnak erre a belső szabadságra. Ahol olyanok lehetnek, amilyenek valójában, nem kell szerepet játszaniuk. Ezekben az átmeneti közösségekben szabadulhatnak attól, ami terheli és akadályozza őket, hogy kibontakoztathassák legmélyebb énjüket. Csak miután már egy időre „szembesültek” a szegényekkel, lesznek igazán szabadok, hogy válasszanak és kovácsoljanak olyan személyes terveket, amelyek nem szüleik velük kapcsolatos tervei, nem a környezetük tervei vagy éppen a velük való szembehelyezkedés nyomán született tervek, hanem életszerű választásból fa-

kadnak és választ jelentenek igazi vágyaikra vagy belső ösztönzésre.

Hogy a közösség ilyen „átmeneti hellyé” válhasson, szükség van néhány megállapodott emberre, akik számára ez a hely végleges választást jelent. Sok fiatal jön a Bárkába, miután otthagyták az iskolát, az egyetemet vagy a munkát, amely nem töltötte be életüket. Kutatnak valami után. Néhány év múlva rájönnek, hogy kik ők és mi az, ami után vágyódnak. Akkor belépnek vagy valamelyik meghatározott szerzetesi közösségbe, vagy megházasodnak, visszatérnek a munkájukhoz, illetve ahhoz a tanulmányhoz, amelyhez időközben kellő indítást találtak.

Van, aki marad. A közösség számukra nemcsak a gyógyulás helye, ahol jól érzik magukat és boldogok, hanem a Bárka az a hely, ahol gyökeret akarnak eresztetni, mert itt hallották meg az Isten hívását és itt fedezték föl, mi az értelme az értelmi fogyatékosokkal folytatott közös életnek. Személyes elgondolásaik egybefonódnak a közösség terveivel. Már nincs bennük az az érzés, hogy terveiket megkérdőjelezzik azok, akik újra elhagyják a közösséget. Nekik megvan a személyes tervük: ott maradnak a közösségben.

* * *

Egyre inkább látom, hogy milyen sokan élnek olyanok a közösségben, akiknek az érzelmi élete még éretlen. Egyszerűen talán azért, mert amíg kicsinyek voltak, hiányzott számukra az érzelmileg meleg környezet, de még inkább a bizalmas és őszinte kapcsolat szüleikkel. Teljesen lefoglalja őket a másneműekkel való kapcsolatok keresése.

A közösségre nagy szüksége van ezeknek az embereknek, hogy nagyobb érettségre jussanak. Biztonságot adó fészek, érzelmileg meleg környezet kell nekik, ahol mély kapcsolatok épülhetnek ki minden különösebb veszély nélkül, és szükségük van tapasztalt emberekre, akik rászánják idejüket, hogy meghallgassák őket.

A közösség egyik elsődleges szerepe, hogy ilyen biztonságot és szeretetet nyújtó hely legyen, ahol a magányos életet élő emberek éppúgy megtalálják helyüket érzelmiileg is, mint a házások otthonukban. Azok, akik úgy fogadják el a magányos életet, mint választ Jézus hívására és a szegények hívására, azoknak szükségük

van erre a környezetre, ahol örömet találnak életükben. Szükségük van olyan életritmusra, ahol válaszolni engedik őket Jézus csendes hívására és békében találkozhatnak testvéreikkel.

Ha kötelezik őket, hogy „munkatársak” legyenek, nempedig mindenekelőtt emberek, akiknek szívük és érzelmi életük van, akkor megkeményednek. Mindenáron a házasságot fogják keresni vagy olyan helyet, ahol magányosságukat valósággal és gyöngédséggel élhetik meg. A közösségnek tiszteletben kell tartania az emberi szívet és éppen ezeknek az embereknek lelki igényeit.

HÁZASOK ÉS A KÖZÖSSÉG

Sokan félnek attól, hogy elkötelezzék magukat a közösségben. Talán igazuk is van, mert még nem jött el az ő idejük. Még nem döntötték el, hogy házasodnak-e vagy magukban maradnak. Amíg viszont valaki még társat keres, vagy még nem egészen oldotta meg ezt a problémát, addig nem meri elkötelezni magát a közösségben. Nagyon jó, ha a közösségben vannak olyanok, akik fölteszik maguknak ezt a kérdést. De hasonló módon jó és szükséges, hogy vannak mások, akik már eldöntötték ezt a kérdést magukban.

Sokuknak az jelent megoldást, hogy Jézus és a szegények szólítását követve egész életükben megmaradnak magányosnak. Lemondanak a gazdag családi életről és egészen abban a tudatban élik, hogy Istentől kapott ajándék, amikor Jézusnak akarnak teljesen rendelkezésére állni a szegények és az evangélium szolgálatában. Ez semmiképp sem jelenti azt, hogy nem szenvednek emiatt a lemondás miatt, különösen életük bizonyos pillanataiban. Hitüket és reményüket azonban Jézusba vetik a szegényekkel folytatott közösségi életben.

Mások számára a megoldást az jelenti, hogy ráhagyatkoznak a körülményekre és Istenre, elsőbbséget biztosítva a hitnek és az Isten iránti elkötelezettségnek, — és erről bizonyosságot tesznek életstílusukkal. Vállalják, hogy teljes egészében a közösségi életet élik, a szegények szolgálatára kötelezik el magukat és az imádságot teszik meg életük központjának. Ha megházasodnak akkor azt is ebben a környezetben vállalják mindketten, később pedig gyermekekkel együtt, vagyis továbbra is tartják ezt a legmélyebb elkötelezettséget.

Fontos, hogy akik azért nem kötelezik el magukat, mert a házasság kérdése még nyitott számukra, és „félemlernek” érzik magukat, amíg nem választottak életformát, — őszinték maradjanak és várakozó álláspontra helyezkedjenek. Előfordul, hogy egyesek bírálgatni kezdik a közösséget, de kritikájuk csak azt akarja mondani: „Még nem akarom magam elkötelezni”. A bírálgatás védekezés náluk. Becsületesebb dolog volna azt mondani: „Számomra nincs még itt az ideje, hogy elkötelezzem magam, mert előbb szeretnék megházasodni. Nekem a házasság fontosabb, mint a közösségben vállalt lekötöttség”. Fontos volna, hogy az emberek ezeket a meg gondolásokat nyíltan megmondják és föltárják az igazi okot, miért nem érzik jól magukat a közösségben. Teljesen jogos, hogy nem érzik jól magukat, ha még nem érett meg náluk arra az idő. De ugyanígy fontos, hogy mások, akik meghallják Isten hívását és a szegények kiáltását, belépjenek a közösségbe, hogy az Isten Országa tanúi és jelei legyenek. Jelei annak, hogy a szeretet valóság, és hogy létezik a reménység.

*

*

*

A közösség sok tekintetben a családhoz hasonlít. A kettő mégis különböző valóság. A család alapításakor két személy egymást választja és hűséget ígérnek egymásnak. A két személy szeretete és hűsége ad békét és egészséget gyermekeiknek. Amikor valaki a közösségbe lép, akkor nemcsak egy személynek ígér hűséget. Más a rokonok (felelősök) szerepe is: ez a kétféle életmód szabályainak megfelelően változik. A közösségben nem arra kötelezi el magát valaki, hogy mindig ugyanazokkal az emberekkel él majd együtt. A közösség föltételezi a családot, és a családnak szüksége van egy tágabb közösségre. De ez a két valóság világosan elválasztva marad.

Ha családok tartoznak a közösséghez, úgy megkívánják, hogy sajátos erőviszonyaikat és eredetiségüket teljes mértékben figyelembe vegyék. Egységet kell alkotniuk és módjuk legyen így dolgozni. A házaspár nem két egymás mellett élő magányos ember, hanem két olyan személy, aki „egy testté” vált. — Itt az alkalom, hogy a Bárába jelentkező házaspárokról beszéljünk. A férfi olykor tele van lelkesedéssel és idealizmussal —, de az asszonynál azt veszem észre, hogy tartózkodó. Megkérdézem tőle, hogy akarja-e tényleg azt az életet, ami a Bárában kialakult. Azt válaszolja, hogy ő nagyon szereti a férjét és kész azt tenni, amit az ő hajt. Nem jó helyzet ez.

Hogy egy házaspár elkötelezze magát a közösségben, ahhoz szükséges, hogy azt mindketten tényleg akarják. Nagyon egynek kell lenniök és túl kell már lenniük bizonyos válságokon, amelyeken a házasság első éveiben minden házaspár keresztül esik. A közösség soha ne legyen kibúvó megoldatlan válságok alól, amelyek főnnállnak.

Egyre több család vállakozik a közösségi-életre. Közösségben élni másokkal és közös életstílussal osztozni a többiek sorsában. Szövetségben akarnak élni a szegényekkel és Jézus Krisztussal.

Nagy lelki gazdagodást jelent, hogy a Bárányban házasságokkal vagyunk együtt. Legtöbbjük azonban nem képes egy fedél alatt élni a nyomorékokkal: igénylik a saját szobájuk négy falát. A család már önmagában is közösség, ezért soha nem szabad fölálodozni a nagy közösség kedvéért. Ha nem is élne együtt a család egész idő alatt a fogyatékosokkal, jelenlétük még akkor is fontos a közösség számára. Szeretjük, lelki kiegyensúlyozottságuk és gyermekeik jelenléte nagyon sokat jelent mind a legszegényebbeknek, mind bárki másnak a közösségben.

REMÉNY SZÜLETIK

A mi korunk reményteli. Egyre több fiatallal és fiatal házassal találkozom, akik rájönnek, hogy jelenlegi munkakörükben folytatótt életük milyen embertelen. Jól keresnek, — de családi életükkel fizetnek érte. Csak későn este érnek haza és gyakran a hétvégeket fontos ügyek intézésével töltik. Lelküket teljesen lefoglalja munkájuk világa. Nem tudnak kellő belső nyugalmat teremteni ahhoz, hogy kedvükre foglalkozzanak családjukkal. Egyre világosabbá válik, hogy túlhajtott tevékenységük miatt egyre inkább elhanyagolják magukban az alapvető lelki értékeket. Sokan azért vállalják, hogy így belesodródjanak a gépezet fogaskerekei közé, mert ez szakmai előléptetéshez vezet. Nem mernek kiszakadni belőle, mert kockáztatnák, hogy más megfelelő munkahelyet találjanak. Nem akarják elveszteni anyagi előnyüket sem.

Mások viszont fölmérik a helyzet súlyosságát. A család szeretete és az Isten utáni vágy fölülmúlja náluk a szakmai vonalon való érvényesülés és a birtoklás vágyát. Emberibb és keresztényibb életet keresnek. Arról álmodnak, hogy jó volna közösségben élni.

Mielőtt tényleg elköteleznék magukat, alaposan fölül kell vizsgálniuk indítékaikat. Tényleg csak az embertelen munkakörülményeket akarják otthagyni? Bensőségesebb családi élet után vágyakoznak? Vagy tényleg a közösségi életet keresik minden velejáró kötelezettséggel együtt? Talán jobb volna először tényleg valami egyszerűbb munkát találniuk, ahol ugyan nem fizetnek olyan jól, de több idejük volna ahhoz, hogy lassan kitapintsák saját „szívverésüket”. Fokozatosan több feladatot vállalhatnának a plébánián vagy a lakónegyedben. S ha egyszer megtalálták életük benső egyensúlyát, akkor gondolhatnának esetleg arra, hogy valamelyik közösség tagjai legyenek. Akkor mindez már nemcsak álom volna, hanem természetes életúton való haladásuk logikus következménye.

* * *

Igen, mostanában sokakban új remények születnek. Sokan álmodoznak olyan keresztény civilizációról, amilyen a „régí jó időkben” volt. Igazi lovagvilágról álmodnak. Érzik, hogyan terjed mindefelé az önzés, a gyűlölet és erőszak. Mások éppen az erőszak erejét akarnák fölhasználni arra, hogy lerombolják a régi világot, a magántulajdon, a polgári jólét világát. Ismét mások a mi civilizációnk összeomlásában egy új világ születésének ígéretét látják. Az individualizmus és a technika túlságosan előrehaladt. A gazdasági életre és a technikára alapuló jobb világ illúziója lassan eltűnik. Éppen az ilyen törekvéseket átélő emberi szívek azonban sokszor újjászületnek és fölfedezik, hogy bennük — és nem rajtuk kívül — van a remény csírája: alkalmasak lesznek arra, hogy szeressenek és új közösséget hozzanak létre, mert hisznek Jézus Krisztusban.

Újjászületnek és megújulást készítenek elő. Szép számban alakulnak közösségek, amelyek pusztán az imádságra és a szegények közötti jelenlésre építenek. Ezek a kis közösségek szoros kapcsolatban állnak egymással és azokkal a megújult szerzetes közösségekkel, amelyek évszázadok óta járkák a maguk útját. Igen: új egyház születik ma a régi romjain.

* * *

Korunkban annyi a hűtlenség, szétesett házasság, megszakadt emberi kapcsolat, annyi a szüleikkel haraggal szembeforduló gyer-

mek, annyian szegik meg fogadalmaikat, hogy egyre sürgetőbben kellenek olyan közösségek, amelyek a hűség jelei. Az ideiglenesen összeálló közösségek, amelyeket diákok vagy jóbarátok hoznak létre, minden bizonnyal szintén fontosak, ezek a reménység jelei lehetnek. Egyre fontosabbak lesznek viszont azok a közösségek, amelyek tagjai életre szólóan kötnek szövetséget Istennel és élnek együtt egymással, valamint a közöttük élő szegényekkel. Ők az Isten emberek iránti hűségének jelei.

A héber „heszed” szó két valóságot fejez ki: Isten hűségét és gyöngédségét. Civilizációinkban megeshet, hogy valaki hűséges, de nem gyöngéd, vagy gyöngéd, de nem hűséges. Isten szeretete egyszerre hűséges és gyöngéd. Világunk olyan közösségekre vár kiáltó ínségében, amelyekben együtt van a gyöngédség és a hűség. És ezek a közösségek születőben vannak.

MÁS UTAK

Vannak emberek, akiknek nehezebb esik másokkal közösségben együtt élni. Sok magányra van szükségük, a szabadság élményére és mindennek előtt arra, hogy ne legyen feszültség az életükben. Amint úgy érzik, hogy nyomás nehezedik rájuk, ez depressziót vagy agresszivitást vált ki belőlük. Nem képesek elviselni a közösségi élettel kapcsolatos nehézségeket. Inkább arra hivatottak, hogy vagy egyedül, vagy néhány különösen jó baráttal éljenek együtt. Nem gondolják viszont ezek sem azt, hogy mert nem kaptak hivatást a közös életre, azért nincs helyük az egyházban, nincsenek kegyelmi adományaik, nincs elhivatottságuk. Egyszerűen: más az ő kegyelmi adományuk. Arra kaptak hivatást, hogy más módon tegyenek tanúságot a szeretetről. Bizonyos fajta közösségi életet élnek barátaikkal vagy társaságukkal, akikkel rendszeresen találkoznak.

*

*

*

Bonhoeffer mondja: „Sok ember azért keresi a közösséget, mert retteg a magánytól. Nem tudnak magányosak lenni és ez sodorja őket mások felé. Vannak olyan keresztények is, akik nem tudnak dűlőre jutni magukkal, rossz tapasztalatokra tettek szert önma-

gukkal kapcsolatban, s azt remélik, hogy más emberek társaságában minden megoldódik. Ezek többnyire csalódottak és a közösségnek tesznek szemrehányást olyasmért, amivel önmagukat kellene vádolniuk. A keresztény közösség nem lelki szanatórium. Aki önmaga elől menekül és így lép be a közösségbe, az visszaél vele, mert csak szórakozni és fecsegni akar, ha fecsegése és időtöltése még oly lelki színezetű is... Aki nem tud magányos lenni, az tartózkodik a közösségtől. De ennek a fordítottja is igaz: aki nem tud közösségben élni —, az óvakodik a magánytól!”

Amikor egy lelkigyakorlat alkalmából meghallgattam Terézt, hirtelen megvilágosodott előttem a nem házas magányosok vállalkozókedve, sokszor bizonyos egészen titokzatos elkötelezettsége. Fölolvasta azt az imádságot, amelyet ő írt:

„Mi, akik nem köteleztük el magunkat színed előtt sem a neked szentelt magányos életre, sem a házaseletre, — itt vagyunk, hogy megújítsuk szövetségünket veled. Folytatjuk azt az utat, amelyre szólítottál és amelynek nem adtál külön nevet. Vállaljuk a szegénységet, anélkül, hogy tudnánk, hová vezetsz minket.

Vállaljuk, hogy ezen az úton sebeket kapunk: nem választ ki minket senki, nem vár senki, nem keltünk érdeklődést. Sérüléseink közé tartozik, és vállaljuk, hogy mi sem választunk ki senkit, nem várunk senkit és nem érdeklődünk különösebben senki után. Nem tartozunk sehová. Lakásunk nem otthon, nem tudjuk, hol kellene megpihennünk.

Amikor látjuk mások kiválasztását, türelmetlenek és kedvetlenek leszünk, — talán kicsit el is szomorodunk, amikor rátermettségüket látjuk. Mégis igent mondunk a magunk életútjára. Hisszük, hogy ez az út teszi termékennyé életünket, és ezt az utat kell járunk, hogy benned növekedésnek induljunk. Szívünk szegényen és üresen áll, ezért tudunk mindenben rendelkezésedre állni. Szabadon állunk, mint valami üres tér testvéreink befogadására. Szívünk szegény és üres, egyben sebzett is, de éppen ezért szomjazik utánad és hozzád kiált. Hálát adunk Urunk ezért a termékenységért, amelynek útját te választottad ki számunkra.”

AKIK NEHÉZSÉGEKKEL KÜZDENEK

Egyre több olyan emberre találok, akik egyedül vannak és a magány nyomasztóan nehéz számukra. Belépnek a közösségbe és

magukkal hozzák érzelmi zavarait és azt, amit rossz természetnek szoktunk nevezni. Gyakran mindez csupán a szenvedések és az értetlenségek visszás kinövése. Ezek számára jó a közösség: hordozza őket, itt kibontakozhatnak és növekedhetnek. Természetesen ott is szenvedni fognak és sok szenvedést okoznak másoknak. Feltehetőleg jól szervezett közösségre van szükségük, ahol nincs túl sok eszmecsere és nem kell másokat meghallgatni. Különben fönnáll a veszélye és lehetősége annak, hogy kirobbanjanak. Magányra és munkára van szükségük. Kár lenne, ha a közösségek csak teljesen kiegyensúlyozott, alkalmazkodni tudó, nyílt és szolgálatkész embereket fogadnának be. Akik nehézségekkel küszködnek, azoknak is joguk van arra, hogy megkapják a közösségi élet lehetőségét. De nem minden közösség képes befogadni őket. Szükség van tehát különböző fölépítésű közösségekre, hogy a más-más igényekkel jelentkezők megtalálják a helyüket.

KÉT KÖZÖSSÉG KÖZÖTT

Manapság egyre többen tartoznak két közösséghez. Ez a helyzet a szerzetesekkel, akik hosszú éveket töltenek el saját közösségükben, aztán pedig elkötelezik magukat egy másikban is. Előfordul, hogy ez a kettős elkötelezettség egész jól megy. Az „első közösség” az anya, amellyel az illető kapcsolatban áll, és közben tovább bontakozik a másik közösségben. Ez a kétfelé tartozás azonban veszélyeket is hordoz magában, különösen, ha az illető az „anya-közösséget” úgy hagyja ott, hogy a szívében — talán nem is tudatosan — megvetés, harag, a kifosztottság érzése él. Vagyis olyan helyet keres, ahol jobban élhet eszményeinek. Az ilyen ember lassan, de biztosan eltávolodik az anyaközösségtől. Gyakran viszont nincs benne elegendő szívbeli szabadság, hogy egészen elkötelezze magát új közösségében. Félt, hogy másodszor is csalódik, ezért valójában nem engedi egészen közel magához a közösséget. Szívének egy részét fönn tartja önmagának, hogy a szenvedés ne okozzon benne olyan mély sérüléseket, ha mégse sikerülne az új út. A jobbik esetben is megmarad a nehézség: amennyiben egyre inkább elkötelezi magát az új közösségben, akkor végül is nem tudja, milyen kapcsolat köti még az anyaközösséghez.

*

*

*

Amikor valaki belép a közösségbe, akkor általában annyira szolgálatkész, hogy bármit kérhetnek tőle, megteszi. A közösségbe való belépésnél majdnem olyasfajta kegyelmi ajándékokat kap, mintha újra kisgyermek volna. Főszabadul a felelősség és a terhek mércéje alól, amelyekkel másokat mért: egy új világba lép be. Egészen rendjénvalónak tűnik, hogy teljesen nyílttá lesz. Olyan ez, mint valami újjászületés. A gyermekség időszaka ez, amikor mindenki naív, készséges, nyílt, de ez nem tart örökké.

Bizonyos idő után ismét ítélni és védekezni kezd. Amikor valaki elhagyja a régi közösséget, hogy újba lépjen, nagy a kockázat, hogy oda már a felnőtt lelkületével és nem gyermeklélekkel érkezik. Azért jön, hogy szolgáljon, és tudja is, hogy miként kell azt tennie. Komoly kérdés: Tud-e valaki elkötelezettséget vállalni új közösségben, ha nem éli át újra a gyermekség korszakát?

III. Fejezet.

SZÜLETIK, FEJLŐDIK, SODRÓDIK

NÖVEKEDIK, MINT A GYÉRMEK

Mindnyájan úton vagyunk, az élet útját járjuk. Mindenki zárán-dok ezen az úton. Az emberi fejlődés útja, amelyen a kicsi gyermek anyja méhétől az aggastyán korig jár, rövid is meg hosszú is. Két gyöngye pont között mozog az egész élet: a kis gyerek és a haldokló tehetetlensége a két határ. Az ember cselekvőképességének van egy növekedő és egy csökkenő időszaka. A gyermek, az ifjú a felnőttkor érettsége felé tart. Hosszú évekre van szüksége, amíg eljut az érettségre és bizonyos önállóságra, erőre tesz szert. Aztán jönnek a betegségek, a fáradtság, és egyre nagyobb lesz a másoktól való függés, mígnem elérkezik aggkorban a teljes kiszolgáltatottság állapota, amely ugyanolyan, mint a pici gyermek abszolút függése.

Fizikai értelemben ez a fejlődés, illetve a visszafejlődés biztos tény, ugyanakkor a bölcsesség változatlanul fejlődő tendenciát mutat. A szív fejlődése nem ismer pontos állomásokat: a kicsi gyerek a szülői szeretetből és közelségből él, a gyermekkor a bizalom sajátos időszakasza. Az ifjú ember a nagyvonalúságból él. Van ebben sok valótlanág is, de tele van reménnyel. A felnőtt a valóságot alakítja: elkötelezettségre, felelősségvállalásra kész, — ez a hűség időszaka. Végül az öregedő ember ismét rátalál a bizalomra, és ez neki egyben a bölcsesség sajátos korszakát is jelenti. Az öregember már képtelen a nagy aktivitásra, de bőven van ideje arra, hogy megfontoljon, áttekintsen dolgokat és megbocsásson. Érzéke van az emberi élethez, a valóság elfogadásához. Tudja, hogy az igazi élet nemcsak cselekvés és rohanás, hanem befogadás és szeretet. Túljutott azon az időszakon, amikor mindenáron hajszolni akarta az eredményeket. Minden életszakaszt megelőz és követ egy átmeneti idő. Mindegyiket elő kell készíteni, mindegyikre nevelődni kell, és ez rendszerint kisebb-nagyobb szenvedéssel jár.

Az emberi élet utazás, útonjárás, növekedés az egyre való-sabb, egyre igazibb szeretet felé. Úton vagyunk a benső egység felé. A kisgyermek a maga gyöngeségében még szoros egységben él any-

jával. Minél inkább növekszik, annál inkább látható lesz nála a megosztottság érzelmi élete és külső kapcsolatai között, akarata és ösztönvilága, megérzései, megálmodott belső és valóságos külső világa között. Az önállóságra-törekvés együtt jár azzal, hogy fél talákozni gyöngeségével, sebezhetőségével, határaival, a szenvedéssel és halállal. Aggódik, hogy sebeket kaphat, ezért tudatosan páncéllal veszi körül magát. Valamennyiünk útja legmélyebb énünk belső egységének megteremtése felé tart: annak összes adottságát és gyöngeségét, gazdagságát és szegényességét, fény- és árnyoldalát kell összhangba hoznunk.

* * *

Növekedni annyit jelent, mint lassan kiemelkedni abból a szűk látókörből, amelyet kényünk-kedvünk, a rokonszenv és ellenszenv korlátoz, hogy korlátlan odaadással induljunk el a végtelenre távuló távlatok felé, a mindenkit átölelő szeretet irányába, ahol mindenkit szeretünk és mindenki boldogságát akarjuk.

* * *

Amint az ember egyéni életében egymást követik a különféle időszakok, éppen úgy a közösségi életben is léteznek szakaszok: ezek mindegyike gondos előkészítést és alakítást igényel, ez viszont rendszerint több-kevesebb szenvedéssel jár.

Az alapítás időszaka után jön a többi életszakasz, amikor a hétköznapiakban kell helytállni és rendezett körülmények között haladni. Elérkezik az öregedés időszaka is, amikor sokan a múlt szép értékeiből élnek. Eljön a hűség korszaka is. Ezek a fejlődési szakaszok éppúgy, mint az ember egyéni életében, nem egészen világosan határolódnak el, mégis megvannak. A különböző időszakokban különböző módon kell gyakorolni a tekintélyt és meghozni a döntéseket. A közösség és annak felelősei örökődjenek, hogy kellő időben történjék az átmenet egyik fejlődési szakaszból a másikba.

Sok feszültség származik abból, ha a közösség egyik-másik tagja nem akar fejlődni, mert a közösség növekedése föltételezi, hogy minden tagja növekszik. Vannak közösségek, amelyek minden vál-

tozástól vonakodnak, nem hajlandók tovább fejlődni. Ahogy az ember egyéni fejlődése során, úgy itt is sokan húzódoznak a növekedéstől és nem tudnak megfelelni az újabb időszak követelményeinek. Legszívesebben gyerekek maradnának, legalábbis mindig fiatalok, és félnek az öregedéstől.

A közösségnek állandóan növekednie kell.

* * *

Húsz év múlva sem könnyebb a közösségben élni, mint kezdetben. Ellenkezőleg: aki belép egy közösségbe, még kicsit naív. Tele van illúziókkal, de megkapja a szükséges kegyelmet is, hogy kilépjen egyénieskedő életéből.

Aki azonban már húsz éve járja ezt az utat a közösségi életben, az tapasztalatból tudja, hogy ez nem mindig könnyű dolog. Nagyon is tudatában van saját korlátainak és látja másokét is. Érti saját önző mivoltának teljes súlyát.

A közösségi élet sokban hasonlít a pusztai vándorláshoz, amikor az ígéret földje, a belső fölszabadulás felé haladunk. A zsidók csak akkor kezdtek lázadozni Isten ellen, amikor már átjutottak a Vörös-tengeren. Addig magával ragadta őket rendkívüli kiszabadulásuk. Csalogatta őket a nagy kaland: minden kedvezőbbnek látszott, mint a rabszolgasors további elviselése. Később, amikor már kezdtek elfeledkezni arról, hogy az egyiptomiak miként erőszakoskodtak velük, és amikor a rendkívüliség már helyt adott a megszőkásnak és a rendezett életnek, akkor kezdtek Mózes ellen lázadozni. Már megvolt mindenük.

Könnýű ébrentartani a hősiesség lángját az alapítás időszakában. A környezettel szembeni feszűlttség lelkesíti a nagylelkű szűvet. Nem akarják hagyni, hogy legyőzzék őket.

Sokkal nehezebben megy mindez, amikor műlnak az évek, és egyre erőteljesebben találjuk szemben magunkat saját korlátainkkal. Az elgondolásokot már nem hajtják annyira hősie szempontok, és a hétkőznapi terhe egyre fárasztóbb. Olyan dolgok, amelyekről azt hittük, hogy régen elintéztük, most újra csábos erővel jelentkeznek: a kényelem, a legkisebb erőbefektetés törvénye, a biztonság igénye, a rendezetlenségtől való félelem. És nincs már erőnk az ellenálláshoz: hogy féken tartsuk nyelvűnk, hogy megbocsássunk. Gátak emelkednek. Elszigetelődűnk.

Rossz nyelvek azt mondják, hogy a közösség kezdetben mély-séges titok, a végén egyszerű ügyvitel. Ez nem is olyan alaptalan észrevétel. Minden növekvő közösség szembe találja magát a kihívással, hogy benső berendezését az egyén és a közösség növekedésének szolgálatába állítsa, és ne csak egyszerűen a hagyományt őrizze, vagy pedig a tekintély és a presztízs céljainak rendelve alá.

Manapság szembeállítják a fölépítményt a lelkeséggel. A feladat valójában ez: alkossunk olyan felépítményeket, amelyek a lelkeséget szolgálják, amelyek önmagukban a közösség erősítését jelentik. Létezik olyan ügyvezetés, igazgatás és pénzkezelés, amely megfelel az evangélium és a hegyi beszéd szellemének, vagyis az élő vizek forrásai fakadnak belőle.

A közösség a szív és szellem egységét jelenti: különböző kapcsolatok szövődéke. A kapcsolat pedig arra készíti a tagokat, hogy fölfigyeljenek testvéreik kiáltására, tudatosan felelősséget vállaljanak értük. Ez viszont nagyon igényes és izgalmas feladat.

Ezért könnyen hajlandók vagyunk, hogy a kapcsolatok és igények helyére betegyük a törvényt, az előírásokat, az adminisztrációt. Könnyebb és emberi szinten kényelmesebb valami törvényt betartani, mint szeretni. Innen van az, hogy egyes közösségek leszűkülnek szabályok betartására és ügyvitelre, ahelyett hogy növekednének nagylelkűségben, egymás elfogadásában és odaadásban.

A HŐSKORTÓL A HÉTKÖZNAPOKIG

Közösséget alapítani aránylag könnyű dolog. Mindig akadnak elszánt emberek, akik keresik magukban a hőst: hajlandók a padlón aludni, átdolgozni napi tizenöt órát és rozoga házakban lakni. A kempingezés vidám dolog! Egy ideig mindenki szívesen vállalkozik arra, hogy bizonyos kemény próbatételeket vegyen magára, amikor útjára indítjuk a közösséget. Mindig van elegendő energia arra, hogy a rakétát fellőjük. Nehezebb feladat, hogy megfelelő keringési pályára hozzuk. Helyt kell állni velük a hétköznapi élet fáradalmaiban: együtt élni olyan testvérekkel, akiket nem mi választottunk, hanem akiket kaptunk, és egyre teljesebb valósággal kell törekedni arra, hogy a közösség célját megvalósítsuk.

A közösség, amely csak a hősiesség rakétájának kilövésére képes, még nem igazi, mert annak életstílusa van, bizonyos alapállása.

A valóság fölismerésének és megélésének hatásos módja mindene-előtt a hűség a hétköznaphoz. A hétköznapi egyszerű igényekkel lépnek föl: főzni, teríteni, mosogatni, takarítani kell, időnként összejövetelek, megbeszélések vannak. A hétköznapi lényege: adni, mindent odaadással tenni, együtt örülni és ünnepelni.

A közösség akkor lesz hitelesen valódi, amikor a tagok végül elfogadják, hogy nem kell rendkívüli feladatokat végrehajtaniuk, nem akarnak már hősök lenni, hanem mindennap új reménnyel kezdik életüket. Mint a gyermekek, csodálkozva tudnak örülni a nap-fölkeltének és hálát adnak, amikor végre nyugovóra térhetnek. A közösség megteremtésének korszakába akkor lépnek, amikor elismerik, hogy igazi nagyságunk kulcsa: elfogadni kicsiségünket, emberi adottságainkat, életterünket; hálát adni Istennek, hogy testbe-zártan is az örökkévalóság csíráit hordozzuk, amelyek napról-napra hétköznapi egyszerű megnyilatkozásokban, a szeretet és megbocsátás gesztusaiban válnak láthatóvá.

Az embermivolt szépsége az állhatatosságban rejlik, vagyis abban, hogy mindennap újra tudunk csodálkozni.

ÖNTUDATRA ÉBREDÜNK

A hősiek harcok korszaka és az első időszak csodálkozásai után elérkezik az értelmes öntudatra ébredés korszaka, amikor a közösség fölismeri önazonosságát és megtalálja helyét a társadalomban, az egyházban, sőt az emberiség történetében. Fontos az intuitív meglátás, illetve a megértés a közösség életében. Az értelmes öntudatnak, amellyel tudomásul vesszük életünket, mindig a csodálkozásból és a hálaadásból kell fakadnia, ezeknek kell meghatározniuk a közösség szívverését. Ha ez nem így van, az a korai öregedés egyik jele.

A jó közösség mindig olyan, mintha gyerekek közössége volna, de olyan gyerekeké, akik értelmükkel belátják, amit tenni akarnak: meglátásaik vannak. Az a közösség, amely mindenáron a felnőttek közösségévé akar válni, ahol a „bölcsék és okosak” vívják a harcot, hamarosan elveszti azt, ami a közösség lényege, és fölfokozott aktivitású csoporttá alakul, amely felőrlődik a küzdelemben. A gyermeki lelkülettel vállalt közösséget persze nem ritkán polgárinak bé-

lyegzik, a tagokat nyápicnak vagy félénk nyuszinak kiáltják ki. Bizony bátorság kell hozzá, hogy az illetők állják ezt a kritikát. Az emberben van ugyanis valami titkos vágy, hogy mint hőst, szentet, vértanút ünnepeljék. Fél azonban attól, hogy gyerek legyen, hogy őnmaga legyen.

* * *

Minél erőteljesebben növekszik a közösség, minél mélyebben gyökeret ereszt, annál inkább föl kell fedeznie létének legmélyebb értelmét. Minden közösségnek vannak szempontjai, meglátásai és nézetei. Minél előbb a közösség, minél hitelesebb emberi kapcsolatokat alakítanak ki, annál inkább válik valódi életközösséggé. Nem marad pusztán emberi csoportosulás, ahol feladatokat hajtanak végre, hanem egyre inkább választ kell adniuk embermivoltunk alapvető kérdéseire, például a szenvedés és halál, házasság és szexualitás, férfi és nő, tekintély, Isten, imádság és vallás, szegénység és gazdagság, szakosodás (műszaki hozzáállás) és önzetlenség (szív), remény és aggodás, normális és az abnormális igazságtalanság kérdéseire. Értenie kell hozzá, hogy magyarázni és használni tudjon jelképeket és így értelmet és kifejezést adhasson alapvető emberi értékeknek. A közösség nem képes együtt növekedni, sem elmélyíteni kapcsolatait, ha nem teszi föl magának ezeket a kérdéseket. A közösség hagyománya legyen az egyik látószög, amelynek szempontjából ezekkel a kérdésekkel foglalkoznak. Lassanként tudatosítaniuk kell azt is, hogy mi a jelentősége saját hagyományaiknak.

VEZETÉSI STÍLUS

Minél erőteljesebben növekszik a közösség, annál jobban kell figyelnie arra, hogy felépítményeit a helyzethez alkalmazza. A közösség elindulásánál rendszerint az alapító áll és ő parancsol, mint valami uralkodó: ő a „főnök”, aki mindenben határoz. Neki van elképzelése a közösségről és meglátásai alapján dönt el mindent. Amilyen mértékben társulnak hozzá a többiek és kezdenek „beszállni” terveibe, vagyis ahogyan növekedésnek indul az élet a kö-

zösségben, aszerint kell az alapítónak megtanulnia, hogy lemondjon „saját” közösségéről és „saját” terveiről és ezáltal egy tag lehessen a többi tag között. A közösség szerkezetének lassan demokratizálódnia kell, és a vezetőnek, ha megtartja is a közösségről kialakult elképzelését, már csak az a feladata, hogy összhangba hoz.

Amennyiben a vezető nem segíti elő ezt a folyamatot a demokratizálódás, vagyis pontosabban a közösségi helyzetfölmérés irányában, úgy azt kockáztatja, hogy a megoldási lehetőségek a szívek mélyén maradnak és kárba vesznek. Akinek tényleg adottságai lennének arra, hogy átlássa a helyzeteket és felelősséget vállaljon, az létének bizonyos területén egész életére megbénul, fejlődésében lemarad és pusztán csak kivitelező eszköz lesz belőle. Szükségképpen változik a szerkezet, mert a közösség számbelileg növekedik, a tagok pedig lelkileg fejlődnek, mélyül az elkötelezettség náluk, és egyre alkalmasabbá válnak arra, hogy komoly felelősséget vállaljanak. A Bárkában rendszeresen átvizsgáljuk közösségi szabályzatainkat, és azt hiszem, jól van ez így. Egynémely közösség elnyomja tagjait, mert nem tudja úgy megváltoztatni szerkezetét, hogy mindjobban megéljék a közösség lényegét.

Fontosnak tűnik, hogy a közösségben mindenkire bízzanak valami feladatot és olyan felelősségteljes munkát, amely lehetővé teszi részükre, hogy a kezdeményezéseket elfogadják, illetve hogy azok közös elhatározásból fakadjanak. Ha nem így történik, akkor a közösség ellen fordulnak. A munka egyéni vállalkozás marad, amivel az illető bizonyítani akarja, hogy ő jobban tudja a dolgot, mint a többiek. Sokan azt hiszik a közösségben, hogy magasabbrendűek, vagy egyenesen megváltónak érzik magukat. A közösségi döntés teszi lehetővé, hogy a közösség minden tagja, de legalább a felelősök próbálják világosan meglátni, melyek a közösség tényleges céljai, és milyen irányba kell haladniuk. Ezen alkalmakkor igen fontos, hogy ne akarjunk se szenvedéllyel, se erőszakkal meggyőzni másokat és így előnyben részesíteni saját elgondolásainkat. Meg kell hallgatni egymás elgondolásait, hogy lassan, nyugodtan föltáruljon az igazság. Ez igen sok időt vehet igénybe, de megéri, mert ettől kezdve mindenki személyesen ragaszkodik a közös tervhez.

*

*

*

Vannak olyan közösséget alapító személyiségek, akik számára létkérdés, hogy vezetők legyenek, érvényesüljenek, „saját” közössé-

get alapítsanak, hogy „saját” terveiket vigyék mindenáron keresztül. Egyes alapítóknak mindig segíteni kell, hogy ebbe a csapdába ne essenek, és világosan tisztázzák indítékaikat. Jobb, ha a közösség alapításában két-három személy is részt vállal, s ezek kezdetől együtt döntenek és kölcsönösen ellenőrzik egymást. Egyébként főnnáll annak a veszélye, hogy az alapító azt tekinti művének alapjául, hogy mindent ő csinál, és igazában az övé ez a „gyerek”. Nem hallgat meg semmiféle kritikát, csak a hízelgő megnyilvánulásokra figyel (és ilyen mindig van a közösségekben). A közösség megfullad, ha az alapító belefojtja a szót mindazokba, akik segítségére jönnek. Ha nem bízik testvéreiben, nem osztja meg velük a felelősséget, nem engedi, hogy kezdeményezzenek.

Ha valaki mint alapító útnak indít egy közösséget és igazolni akar valamit, ezáltal a „gyerek” által, akkor ez nála gőg jele, és olyan egészségtelen vállalkozás, amely halálra van ítélve. A közösség azokért van, akik benne élnek és nem az alapítóért. A felelősség kereszt ugyan, amelyet hordoznia kell, de amelyet hamarosan meg kell osztania azért, hogy mindenki kegyelmi ajándéka kibontakozhassék. Az alapítónak meg kell tanulnia, hogy lassan háttérbe vonuljon, egyébként a közösség meghal, vagy arra kényszerül, hogy félreállítsa őt.

*

*

*

Időnként találkozom olyan emberekkel, akik közösséget akarnak alapítani. Tizennégy évi közösségi élet tapasztalatai alapján senkinek se ajánlanám, hogy ezt tegye, kivéve azokat az eseteket, amelyek Istentől jött világos jelre támaszkodnak. Azt ajánlottam inkább az ilyeneknek, hogy menjenek, kezdjenek el valamelyik meglévő közösségben élni, és amikor elérkezik az ideje, ez a közösség küldi majd ki őket, hogy alapítsanak egy másikat. Amikor valaki elindít egy közösséget, éreznie kell, hogy tartozik valahova és küldetése van. Szüksége van valakire, aki erősíti, törődik vele, ellenőrzi és tanácsot ad neki. Az első keresztény közösségeket olyanok alapították, akik a tanítványok közösségéhez tartoztak. Pünkösdkor együtt imádkoztak Máriával, Jézus Anyjával. Az apostoli kollégium küldte ki és erősítette meg őket.

NYITOTT SZÍVVEL

Mielőtt megalakulna a közösség, fontos, hogy kapcsolatot találjunk a faluval vagy lakónegyeddel, ahol letelepszünk. Sok közösségünk elmulasztotta ezt a lépést, és amikor kezdték befogadni a sérült és szellemileg rokkant embereket, katasztrófálissá vált a helyzet. A szomszédok és a környezet elkerülhetetlenül kivetette őket. Így a közösség már nem a jóság jele lett, hanem érthetetlen furcsaság. Ha az alapítók időt szántak volna arra, hogy szomszédait előkészítsék, egy kicsit megmagyarázták volna elgondolásaikat, akkor megértőbb fogadtatásra találtak volna. Amennyiben a közösség a falu fogyatékosait is befogadja, akkor teljesen beépül a falu életközösségébe. Nem elveszett idő, amikor hónapok telnek el az-
zal, hogy kapcsolatot és baráti szálakat építünk ki azokkal, akiknek közvetlen közelében fogunk élni. Csak ezután indulhatunk el a közösséggel.

* * *

Ahhoz, hogy a közösség jellé váljék, a szomszédoknak látniuk kell: számukra valami pozitív értéket hozott. Jó, ha a közösségben van valaki, aki az öregek és betegek rendelkezésére tud állni, és az ajtó mindenki előtt megnyílik, mint igazi menedék azok számára, akik szenvednek vagy bajba jutottak.

Minél inkább elmélyül és növekszik a közösség, annál jobban be kell illeszkednie környezetébe. Kezdetben olyan a közösség, mintha négy fal közé volna zárva. De lassanként megnyílik a szomszédok, a jóbarátok felé. Némelyik közösség megijed attól, amikor kezdi úgy érezni, hogy a szomszédok szeretnének velük közelebbi kapcsolatba lépni. Félnék, hogy elvesztik önazonosságukat és vállalkozásuk átcsúszik mások kezébe.

Dehát nemde ettől terjed és sugárzik a közösség? Igen fontos, hogy az alkalmas pillanatban hagyjuk lerontani a közösség falait. Ez föltételezi, hogy mindenki tiszteletben tartja a másik kötelességét és világosan látja saját felelősségét és jogait. Ez megköveteli, hogy bizonyos mértékben mindenki felelős legyen a másikért. Nagy szükség van arra, hogy valamennyien minden érdektől mentesen hozzanak valamit a másik számára, és így őszinte szálak fűzzék őket egymáshoz. Így a kis közösség lassan kovásszá válhat, az egymás közötti és a mindenkit összekapcsoló egysége otthonává.

Egészen biztos, hogy amilyen mértékben gyökeret ver a közösség saját lakónegyedében és elfogadja azt a megnyírást, amely a szomszédok irányában kialakul, olyan mértékben fölfedezi, hogy bizonyos törvények igazságtalanok lehetnek, amelyek gátolják a személyiségek fejlődését, különösen a hátrányt szenvedő kisebbség körében. Ilyenkor a közösségnek meg kell találni a hatóságok felé a helyes középutat a végletek között.

Margarita Mayano erre emlékeztetett bennünket a Bárkában: A lepkének, hogy napvilágra kerüljön, szét kell törnie a gubót: a gyermek születése sem megy erőlködés nélkül. Az új társadalom megszületése is határozott beavatkozás útján történik. Erőteltessége viszont szükségszerűen egységből és bizalomból fakad, ezért erősítőleg hat, nem pedig pusztítólag.

* * *

A növekvő közösség lassan fölfedezi, hogy nem önmagáért van. Az egész emberiséghez tartozik és az egész emberiségért létezik. Kegyelmi ajándékát azért kapta, hogy minden ember javára kamatoztassa és elérhetővé tegye. Ha magába zárkózik, megfullad. A közösség kezdetben olyan, mint egy mag, amelyből egyszer fa lesz, bőséges gyümölcsöt hoz, és az ég madarai fészket raknak ágain. Szélesre kell tárnia karjait, hogy ingyen ajándékozza tovább azt, amit ő is ingyen kapott.

A közösségnek mindig emlékeznie kell arra, hogy minden ember számára szóló jel és tanúságtétel adja létjogosultságát. A tagok legyenek hűségesek egymáshoz, hogy biztosítsák egymás növekedését, egyben pedig minden ember számára a remény jele és forrása legyenek.

A közösség, amely úgy indult, mint kicsi mag, vegye fontolóra, hogy felnövekvő fáján olyan gyümölcsök teremnek, amelyekben új mag érlelődik. Apáktól és anyáktól született fiai és lányai lesznek. Beilleszkedik az ősök sorába. Kis láncszem az emberiség hosszú láncának során. Legyen ez a kis láncszem szép és jó: illeszkedjék be a sorba szorosan és életszerűen.

* * *

A közösség elkülönül a társadalomtól és mégis nyitott. Azon a területen, ahol más értéket képvisel, mint amelyet a társadalom hirdet, szükségszerűen elkülönül a társadalomtól.

Ha túlságosan nyitott, akkor soha nem tudná megőrizni és elmélyíteni saját értékeit: nem volna meg önazonossága, saját élete. Ha túlságosan zárt, akkor nem tudna növekedni: nem látná meg azokat az értékeket, amelyek minden társadalomban megtalálhatók. Könnyen megeshetnék, hogy feketén-fehéren így gondolkodik: „Nekem igazam van, a többi mind téved”. Képtelen lesz észrevenni saját tévedéseit és árnyoldalait. A közösség arra hivatott, hogy mással főlvettt kapcsolatait által belenőjjön környezetébe. Az új barátok, elsősorban a szomszédok által tágul a közösség: egymást segítik majd a fejlődésben. Nem úgy, hogy az egyiknek csak igaza van, a másik meg csak téved, hanem kölcsönösen igyekeznek egymást segíteni.

Érzésem szerint volt olyan korszak, amikor a szerzetesrendek túlságosan önmagukba zárkóztak. Sokan szinte fulladoztak ettől. Észrevették magukat és megnyíltak a világ felé. Néhány rend talán túlságosan is messzire ment. Letették a szerzetesi ruhát, hogy ezzel is közelebb kerüljenek az emberekhez. Ezzel viszont nem egyszer föladták hagyományaikat is. Hűtlenné váltak alapítójuk eredeti elgondolásához. Elveszítették önazonosságukat. Már nem voltak többé közösség.

Amikor egy közösség azt érzi, hogy haldokolni kezd, nem azon kellene próbálkoznia, hogy külső dolgokon, például a szabályzatokon vagy öltözközkön változtassanak. A belső megújulásnak jött el az ideje. Erősítsék magukban újra a bizalmat a személyes kapcsolatok és imádság iránt, maradjanak közel a szegényekhez és az elhagyott emberekhez.

PRÓBATÉTEL

A próbatétel fontos tényező minden közösség életében. Próbátételen értem mindazt, amit nehéz elviselni; ami a szegénységgel és üldöztetéssel jár együtt; mindazt, ami megrázza a közösséget, ami felszínre hozza gyöngeségeit; belső és külső harcokat és feszültségeket okoz, mindazt a nehézséget, amely új lépések előtt mutatkozik. Amikor közösséget teremtünk, mindenfelé elemi erővel kell

küzdenünk, de amikor végre egyenesbe jutunk, akkor bizonyos energiák mintha eltűnnének, és rövidesen kényelemben, biztonságban, szórakozásban és más értékekkel kötött kapcsolatokban keresünk kárpótlást.

A gyógyító szolgáltatásra beállított közösségekben ez igen hamar észlelhető. A kezdet kezdetén igen nehéz esélyekkel indulnak: depresszív emberekkel, akik törnek-zúznak. Lassan azután megnyugszik minden. Ha később ismét egy ilyen törni-zúzni vágyó valaki érkezik, akkor úgy gondolják, hogy az illetőt nem tudják befogadni. Egyszerre eltűntek azok a kezdeti energiák, amelyek segítségével szembe tudtak nézni minden jelentkező nehézséggel és el tudták fogadni a legnehezebb embereket is. Odáig jutnak, hogy már csak egymás között érzik jól magukat, ez az önelégültség viszont már az egység föladásának mélypontját jelenti a közösségben. Azért olyan fontosak a megpróbáltatások a közösség életében, mert indítanak és köteleznek: találjuk meg az egykori erőt, azt az energiát, amelynek segítségével szembe tudunk nézni a nehézségekkel és úrrá lehetünk rajtuk.

* * *

Az a közösség, amely gazdagodni kezd és már nem keres mást, minthogy megvédje javait, hírnevét, az már haldoklik. Növekedése a szeretetben megállt. A közösség igazában addig él, amíg szegény: tagjai érzik, hogy össze kell tartaniuk, márcsak a mindennapi kenyér érdekében is. Mindnyájan tudatában vannak, hogy ha valame-lyikük nem dolgozik, annak a többiek isszák meg a levét.

* * *

Amikor egy közösség már alaposan szétesett, elkezdünk végre egymással beszélgetni és egymás szemébe nézni. Rájövünk, hogy itt élet vagy halál kérdéséről van szó. Ha ekkor nem kövekezik döntő lépés, ami gyökeresen újat hoz, akkor a régi mind odavész. Sokszor el kell jutni a szakadék széléig, hogy eljussunk a valóságig: fölismerjük értéktelenségünket, belássuk, hogy szükségünk van egymásra és együttesen kell segítségért kiáltanunk Istenhez. A próbatétel csak akkor egyesíti a közösséget, ha elég bizalmuk van ahhoz, hogy

a próbatételt elfogadják és megállják. Ha a közösség egyik tagja baleset miatt súlyosan megsérül, akkor eltűnnek a kicsinyes erőszakosságok és az apró egyéni érdekek. A megrázkódtatás mélyíti az egységet, és előtérbe állítja azt, ami lényeges. Újjászületik a szolidaritás, hogy együtt állják meg a próbát és túljussanak a nehézségen.

* * *

A próbatételek megszüntetik a csalóka biztonságérzetet, és így gyakran új energiákat szabadítanak föl, amelyek mindeddig rejtve voltak. A sérülésből újjászületik a közösség reménye.

FESZÜLTSEGEK

A növekedésben szükséges tényezők a feszültségek is. Feszültség származhat személyes összeütközésekből, az egyéni vagy közösségi fejlődés elleni hadakozásból, a különböző egyének önzéséből, amikor veszendőbe megy a közügy iránti érdeklődésük; adódhat az egyes tagok ellentétes vérmérsékletéből, egyesek lélektani nehézségeiből. Ezek a feszültségek természetesek. Teljesen rendjén való dolog, hogy aggodalommal tölt el minket, amikor találkozunk saját korlátozottságunkkal, árnyoldalainkkal, vagy pedig hirtelen mélyen rejlő sérüléseink tárulnak föl előttünk. Az is rendben van, hogy görcsös feszültség vesz erőt rajtunk, ha növekszik a felelősségünk, elbizonytalanodunk, mert nem tudunk megbirkózni vele. Fájdalmas, amikor naponta meghalunk egyéni érdekeink számára: valami tiltakozni kezd bennünk. Természetszerűleg ellenszegülünk, félni kezdünk, nem mozdulunk, nem lépünk tovább és mereven kezeljük az újonnan érkezőket, akik aggodalmat és harapós légkört teremtenek a közösségben. Az sem rendkívüli dolog, ha fáradtságunk miatt saját erőink szolgálatkészség tekintetében holtpontra jutnak. Ennek oka lehet, hogy fáradtak vagyunk, tele sok személyes feszültséggel, vagy előidézhetik különböző szenvedések. Ezer oka lehet a feszültségnek.

A feszültségek bármelyike szembesíti a közösség minden egyes tagját saját szegénységével, alkalmatlanságával, fáradtságával, ci-

vódó és levertségre hajlamos természetével. Igen fontos időszak kezdődhet vele a közösség életében, mert tudatára ébrednek annak, hogy a közösség veszélyben forog. Amikor minden jól megy, amikor gyarapszik és előre halad a közösség, akkor tagjai megkockáztathatják, hogy a szeretet szálait föllazítsák. Nem nagyon figyelnek egymásra. A feszültségek viszont ráirányítják figyelmüket szegénységük valóságára. Imádság, megbeszélés, türelem és kölcsönös erőfeszítések útján kell megporóbalniuk túljutni a válságon és újra megtalálni az elveszített egységet. A feszültségek megértetik velük, hogy a közösség több, mint csupán emberi adottság, Isten Lelkére szükségük van, hogy tudjanak élni és elmélyülni. A feszültségek gyakran olyan útszakaszok, amelyek szükségesek a mélyrehatóbb egység megteremtése érdekében. Hiszen föltárják a hibákat, amelyek újjánevelést, újjászervezést tesznek indokolttá, vagy pedig egyszerűen több alázatosságot követelnek a tagoktól. Sokszor csak a goromba robbanás hoz felszínre olyan feszültségeket, amelyek eddig meghúzódtak a mélyben. A feszültség kirobbanásakor kell elkezdeni a gyógyítást, egészen a gyökerekig menően.

Semmi sem hátrányosabb a közösség élete szempontjából, mintha eltussoljuk a feszültségeket és úgy teszünk, mintha nem is léteznének. Szíves udvariasságok mögé rejtjük el azokat és menekülünk a párbeszédtől. A feszültségek vagy zavarok föllépése Isten hozzánk hajló kegyelmének, közelségének jele is lehet a közösségben.

* * *

A feszültségek és megpróbáltatások sokszor azért jelentkeznek, mert a közösség elveszítette érzékét a leglényegesebb iránt, vagyis Isten és a szegények hívása közömbössé vált számára, hűtlenné lett ezekhez. A feszültségek így új fölhívást jelentenek, hogy a közösség visszatérjen a hűség útjára. Könnyörogjön hát a közösség bocsánatért az Úrnál, hogy új világosságot és új erőt kapva, megtalálja ismét a békeséget.

Úgy kell fogadnunk ezeket a feszültségeket mint mindennapi eseményeket és próbálnunk kell azokat az elmélyül és az igazság keresése útján megoldani. A megoldások viszont ne hozzanak létre gyűlölködően szembenálló frontokat. Azzal, hogy a feszültségeket az egység megteremtése érdekében minden érdekelt jelenlétében

nyíltan kirobbantjuk, még nem találtuk meg szükségszerűen újra az egységet. Ha tudatosítjuk valakiben saját korlátait, önzését, féltékenykedését, irigységét, párbeszédre való képtelenségét, ez még nem feltétlenül segíti el őt ahhoz, hogy mindezt legyőzze magában. Sőt még nagyobb aggodalommal töltheti el és a reménytelenség szélére sodorhatja az illetőt.

Általában csak akkor vállalkozhatunk arra, hogy valakit saját korlátainak tudatára ébresztünk, ha egyben segíteni is tudjuk, hogy fölülkerekedjék azokon és megtalálja az ehhez szükséges erőforrásokat: fölfedezze a szeretetre való képességét, a lelki jószágot és megtanuljon újra bízni önmagában és a Szentlélekben. Senki sem akarja elfogadni, hogy benne a Gonosz lakik, hiszen érzi, hogy mindezek ellenére is szeretik, tiszteletben tartják és megbíznak benne. Senki sem tudja megfékezni önző ösztönösségét és aggodalmaskodását, ha nem segítik el annak megtapasztalására, hogy ő tényleg szeretetreméltó. A felelős vezető feladata, hogy kiismerje az egyes emberek, a feszült idegzetű és erőszakos természetű emberek szép és értékes tulajdonságait. Segítenie kell a közösség tagjait, hogy ugyanezt tegyék. Így az illető lassan megérzi, hogy nem vetik ki őt maguk közül, sőt szeretik és elfogadják, s így ki tudja fejteni pozitív energiáit a többiek szolgálatára. Az aggodalmaskodás eltűnésével kezdik meghallgatni egymást minden előítélet nélkül. Kezdi megérteni, hogy egyikük vagy másikuk miért viselkedik így vagy úgy. A feszültségek szépen eltűnnek. Elfogadják a másikat és szeretik őt úgy, ahogyan van: önzésével és erőszakosságával együtt. Egymás kölcsönös elfogadása, amely lassan, de biztosan odavezet, hogy a másikat tényleg befogadom a magam életébe, időt és türelmet igényel. Sok találkozásra, gyakran fáradságos beszélgetésre, megértő párbeszédre van szükség, máskor pedig csak a másik embernek csendes, békességes és finom érzékkel történő elfogadására.

Nem szabad a feszültségeket sem elrejtteni, sem idő előtt kirobbantani. Ellenkezőleg: közelítsük meg azokat jó érzékkel, telve bizalommal és reménnyel, számolva azzal is, hogy mindez nagy szenvedéssel jár. Türelemmel és mély együttérzéssel kell közelednünk, anélkül hogy pánikba esnénk, vagy túl naívnul fognánk föl a helyzetet. Reális érzékkel kell keresni az igazságot és meghallgatni mindenkiket.

* * *

Feszültségek keletkeznek abból is, hogy egyesek túl mereven ragaszkodnak álláspontjukhoz. Idővel ők is megnyílnak, fölfedezik a valóság más távlatait, szemléletük megváltozik, és a feszültségek eltűnnek. Ezért türelmesnek kell lennünk a feszültségekkel szemben: ne akarjunk mindent gyorsan megoldani. A gyors megoldásokkal esetleg arra kényszerítünk egyeseket, hogy makacsul tartsák álláspontjukat, ahelyett, hogy engedékenyebbé válnának.

* * *

Bizonyos feszültségek abból származnak, hogy a közösségen belül csaknem ellentétes értékek találhatók. A közösség sajátos képessége éppen abban áll, hogy ezeket összhangba hozza. A Bárka például keresztény közösség, ugyanakkor azonban az állami előírásoknak is eleget akar tenni, legalábbis, ami saját munkáját illeti. Néhányan bizonyos értéket gazdagabban élnek meg, mint mások. Ez önmagában nem rossz, de sokszor feszültséget teremt egyes személyek között. A feszültségek később többnyire eltűnnek aszerint, hogy a közösség és az egyes tagok mennyire jutnak el bizonyos érett bölcsességre.

Ismét más nehézségek abból adódnak, hogy a közösség fejlődése során újabb kegyelmi ajándékok és valóságok mutatkoznak, amelyek új egyensúly megteremtését teszik szükségessé. Esetleg a fölépítmények továbbfejlesztésére is szükség lehet. Nem kell pánikba esni, amikor észrevesszük ezeket a jelenségeket, amelyeket sokszor nem is tudunk szóval meghatározni. Tudnunk kell kivárni a pillanatot, amikor a közösség készen áll arra, hogy a fölmerülő kérdések megoldásához békésen és igazán nekifogjon.

* * *

Amíg valaki eljut a szeretetre és bölcsességre, ez bizony még az egyes embernél is lassan megy. Ugyanez a folyamat a közösség életében még hosszadalmasabb. A közösség tagjai legyenek mindig az idő barátai. Tudniuk kell, hogy sok minden azért valósul meg, mert kellő időt szántak arra, hogy beérjen. Súlyos tévedés, amikor a világosság és igazság nevében hajszolnak dolgokat és túl gyorsan kívánják tisztázni azokat. Akadnak olyan emberek, akik szeretik a

szembenállást és szívesen veszik, hogy az ellentétek felszínre kerülnek. Ez a hajlandóság nem mindig egészséges. Inkább az idő barátai legyünk. Persze mindenkinek éberem kell ügyelnie arra, hogy a problémák el ne sikkadjanak azzal, hogy nem figyelünk föl rájuk és nem vagyunk hajlandók tudatossá tenni azokat a feszültségeket, amelyek tudat alatt már jelen vannak.

* * *

Sok feszültség abból keletkezik, hogy nem fogadják el: a tekintély képviselője is hibázhat. Folytonosan ideális „atyát” keresnek, és a csalódás aggodalommal tölti el őket. Ezek egészséges feszültségek. Mindenkinek meg kell tapasztalnia, hogy a tekintély képviselője szintén csak ember és ő is hibázhat: emiatt nem kell elveszítelnünk a bizalmunkat iránta. Mindenkinek egyénileg kell erősödnie érettségben és így szabad és hiteles kapcsolatot találnia a tekintéllyel. A tekintély hordozójának is késznek kell lennie arra, hogy fejlődjék és minél kevesebbet aggodalmaskodjék.

Sok közösségben fölbukkan egy-egy különösen gyöngye, törekény egyéniség, aki azután mint gyújtópont vonzza maga felé a többiek harci kedvét. Mindig belebotlanak, bírálgatják és gúnyolják. A közösség minden tagjában, lényének egy rejtett zugában megtalálható a csalódás érzése. Ezek az érzések igen gyorsan valamiféle szorongás formáját öltik magukra. Rosszul érzi magát az illető a saját bőrében. A másakra, a nála gyöngébbre vetíti ki saját gyöngeségeit és gyávaságát. Sok közösségben talál az egyén és az együttes is bűnbakot, akire rárakhatja saját szorongásait.

Ha egyszer elindul a másik gyötrésének ez a folyamata és elszabadul a támadókedv, akkor ezt nem könnyű megállítani. A közösség egészsége érdekében viszont elkerülhetetlen, hogy a megvetésnek ezt a módját eltereljük arról, akit célba vett. Lehetetlen ugyanis úgy élnie a közösségnek, hogy bármelyik tagja üldözött legyen. A Szentlélek indítására másvalaki kezdje tudatosan vagy öntudatlanul magára irányítani az így jelentkező támadókedvet. Előfordulhat, hogy ennek érdekében bohócot játszik majd. Így azonban ez a vad támadókedv, amely oly megalázó volt, lassan átalakul. A megvető magatartás elektromos feszültségéből fény támad.

HA VALAKI MEGVÁLÍK TŐLÜNK

Nem egy közösség oszlik föl a szakadások és a belső viszályok miatt. Megdöbbenő, hogy már a legelső keresztény közösségben, a kegyelem és az egység ideje után elég hamar, szakadások kezdődtek, megjelent a pártokra bomlás szelleme. Volt, aki Pálhoz, volt, aki Apollóhoz tartozónak vallotta magát (1Kor 3,1-4). Szent János első levelében mély megosztottságokról beszél. A közösségen belül valóságos szakadások álltak be. Bizonyos testvérek otthagyták őket, mert elutasították a testvéri közösséget, nem fogadták el az apostolok tanítását, főleg pedig János vezető szerepét (1Jn 2,19).

Maga Júdás egy ideig együtt élt a tizeneggyel és Jézussal, pedig a szíve már tele volt rosszindulattal és irigységgel. Mielőtt még a Sátán árulásra csábította volna őt, szívében már régen elvált a többiektől. Jézus meghívta őt, de valami miatt, nem tudjuk pontosan az okot — hasznot akart húzni abból, hogy Jézus környezetében élt. Saját dicsőségére vagy terveinek megvalósítására akarta azt fölhasználni. Attól kezdve nem arról volt szó, hogy a többi apostollal együtt Jézusnak szolgáljon, hanem, hogy saját kevély terveinek megvalósítására használja Jézust.

Mikor érkezik el az ideje annak, hogy eltávolítsunk egy olyan embert, aki szíve mélyén már teljesen elszigetelődött a közösségtől, bár még abban él? Az egyenetlenség magját hinti szét, és azt keresi, hogy a leggyöngébbeket saját befolyása alá vonja és fölhasználja őket bomlasztó céljaira. Féltékenykedő emberek ezek, akik többnyire átlagon fölüli intelligensek és nagyon értenek ahhoz, hogy fölfedezzék és kihasználják a felelős vezetők és az egész közösség gyöngéit. Szívesen mutatkoznak világosan látó emberként, akik alkalmasak arra, hogy fölszámolják az igazságtalanságokat és megmentsék a helyzetet. Megtévesztőek és elég ügyesek ahhoz, hogy megosszák a közösséget, zavart támasszanak és gyöngítsék a tekintélyt. Tűrhetetlennek látszik, hogy továbbra is szabadon folytassák a közösséget bomlasztó tevékenységüket, miután már meddő maradt minden kísérlet a párbeszéd kialakítására. Elküldeni őket, főleg ha már régóta járnak együtt a közösséggel, szintén lehetetlennek tűnik. Jézus viszont azt mondja: „Ha testvéred megbántott, menj és figyelmeztess őt négy szemközt! Ha nem hallgat rád, vigyél magaddal egy vagy két másik embert, hogy két vagy három tanú bizonyítsa a dolgot. Ha ezekre sem hallgat, jelentsd az egyháznak. Ha az egyházra sem hallgat, vedd úgy, mintha pogány volna vagy vámos” (Mt 18, 15-17).

Kizárólag a felelősök és a régi tagok együttese hozhat olyan döntést, hogy valakit elküldjenek a közösségből. Amikor ezt teszik el kell ismerniük a maguk részéről történt hibákat is. Esetleg nem mertek szólni az illetőnek és nem próbáltak beszélni vele, amikor először vették észre a bomlasztás jeleit. Esetleg engedték kiéleződni a helyzetet, túlságosan naívak voltak és abban reménykedtek, hogy majd minden jóra fordul. Talán túlságosan kihasználták az illetőt és tehetségét a munkában. Az viszont, hogy az illető esetleg már elkésve beismerte hibáját, ne akadályozza a közösséget abban, hogy határozottan intézkedjék. Ha valaki a fiataloknak botránykő lett a közösségben, attól el kell különíteni magukat. „Aki megbotráncoztat csak egyet is ezek közül a kicsinyek közül, akik hisznek bennem, jobban járna, ha malomkővet kötnének a nyakába és a tenger fenekére vetnék. Jaj a világnak a botrányok miatt... Ha kezed vagy lábad botrányt okoz, vágd le és vedd el magadtól. Jobb csonkán vagy sántán bemenned az életre, mint két kézzel és két lábbal az örök tűzre kerülnöd” (Mt 18, 6-8).

Ugyanakkor az elöljárónak nem szabad túl korán botrányt kiváltania és elküldenie olyanokat, akik csak a szájukat járatják. Gyakran éppen az idézi elő a kevély bezárkózást, hogy nem vagyunk hajlandók meghallgatni a kritikus megnyilatkozásokat. Ha viszont meghallgatjuk őket, és elismerjük, hogy a közösségnek is vannak gyöngéi és hibái, ha megtettük a szükséges intézkedéseket a hibák kijavítására, akkor a lázadások talán lassan megszűnnek és esetleg pozitív erőforrássá válnak a reform megvalósításánál.

A közösség vezetője ne bocsásson el embereket csak azért, mert kellemetlenek, mert nehéz természetűek van, mert nincsenek a helyükön és mert másokat megkérdőjeleznek. Csak azokat kell eltávolítani a közösségből, akiknek jelenléte a botrány komoly veszélyével jár, akik a törvényes tekintély ellen hangolnak és aláássák a felettesekbe vetett bizalmat. Ezek a közösséget megosztják és eltérítik eredeti célkitűzéseitől.

A megosztottságnak és szakadásnak ebben a kényes időszakában nem lehet egyetemes érvényű szabályt adni, de erősíteni kell a türelmet, az éberséget és határozottságot, vigyázni kell a fölépítményeinkre és be kell tartani a határokat a párbeszédben. Ameddig a kérdéses személy megtalálja helyét a közösségben és nem hinti szét ott a szakadás mérgét, addig nem indokolt, hogy elküldjék. Hordoznunk kell őt és segítenünk, amennyire ezt szegényes lehetőségeink engedik! A veszély akkor jelentkezik, amikor az illető kezdi a közösség ellen befolyásolni a többieket. A közösségben azért

minden egyes tagnak vigyáznia kell arra, hogy akarva vagy akaratlanul egyenlenséget ne támasszon. Mindenki komolyan azon legyen, hogy az egység eszközévé váljék. Természetesen ez nem abban áll, hogy mindenki mindig szükségképpen teljes összhangban áll az előljáróval. De csak az igazság nevében helyezkedhet szembe vele. Mi, akik közösségben élünk, nem vagyunk a sértett érzékenységből fakadó gőg parányi szikrájától mentesek. Ha nem vigyázunk, ez a szikra lángba boríthatja egész lényünket.

KÍVÜLRŐL NÉZVE

Egyre világosabbá válik előttem, hogy sem a kisebb, sem a nagyobb közösségek nem tudnak saját erejükből túllépni önmagukon. A tagok gyakran kénytelenek maguk megoldani a föllépő feszültségeket, és szükségük van külső segítségre ahhoz, hogy megtalálják a fejlődéshez szükséges új fölépítményeket, amellyekkel megfelelnek fejlődési állapotuknak. Minden közösségnek szüksége van egy „külső szemre”, olyan valakire, aki időnként meglátogatja őket, akivel a közösség minden tagja beszélni tud, ha szüksége van rá. Olyan valakire, aki tanácsokkal tudja ellátni mindenekelőtt a felelős vezetőket és segítheti a közösséget abban, hogy fejlődni tudjon és megfejtse az Istentől jövő titkos üzeneteket, amelyeket ő a feszültségek mögé rejtett.

* * *

Yves Beriot mondta nem régen: milyen fontos volna, hogy legyenek olyan emberek, akik a közösséget időnként meglátogatják és a szivacs szerepét töltsék be: mintegy magukba szívják az aggodalmaskodást. Ténylegesen minden közösség úgy érzi, hogy messze elmarad célkitűzéseitől. Tehetetlenül áll a befogadott személyek erőszakosságával és depresszióival szemben. Mérföldnyire távol van még az evangéliumi eszmétől. Ebből ered az a folytonos aggodás és bűntudat, amely bénítja az alkotó kedvet, és szomorúságot, reménytelenséget ébreszt.

Szükséges a közösségnek az ilyen „külső szem”, aki időnként megjelenik: bátorít és leegyszerűsíti a kiélezett helyzeteket, puszt

tán azáltal, hogy más szemszögből nézi azokat: meghallgat és kérdéseket tesz föl. A tagokat sokszor annyira lekötik a mindennapos dolgok, hogy elveszítik a messzibb távlatokat. Szükségük van erre a valakire, aki megkérdézi őket szemléletmódjukról, egyik vagy másik esetben tanúsított magatartásukról, együttlétük módjáról. Az illető személynek nem kell feltétlenül kivételes képességű szakembernek vagy lélekbúvárnak lennie. Olyan valaki legyen, akinek vannak már tapasztalatai, ismeri az embereket és az emberi kapcsolatokat, ismeri és becsüli a közösséget és alapvető célkitűzéseit.

Ez a „külső szem” vagy szivacs, aki magába szívja a panaszokat, segítse el a közösséget arra, hogy értékelje sajátmagát. Az önértékelésnek ez a fogalma a francia közösségekben még elég ismeretlen, az Egyesült Államokban már sokkal gyakoribb. Alkalmilag vegyük nagyító alá közösségi életünket és értékeljük ki, milyen területre összpontosítsuk erőfeszítéseinket. Így tudjuk megérezni, hogy mikor kezd csökkenni az alkotókedvünk és esünk bele bizonyos rutinból származó megszokottságba. Értékeljük ki öszejöveteleinket is: állapítsuk meg, hogy azok élő, tartalmas találkozások-e vagy csak pusztá időfecsérlés.

* * *

A „külső szem” az emlékezet szerepét is betöltheti. Mindig fontos, hogy valaki kívülálló időnként megkérdesse: „Emlékszel még?” Visszaidézi ezzel a történeteket és hagyományokat. A kezdet emlegeti, az öröm napjait vagy éppen a nehéz órákat. Hogy a közösség el tudja tervezni jövőjét, ahhoz jól föl kell dolgoznia a múltat és jó érzékkel kell továbbfejlesztenie saját hagyományait.

BELESZÓL, DE JÓT MOND

Minden közösség kezdeténél ott áll az alapító, aki meghatározza a lelkiséget, elgondolásai, meglátásai vannak és a végső felelősséget vállalja. Viszont amilyen mértékben ver gyökeret és fejlődik a közösség, olyan mértékben lesz szükség kidolgozott szabályzatra, amely meghatározza az alapvető célokat és a lelkiséget. Sza-

bályok kellenek, amelyek rögzítik, hogyan történik a felelős vezetés gyakorlása: kinek miben kell döntenie, hogyan választanak vagy neveznek ki új felelőst. Az időben való folytonosság biztosítása érdekében szükség van olyan külső tekintélyre, amely például meg tudja akadályozni, hogy valamelyik későbbi felelős vezető eltérjen esetleg az eredeti szellemtől, mert zsarnokká válik és saját akaratát hajszolja keresztül.

Ez a biztosíték nagyon fontos, hiszen az emberi természet törékeny és esendő, léteznek gonosz külső és belső erők, és ha nincs ez a külső tekintély, akkor a közösség előbb-utóbb hanyatlani kezd. A külső tekintély elismeri a közösség értékét, fontosságát, mélyen keresztény és emberi indítékait és kötelezi magát: segíti őket abban, hogy hűségesek maradjanak a közösség szabályaihoz és szelleméhez. A külső tekintély nem tudja a közösség tagjainak hiányosságait pótolni, és arra sincsenek eszközei, hogy újra lelket öntsön a társaságba. Az a szerepe, hogy amikor ellentétek támadnak, támogassa azokat a tagokat, akik a közösségben biztosítékot jelentenek az eredeti szellemhez való hűségre. A növekedés és fejlődés során a közösségnek világosan meg kell határoznia az állammal és az egyházzal való kapcsolatát. Ezek egyike vagy másika vállalja a biztosító felügyelet szerepét.

A Bárka néhány közösségének közhasznú egyesület jelleggel államilag elismert szervezete van. Az ügyvezető tanács ezeknél olyan férfiakból és nőkből áll, akiknek szakismeretük van az emberismereti todományokban, a Bárkát pedig ismerik és szeretik. Ők vállalják a jogi felelősséget, jó tállnak a közösségért. Más keresztény közösségek a püspökhöz tartoznak. Az ő elismerésével működik a közösség: ő erősíti meg szabályzatukat, az ő személye jelenti a garanciát.

Egy kissé félek az olyan közösségektől, amelyeknek semmiféle tradíciójuk nincs, és elutasítanak minden külső tekintélyt. Ezek nem élnek hosszán túl alapításukat, hiszen ellenőrzés nélkül nagy a valószínűsége annak, hogy hibákat követnek el.

*

*

*

Ahol a betegápoló közösségeknek orvosa vagy pszichiáttere van, ott ők jelentik a garanciát, illetve az állam, amely elismeri diplomájukat. Az orvos és pszichiáter egyébként valamilyen testület-

hez is tartozik. A keresztény közösségek ugyanígy az egyházhoz kapcsolódnak papjuk vagy lelkipásztoruk által. Ez nemcsak a jelenlegi egyházi hierarchiával, személy szerint a püspökkel jelent kapcsolatot, hanem az egyház egész tradíciójával, amelyet alapítása óta hordoz. Apostolainak és utódaiknak mondta Jézus: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” Így kapcsolódik minden keresztény közösség a hierarchiához, bizonyos meghatározott hagyományhoz, az egész egyházhoz, Krisztus titokzatos testéhez.

EGYÜTT NÖVEKSZÜNK

Aki a közösségen belül a szeretetben és bölcsességben növekszik, az a közösség növekedését is biztosítja. Aki elzárkózik a fejlődés elől és fél az előrehaladástól, az a közösség fejlődését visszatartja. Egyaránt felelős mindenki a saját és a közösség fejlődéséért.

* * *

A szeretetben való növekedés azt jelenti, hogy egyre kevésbé vagyok már önzően énközpontú, kevesebb bennem a bírálgatás, a dacos keménység, az erőszakosság, a türelmetlenség mások hibáival szemben, kevésbé zárkózom a szomorúság álarca vagy a beteges hangulatvesztés különböző megnyilvánulásai mögé.

Nem hiszem, hogy egyáltalán lehetséges növekedés anélkül, hogy szívemet meg tudnám nyitni valaki előtt, akinek elmondom, hogyan szólít az Isten, és melyek azok az apró lépések, amelyekkel előrehaladok utamon. Időnként nagyon fontos ezzel a bizalmas jóbaráttal együtt megállapítani, hogy jó úton járok-e, és ha nem, hogyan kell irányt változtatnom.

Ugyanakkor mindnyájan félünk attól, hogy megnyíljunk valaki előtt. Attól tartunk, hogy túl sokat tárunk föl legbensőbb titkainkból. Könnyebb és kevésbé „veszedelmes”, ha több személynek mondjuk el bizalmasan belső életünk bizonyos töredékeiről. Bizonyos, a belső titok éppen a mi legnagyobb kincsünk. Aggodalmaskodunk azért, hogy veszendőbe megy ez az érték, ha valaki előtt tit-

kunkat föltárjuk. Természetesen nélkülözhetetlen, hogy ebben a jó-barátban feltétlenül megbízzunk, ő pedig mindig tudatában maradjon, hogy mi a szerepe és melyek a határai.

* * *

Sokan azért lépnek a Bárka közösségbe, hogy segítség a szellemileg visszamaradt vagy mozgássérült embereket, — és ez jól van így. Vannak, akik azért lépnek be, mert növekedni szeretnének és úgy érzik, hogy szükségük van másokra, akik segítik, ösztönzik, bátorítják őket. Számukra a közösség a növekedés és a lelki-szellemi odaadás helye. És ez még jobb.

Akik azzal érkeznek hozzánk, hogy a sérült emberek életébe valamit hozzanak, valósággal megdöbbennek, amikor kezdenek saját gyöngeségeik és korlátaik tudatára ébredni és ugyanezt látják a többiekénél, a segítőkénél. Mindig könnyebb elfogadni a sérültek gyöngeségeit, mint a saját magunkét. A sérülteknél föl vagyunk készülve erre, hiszen azért jöttünk közéjük. Nehezebb elfogadni ugyanezt saját magunknál és a munkatársaknál. Önmagunktól és a többi segítőtől csupa minőségi tulajdonságot várnánk el!

A növekedés kezdete, hogy elfogadjuk saját gyöngeségeinket.

* * *

Néha úgy teszünk, mintha mindenkit alkalmasnak tartanék rá, hogy közösségben éljen. A közösségi élet tapasztalataiban gyarapodván, esetleg hitemben elmélyülve egyre inkább tudatában lesznek annak, hogy melyek a szeretetben való igazi növekedés gyökerei. Tudatára ébrednek az emberi energiák korlátozottságának és gyöngeségének. Látom, hogy tolul előtérbe a félelem, az erőszak és az az igény, hogy a többiek fölé kerekedjenek. Ez uralja az emberek életét és épít gátat közéjük. Csak akkor tudunk szabadulni saját barlangunkból és korlátaink közül, ha Isten Lelke megérint minket és fölnyitja a sorompókat, amelyek mögé bezárkóztunk: meggyógyít és megvált minket.

Jézust nem azért küldte hozzánk az Atya, hogy megítéljen, még kevésbé, hogy lényünk határainak és sötétségének börtönébe

zárjon, hanem, hogy megbocsásson és megszabadítson, miközben elhinti lelkünk talajába a Szentlélek vetését. Növekedni a szeretetben annyit jelent, mint engedni, hogy Jézus Lelke növekedjék bennünk.

A növekedés egészen új méreteket ölt, ha engedjük, hogy Jézus mélyen belénk hatoljon, hogy új életet adjon és új energiákat bocsásson rendelkezésünkre.

* * *

Igazi reménységünk nem a szeretet vonalán tett saját erőfeszítéseinkben van, nem is a lélekelemzésben, amely igyekszik föltárni életünk kóros gócait és gátlásait, nem is a társadalmi fölépítmények újjászervezésében vagy a gazdasági reformokban, amelyek meghatározólag hatnak emberi életünkre, személyes értékeinkre és életformáinkra. Mindez szükséges lehet, de az igazi növekedés magától Istentől függ, amikor a mélységből hozzá kiáltunk és engedjük, hogy átjárjon a Szentlélek. A szeretetben való növekedés tehát növekedés a Lélekben. A fokozatok, amelyeken át kell mennünk a szeretetben való növekedés során, azonosak a lényünk legmélyén Istennel való egyesülésünk fokozataival.

* * *

A szeretetben való növekedéshez föl kell törnünk önzésünk börtönének zárait. Ez sok szenvedéssel, kitartó erőfeszítéssel, ismételt döntésekkel jár együtt. Aki a szeretet bizonyos fokú érettségére kíván eljutni, amikor hordoznia kell a felelősség keresztjét, annak ki kell lépnie az ifjúság föllángolásaiból és álmódzásaiból.

* * *

A Szentlélekben való növekedés álmainkból és illúzióinkból kivezet a valóság irányába bennünket. Végeredményben mindannyian tele vagyunk álmokkal és tervekkel: ezek akadályozhatnak minket, hogy önmagunkat és a többieket úgy lássuk és úgy fogadjuk

el, amilyenek tényleg vagyunk. Az álmok barikádjai hatalmasak. Elrejtik előlünk lelki és szellemi szegénységünket, amelyet nem szívesen fogadunk el. Azokat a lelkesítő álmokat, amelyek alátámasztják és ihletik életünket, néha bizony nehéz is megkülönböztetni azoktól az álom-barikádoktól, amelyek csak menekülő kitérést és ábrándozást jelentenek.

Jézus és a Szentlélek műve mélyebben érint bennünket, mint azt álmaink teszik. Amikor fölfedezzük, hogy Isten bennünk él és hordoz bennünket, akkor álmaink eltűnhetnek anélkül, hogy emiatt lelki válságba esnénk. A hit és remény kegyelmi ajándéka, mint fiom szál, Istennel köt össze bennünket.

* * *

A közösségben élő emberek gyakran kérdezzük: honnan tudjuk, hogy növekedésben vagyunk? Szent Pál az első Korintusi levélben eligazít: A szeretet nem rendkívüli, hősies cselekedetektől áll: nyelveken beszélni, prófétálni, ismerni minden titkot és tudományt, rendkívüli hittel rendelkezni, mindenünket a szegényeknek adni, vértanúvá válni. A szeretet épp ellenkezőleg: türelmes, szolgálatkész, nem irigy, nem gőgös, nem beszél állandóan önmagáról, nem fitogtatja saját jó tulajdonságait, nem árt a másoknak, nem keresi saját érdekeit, hanem a másikat, nem ingerlékeny, nem gyűlölködő, nem erőszakos, nem akar rosszat másoknak, nem örül az igazságtalanságnak, hanem mindenben az igazságot keresi (vö. 1Kor 13).

Pál a Galata-levélben még elmondja: a szeretetben való növekedés növekedés az örömben, a türelemben, jószágban, nagylelkűségben, hűségben, kedvességben, önuralomban. Szembenállás mindezzel, ami bennünket megosztásra hangolna, mint a harag, veszekedés, pártoskodás, viszálykodás, vetélkedés, ellenségeskedés és minden sötét hajlam bennünk, amely tisztátalanságra, fajtalanyságra, bálványimádásra, babonásra vezet (vö. Gal 5,13-26).

* * *

A közösségi élet legfontosabb jellemzője a türelem: elismerni azt, hogy önmagunknak, másoknak és az egész közösségnek is időre

van szüksége a növekedéshez. Róma sem épült föl egyetlen nap alatt. Aki közösségben akar élni, annak el kell fogadnia az időt és szeretnie kell azt, mint igazi jóbarátot.

CSALÓDÁSOK

Jézus követése során Péter háromszor csalódott. El tudom képzelni, hogy már az is csalódást okozott, hogy Jézus meghívta őt. Magában biztosan sajnálta otthagyni a halászatot és családját. Ám Jézus iránti szeretete és reménysege hozzásegítette, hogy túljusson ezen a csalódáson.

Aztán csalódott amiatt is, mert Jézus nem egészen olyan volt, mint amilyennek ő szerette volna. Jézust mint prófétát és Messiást többre becsülte volna, mint azt a Jézust, aki megmosta a lábát és szenvedésről beszélt.

A legnagyobb csalódása pedig az volt, hogy Jézus vállalta az emberi gyöngeséget és a halált. Erre egyszerűen megtagadta Jézust.

Péter csalódásai egyben a közösségi élet csalódásai is. Az első, amely valószínűleg a legkönnyebben elviselhető, amikor az ember belép a közösségbe. Mindig marad bennünk bizonyos ragaszkodás azokhoz az értékekhez, amelyeket elhagytunk.

Második csalódás, amikor rájövünk arra, hogy a közösség nem olyan tökéletes, amilyennek hittük, sok benne a gyöngeség és hiba. Az eszmények és elképzelések összeomlanak, marad a valóság.

A harmadik csalódás a legfájdalmasabb: úgy érezzük, hogy a közösségben nem értenek meg, sőt elvet minket a közösség. Például, nem választanak meg újra felelősnek, vagy nem kapjuk meg azt a megbízatást, amire számítottunk. Ez a harmadik csalódás magával hozza mint negyediket az önmagunkban való csalódást: feltör bennünk a harag és sikertelenség érzete.

Ahhoz, hogy a közösségbe teljesen beleépüljünk, túl kell lép-nünk ezeken a csalódásokon. Ugyanis valamennyi elmélyíthet és új, belső fölszabadulás felé indíthat el minket.

*

*

*

Fájdalmas látni azokat a fiatalokat, akik a közösségi élet eszményéért lelkesedve belépnek és néhány év múlva tele vannak csalódással, lelki sérüléssel, maró gúnnnyal. Elvesztették minden örömlüket, amellyel adni tudták önmagukat. Fiatal emberek, akik végül politikai mozgalmakba vagy a lélekelemzés illúzióiba menekülnek. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy egyik is, másik is nem lenne fontos. Csak az a szomorú, amikor emberek azért temetkeznek ezekbe, mert csalódottak és nem képesek elfogadni saját korlátaikat. Vannak a közösségben hamis próféták, akik szítják a fiatalokban a lelkesedést, de hiányzik belőlük a kellő bölcsesség vagy a szerezés és így a csalódások útjára viszik a fiatalokat. Igen, a közösségek világa tele van illúziókkal. Sokszor nem könnyű a jót a rossztól megkülönböztetni és megérezni, hogy a jó mag fog-e növekedni, vagy haszontalan gaz üti föl a fejét. Ha arra gondoltok, hogy közösséget akartok alapítani, legyenek körülöttetek bölcs férfiak és nők, akik józanul látnak. Bocsánatot kérek mindazoktól, akik lelkesedéssel tele jöttek közösségünkbe vagy más Bárka közösségbe és csalódtak, amikor látták, hogy mennyire hiányzik belőlük a nyíltság és az igazság, mennyi bennük a gátlás és irigység...

ÉRETTSÉG

Aki belép a közösségbe és elfogadja a szövetséget, annál előállhat az a veszély, hogy néhány év közösségi élet után elveszti gyermeki látását és ifjúi nyíltságát. Könnyen bezárkózik a maga kis világába. Arra törekszik, hogy a saját közösségét és feladatkörét vegye birtokba. Hogyha már egyszer valaki a közösségi életre kötelezte el magát, hogyan tudja összeegyeztetni, hogy nem növekszik a szeretetben és már nem vállalja emberi létének elbizonytalanosítását? Amikor valaki gyökeret vert földjében, akkor folytatnia is kell a növekedést. Ez egyébként azt is jelenti: készen kell állnia rá, hogy metszegetik és nyesegetik. Így terem majd bőséges gyümölcsöt.

Tényleg fennáll bizonyos veszély, hogy valaki kizárólag egy közösségi tevékenységnek szenteli magát és csak annak a felelőségnek él, amely abból fakad. Egyike lesz azoknak a munkájukat túlfeszítő egyéneknek, akik sem megállni, sem lazítani nem képesek. Aki szünet nélkül másokért tevékenykedik, értük áldozza ma-

gát, egyre inkább azonosul feladatkörével és a vele járó előjogokkal, az végülis féltékenyen ragaszkodik majd mindenhez.

Tudatalatti világában rettenetes aggodalom támad. Fél minden lazítástól, mert ez egyet jelentene a halállal és szembe kellene találnia saját belső ürességével. Akik a közösségben súlyos felelősséget hordoznak, azok számára elkerülhetetlenül szükséges, hogy belső életükre vonatkozólag rendszeresen megkérdézzék maguktól: ott tartok-e, hogy kiárúsítom minden értékemet? Nem hagyom-e főlaprózni magam a feladatokban? Találok-e időt arra, hogy lelkileg töltekezzem? Sokkal egyszerűbb a felszínen mozogva élni és dolgozni, mint csöndben az Isten-kapcsolatot keresni és létünknek azon a síkján megmaradni, ahol ő van jelen.

Minél több feladatot és minél több felelősséget veszünk magunkra a közösségben, annál inkább váljunk az elmélkedő imádság embereivé. Aki nem táplálja legmélyebb érzelmi életét az Istenben elrejtett, meghitt imádságban, aki nem tud rendszeresen bizonyos időt szentelni a csendes magánynak, akinek nincs ideje rá, hogy együtt legyen testvéreivel és az ő jelenlétükből új erőt merítsen, az előbb-utóbb kesernyés, besavanyodott emberré válik. Olyan mértékben tudjuk megőrizni belső szabadságunkat, ahogyan megújulunk szívünk legmélyén. Aki menekül legmélyebb énjétől és nem veszi tudomásul sérüléseit, hamar zsarnokká válik: olyan felelős vezető lesz belőle, aki elviselhetetlen és nem tud nyugalmat teremteni maga körül, hanem csak állandó összeütközést.

* * *

Amikor a Szentlélek meghív valakit, hogy tegye az első lépéseket az új látóhatár fölfedezésétől addig a lépésig, hogy a közösséget választja, azt ő, a Szentlélek fogja vezetni bölcsességben és érettségben és segíti is a növekedésben. Ám az első lépések rendszerint fényes nappal indulnak, ragyogó napfényben, barátoktól körülvéve, — viszont a második lépés, amellyel valaki lemond önmagáról, többnyire már éjszakai sötétben történik. Egyedül érzi ilyenkor magát mindenki és attól tart, hogy teljesen összegabajodott világba hatol be. A közösség vállalása teljes határozottsággal és tudatossággal történt, — és íme most itt a kétség. Úgy tűnik, hogy nemcsak agyonvágta, hanem darabokra törték. De ez a szenvedés nem haszontalan. A lemondás utat nyit arra, hogy a szeretet és bölcsesség új távlatába hatoljunk.

A közösség jónéhány felelőse ismeri ezt a kifosztottságot és a vele járó szenvedéseket. Miután megalapították a közösséget, úgy érzik bizonyos jelekből, hogy Isten a legnagyobb áldozatot kéri tőlük: hagyják ott, amit elindítottak. Isten más feladatra, új életpályára szólítja őket. Összetört szívvel, zavart lélekkel állnak tovább. De éppen ezen az éjszakán keresztül a föltámadás felé vezeti őket Isten.

* * *

Mindnyájan sebzettek vagyunk, vannak sérüléseink. Saját magányosságunk sebeitől menekülünk a túlhajtott tevékenykedésbe, a tévénézésbe és ezer más dologba. Rosszul érezzük magunkat egyedül. Vannak, akik ezért lépnek be a közösségbe, attól várják sebük gyógyulását. Hamarosan csalódni fognak. Amíg az ember fiatal, képes arra, hogy elégedetlenségét bizonyos nagylelkűség mögé rejtse. Fut a jelentől, a jövőt tervezi azzal a reménnyel, hogy holnap minden jobban megy majd. Negyven esztendő kora táján, amikor a jövendő javarésze már múlttá vált és továbbra is hordozza magában az elégedetlenség sérüléseit, könnyen elbátortalanodik. Kénytelen elfogadni, hogy nincs több egyszerű terve, egyébként pedig csak a múlt bűntudatának és fáradtságának terhe nehezedik rá. Mindaddig, amíg rá nem jövünk, hogy a magányosság sebe az emberi természetéhez tartozik és azzal együtt kell járnunk az életben, főnnáll a veszélyes kockázat, hogy menekülni próbálunk. Sebzettségünket csak akkor tudjuk elfogadni igazán, ha fölfedezzük, hogy Isten olyannak szeret minket, amilyenek vagyunk, és hogy a Szentlélek titokzatos módon jelen van megsebzett szívünkben.

Akik közösségben élnek, gyakran csak néhány év múltán jutnak válságba. A válságot gyakran csalódás követi, amelyben a magányosság érzete játszik szerepet. Tudatosan vagy öntudatlanul azt gondolják, hogy a közösség minden szempontból kitölti életüket. Most mégis ott állnak sebeikkel. A házasság felé fordulnak, abban reménykedve, hogy ez megoldja szenvedésüket. Nagy a kockázat esetleges újabb csalódás irányában. Valójában csak az léphet házasságra, aki készen áll arra, hogy elfogadja sérüléseit, és elhatározza magát, hogy teljesen a másikkal él.

ELÖREGEDÉS

Az öregség az ember életének legértékesebb része. Ez áll a legközelebb az örökkévalósághoz. Meg lehet öregedni aggodalmak és keserőségek közepette. Az ilyen öregek a múltban, az illúziókban élnek, bírálgatják, ami körülöttük történik, rossz természetük elriasztja a fiatalokat. Bezárkóznak magányosságukba és szomorúságukba. De van olyan öregség is, amelyben a szív gyermek marad. Megszabadulnak feladataiktól és a felelősségtől, újra fölfedezik ifjúságukat. Szemükben ott a kisgyerek csodálkozása és az érett ember bölcsessége. Hivatásukban eltöltött munkaéveik kiteljesítették személyiségüket és most már úgy tudnak élni mindennel, hogy nem kell hatalom a kezükbe. Szívük szabadsága, és ahogyan elfogadják korlátaikat és gyöngeségeiket, beragyogja a közösség életét és mindazokét, akikkel találkoznak. Lényüket átítatja a szelídség és az irgalom. Az együttérzés és a megbocsátás megtestesítőjévé válnak. A közösség rejtett kincsei ők, az élet egységének forrásai.

ESZMÉNYKÉPEKRE SZÜKSÉG VAN

Egyes szerzetesi közösségekben sokat beszélnek a továbbképzésről. Kérdezem: nem volna-e szerencsésebb áthagyományozásról beszélni? Napjainkban rengeteg az eligazító tájékoztatás: ismeretek tömege érkezik hozzánk minden rendszerezés, összehangolás nélkül. A képzés és műveltség alapelvekre épülő rendszerezést jelent. Bizonyos szellemi természetű ismeretek azonban egyedül a nemzedékről nemzedékre való áthagyományozás útján jutnak el hozzánk.

Hogy egy példát mondjunk. Az egyik legszebb iparág, a kerámikus mesterség elsajátításának legjobb módja, ha éveken keresztül dolgozik valaki egy kerámikussal, ott él a műhelyében. Vannak dolgok, amiket egyszerűen nem lehet másképp megtanulni, mint megfigyelni, hogyan szereti az anyagot és munkáját, hogyan fogadja vevőit, ezernyi apróság, amelyen keresztül áttetszik a mesterség szeretete. Senki nem lehet jó kerámikus csupán a kézműves ismeretek és gyakorlat elsajátítása útján, hanem meg kell élnie bizonyos lelkiületet, amely az egész mindenséggel és annak szépségével hozza kapcsolatba őt.

Napjainkban a papok és lelkipásztorok javarészt egyetemeken és papneveldékekben tanároktól kapják kiképzésüket. Indiában, ha valaki guru szeretne lenni, együtt él egy guruval mindaddig, míg az meg nem erősíti és útjára nem bocsátja őt. Így az illető maga is guru lesz, aki képes a továbbiakban másokat fölkelésztetni. Manapság azt gondoljuk, hogy könyvekből mindent megtanulhatunk. Elfelejtettük a tanulásnak azt a másik módját, amikor együtt élünk a Mesterrel. A közösségi élet elsajátításához nem elég néhány könyvhöz (még ehhez a könyvhöz sem) igazodnunk. Inkább bizonyos lelkiület elsajátításával és bizonyos környezetben élve kellene átalakulnunk, lelki szülőktől új életre születnünk, mindenekelőtt idősebb lelki testvéreinkre hagyatkoznunk.

Apa és anya az, aki közösségi új életre indít el minket. Az élettel együtt új reménységet oltanak belénk. Aki így új életre született, annak testvérekre van szüksége, akikkel azonosulhat és akik eszményképet jelentenek neki.

* * *

Szükségünk van eszményképekre, hogy a közösségi életben gyökeret verjünk és a szövetséget meg tudjuk élni. Olyan emberekkel kell együtt élnünk, akik túl a lelki élet bizonyos fokozatain és kiállva bizonyos válságokat, most már boldogok, mert belső béke és kisugárzás az osztályrészük. Nem kell tantételeket átvenni tőlük. Teljesen elegendő, hogy kitesszük magunkat a belőlük kiinduló sugárzásnak és olyanok akarunk lenni, mint ők.

A fiatalok tekintete mindig az öregekre irányul, akik már évek óta a közösségben élnek. Ha azt látják, hogy ezek szomorúak és zsémbesek, hamar kimondják: „Én nem akarok olyan lenni, mint ezek!” Többé-kevésbé azt hiszik, hogy a közösség kiábrándulttá tesz. Ezzel szemben, ha azt látják, hogy az idősök összhangban, feszültségtől mentesen és félelem nélkül élnek, akkor egészen önkéntelenül példaképpül fogadják el őket.

IMÁDSÁG ÉS SZOLGÁLAT

A közösség növekedéséhez három, egymást kiegészítő dolog szükséges: a csendes, imádságos életre fordított idő, a szegények

szolgálat, de méginkább meghallgatása és a közösségi élet, ahol mindenki megélheti saját kegyelmi ajándékainak növekedését. E három tényező találkozása dönti el, hogy a közösség él-e valójában vagy sem, és képes-e a fejlődésre.

*

*

*

Több közösség a szegények szolgálatával kezd. A tagok tele vannak nagylelkűséggel és idealizmussal, néha ugyan elég utópisztikusak és a gazdagokkal való találkozások során sokszor erőszakosak. Lassan fölfedezik az imádság és a befelé fordulás szükségességét. Belátják, hogy nagylelkűségük azzal a kockázattal jár, hogy tevékenységi lázba fulladnak, és minden energiájukat a külső dolgokra fordítják. A fölismert szociális eszmény megvalósítása kedvéért könnyen elveszíthetik a benső összeszedettséget és nem tudják sajátos életüket tovább folytatni. A társadalmi harcok során odáig juthatnak, hogy nem mondhatók többé keresztény közösségnek.

Más közösségek imádkozással kezdik: ezek javarészből a karizmatikus megújulás közösségeiből alakulnak. Lassan rájönnek aztán arra, hogy szükség van a szegények szolgálatára, és irányukban komoly elkötelezettséget kell vállalniuk.

Az Isten felé való kitárulás a szentségimádásban, a nyíltság a szegények felé befogadásuk és szolgálatuk útján: ez a növekedés két pólusa, a közösség egészségének jele. A közösségnek magának egy testként kell haladnia önazonosságának megvalósítása felé, azonban úgy, hogy minden tag szabadon gyakorolhatja saját kegyelmi ajándékát és úgy érezheti, hogy elismerik őt kegyelmi ajándékaival együtt.

ODAADÓAN MEGHALLGATOM

Azok a közösségek, amelyek a szegényekkel kezdik működésüket lassan, de biztosan fölfedezik a szegények kegyelmi ajándékait. Igazi nagylelkűséggel fognak munkához, de rövidesen észreveszik, hogy a meghallgatásban kell fejlődniük. Nem az a legfonto-

sabb, hogy csak tegyünk valamit a szegény és szükségét szenvedő emberekért, hanem hogy odáig segítjük őket: nyerjük vissza önbi-zalmukat és tárják föl saját kegyelmi ajándékaikat. Nem arról van szó, hogy valahol tele pénzzel fölbukkanunk az egyik bádogváros-ban és ott iskolát vagy beteggondozót akarunk építeni. Inkább az a dolgunk, hogy hosszabb ideig együtt éljünk az ottlakókkal és lassan elsegítsük őket ahhoz, hogy fölismerjék, mire is van a legnagyobb szükségük és mik a lehetőségeik. Azután majd velük együtt építjük föl azt, amire tényleg szükség van. Ezek az épületek esetleg nem lesznek nagyszerűek, de szívesebben használják és jobban szeretik majd azokat, mert közös munka gyümölcsei és nem egy valahonnan érkezett jó akaró létesítményei. Ez több időt igényel, de minden iga-zán emberi szolgálat nagyon is időigényes.

*

*

*

Sok közösség úgy növekszik, hogy fölfigyel a tagjai részéről megnyilvánuló igényekre: kultúréletük és anyagi jólétük fejleszté-sére. Gyarapodásuk jórészt anyagi jellegű fejlődés: jobb házat ke-resnek, ami komfortosabb, és mindenkinek külön szobája van. Ezek a közösségek elég gyorsan el is halnak.

Más közösségek azáltal növekszenek, hogy meghallják a sze-gények kiáltását. Ez többnyire azt igényli tőlük, hogy ők maguk egy-re szegényebbé váljanak, hogy közelebb kerüljenek hozzájuk.

Amennyiben a közösség a szegények egyre fokozódó kiáltásá-tól engedi vezettetni magát, akkor hamarosan a bizonytalanság pusztaságában fognak vándorolni. De egyre biztosabban tudhatják, hogy az ígéret földje felé tartanak, ahol nem biztonságra, hanem békességre és szeretetre találnak. Az ilyen közösség mindig életsze-rűen eleven marad.

SZERESSÜNK EGYÜTT LENNI

A közösség veszélybe kerül, ha tagjai nem akarnak összejönni, ha nem tudnak hol beszélgetni, ha félnek kimondani azt, amit tény-leg gondolnak, ha a közösségen egyetlen erőyes személyiség ural-

kodik, aki megakadályoz minden véleménynyilvánítást, ha a belső közös munka helyett külső tevékenységbe menekülnek. Házuk már nem otthon, hanem vendéglátó szálloda. Végzetes jel a közösségben, ha tagjai nem örülnek annak, hogy végre együtt lehetnek, közösségben élhetnek, imádkozhatnak, dolgozhatnak, hanem mindig közösségen kívüli kiegészülésre vágnak, mindig csak magukról beszélnek, inkább nehézségeiket, mint közös célkitűzéseiket emlegetik — vagy azt, hogy miként válaszoljanak a szegények igényeire. Mindez a biztos pusztulás jele.

Amely közösség egészséges, az maga teszi vonzóvá önmagát. A fiatalok ragaszkodnak hozzá, a látogatók szívesen jönnek közéjük. Nagyon rossz jel, ha egy közösség kezd félni a vendégek fogadásától, új emberek jelentkezésétől. Sokasodnak főntartásai, és olyan garanciákra tartanak igényt, hogy azt már senki se vállalja. Kezdi kivetni tagjaik közül a szegényeket és a nehéz természetű embereket, az öregeket, a betegeket. Nem közösség ez már, hanem összedolgozó munkacsoport.

Rossz jel, ha a közösség jövőbeni teljes biztonsága érdekében lassanként kiküszöböli minden kockázatot. Jobban bízik bankbetéteiben, mint Isten segítségében. Lassan megszűnik szegénysége is.

A közösség egészsége megmutatkozik a váratlan vendégek fogadásában, a szegények szíveslátásában és abban, hogy egymás közt egyszerű örömben telnek napjaik, bizalmuk nem csökken a nehézségek láttán sem, találékonyak a szeretetben, amikor arról van szó, hogy válaszoljanak a szegények kiáltására. De egészségük főleg azon mérhető le, hogy lelkesen és hűségesen kitartanak saját céljaiknál: jelen vannak Isten és a szegények számára.

Igen fontos, hogy a közösség idejében föl tudja ismerni a jelekből, hogy ezek az elmélyülés vagy éppen a bomlás ismertetőjelei. Időről időre kérdezzék meg önmaguktól, hogy hol tart jelenleg a közösség. Nem könnyű feladat ez, hiszen érteni kell ahhoz is, hogyan vészeli át a megpróbáltatásokat. Viszont kezükben az élet és halál csálhatatlan jelei, ezeket kell tudniuk jól megfejteni.

KITÁRT KAPUKKAL

Amikor megszületik a közösség, igen nehéz eldönteni, hogy szektával vagy tényleg közösséggel van-e dolgunk. Idővel ez

egyértelműen eldől. Az igazi közösség egyre nyitottabbá válik. Ezzel szemben a szekta nyitottnak mutatkozik, de az idő múltával, egyre zártabbá válik. A szekta olyan emberekből áll, akik meg vannak győződve arról, hogy kizárólag nekik van igazuk. Képtelenek arra, hogy meghallgassanak másokat, zártak és fanatikusak. Úgy hiszik, hogy a szektán kívül nem létezik üdvösség. Egyedül ők a választottak, a megváltottak, a tökéletesek. Közben elvesztik azt a képességüket, hogy személyesen gondoljanak át valamit. Mindenki más tévedésben él. A fölszabadult öröm látszata mögött érzésünk szerint csupa gyöngye személyiséggel, csupa sérült emberrel van dolgunk, akiket többé-kevésbé kézben tartanak, és rájuk kényszerítenek valami hamis barátságot, amitől nem tudnak szabadulni.

Elitnek tartják magukat, de ez a szóhasználat igen rossz íző. Nem egészséges dolog azt hinni, hogy az igazságot kizárólag mi birtokoljuk és mindenki mást el kell ítélnünk. Ez a magatartás semmi esetre sem egyeztethető össze Jézus evangéliumi üzenetével. A keresztény közösség arra az alapra épít, hogy elismerjük: valamennyien bűnösök vagyunk, naponta rászorulunk a bűnbocsánatra és másoknak ugyancsak hetvenszer hétszer kell megbocsátanunk. „Ne ítéljetelek el senkit, s akkor benneteket sem ítélnék el” (Lk 6,37). A keresztény közösségnek úgy kell tennie, ahogyan Jézus példát adott rá: fölkínálta, de nem erőltette rá magát senkire. A testvérek egymás iránti szeretete váljék másokat is vonzó világosságággá.

A szektának van egy másik ismertetőjele is, amely megkülönbözteti az igazi közösségtől. A szekta tagjai többnyire egyetlen valaki személyéhez kötődnek: ő az alapító, a vezér, a próféta, a pástör, a szent. Az ő kezében van minden földi és lelki hatalom, minden tag az ő uralma alatt áll. Az ő írásait olvassák és az ő szavaiból élnek. Ez a hamis próféta mindig tiltakozik az ellen, hogy mások is szóljanak a csoporthoz. Elszigeteli azokat, akik veszélyeztethetnék egyeduralmát. Körülveszi magát parancsának erőtlen végrehajtói-val, akik képtelenek az önálló gondolkodásra.

Az igazi közösség életének indulásánál ugyan szintén az alapító kezében van a lelki hatalom, és az összes döntés tőle származik. Később azonban egyre inkább arra kell törekednie, hogy segítsen az egyes tagoknak más bizalmi személyeket találni. Egyéni benső szabadságra kell vezetnie őket. Nem kell szükségszerűen úgy gondolkodniuk, mint ő, hanem legyenek szabad elgondolásaik, és közben igyekezzenek megmaradni a közösség lelkiségében.

Az igazi keresztény közösségnek álljon mindig többféle hivatkozási alap a rendelkezésére. Az alapító személyén kívül szeren-

csére rendelkezésükre áll a Szentlélek, az egyházi hagyomány, a helyi püspökök és a pápa, amennyiben katolikus a közösség, és a többi keresztény, akik Jézushoz hűségesen ragaszkodva élnek. Mindezekelőtt pedig tanulja meg minden tag, hogy egész személyesen Jézus Lelkéhez kapcsolódják, aki jelen van benne.

* * *

Kezdetben egész természetes, sőt szükséges, hogy a közösséget elbűvölje saját elindulása, sőt egy kicsit idealizálja is azt. Ha nem úgy érezné, hogy egész sajátosan egyedülálló, akkor talán soha nem is jött volna létre. Pontosan úgy van ez mint a szerelmeseknél: kezdetben idealizálják egymást! A szülők számára is a saját kicsinyük a legszebb gyerek. Az ifjú házasság számára az ő felesége a legragyogóbb asszony. Idő múltával a szülők is, a házasságok is reálisabban látnak. De akkor már jobban elkötelezettek és talán már jobban és hűségesebben is szeretnek.

Érthető, hogy az új közösség kezdetben magába zárkózik. Erősebben tudatában van eredetiségének és értékeinek és mindezt hálát ad Istennek. A házasság első szakaszában a fiatal párnak szintén időre van szüksége, hogy a közösség kialakításán dolgozzék. Nem önzés ez, hanem szükséges átmeneti állapot, amiből a növekedés kiindul. Egy idő múlva viszont a közösségnek el kell távolodnia saját problémáitól és meg kell nyílnia más közösségek felé, hogy fölfedezze a többi csoportosulás szépségét és kegyelmi adományait — és ezzel saját határait. Ha már megtalálta saját önazonosságát és föltárul előtte, hogyan vezeti a Szentlélek, akkor figyelnie kell azt is, hogyan vezeti a Szentlélek a többi közösséget. Nem szabad azt képzelni, hogy a Szentlélektől kapott vezetés kizárólag a saját közösségük előjoga. Azt is meg kell hallaniuk, amit a Lélek másoknak mond. Ez ugyanis lehetővé teszi, hogy fölismerjék a közösség saját küldetését, azt egyre bátrabban vállalják, hűségesek legyenek hozzá, ugyanakkor megtalálják helyüket az egyház és az emberiség nagy közösségében. Amennyiben ezt elmulasztják, akkor azt kockáztatják, hogy egy igen lényeges mozzanatot kihagynak fejlődésükből.

* * *

Az élet jele a közösségben, hogy kifelé is kapcsolatokat tud teremteni. Az a közösség, amelyik bezárkózik, önmagába fullad. Az élő közösségek kapcsolatba lépnek a többi közösséggel. Szeretetük behálózza az egész világot. Ugyanaz az egy Lélek ihleti és élteti őket, ezért hasonlítanak egymásra a belőle megszülető és újjászülető közösségek, anélkül, hogy ismernék egymást. A vetés, amelyet elhint szerte a világon, prófétai módon jelzi a jövőt. Aki ugyanabból a vetésből született, az ugyanazon Lélekből való.

A közösség érettségének jele, ha bátran kapcsolódik másokhoz. Teljes tudatában lehet önazonosságának, összehasonlíthatóságtól nincs mint félnie. Ellenkezőleg: szereti a maga sajátosságát, amely a többi közösségtől megkülönbözteti. Mindegyiknek megvan a maga saját kegyelmi ajándéka, amelyet ki kell bontakoztatnia. A közösségek kiegészítik egymást az egyházban. Szükségük van egymásra. Valamennyien ugyanannak az egyháznak, Krisztus titokzatos Testének a tagjai. Ő a szőlőtő, a közösségek a szőlővesszők.

* * *

Mindig csodáltam, hányféle és mennyi közösség van az egyházban szerte a világon. Régiek, amelyek Szent Benedektől indultak el, és a szeretet erejéből képesek a megújulásra, és az a sok közösség, amely manapság alakul a Szentlélek indítására. Némelyek az egyházon belül, mások minden intézménytől függetlenül indulnak útnak. Fialatok jönnek össze, tele prófétai meglátásokkal és új életstílust keresnek. Együtt alkotják világsszerte a „láthatatlan egyházat”. Mindegyiknek van sajátos lelkisége, életstílusa, szabályzata, jellege. Mind egyedi. Vannak közösségek, amelyek a szentségimádásra, a szemlélődő imádságra alapozzák életüket. Így a Kármel közösségei és azok, amelyeket inkább a csönd, mintsem a szó tart össze, és olyan ősi hagyományokat tartanak életben, amelyek Clairvauxi Szent Bernáttól vagy Avilai Szent Teréztől indultak el. Rokonok ezekkel más közösségek is, mint a mi századunkban Charles de Foucauld nyomán alakult Jézus Kistestvérei és Nővérei, akik csöndben imádkozva élnek a bádögvárosokban és a szegénynegyedekben szerte a nagyvilágon. Szemlélődő életük szorosan kapcsolódik a szegények közti jelenlétükhöz.

Végül pedig vannak olyan imaközösségek, amelyek többé-kevésbé a karizmatikus megújuláshoz kapcsolódnak. Bennük az

emberek egymásra találhatnak az imádságban, ugyanakkor mélyen gyökereznek a saját társadalmukban. A „Szeretet otthonai” (Foyers de Charité, Marthe Robin alapítása) az egész világon elterjedt intézmény, amely mindenütt várja a visszavonulni vágyókat. Doherty Katalin a „Madonna háza” nevezetű újabb közösség alapítója. Szintén imádságra és csöndre építő közösség. Vannak ökumenikus közösségek, mint a Taizé-beli testvéreké vagy Ausztráliában a Bundenana közösség. Más közösségek közvetlen célja, hogy betegeket fogadjanak be és a legszegényebbeket segítsék, mint a Szeretet Misszionáriusai és Nővérei, akik a Kalkuttai Teréz Anya és András Testvér alapításai. Ismét mások nagyobb elkötelezettséget vállalnak a szociális életben. Jó létet szeretnének teremteni az elnyomottak és a szenvedők számára: így a „Megváltó Egyháza” Washingtonban, a „Catholic Worker”, az „El Minuto de Dios” Kolumbiában, a Ted Kennedy által alapított közösség Sydneyben a bennszülöttek számára, hogy csak néhány példát említsek. Ezek valamennyien a Szentlélek jelei a világban.

Személyesen leginkább vonzódom az olyan közösségekhez, amelyek a legszegényebbekkel élnek együtt, vagy azokat fogadják be, akik nagyon komolyan sérült emberek: az alkoholistákat, a börtönök volt lakóit, a veszni induló fiatal kábítószereseket, a fiatalos bűnözőket vagy elmebetegeket. Sokszor nincs sok öröm ezekben a közösségekben, de annál gyakoribb a hűség és a sérültek elfogadása.

Az itt dolgozók arca gyakran ráncos a fáradtságtól. Nincs elég idejük, hogy életközösségek találkozzin résztvegyenek. Ritka náluk a szép liturgia vagy a nagy ünneplés. Gyakran a mise végéig sem maradhatnak ott, mert a munka olyan sürgető és nehéz. De ezekben a közösségekben sokkal jobban érezhető Jézus jelenléte, — mint bárhol másutt — aki olyan közel áll azokhoz, akiket kivetettek és megsebeztek.

HŰSÉG

Közösségek születnek, kivirágzanak, hamarosan hervadásnak indulnak és elpusztulnak. Nem kell mást tenni, mint végignézni a szerzetesrendek történetét: amint az indulási tűz, lelkesedés, nagylelkűség lassan tovatűnik, nyomában a középszerűség lopakodik be. A szabályzat, a törvény veszi át a lelkeség szerepét. A középszerű közösségek viszont elvesztik vonzóerejüket és eltűnnek.

Igen lényeges, hogy a közösség fölismerje az időt, amikor hűségre van szüksége ahhoz, hogy a közösség lelkisége éppen megmaradjon, mert különben útvesztőbe jut.

Két egymással szorosan összefüggő irányulás vezethet egykönnyen kisikláshoz: egyrészt a biztonság keresése minden áron, (ez lehet egyébként belefáradás is az elbizonytalanodásba); másrészt a megfogyatkozó hűség, aminek következtében szem elől tévesztik az eredeti meglátásokat és az indulásnál kialakított lelkiséget.

A közösség születésekor az alapítóknek meg kell küzdeniük az életbenmaradásért, hirdetniük kell eszményeiket. Sokszor ütköznek ellenállásba, ellenkezésbe, néha üldözéseknek vannak kitéve. Mindez helytállásra kényszeríti a közösség tagjait. Állandó kihívás ez számukra és elgondolásaikra, amely arra ösztönzi őket, lépjenek túl önmagukon és bízzák magukat teljesen a gondviselő Isten kezére. Bizonyos helyzetekben Isten közvetlen beavatkozása mentheti meg őket. Hogyha lemondanak minden gazdagságukról és mindarról, ami emberi biztonságot nyújthat, akkor egyre inkább Istentől függenek és a környezetükben lévő emberektől, akik hajlandók elfogadni életük tanúságtételét. Élet-halál kérdése ez. Függőségük és igaz értékük hitelt érdemlő bizonyítéka, gyöngeségük lesz igazi erejük.

Amikor a közösségnek feladatai megvalósításához már elegendő tagja van, és a kellő anyagi javak is rendelkezésére állnak, már megengedheti magának, hogy lazítson. Szervezete erős, biztonságban érzi magát. Ez a pillanat az, amikor veszélyessé válik a helyzet.

* * *

Egy francia állami tisztviselő, aki a szociális szolgálatok területén dolgozik, azt mondta nekem, amikor a Bárkáról részletesen beszámoltam neki: „Uram, az Önök kezdeményezése nagyon szép, és nem vonom kétségbe, hogy ez ideális környezet a szellemileg fogyatékos emberek számára, de mindez kizárólag a segítők önkéntes szolgálatára épül. Van-e joga a kormánzatnak egy olyan kezdeményezést támogatni, amely egy szép napon teljesen eltűnhet, amikor Önök nem találhatnak többé olyan embereket, akik hajlandók ebben a szellemben élni? Milyen biztosítékot tud Ön erre nyújtani nekem?” — Természetesen ilyen biztosítékom nincs. A mi közösségünknel állandó bizonytalansági tényező, hogy jönnek-e újabb segítők és

meddig maradnak. Aki közénk jön, nem anyagi indításra (órabér, fizetés) teszi, hanem a közösség kezdi vonzani őt. Az a nap lenne a közösség halálának napja, amikor emberi eszközökkel akarnánk biztosítani a Bárka utánpótlását. Néha igen aggasztó bizonytalanságban élni, de ez a kevés biztosíték egyike, hogy a közösség előrehalad, elmélyül és célkitűzéseihez hűséges marad.

* * *

A Bárkában hűségünk abban mutatkozik meg, hogy sérült emberrel élünk közösségben az evangélium és a hegyibeszéd Bol-dogságainak szellemében. A „velük élni” és „értük lenni” között igen nagy a különbség. Ez nemcsak annyit jelent, hogy egy fedél alatt alszunk és egy asztalnál étkezünk. Érdek nélküli, igazságra és kölcsönös függésre alapuló életet kell kiépíteni, amelyen belül komolyan meghallgathatjuk a fogyatékosakat, elismerjük és megcsodáljuk kegyelmi ajándékaikat. Attól a naptól kezdve, melyen gyógyító és nevelő orvosokká válunk, megszűnik a Bárka, bár az „együtt élés” nem zárja ki ezeket a hivatásbeli szempontokat.

Más közösségek számára a hűség kulcspontja egybeült található. Teréz Anya nővérei a nyomorúságot szenvedők és teljesen elhagyatottak segítségére sietnek. Foucauld Atya kis nővérei testvéri közösségben élnek a legszegényebbek között. A szemlélődő életre vállalkozó közösségek egész napjukat imádságban töltik, mások a tényleges szegénységet élik meg. Nagy szükség van arra, hogy minden közösség jól ismerje, hol van hűségének kulcspontja, látni kell a leglényegesebbet. Amennyiben eltér ettől a ponttól, az egész közösség visszafejlődik, eltűnik életéből az alap, amelyre épül.

* * *

A közösség minden tagja éberén vigyázzon arra, hogy a bizonytalanságban hűséges maradjon és így Istentől való függésben folytassa életét. Maradjon közben saját lelki adományai szerint hűséges a közösséghez. Emlékeztessük magunkat állandóan erre a kettős valóságra, hogy így a közösség ne váljék rutinos szabályokban és szokásokban megrekedt társasággá.

Ösztönözzük és bátorítsuk egymást folytonosan a Bárkában az Istentől való függés és a hűség vállalására. A közösségben minden lényeges döntést ennek fényében kell meghozni: Vajon ezt vagy azt a döntésünket csak aggodalmaskodásból vagy bizonytalankodásból hoztuk-e? Vagy gondoltunk arra vele kapcsolatban, ami életünk leglényegesebb pontja? Ez pedig az a hitünk, hogy a legszegényebb emberben is Jézus él, és arra hív meg minket, hogy vele éljünk és ajándékait vegyük.

Minden közösség születésénél fölismerhető bizonyos prófétai vonás. Az új életmód táptalaja visszahatás más egyéb életmódokra. Esetleg valami hiányosságot pótol és egy űrt tölt be a társadalomban vagy az egyházban. Idővel ez a prófétai elem háttérbe szorul, és a tagok abban a veszélyben forognak, hogy már ne annyira a jelent és a jövőt tartsák szem előtt hanem a múltat. Gondjuk arra irányul, hogy megőrizték az alapító szellemét és a hagyományt. A prófétai lelkület azonban maradjon mindig prófétai, hogy a közösség élő és reménységgel teli legyen.

Bizonyos feszültség mindig is jelentkezik a múlt értékei és a pillanatnyi helyzet adottságai között. Adva vannak ugyanis egyrészt a múltbeli értékek, így a közösséget elindító lelkiség és az ebből kialakult hagyományok, másrészt adva van a közösség állandó érintkezése és véleménycseréje a környező társadalommal és annak értékeivel, valamint jelentkezik a közösség sajátos prófétai lelkisége, a jövőbe tekintés.

A közösség lelkülete lényegében nem pusztán sajátos életstílus. Több ennél: reménység ez, a szeretet megtestesülése. Megvalósulása igen sokrétű, aszerint ahogyan a tagok elfogadják a tekintélyt, ahogyan fölfogják az engedelmességet, ahogyan nézik a közösségben és az egyes tagoknál jelentkező tevékenységeket, — vagy pedig, ahogy az első közösségek egy-egy tevékenységet kihangsúlyoznak. Valójában és lényege szerint a lelkiség határozza meg az életstílust. Ez dönt az értékek elsőbbségéről.

A közösség alapítása után egy idő múlva a lelkiség szokásokba és hagyományokba merevedhet, és ezek befullasztják a szellemet. A felelősnek és minden tagnak azon kell igyekeznie, hogy a lelkiséget megtisztogassa minden ráakódástól, és így minél áttetszőbben és hitelesebben éljék meg azt. Istentől minden család kap valami kegyelmi ajándékot, valami kincset, amelyet különös gondjaira bíz: ennek mindig ott kell élnie a közösség szívében. A mai közösségnek úgy kell élnie, ahogy az alapító élne, ha még itt volna. Nem úgy

kell élniük, ahogyan ő élt valamikor, hanem ugyanazzal a szeretettel, lelkiséggel és merészséggel, ahogyan ő tette a maga idejében.

A közösség lelkisége néhány különleges hagyományban ölt testet. Fontos, hogy ezeket tiszteletben tartsuk, az új tagoknak elmondjuk értelmét, eredetét, hogy ne váljanak pusztá megszokássá, hanem állandóan megújuljanak, élők maradjanak.

Kialakulhatnak hagyományok a nagy események, a keresztesítés, a házasságkötés, a temetés kapcsán: ahogyan megünnepeljük a születésnapokat, föl vesszük az újonnan érkezett tagokat, kiválasztunk énekeket, amiket különösen szeretünk.

Önmagukban ezek a gesztusok, szokások nem túl lényegesek, de megszületik belőlük az az élmény, hogy testvérek vagyunk, egy családhoz tartozunk, egy szív, egy lélek tölt el bennünket. Mindezeket a régiektől kaptuk, közösségünk öregjeitől, akik ma már az Atyánál vannak. Ezek a hagyományok arra emlékeztetnek, hogy a közösséget nem minden előzmény nélkül alapították, hanem egy adott pillanatban született meg, talán igen nehéz időket élt át, és amit ma látunk, elődeink munkájának gyümölcse.

Jó dolog, amikor egy ember, egy közösség, egy nép tudatában van annak, hogy a jelen valóságot átszövi a szeretetnek vagy éppen a gyűlöletnek millió szála, amely a múltban szövődött. Ez arra emlékeztet minket, hogy a jelenhez való hűségünkől születik meg a közösség jövője. Apró láncszemek vagyunk a nemzedékek végtelen láncán, amely az emberiséget alkotja. Az emberiség múltjához és jövőjéhez mértén aránylag igen kis időt élünk. Ez hozzásegít ahhoz, hogy távlataiban lássuk a közösség kapcsolódását másokhoz és a történelemhez, — egyben az egyes ember helyét a közösségben. Fölfedezzük, hogy mennyire kicsinyek és egyszersmind milyen fontosak vagyunk, hiszen a jövő emberiség útját készíti elő minden megnyilatkozásunk, valamivel mi is hozzájárulunk az emberiség végkifejletének kialakításához.

AZ ÉLET SODRÁBAN

A közösség nem maradhat merev mozdulatlanságban. A közösség nem öncél. Olyan inkább, mint a tűz: szükségszerűen terjednie kell, még azzal a kockázattal is, hogy emiatt kialszik. Elérkezik az

idő, amikor már nem tud másképp gyarapodni csak osztódással, vagyis áldozattal és odaadással. Minél inkább megtalálja a közösség a maga egységét, bizonyos értelemben annál inkább késznek kell lennie arra, hogy elveszítse azt: tagjai közül többeket arra küld ki, hogy elmenjenek másokhoz, akik még nem teremtették meg az egységet. Családjuk föl szabadítja őket arra, hogy a szeretet hálózata tovább építsék, a béke közösségeit hozzák létre.

Az a közösség, amely féltékenyen visszatartja tagjait és nem kockáztatja meg, hogy új vetést szórjon szét, sokkal nagyobb kockázat áldozatává lehet: önmagában elszárad. Amennyiben nem lépnek tovább és nem vállalják, hogy még nagyobb odaadással próbálják fejleszteni a közösséget, akkor a tagok gyerekesseé válhatnak és csak visszafelé fejlődhetnek. Meddővé lesznek, és az élet nem áramlik már rajtuk keresztül. Mint az elszáradt ágak: másra már nem valók, minthogy tűzre kerüljenek.

Sok közösség halálát okozza, hogy felelőseik nem bíztatják a fiatal tagokat odaadásra és új közösség megteremtésére. A szeretet időszaka elmúlik, ők pedig belegabalyodnak a terméketlenség és a csalódások világába. Mindig nehezebb lesz visszatérni az első szeretethez és az életet adó erőkhöz.

Az önfeláldozásnak ez az időszaka minden egyes közösség minden egyes személy számára mást és mást jelent. Akadnak majd olyanok, akik úgy érzik, útra kell kelniük, hogy hintsék a magot, bármilyen nagy kockázattal is jár. A közösség, ha éretté vált, alkalmas lesz arra, hogy egy-egy testvért elküldjön a másik közösség megsegítésére és nehézségeiből talpra állítsa. Mások feladata meg az lesz, hogy még őszintebben és melegebben fogadják be a szegényeket, az idegeneket, és az élet peremére szorultakat. Lesznek olyanok is, akik a közösségben a pásztor szerepét vállalják és abban segítik a tagokat, hogy észrevegyék, milyen szép az élet és megszabaduljanak önzésüktől. Ismét mások arra vállalkoznak, hogy a szemlélődő imaélet útjait fedezzék föl és vállalják a többiek nevében is. Ők imádságukban hordozzák testvéreiket, magukévá teszik a világ szenvedő és kivetett embereinek sorsát, titokzatos és rejtett módon segítik új életre őket.

Mindez azt jelenti, hogy vállalják az önfeláldozást, és belépnek az Atya titkába. Együttműködnek vele s az élet újjáteremtésének és föl szabadításának művében eszközzé válnak.

* * *

A távolban élő közösségek felelőseinek néha nehéz fönntartani és ápolni a kapcsolatot a nagy közösséggel és a felsőbb előljáróval. Igen fontos, hogy az ilyen közösség a messze távolban, beleilleszkedve az ottani világba, mélységesen osztozzék a nagy közösség életében és a lelkiségben. A missziós közösségek tagjai sokszor elmentmondásokkal küzdenek. A maguk sajátos kultúrájából származnak más idegen földre és magukkal hozzák szokásaikat. Így akarnak továbbra is élni, étkezni, vendéget fogadni és ünnepelni, pedig ott másképpen élnek, étkeznek. Túlságosan sajátos kultúrájukhoz kötött az a lelkiség, amelyet szeretnének továbbadni. Végsősoron inkább ezt a kultúrát terjesztik, mint a lelkiséget. Környezetük, szomszédaik inkább ezt veszik észre. Gyakran félrevezeti és megzavarja a helybelieket az így odahozott kultúra sok beidegződött eleme, és nem is érzékelik a lelkiséget. Akik közülük szeretnék elkötelezni magukat a közösségben, sokszor arra kényszerülnek, hogy gondolkodásmódjuktól teljesen idegen külső szokásokat vegyenek föl.

Sokaknak gondot jelent az anyaházzal való egység, éppen az egészen anyagi jellegű egység. Nagyobb gond ez nekik, mint a szeretet, a lelkiség és a közösségi célok megvalósítása. Az egység nem abból fakad, hogy a világon mindenütt egyformán élünk, hanem a szívek összhangjából, amelyet a kezdeti lelkiséghez való hűség, és a Szentlélek kegyelmével való együttműködés biztosít. A távolabb élő közösségekben készen kell állni arra, hogy saját kultúrájuk néhány elemét fölládozzák azért, hogy jobban megéljék az új kultúrában a hegyi beszéd boldogságait. Legyen bennük nagy bizalom Isten iránt, aki elküldte őket a távolba, hogy új néppel kössenek szövetséget.

Az anya-közösségnek legyen gondja arra, hogy segítse az új közösséget fejlődésében, hogy saját környezetében éltető forrássá váljék. Amennyiben az anyaház vállalja ezt a magatartást, hamarosan tapasztalni fogja a megfiatalodás és nyitottság kegyelmét, amely a sokszínű közösségből ered. A távoli közösségek, amelyek laza szerkezetükkel nehézségek és kockázatok között élnek, az anyaközösség számára az élet és reménység forrásai lehetnek. Az anyaház viszont a biztonság erejét kínálja föl nekik, amikor hozzásegíti őket, hogy laza szerkezeteik mellett megállják helyüket a távol idegenben.

TERJEDNI, GYÖKERET VERNI

Minél lendületesebben növekszik a közösség és minél több életet áraszt, miközben tagjait egyre messzebbre küldi, annál mélyebben kell gyökereit a földbe eresztenie. A terjedésnek társulnia kell az elmélyüléssel. Amikor a fa növekedésnek indul, gyökereit mélyre kell bocsátania, különben az első vihar kitépi a földből. Jézus sziklára épített házról beszél. Az alapítás akkor áll szilárd alapokon, ha Isten szívébe ereszti gyökereit. Isten szíve a közösség forrása, és minél gazdagabban árad ez a forrás, annál többen maradjanak a tagok annak közelében.

* * *

A külső növekedés legtöbbször a látóhatár kiterjedését növeli. A csendes belső növekedés láthatatlan marad. A kolostorokban vagy az imádságnak szentelt házakban gyakran ez a belső növekedés tapasztalható: egyre inkább belegyökereznek az imádságba. Ez a belső növekedés viszont érzékelhető légkört teremt: mosolygós örömet, mélyebb csöndet, olyan békét, amely megérinti a szíveket. Egyedül ez vezet Isten megtapasztalásához.

SZENVEDÉSBŐL SARJAD AZ ÉLET

A szenvedés és az önfeláldozás titokzatosan éppúgy összetartozik, mint az áldozat és a növekedés.

Indiában a közösségben élő egyik súlyosan fogyatékos tag a kútba esett és belefulladt. Nem sok időt töltött még náluk. Édesapjának egyik öreg barátja arra járt és azt mondta: „Egy igaznak meg kell halnia, hogy az Isten műve éljen”.

Mély meggyőződés, hogy a tevékeny és sugárzó emberek semmire sem képesek, ha nem támogatják őket olyanok, akik önkéntesen följajánlják értük szenvedéseiket, hogy áradni tudjon belőlük az élet. Ha valaki öreg vagy beteg és Istennek ajánlja életét, az ilyen ember a közösség számára a legfontosabb személlyé válhat, a

kegyelem villámhárítója lehet számukra. Kegyelmi titok ezeknek az embereknek a haszna, akik megrokkant testtel, látszólag teljesen haszontalanul és tétlenül töltik napjaikat, de állandóan Isten jelenlétében élnek. Helyhezkööttségük, sokszor mozdulatlanságuk arra kényszeríti őket, hogy szemüket és szívüket a lényegesre, az élet igazi forrására irányítsák. Szenvedésük és haláltusájuk az élet forrása.

„Nézd saját szegénységedet, — fogadd el!
Kedves legyen számodra, — ne félj tőle!
Oszd meg halálodat másokkal —
így árasztasz magad körül életet, így osztod meg szereteted.”

Találkozom néha olyan közösséggel, amely csak néhány öregből áll. Közösségük továbbterjedése már lezárult, túl késő van már ahhoz, hogy fiatalok jöjjenek közéjük. Csodálom derűs elégedettségüket és a köztük uralkodó békességet. Tudják valamennyien, hogy közösségük kihal. De ez nekik mindegy. Mindvégig abból a kegyelemből akarnak élni, amit kaptak. Ezek a közösségek sokat mondanak a mai világ számára: tanuld meg, hogyan kell elfogadni sorsoadat és békében meghalni. És nemde éppen sorsuk és szenvedéseik áldozatos elfogadásából születnek a fiatal új közösségek?

Más közösségekben az öregek épp ellenkezőleg szörnyen gyötörik magukat terméketlenségük miatt. Nem fedezték még föl, hogy ezt a terméketlenséget önfeláldozás és áldozatvállalás útján az élet adományává alakíthatnák.

* * *

Jézus kereszten megsebzett szívéből vér és víz folyt: ez a hívek közösségét jelzi, amely az egyház. A keresztből árad az élet, a halál föltámadássá lesz, az élet titka a halálból születik.

GONDVISELÉS

Mielőtt valaki belépne egy közösségbe, személyiségének legmélyén, a szívében hívást érez az Istenbe vetett hiten alapuló életre, amely a szeretetre és igazságra épül, ugyanakkor szembehelyez-

kedik önző vágyaival, a birtoklás, a kényelem, a hatalom, a tekintély hajszolásával. Ez a vonzódás kezdetben sokszor elég gyöngye, de ha valaki válaszol rá, egyre erősödik, valóságos vágy lesz belőle: mélységes sürgetés, hogy Istennek és testvéreinknek, különösen a legszegényebbeknek adjuk oda magunkat. Ez a hívás már Isten valószínű megtapasztalása.

Idővel, a testvérekkel való találkozások során a kölcsönös elkötelezettség révén, föltáruul számunkra a Gondviselés útja. Isten nem egyedül hívott engem, hanem másokkal együtt, akik szintén meghallották és követték ugyanezt a hívást. Ő segített minket hozzá, hogy egymással találkozzunk és szeressük egymást. Ő van a közösség szíve mélyén.

Idővel a Gondviselés megtapasztalása megerősödik és nyilvánvaló lesz, hogy Isten láthatólag öröklik a közösség fölött a megpróbáltatás idején, amely elsöpörhette volna a közösséget: súlyos feszültségek megoldódnak, érkezik egy ember, akire éppen nagy szükség van, váratlan anyagi segítséget kapunk, vagy egy szegény, akit befogadtunk, megtalálja belső szabadságát és gyógyulását.

A közösség tagjai egy bizonyos idő elteltével megélik, hogy Isten közel van, szeretetével és gyöngédségével öröklik felettük. Ez nem Isten egyéni megtapasztalása, hanem közös élmény, amely nagy békességet teremt és benső biztonságra vezet. Alkalmassá teszi a közösséget arra, hogy a nehézségeket, megpróbáltatásokat, nélkülözést, gyöngeségeket derűsen fogadja. Megadja a szükséges bátorságot is, hogy szenvedések és megpróbáltatások közepette is előre haladjon, mert már tapasztalatból tudja, hogy Isten jelen van és meghallgatja kiáltását. Isten működésének ez a fölismerése a közösség életében komoly hűséget igényel a tagoktól.

A Gondviselés elismerése megkívánja, hogy a közösség hűségesen ragaszkodjék hivatásának leglényegesebb mozzanataihoz: az imádsághoz, a szegények befogadásához, a Lélek irányában való nyíltsághoz. Isten olyan mértékben vigyáz ránk, amennyire bátran, hűségesen és igazán keressük a közösség céljait és egységét. Igényeinkre Isten csak akkor válaszol, ha minden tag dolgozik, mégpedig komolyan dolgozik azon, hogy megtalálja a helyes megoldást egy-egy helyzetben. Néha elvárja tőlünk, hogy elmenjünk az emberi eszközök adta végső határig, mielőtt válaszolna hívásunkra.

A MEGGAZDAGODÁS VESZÉLYE

A közösségi élet kezdetén, az alapítás időszakában Isten közreműködését gyakran egészen kézzelfogható módon lehet érzékelni: házat ajánlanak föl, váratlan pénzdomány érkezik, valaki éppen jókor jelenik meg a színen, vagy más külső jeleket tapasztalunk. Szegénységében a közösség teljesen Istentől függ. Istenhez kiáltanak, és Isten meghallgatja őket. Hűségesek az imádságban. Bizonytalanságban élnek. Befogadják, aki az ajtón zörget náluk. Osztognak a szegényekkel. Minden döntésüket Isten megvilágosításával igyekeznek meghozni. Ebben az első időszakban a társadalom gyakran értetlenül nézi, mit csinálnak, sokszor utópisztikusnak tartják elgondolásaikat, bolondnak nézik, még üldözik is őket.

Múlik az idő, és az emberek lassan sikerként fogják föl ezt a bolondságot. Fölfedezik lassan a közösség értékeit és kisugárzását. Most már nem bántják, inkább csodálják. Már nem hirhedt, hanem híres. Barátokra tesznek szert, akiktől megkapják, amire szükségük van. Lassan gazdagodni kezd a közösség. Értékrendet alakít ki. Halomra tesz szert.

Nagy veszedelem rejtőzik ebben. A közösség már nem szegény és alázatos. Egyre elégedettebb önmagával. Nem esdekel már Istenhez, mint valamikor. Nem kiált segítségért hozzá. Tapasztalataira támaszkodik. Biztosan tudja mit kell tennie. Döntéseinél nem igényli már Isten világosságát. Imádsága langyossá válik. Bezárkózik a szegények és az élő Isten elől. Kevéllyé válik. Nagy szüksége van arra, hogy ismét komoly szenvedések rázzák meg és törjék össze, és így újra megtalálja a gyermek magatartását: megtapasztalja, mennyire függ Istentől.

* * *

Ezekiel próféta a 16. fejezetben ír a zsidó közösség történelméről. Amíg egészen kicsi volt és életét védelmeznie kellett, az Isten fölkarolta őt, törődött vele, ezzel életét megmentette. Sajátjának vallotta. Elérkezett az idő, amikor szerelemre gyulladt szépsége iránt. Fölruházta, fölkesítette és eljegyezte őt. Királynővé tette, aki egy lett a királlyal és osztozott hatalmában. Aztán elfordult királyától, azt gondolta, hogy ő maga az élet forrása. Szépnek találta önmagát és szeretőket keresett. Házasságtörő és kegyvesztett lett.

Megaláztatásának és szegénységének mélyén újra ott várta Isten, aki hűséges maradt hozzá szeretetében. Magához fogadta, mint ifjúsága és első szerelme idején, mert Isten figyelmes és jó, haragja késedelmes, irgalma mindig készen áll. Ő a megbocsátás Istene.

Egy közösség első bűne az, ha elfordítja tekintetét attól, aki életre hívta őt, és csak magával akar törődni. Csak önmagát nézi.

A második bűn: szépnek találja önmagát és azt gondolja, hogy ő az élet forrása. Elfordul Istentől és kezd egységet kötni a világgal. Tekintélyre, megbecsülésre tart igényt.

A harmadik bűn a kétségbeesés. Fölismeri, hogy nem ő az élet forrása és hogy szegény. Hiányzik belőle az életrevalóság és a kezdeményezés. Bezárkózik bánatába, a szegénység és a halál sötétségébe.

Isten azonban továbbra is várja őt, mint tékozló fiát az Atya. Azok a közösségek, amelyek elfeledkeztek Isten indításairól és a saját erejükre támaszkodtak, találjanak újra utat az Istenhez és alázattal kérjenek bocsánatot tőle.

A NÖVEKEDÉS KOCKÁZATA

Amikor elkezdtem a Bárkát, szegények voltunk. Emlékszem a falusi öreg néniére, aki minden pénteken este levest hozott nekünk. Mások is jöttek ajándékokkal: valami ennivalóval vagy pénzzel.

Az évek teltek. Ma, ha a faluban eladó ház van, hozzánk jönnek először följárlani megvételre, rendszerint borsos áron. Gazdagnak tartanak bennünket, bár kiadásaink fedezésére javarészt az államtól kapunk hozzájárulást. Kezdetben a szakemberek nem tördtek velünk. Ma messze földről eljönnek látogatóba, közben sokan közülük úgy néznek ránk, mintha kicsit eszelősek volnánk.

A Bárka kis házából, ahol ötven-hatan éltünk, 14 év alatt nagy központ lett; 350-en, huszonegy helyen élünk, nemcsak Trosly faluban, hanem a környező községekben, sőt Compiègne városában is.

Az asszisztensek sokszor panaszkodnak: túl nagy lett már a Bárka. Már nem ismerjük egymást, mint régen. Ez igaz. Van a növekedésnek sok veszedelem, de sok kegyelmet is jelent. Az a meggyőződése, hogy a Bárka fejlődésének különböző korszakaiban egy-egy Gondviselés jeladásait követhettem nyomon.

A veszély abban rejlik, hogy megpihenünk babérainkon és elfeledkezünk a kezdeti sugallatokról. Szakmailag illetékes központtá válunk és elfelejtjük az ingyenesen kapott kegyelmi ajándékokat. Sürgetjük az asszisztensek szervezeti kiépítését és jogait, közben pedig elfeledkezünk arról, hogy a fogyatékos embereknek elsősorban testvérekre van szükségük, akik elfogadják őket és nekik szentelik magukat. Annyira törődünk mások gondjaival, hogy elfelejtkezünk arról: úgy kell fogadnunk a sérült embert, mint Isten ajándékát.

* * *

Vannak közösségek, amelyeknek mindig kicsinek kell maradniok, szegénynek és prófétainak, hogy Isten jelenlétét hirdessék a mai világban, amely egyre inkább az anyagi érdekeket hajszolja. Más közösségek arra hivatottak, hogy növekedjenek. Az a küldetésük, hogy ne csak néhány kiváltságos ember, hanem az egyre növekvő tömeg segítségére siessenek, és megmutassák: egészen nagyra felnövekedett centrumokban is meg lehet őrizni a lelkiséget, életre lehet hívni olyan szervezetet, amely tekintettel van a személyes emberi igényekre, a tekintélyt pedig lehet emberi és keresztyény módon gyakorolni. A kis, prófétai küldetésű közösségek kihívást jelentenek arra, hogy az ő útjukat járják és megteremtsék az olyan szervezeteket, amelyek nagylétszámú közösségek igényének is jók és megfelelnek.

Én személy szerint örülök annak, hogy a Troslyban elindult Bárka növekszik. Ez nap mint nap új kihívást jelent: próbáljunk meg közösségben élni komolyabb létszámmal is. Teremtsünk olyan körülményeket, amelyek lehetővé teszik, hogy maximális munka, felelősségvállalás és kezdeményezés vállalása mellett egyidejűleg megőrizzük lelkiekben az egységet. Nagyon boldog vagyok, hogy sok lelkileg sérült és ínségben élő embert tudtunk fölvenni és közülük ma már mintegy hatvanan, miután egy időt köztünk töltöttek, újra munkát vállaltak a társadalomban, önálló életet kezdtek, de továbbra is kapcsolatban maradtak velünk.

A növekedés során igen fontos, hogy nyitottak maradjunk a Gondviselés jelei iránt, továbbra is meghalljuk a fogyatékos emberek kiáltását, ha új fejlődési szakaszba lépnek, soha mások elől el ne zárkózzunk. Álljunk készen arra, hogy embereket befogadjunk és új közösségeket alapítsunk, ha a szükség úgy kívánja. Fogad-

jük el nap-nap után a szegénység újabb formáit, amelyek nem mindig anyagi vonalon jelentkeznek. Veszély mindig csak akkor lehet, ha önmagunkba zárkózunk. Imádkoznunk kell azért, hogy a bizonytalanság új útjain folytonosan előre haladjunk.

A Bárka növekedésével kapcsolatban csak azt sajnálom, hogy nem dolgoztunk eléggé együtt a faluban élő emberekkel. Kárunkra és akaratok ellenére növekedtünk. Azt hiszem, hogy ma elég jók a kapcsolataink, de komoly haladásra van szükségünk, hogy a Bárka jobban a falu életébe tartozzék.

Vigyázni kell, hogy a közösségnek arra is, hogy ne növekedjék túl nagyra valami szűk környezetben, és nehogy a környezet számára túl terhes szerkezeteket építsen ki.

BEOGADTATOK

Kockázatos dolog, pedig Isten elvárja tőlünk, hogy mindig szívesen fogadjuk a látogatókat, különösen a szegényeket, és akik „zavarják nyugalunkat”. Isten gyakran fontos üzenetet küld a közösségnek egy szívesen látott vendég, egy levél, vagy egy telefonbeszélgetés útján. Amikor a közösség kezd elzárkózni a váratlan és bejelentés nélkül érkező látogatók elől és azt mondja: „Mára ebből elég volt”, akkor kockáztatja, hogy Isten megnyilatkozásai elől zárkózik el. Csak akkor vagyunk nyitottak a Gondviselés számára ha nagy mértékben rendelkezésére tudunk állni másoknak. Ne dermedjünk meg a szabályok leple alatt, ne próbáljunk megnyugodni és elpihenni a sikerek fölött. A közösség minden tagja éberen figyeljen, egyben figyeljünk is a közösség minden tagjára. Hivatásunk sajátos területén, a napi események követésénél, különösen annál, ami váratlanul ér, kellemetlen és kényelmetlen, igen nagy figyelemre van szükség. Hamar hajlandók vagyunk, hogy megvédjük a múltat, a hagyományt és elzárkózzunk az újabb fejlődés elől, amelyet Isten akar. Emberi biztonságot szeretnénk inkább, mintsem közvetlen függést Istentől.

Ezért igen fontos, hogy a közösség tagjai az újonnan érkezőkkel együtt visszaemlékezzenek a Gondviselés jó teteményeire, amelyeket életükben tapasztaltak. Fejezzék ki Isten iránti hálájukat. A közösség története igen fontos. Le kell írni, újra meg újra el kell mondani. Olyan hamar elfelejti bárki, hogy mit tett érte az Isten!

Időről-időre emlékeztetni kell arra, hogy Isten mindennek a kezdete. Ő őrködik szeretetével a közösség fölött. Szívünkben ez erősíti a reményt és ad kellő bátorságot újabb kockázatok vállalására: megerősít új szenvedések és nehézségek elviselésére, kitartásra ösztönöz.

Az egész üdvtörténet állandóan arra emlékeztet, hogyan őrködik Isten népe fölött. Ez a visszaemlékezés bizalommal tölt el, hogy törés nélkül folytassuk azt, amit elkezdtünk.

TÉRJ MEG!

A Jelenések Könyvében azt mondja az Angyal a laodiceai egyháznak: „Ismerem tetteidet, hogy se hideg, se meleg nem vagy. Bár csak hideg volnál vagy meleg! De mivel langyos vagy, se hideg, se meleg, kivetlek a számból. Azt mondod: Gazdag vagyok, dúsgazdag, nincs szükségem semmire. Nem látod, hogy nyomorult vagy, szájalomra méltó, szegény, vak és mezítelen? Azt tanácsolom neked: végy tőlem tűzben kipróbált aranyat, hogy meggazdagodj; fehéruhát, hogy felöltözz, s ne lássék szegyenletes meztelenséged; kenetet, hogy megkend szemedet és láss. Akiiket szeretek, azokat korholom és fenyítem. Buzdulj föl és tarts bűnbánatot! Nézd, az ajtóban állok és kopogok. Aki meghallja szavam és ajtót nyit, bemegyek hozzá, vele eszem, ő meg velem” (Jel 3,15-20).

Ezek a szavak nem egy közösségünkről elmondhatók, de mind-egyikünkről is, elsősorban személy szerint rólam.

Szomorú valóság látni azokat a közösségeket, akik hűtlenül elhagyták kezdeti szeretetüket (vö. Jel 2,4). Mindnyájunknak szükségünk van bátorításra és ösztönzésre, hogy megtérjünk és nagyobb lelkesedéssel, és új buzgósággal kezdjünk hozzá újra a munkához.

De ehhez feltétlenül szükséges, hogy ajtót nyissunk és Jézus beléphessen a szívünkbe. „Eljegyezlek magamnak örökre, eljegyezlek igazsággal, törvénnyel, jósággal és szeretettel. Eljegyezlek hűséggel, hogy megismerd az Urat” (Oz 2, 21-22).

* * *

A közösség nehéz napjaiban Izajás próféta szavai tartottak és világosítottak meg. A próféta azt kérdezi: Milyen bőjt tetszik az Istennek? Nem az, ha nem eszik valaki, hanem az, ha a szeretet megnyilatkozásaival közeledik a szegények felé:

„Törd össze a jogtalan bilincseket
és oldd meg az iga kötelékeit!
Bocsásd szabadon az elnyomottakat,
törj össze minden ígát!
Törd meg az éhezőknek kenyeredet
és a hajléktalan szegényt fogadd be házádba!
Ha meztelent látsz, öltöztess föl
és ne fordulj el embertársad elől!
Akkor majd fölragyog világosságod, mint a hajnal,
és a rajtad ejtett seb gyorsan beheged.
Előtted halad majd igazságod,
és az Úr dicsősége lesz a hátvéded.
Akkor, ha szólítod, az Úr válaszol,
könyörgő szavadra így felel: Nézd, itt vagyok!
Maga az Úr vezérel szüntelen
s még a kietlen helyeken is felüdít.
Erővel tölti el tagjaidat,
olyan leszel, mint az öntözött kert, és mint a vízforrás,
amelynek vize nem apad el soha.
Újra építed az ősi romokat,
és helyreállítod a régi nemzedékek-építette alapfalakat.”

(Iz 58, 6-12)

Ilyeneket ígér az Úr, ha odaadjuk magunkat azoknak, akik éheznek, akik bajba jutottak, akik bizonytalanságban élnek, akik elhagyottnak érzik magukat. Valóban: amikor a szegények közelében vagyunk, a gyöngéket védjük, mert védelem nélkül állnak, mert szükségük van a segítségre, az Úr közelében vagyunk. Amikor közösségünk kezd langyossá válni, erre az isteni jelenlétre kell emlékeznünk, meg kell nyitnunk szívünket és kapunkat a legszegényebek előtt és válaszolnunk kell kiáltásukra.

Az Úr mindig velünk lesz, hogy fölemeljen és vezessen minket.

IV. Fejezet

LELKI ERŐFORRÁSOK

MINDENNAPI KENYERÜNK

A növekedéshez az embernek kenyérre és vízre van szüksége. A lelki növekedéshez éppenúgy, mint a növénynek, szüksége van napra, vízre, levegőre és jó földre. A közösség a táptalajt jelenti: ezen az élettéren születik meg, ereszt gyökeret, növekszik, hoz gyümölcsöt és hal meg az egyén, hogy mások élhessenek.

A magvetőről szóló példabeszédben Jézus azt mondja, hogy vannak, akik örömmel fogadják az Isten ígését, de egy idő múlva elfojtják azt az üldözések, a nehézségek, a világi gondok, a gazdagság csábításai.

Emberi természetünket ellentmondások szövik át. Amikor olyan környezetben élünk, amely készen áll a többiek szolgálatára, akkor mi magunk is készek vagyunk ebbe az irányba elindulni. Ha olyan környezetbe kerülünk, ahol ezt a szolgálatkészséget megmosolyogják és a hatalmi vágyat ébresztgetik bennünk, akkor megint ezt a környezetet tükrözzük magunk is. Amíg nem döntöttünk alapvető indítékaink tekintetében és nem választottuk tudatosan és véglegesen azt a baráti kört és környezetet, ahol valóban növekedhetünk, addig állhatatlanok és befolyásolhatók maradunk.

A közösség visszatükrözi a benne élők személyiségét. Fölismerhetők benne a reménységre építő erők, de ugyanígy a hanyagság is, megvan benne a biztonságra való törekvés, de ugyanakkor megtalálható a haladástól való visszariadás és a felelősségvállalástól való húzódozás is. Nem ritkán az a félelem is vele jár mindez, hogy le kell mondanunk apró kis önzéseinkről.

Az egység a békesség és az igazság felé vezető úton az egyénnek és a közösségnek valódi táplálékra van szüksége. Táplálék nélkül a reménység energiái elfogynak. Élvezetvágy és kényelemszeretet fészkel be magát helyébe, szabályragó és irodista magatartás veszi át az uralmat.

*

*

*

Az egység felé vezető személyes úton minden egyes ember számára saját gazdagságának és egyéni összetevőinek megfelelő táplálékra van szüksége. Ennek hiányában személyiségének egy része fejlődésében elsorvadna. Vannak táplálékok, amelyek a szívet tartják meg egészségben és a kapcsolatokat éltetik, mások az értelmi életet fejlesztik, ismét mások a tevékenységre és a nagylelkűsége-re való készséget; vannak az istenkeresésnek és a végtelen utáni szomjúságnak is sajátos táplálói. Előfordulhat, hogy egyeseknél különös módon növekszik az éhség egy bizonyos irányba, más dolgokat viszont elhanyagolnak: aránytalan bennük a növekedés és nem benső egység szerint megy végbe.

Némely közösségben találni olyanokat, akik nagylelkűek és tevékenyek, de nem fejlesztik szívük gazdagságát, lényük legrejtettebb értékeit. Mások készek arra, hogy bárkit meghallgassanak, de ösztökélni kell őket, hogy legyenek nagylelkűbbek és tevékenyebbek. Sokszor azokat, akik Istent imádságos csöndben keresik, arra kell biztatni, hogy hallják meg a szegények kiáltását.

Az egység felé vezető úthoz hozzátartozik az elmélyedés az Istennel és másokkal való találkozások során, de ugyancsak hozzátartozik a közösségi élet teljességének megélése az egyházban és a társadalomban vállalt felelősséggel.

Hosszú út ez. Egyénileg és a közösségben egyaránt táplálékra van szükségünk a szív, az értelem és a lélek táplálására.

* * *

Mindnyájunk számára nagy veszedelem, hogy lényünk felszínén élünk, elsekélyesedünk. A közvetlen benyomások és a sürgető feladatok folytonos áradata megtéveszt minket. Lényünk igazi kincsét hagyjuk elmerülni olyan mély rétegekbe, amelyek soha nem jönnek napvilágra. Amikor aztán valami mégis megmozgatja és öntudatra ébreszti ezt a mélyen fekvő réteget, vagy egy külső esemény lehatol ebbe a nyugalmas mélységbe, akkor táplálékhoz jutottunk. Ez a táplálék képes fölébreszteni lényünknek ezt a leglényegesebb részét, végre jelen leszünk önmagunk előtt. Ide tartozik minden szó, olvasmány, találkozás, esemény, sérülés, szenvedés, amely föltárja előttünk azt, ami a leglényegesebb, szívünk legmélyét érinti és közben visszaadja reménységünket.

* * *

A közösségi élet minden pillanatban azt kéri tőlünk, hogy lépünk túl önmagunkon. Ha valaki nem kapja meg a szükséges lelki táplálékot, akkor saját önelégültségébe és kényelmes biztonságába vonul vissza, vagy pedig munkába temetkezve menekül önmaga elől. Érzékenykedésünk köré falat emelünk. Udvariasak vagyunk talán, a szabályokat engedelmesen megtartjuk, de nincs bennünk szeretet. S ha valaki nem szeret, abban nincs meg az öröm sem, és nem él benne a remény. Szörnyű olyan embereket látni a közösségben, akik szomorúak és szeretet nélküliek. Ahhoz, hogy nagylelkű önzetlenséggel éljünk, állandó indítást kell kapnunk mások jó példájától.

MINDENNAPI MANNA

A mindennapok hűségéhez minden nap reggelén új mannára van szükségünk. Sokszor nem valami különösen ízletes, de rendszeres táplálék. Ez a manna: a szövetséghez való hűség a kis dolgokban. A találkozások és barátságok mannája, a tekintetek és a mosolyok mindennapi tápláléka, amely azt mondja: „Szeretlek” és átmelegíti a szívet.

* * *

Lényeges táplálék az ezernyi apró, mindennapi dologhoz való hűség: az erőfeszítés, hogy ellenségeinknek megbocsássunk és szeressük őket, a közösségi keretek vállalása és a személyek elfogadása (ide tartozik az engedelmesség és az előljáróval való együttműködés), a közösségben élő szegények meghallgatása, az egyszerű, hősieskedés nélküli életforma elfogadása. Hűség abban, hogy személyes terveinket állandóan összehangoljuk az egész közösség javával, a szegények érdekeivel, készen arra, hogy a pusztán egyéni érvényesülést előmozdító érdekeket halálra ítéljük.

Ez a hűség arra a bizonyosságra épül, hogy Jézus hívott meg bennünket erre a szövetségre a szegényekkel, testvéreinkkel együtt. Ő választott ki és hívott meg minket. Ő fog segíteni mindennap az apró dolgok megvalósításában is. Ha napi feladatainkat alázatos és bizakodó szívvel vállaljuk, ő támogat.

* * *

Szomorú élmény olyanokat látni, akik elhagyják a közösséget, hogy máshol keressenek maguknak ilyen belső táplálékot. Nyilván időnként szükségünk van a pihenésre és a visszavonulásra. De mindnyájunknak a napi munkában kell megtalálnia lelki táplálékát. Amennyiben a mindennapi keretek, az összejövetelek túl nehezek, tele vannak feszültséggel és az uralkodásvágy jellemzi azokat, akkor valami nincs rendjén a közösségben vagy az egyes személyeknél. A munka keretei, a találkozások és a tanácskozások legyenek egyre „táplálóbbak”. Olykor szembenáll a szervezettség és a keretek az egyik oldalon, a nagylelkűség a másikon; szembekerül egymással a szakmai hozzáértés és az együttérzés. Egy jó közösségben a kereteket nagylelkűen kell kezelnünk és a lélektani fogásokat együttérzően alkalmazzunk.

* * *

Ameddig csak ott vagyunk a közösségben és tenni akarunk „valamit”, nem elég csak a mindennapi lelki tápláléknál megmaradnunk. Tennivaló mindig bőven akad, nem győz az ember előre tervezni. Ha valaki a szegény-negyedben vagy ínségben szenvedők közt él, lépten-nyomon megszólítják. A mindennapok csak akkor jelentenek táplálékot, ha fölfedezzük, hogy a jelen pillanatban Isten bölcsessége van jelen: ő üzen apró dolgokon keresztül; ha nem szegülünk szembe a valósággal, hanem megadjuk magunkat neki — és fölfedezzük a jelen pillanat kegyelmi ajándékát.

Csak így fedezhetjük föl környezetünk egész szépségét és csodálkozhatunk el rajta. Takarítjuk az otthont, dolgozunk a konyhában, de ha csak mint egy robotgép tesszük, amit kell, akkor elfáradunk, idegessé válunk. Ha viszont észrevesszük, hogy amit a jelen pillanatban tennünk kell, és ezek a szerény körülmények Istennel és testvéreinkkel kapcsolnak össze, akkor fáradságot felejtve szívünk megnyugszik. Nem hajszoljuk folyton magunkat, nyugodtan rászánjuk az időt, hogy éljünk. Nem kapkodunk már, mert fölismertük, hogy amit éppen teszünk: az összejövetelek, a találkozások, a fizikai munka, mások fogadása, éppen ez a jelen pillanat ajándéka, az a kegyelem, amelyet be kell fogadnunk.

Mindennap elmondjuk a Miatyánkban: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”. Kérjük a szükséges táplálékot, hogy szívünk szünet nélkül éber legyen az Atya akarata, a testvérek szeretete felé.

Jézus mondja: „Az én eledelem az, hogy az Atya akaratát megtegyem” (Jn 4, 34). Ez így igaz a mi számunkra is: mindennapi életünkhöz a leglényegesebb táplálék, hogy teljes összhangban és egy-
ségben maradjunk az Atyával.

ÁLMÉLKODUNK

Sokan azok közül, akik közösségben élnek, hajlandók úgy tekinteni magányban töltött életszakaszukat, mint üdülést — ellentétben azzal az odaadással és nagylelkűséggel, amely a közösséget jellemzi. Sajnos nem fedezték föl azt a lelki táplálékot, amelyet a közösségi élet nyújt.

A közösség maga lesz lelki táplálék számunkra abban a pillanatban, amikor tudatára ébredünk annak, hogy egy testet alkotunk és egymáshoz tartozunk. Isten hívott meg bennünket, hogy együtt legyünk és az élet forrásává legyünk egymás számára. A rácsodálkozás napjai így ünneppé válhatnak számunkra.

Boldogan, nagy bensőséges és békességes örömmel ébredünk egységünk tudatára, hivatásunkra, életünk igazi lényegére: tudatosul bennünk, hogy milyen módon vezet minket az Isten. Mindez úgy jön, mint valami ajándék, Isten átvonulása köztünk: ő ébreszti a szíveket, mozgatja meg az értelmet és ad reményt. Örülünk az együttlétnek. Hálát adunk az Úrnak. Tudatára ébredünk annak a szeretetnek és hívásnak, amellyel Isten a közösség felé fordul.

Naponta ismétlődik ez a csodálkozás a közös imádságnál, az Eucharisztia megünneplésénél, az étkezés utáni beszélgetések során. Amint a közösség eggyé kovácsolódik, éberon kell figyelnie, hogy a kegyelemnek ezt az idejét befogadja, vagy indítást adjon hozzá. Minden együttlétkor meg kell találnunk a kellő időpontot és a kellő szavakat arra, hogy az egységet erősítsük, derűt és fesztelen vidámságot ébresszünk és ráfigyeljünk arra, ami életünk lényege.

Sokféleképpen alakulhat a csodálkozás időszaka: lehet, hogy egy pillanatra mélységes csönd követi valamelyik testvér beszámolóját, aki meghívásáról, gyöngeségeiről vagy arról beszél, mennyire kívánczik a közös imádságra. Vagy ellenkezőleg: lehet a csodálkozás ideje valami ünnepi alkalom, amikor együtt énekelünk, játszunk, nevetünk. Ezért gondosan kell előkészíteni a közös találko-

zókat, a liturgiát, az étkezést, a hétvégi pihenést, a szabadidőket, a húsvétot, a karácsonyt, a szilvesztert. Ezek közül bármelyik jó alkalmá válna az elcsodálkozásra. Egy-egy ünnep alkalmából mindig adódhat valami váratlan dolog: fölfigyelünk a kegyelemnek a közösség számára adott pillanatára, Isten vonul át közöttünk, mély csöndesség vesz körül — és a szívüket máris megérintette valami. Értetni kell hozzá, hogy meghosszabbítsuk ezeket az alkalmakat, pillanatok, és hagyjuk, hogy mélyítsék közöttünk az egységet.

Megfigyeltem a Bárkában, hogy egy-egy testvér halála, valami súlyos baleset, milyen fontos esemény a közösség életében. A kegyelem és a csodálkozás pillanatai ezek, amikor valamennyien szembesülünk a leglényegesebbel, mély csöndességben.

* * *

Időnként a Bárkában agapéra, szeretet-lakomára jövünk össze. Kéthavonta azok, akik egy hónapnál régebben elkötelezték magukat a közösségben és úgy gondolják, hogy továbbra is itt maradnak, akár fogyatékosok, akár nem, három órát együtt töltenek ünnepléssel, imádsággal és étkezéssel. Olyan alkalom ez, amikor imádkozhatunk a közösség fontos szándékaira, vagy megoszthatjuk egymással leglényegesebb gondjainkat. Mindenki megtalálja itt a helyét, de főleg a legszegényebb is megnyilatkozhat. Itt ismerjük föl és valljuk meg igazán, hogy egymáshoz tartozunk.

* * *

A derű, a nevetés igen fontos táplálék. Amikor az egész közösségből feltör a hangos nevetés, ez gyógyít és táplál. Nem az az érdekes, „amin” vagy „akin” nevetünk, vagyis hogy ne egymáson, hanem együtt nevezzünk.

AHOGY KÍVÜLÁLLÓK LÁTJÁK

Aki minden idejét a közösségben tölti, kockáztatja, hogy már nem veszi észre Istennek azt a különleges kegyelmi ajándékát, amelyet ez a közösség tőle kap. A hétköznapiak elszürkítenek. Azt is ha-

mar elfelejtjük, hogy a külvilág milyen mostoha. Már csak saját nehézségeinket, könnyeinket látjuk. Szükség van kívülről emberekre, akik megmondják, mi közösségünk sajátossága és mi benne a pozitív érték. A közösség tagjai gyakorta rászorulnak, hogy bátorítsák, erősítsék őket. Kívülrőlől kell hallaniuk: „Amit ti csináltok, az igen fontos az emberiség és az egyház számára”.

* * *

Jó, ha találkoznak egymással a különböző típusú keresztény közösségek. Megosztják reményeiket, meglátásaikat és megismerik, hogyan működik a Szentlélek más közösségekben. Amikor föltáru előttünk, hogy hogyan szövi át az egészet a Lélek és hogyan járják át Isten csodatettei a világot, mindez megerősít minket és bátorságot ad. Tudatára ébredünk, hogy nem egyedül küzdünk nehézségeinkkel a magunk kis zugában. A közös reménységnek nagyobb az ereje.

* * *

Fontos megismernünk, mit hoz létre a Szentlélek az egyházban és az egyházakban. Minden időben a Lélek küld prófétai lelkű férfiakat és nőket, akik utat mutatnak. Akik leginkább prófétai egyéniségek, azok általában egész életük során igen rejtetten élnek. Ki ismerte Lisieuxi Terézt vagy Charles de Foucauld-t, amíg itt élt közöttünk?

A SZÓ, MINT ELEDEL

Nagyhatalmú eszköz a szó: képes új reménységet ébreszteni. Széttöri a bilincseket és a megszokottságot, szabad utat nyit az élő vízforrások áramlásának. Olyan táplálék, amely erőt ad és megmozgat. De nem akármilyen szónak van ilyen ereje. Olyan szónak kell lennie, amely megérinti a szívet. Nem valami elvont szó és nem könyvből származó idézet. Elsősorban nem is az értelemhez szól,

hanem föltárja annak hitét, reményét, szeretetét, aki kimondja. Úgy hat, mint a világosság a sötétben, egyben meleget is áraszt. Mint a kiszáradt földre hulló víz, lehetővé teszi, hogy újra virágzásnak induljon az élet. Nem a logika a döntő nála, hanem a lelkesedés, amellyel szól. Már a hanghordozás is elárulja, hogy a beszélő csak csillogtatni akarja tudását, vagy pedig táplálni és erősíteni akarja a többieket. Nagylelkűen átadni azt, amit ő maga is ingyen kapott. Tápláló erejű szót az képes mondani, akinek Isten adja meg, hogy szóljon.

A szó a létnek legrejtettebb zugából ered, ahol Isten működik bennünk és ahonnan Isten erősíti másoknál az emberlét rejtett birodalmát. A szónak a csöndből és békeességből kell előtörnie — a csönd és a béke felé kell vezetnie. A szó nyomán újjászületik bennünk a hivatás. Jelen van a szó a közösség szívében, lelkében: újjáteremt a közösség célkitűzéseit és egész lényét.

* * *

Egyeseknek megvan az a képessége, hogy szólani tud az egész közösséghez. Másoknak arra szól az adománya, hogy egészen kis társaságokhoz tud igazán fordulni. Akik úgy mondják, hogy képtelenek megszólalni, azok azt hiszik, hogy a szólás különleges szaktudást és nagy eszmei gazdagságot tételez föl. Holott éppen a legegyszerűbb szavak, és egyszerű valóság talál szíven igazán: az olyan megnyilatkozások, amelyeket átjár az alázat, az igazság és a szeretet. A bonyolult gondolatokkal teli prédikáció nem táplálja a szívet. Az a fejből ered és terméketlen marad. A közösség tagjainak az evangélium tanúságtevőire van szükségük, akik arról beszélnek, amit megélnek, és a többiekkel megosztják reményüket csakúgy, mint gyöngéségeiket és nehézségeiket.

* * *

Isten szava az evangélium üzenete, Jézus szavai az élet kenye-re, amelyet állandóan és alaposan meg kell rágnunk és emésztenünk. Ezek elvezetnek minket a lényeghez.

* * *

A közösség, különösen a keresztény közösség, mindig szembe-kerül környezetével, amely a maga egészen egyéni érdekeit, pl. a gazdagságot és a kényelmet kínálja és mint zavaró elemeket elutasítja azokat, akiknek ez nem kell. A keresztény közösségben a tagok állandóan arra kapnak fölhevítést, hogy másokat befogadjanak, velük osztozzanak, szegényebbé váljanak, igaz odaadással túllépjenek önmagukon.

A keresztény közösség jelenléte mindig botránykő marad a társadalomban: kérdőjel és nyugtalanságok forrása. A körülöttük élő emberek csakhamar kihívásnak érzik a közösséget, és vagy elutasítják, mert föltárja önzésüket, vagy pedig vonzza őket, mert megérik benne az élet és melegség forrását. A keresztény közösséget vagy üldözik és elutasítják, vagy pedig megpróbálják lerántani, hogy ne jelentsen fenyegető veszélyt számukra.

A közösségek számára az igazi veszély a „világi gondok és a csalóka gazdagság”. Ettől aztán gyorsan elfáradnak, kényelmüket keresik, vagy erőszakossá válnak mindenkivel szemben, aki megbírálja őket. Emlékezzenek a közösség tagjai mindig arra, miért is élnek együtt. Idézzék maguk elé mindenkor a kezdeti merész kihívást, amelyre vállalkoztak. Ha ezt a látomást és reménységet elvesztik szemük elől, akkor egyhamar elfelejtik, miért is vállalták a közösségi élet nehézségeit, a szegénységet, az önmegtagadást, és zúgolódni kezdenek.

A közösségeknek mindig szüksége van bátorító szóra, amely újra ihleti őket, értelmet ad a nehézségek elviselésének, újjá éleszti a reménységet, élénkíti a vágyat, hogy szembeüssanak az árral. Nagyon szívesen fognánk föl a közösségi reménységet pusztán értelemszerű, fogható valóságában. Nem elegendő azonban ehhez még az egyéni és közösségi lelkiség sem. Isten igéje hivatott arra, hogy megvilágítsa a közösség értelmét a mai világban és az üdvösség történetében.

Állandóan emlékeztessük a közösséget pontos célkitűzésére, hivatására, elindulására. A gyors fejlődés és sok egyéb tényező sokszor nem engedi világosan látni a lényegét. Már nem tudjuk, miért vagyunk együtt és miről akarunk tanúságot tenni. Részletekről vitázunk és nem azt nézzük, hogy mi tart együtt bennünket.

LAZÍTÁS, PIHENÉS

Közösségünkben gyakran emlegetnek olyan segítőköt, és vezetőket, akik „kiégték”.

Nagyvonalúak voltak és féktelen tevékenykedésbe vetették magukat. Ez végül is összetörte legmélyebb érzelmi életüket. Nem tudtak kikapcsolódni. Figyelmeztessék a felelősök a segítőköt, sőt olykor követeljük meg tőlük, hogy alávessék magukat a fizikai pihenés és kikapcsolódás kötelezettségének. Lehetőségeket kell fölkinálni, hogy lelkileg fölfrissüljenek, és példát is kell mutatni nekik.

Sokan azért „égtek ki”, mert így akarták. Vonakodtak attól, hogy megpihenjenek és megtalálják a harmonikus életritmust. Túlzott tevékenységükkel menekültek valami elől. Túlságosan összekapcsolódtak munkájukkal, olykor valósággal azonosultak vele. Nem tudták fölfedezni a jelen pillanat bölcsességét.

Pásztorra van szükségük, aki arra készíti őket, hogy nézzenek magukba és lássák be: valami elől menekülnek. Találniok kell valakit, aki távlatot nyit előttük és ráveszi őket a megállásra, hogy tisztazzák indítékaikat; hozzásegíti őket ahhoz, hogy más emberekkel együttélő személyek váljanak belőlük. Gyermek legyenek a többi gyermek között. Isten valamennyiünknek adott értelmet, talán nem is túl sokat, de ahhoz elegendőt, hogy átgondoljuk, milyen életre, vagyis a közösségbe hívott, és ehhez melyek a szükséges eszközök. „Nézz a szívedbe: mitől menekülsz?”

Néha az az érzésem, hogy túlzóan tevékeny emberek azért menekülnek a munkába, mert tudják, hogy szívük nagyon sebezhető. Félnék az érzelmektől. Rá kellene venni őket arra, hogy elgondolkodjanak: mire is van lelkük mélyén szükségük. Találják meg önmagukban a gyermeket, aki sír valahol mélységes magányában. Léteznek a test megpihenésére, de méginkább a szív megnyugvására biztonságot adó kapcsolatok, amelyeknél nem látunk semmi fenyegető veszélyt.

* * *

Sokan azért élnek feszültségben, mert nem tették még magukévá a közösség öntudatát. Még nem adták meg magukat a közös-

ség sajátos kegyelmi ajándékának és hivatásának. Nem járták még végig az utat e két pont között: „A közösség értem — Én a közösségért”. Talán sérülékenységük ösztönzi még őket arra, hogy bizonyítani próbáljanak valamit maguknak vagy a többieknek. Végső soron talán, mint végső menedéket választották a közösséget. Csak akkor nyugszanak meg, ha fölismerték saját kegyelmi ajándékukat és azt egészen a közösség szolgálatába állították.

* * *

Chicago szegénynegyedének szívében töltöttem egy estét a ferenceseknél, akik közösségben élnek ott egy lakásban. Nagyon megkedveltem a priorjukat. A fiatal novicius-testvérektől igazi fegyelmet követelt. Éjszaka megfelelő időt aludniuk kellett és tisztességesen étkezni. „Ha nem viseljük gondját a testünknek — mondta — és nem találjuk meg életünk ritmusát, amelyet esztendőkön át követni tudunk, nem volt érdemes idejönnünk. Az a feladatunk, hogy kitartsunk és megmaradjunk. Nagyon egyszerű lenne tapasztalatokat szereznünk a szegények között, ebből saját lelki hasznot meríteni, aztán ismét elmenni. Nekünk itt kell maradnunk velük együtt”.

* * *

Az egyéni fölfrissülés legfontosabb eszköze a nyugalom. A nyugalom viszont igazi fegyelmet kíván tőlünk. A fáradt ember hajlamos a csapongásra, hogy ne csináljon semmit, és hosszú órákat eltöltsön éjszaka is hiábavaló fecsegéssel. Sokkal hasznosabb volna, ha valamivel többet aludnánk. Mindenkinek meg kell találni a pihenés, a lazítás ritmusát. Sok erőszakosságnak és veszekedésnek testi állapotunk az oka. Bizonyos segítők a közösségben jól tennék, ha időnként alkalmat találnának rá, hogy meleg fürdőt vegyenek és 12-14 órát aludjanak!

Mielőtt a közösségbe jöttek, sokaknál már megvolt a kialakult elgondolás, hogy mennyi időt szentelnek szabadidőnek és pihenésnek. Szervezetük alkalmazkodott ehhez a ritmushoz. Amióta a közösségbe léptek, állandóan másokra kell figyelemmel lenniük. Egy idő múlva — nincs ebben semmi rendkívüli — belefáradtak ebbe és kedvetlenek lettek. Azt kérdezik maguktól: vajon jó helyre kerültek?

Egyszerre azt érzik, hogy valami eddig ismeretlen düh vesz erőt rajtuk. A legkisebb ellentmondások elviselhetetlenné válnak számukra. Nem kell ezen csodálkozni: nem találták meg a lazítás megfelelő módját az új életkörülmények között. Túlságosan feszültek, még mindent különösen jól akarnak csinálni.

Amikor valaki a közösségbe jön, számolnia kell bizonyos változásokkal saját szervezetében. Legyen türelmes! Találja meg a módját, hogy fölfrissüljön és pihenni tudjon.

Minél lendületesebb és nehezebb a közösségi élet, minél több benne a feszültség és a harc, annál nélkülözhetetlenebb, hogy módot találjunk a pihenésre. Amikor valaki görcsösen feszültnek érzi magát és képtelen imádkozni vagy másra odafigyelni, ez annak a jele, hogy el kell mennie néhány napra, vagy legalábbis pihennie kell.

Sokan nem tudnak mit kezdeni a szabadidejükkel. Hosszú órákat töltenek el kávézással, fecsegéssel. Szomorú dolog, ha a közösségen kívül semmi más nem érdekli őket: nem szeretnek olvasni, zenélni, a szabadban sétálni. Segítsük egymást abban, hogy megőrizzük személyi érdeklődési körünket, amely lehetővé teszi, hogy kipihenjük magunkat.

* * *

Mindig jó, ha van a közösségben egy „Nagymama”, aki emlékezteti a tagokat, hogy sokszor a kis szűnyogból csinálnak elefántot, egyszerűen csak azért, mert nem aludtak eleget.

Aránylag könnyű nagylelkűnek lenni néhány hónapig vagy akár néhány évig, de állandóan jelen lenni a többiek és nemcsak egy valaki számára, hogy táplálék legyünk és minden reggel megújuló hűséggel helytálljunk, ehhez szükség van testi-lelki fegyelemre. Ez azt jelenti: figyelünk rá, hogy lelkünket tápláljuk, imádkozzunk és az értelmünket állandóan fiatalos frissességben tartjuk.

SZELLEMI TÁPLÁLÉKUNK

Az értelem táplálása igen fontos. Jól kell értenünk a teremtettség csodáit, hogy mélyebben fogjuk föl az emberiség törté-

nelmét és az üdvösség történetét. Felfogó képessége mindenkinek más és más. Ezernyi kapu van, amelyen keresztül be lehet lépni a dolgok megismerésébe és titkaiba.

Korunk veszedelme, hogy túltáplálnak bennünket információkkal és azokból éppen a leglényegtelenebbeket raktározzuk el. Ezért jó, ha fölfogó képességünkkel a tudásvilágnak csak meghatározott kis területére próbálunk behatolni, amely ázonban tükrözi az egész mindenség, a látható és láthatatlan csodák csaknem határtalan világát. Ha valaki értelme segítségével valamilyen leszűkített területen — legyen az a burgonya növekedése vagy a Szentírás egy-egy kifejezése — elmélyedni próbál, az végeredményben mindig egyugyanazon csodára talál rá. Ha valaki értelmével a dolgok mélyére hatol, az végső soron mindig belép a csodálkozás és szemlélődés világába. Ha pedig értelmünk rátalál Isten világosságára, amely elrejtve ott van a dolgok mélyén, ez az egész embert megújítja.

Sokszor attól félek, hogy nem olvasnak eleget közösségeinkben. Néha olvasunk egy-egy pszichológiai szakkönyvet. Nem rossz dolog az sem, de olykor fontosabb lenne, ha a halál és föltámadás mély titkáról olvasnánk, amely minden oldalról körülvesz. Nem kell mindig csak valami hasznosat olvasni: ismerjük meg a dolgokat saját maguk kedvéért. Éppen, amihez nem fűz érdek vagy gyakorlati cél, az ösztönöz a legerősebben.

NÖVEKVŐBEN

Igen fontos erőforrás, amikor úgy érezzük, hogy növekszünk és haladunk előre. Ha valaki azt gondolja, hogy egy helyben topog, akkor elbátortalanodik. Hallani akarjuk azért valaki felelős vezetőtől vagy jóbaráttól, hogy sikerült növekednünk és továbbjutnunk.

De akkor is türelemre van szükség, amikor úgy érezzük, hogy nem növekszünk tovább. Ebben az időszakban bízunk kell abban, hogy Jézus hozott minket a közösségbe. Télen a fák látszólag nem növekszenek, várják a tavaszt. Mielőtt rügyeznének, meg kell metszeni őket. Kell ilyenkor valaki, aki eszünkbe juttatja, hogy a várakozás és az áldozat is értékes.

* * *

Sokat segít nekem, amikor látom, hogy egy sérült ember lassan kilép a szorongásból és a lelki halálból, új fények kezdenek csillogni szemében, ajkán megjelenik a mosoly, látni rajta, hogy ébred az élet. Ez megéri, hogy hordozzam a nap terhét, a nagy közösség gondjait, mert látom, hogyan születik újjá az ember.

* * *

De ugyanúgy, amikor fogyatékosakat látok, akik halálosan szomorúak — időnként pedig erőszakosak — a pszichiátriai osztályok nagy termeiben vagy elfekvőben magányosan egy szobában, mindez újra bátorságot ad, hogy folytassam a küzdelmet, új közösségeket alapítsak, ahol ilyen embert be tudnak fogadni. Lelkileg erősít engem, hogy tovább éljek a Bárkában testvéreimmel és nővéreimmel együtt. Amikor egy-egy eset kapcsán tudatára ébred valaki, hogy a közösség milyen hasznos, akkor értelme lesz életének, és ez új erőt ad.

* * *

Down magyarázta nekünk minap, hogy a nehézségek mennyire ösztönzők lehetnek: „Amikor minden könnyen megy, álmodozom, magammal foglalkozom, apró bajaimmal. De amikor egy szegény szólít, amikor a közösségben nehézségek támadnak, amelyekkel meg kell küzdenem, akkor erő támad bennem. Szükségem van erre az ösztönzésre”.

JÓBARÁT

Feltétlenül lényeges erőforrás, hogy találkozzak egy igazi jóbaráttal, akinek mindent elmondhatok. Tudom, hogy meghallgat, bátorít, megerősít egy megértő szóval egy kedves gesztussal. A barátság mindaddig, amíg hűségre bátorít, minden dolgok közt a legnagyszerűbb valóság. Arisztotelész mondta, hogy a barátság az éretnyek koronája, sőt meg nem érdemelt koronája. A ködös napokon

barátra van szükségünk, akinél bátorítást kapunk. Amikor úgy érezzük, hogy „kikészültünk”, amikor „torkig vagyunk”, elég egy távollévő baráttól érkező levél, hogy visszanyerjük a békét és az önbi-zalmat. A jóbarát menedék. A Szentlélek fölhasználja a barátság apró jeleit is, hogy könnyítsen rajtunk és megerősítsen minket.

* * *

A Bárkában számos segítőnek, amikor nagyon fáradt, igénye, hogy beszéljen, beszéljen és megint csak beszéljen. A figyelmes jó-barátot látják bennünk, aki képes befogadni gondjaiknak és szenvedéseiknek, aggodalmaiknak mérhetetlen tömegét. Nincs addig nyu-galmuk, amíg meg nem szabadították ettől szívüket és minden ter-het le nem raktak barátjuknál.

* * *

A közösségek felelősei (de a többiek is) gyakran egész sereg csalódást hordoznak magukban, amit nem tudnak szóban kifejezni a csoport előtt anélkül, hogy ne sodornák a közösséget nagy vesze-delembe. Minél érzékenyebbek, annál nehezebben viselik a csaló-dás, a dühkitörések, a nyugtalanságok terhét, az elégtelenség érzé-sét, szomorúságot, elhagyottságot. Parancsoló szükségét érzik, hogy legyen egy olyan valaki, akinek elmondhatják ezeket az ellent-mondásokat és aki biztonságot tud nyújtani nekik.

Ki kell mondaniuk, mennyire irtóznak ettől vagy attól, aki ve-szélyes helyzetbe hozza őket anélkül, hogy azzal vádolhatnák az illetőt, hogy hiányzik belőle a szeretet. Szükség van erre a feszült-ségből való fölszabadulásra, hogy újra megtaláljuk a békét.

Az viszont, aki meghallgat, aki bizonyos szempontból „lelki személtáda” lesz, legyen bölcs és úgy fogadja mindezt, hogy őt ma-gát ne zavarja meg. Ne akarjon mindent mindjárt rendbehozni, ne ítélkezzen, semmiféle elégtételt ne érezzen, ugyanakkor ne fokozza és ne erősítse a rossz irányba mutató érzelmeket.

* * *

Amikor valaki megérzi, hogy úgy szeretik őt, amilyen, amikor érzi, hogy a szegények szólítják, ez a szíve mélyén erősíti őt. Amikor mások szeretete erősít bennünket, ez egyben hívást is jelent, amely a szegények részéről érkezik hozzánk, akik talán egyedül érzik magukat, vagy éppen szoronganak. Így lassan megtanuljuk, hogy eledelül adjuk önmagunkat: „Nekünk erőseknek az a feladatunk, hogy azok gyöngeségét hordozzuk, akikből hiányzik az erő, és ne azt keressük, ami nekünk kedvező” (Róm 15,1).

„Csak olyan szavak hagyják el ajkatokat, amelyek alkalmasak az épülésre és javára szolgálnak azoknak, akik hallgatják” (Ef 4,29).

* * *

Nem kell félni attól, hogy szeressünk, és meg is mondjuk az embereknek, hogy szeretjük őket. Ez személyileg az egyik legnagyobb erőforrás.

ADJUNK MÁSOKNAK!

Időnként szemügyre vesszük, mi a leglényegesebb közösségeinkben. Meghányjuk-vetjük magunkban hogyan és miért jöttünk a Bárkába, és mit találunk itt létfontosságúnak és életképesnek. Amikor egymást meghallgatjuk, föltáruul előtűnik a másik útja, amelyen Isten vezette és fejlődni engedte. Ilyenkor úgy érzem, lelki táplálékhoz jutottam. Amikor adunk valamit magunkból a közösségben, az lelki táplálék, amittől újjászületik a reménység. Meglepett az a tapasztalat, hogy gyöngeségeink és nehézségeink megosztása a többiek számára komolyabb ösztönzést jelent, mint amikor kedvező adottságainkról, sikereinkről beszélünk.

A közösségben alapján véve mindig ott lappang az elbátorlatanodás veszélye. Azt gondoljuk, hogy mások jobban csinálják, s hogy ők nem fáradnak annyit. Amint rájövünk arra, hogy mind ugyanarra a hajóra szálltunk, hogy ugyanazok az aggodalmak és veszedelmek élnek a többiekben is, mint bennünk, ez hozzásegít, hogy folytassunk mindent tovább. Nagyon érdekes, hogy egy-egy ember alázatossága mennyire erősíteni tudja a többieket. Ez azért

van, mert az alázatosság egyszerűen az igazság, amely persze az Istenben, a testvérekben való bizalomhoz kapcsolódik. „Gyöngének érzem magam, de a te gondoskodásodban bízom.”

* * *

A közösségben a legnagyobb bajok közé tartozik, ha bizonyos fajta szomorúság és ingerlékenység állandósul köztünk. Könnyű összeülni egyesekkel és a többieket bírálgatni: „Elegem van belőle! Itt minden rosszul megy! Semmi sem olyan mint régen!” Az ilyen lelkiállapot, amely rá van írva az emberek arcára, olyan mint a rák-betegség, amely lassan szétroncsolja az ember egész testét.

A szomorúság olyan, mint az öröm vagy a szeretet. Hullámai fénysebességgel terjednek. Mindenki felelős a közösség légköréért.

KÉRŐ TEKINTETTEL

Néha valami egész kis kedvesség, vagy együttérzés mások szenvedésében, hihetelen erőforrást jelent a szegények számára. A szegények tekintete olykor enyhülést hoz számunkra, szíven talál és a lényegre emlékeztet.

Elkísértem egyszer Teréz anyát Bangalore egyik szegénynegyedébe, hogy segítek neki a leprások kötözésében. Sebhelyeik bűzlöttek. Emberileg nézve minden undorító volt. De a szemükben fény ragyogott. Mást nem tudtam csinálni, mint kezemben tartottam a műszereket, amelyre a nővéreknek szükségük volt a kezeléshez, — de szívesen voltam ott. Tekintetük, mosolyuk mélyen átjárta egész bensőmet és megújított. A szívemben valami megmagyarázhatatlan öröm volt, amit a leprások ajándékoztak nekem.

Visszaemlékezem egy estére, amelyet a Calgary börtönében töltöttem Kanadában. Három órát voltam együtt a „21. klub” tagjaival, azokkal a férfiakkal, akiket 21 évnél hosszabb időre ítéltek el. Szíven találtak. Megújult lélekkel jöttem el közülük. Ezek az emberek sorsukkal valamit megváltoztattak bennem.

* * *

A szegények mosolya, a kétségbeesettek tekintete, amely találkozik szemem villanásával, átalakítja az én szívemet is. Új életenergiákat hoz elő énem legmélyéről. Nyilvánvaló akadályokat rombol le és új szabadságot ad nekem. Olyan ez, mint a kisgyermek mosolya. Van olyan kemény szív, amely ellent tud állni annak? Az elesett emberrel való találkozás és kapcsolat életünk egyik legfontosabb lelki tápláléka. Engedem, hogy hasson rám jelenléte, ő pedig valami nagyon értékes kincset helyez el a szívemben. Ha valaki azon a szinten marad, hogy csak tenni akar valamit azért, aki bajban van, az a fölsőbbrendűség barikádját építi föl. Tárt karokkal kell fogadni a szegényeket, mint ajándékot. Így is igaz, amit Jézus mond: „Amit egynek a legkisebbnek testvéreim közül tesztek (akire senki se néz, akit mindenki megvet), azt nekem tettétek”. A Bárka esti imájában azt mondjuk minden este: „Mária, adj nekünk irgalmas szívet, hogy szeretni, szolgálni tudjunk, egyengessünk minden ellentétet és szenvedő testvéreinkben észrevegyük az élő Jézus Krisztus alázatos jelenlétét”.

* * *

A szegényben mindig van valami prófétai. Föltárja előttünk Isten terveit. Az igaz próféták mindig rámutatnak a szegények prófétai szerepére. Ezért is kell időt szánnunk arra, hogy meghallgassuk őket: ehhez viszont egészen közel kell kerülnünk hozzájuk. Valójában halk a szavuk, és csak bizonyos feltételek mellett szólalnak meg. Félve fejezik ki magukat, hiányzik belőlük az önbizalom, annyira meggyötörtek és elnyomottak. De ha meghallgatjuk őket, elvezetnek a lényeghez minket.

* * *

Arrupe atya, a jezsuita rend generálisa amerikai szerzeteseknek mondott beszédében hangsúlyozta: „A szerzetesek szolodaritása azokkal, akik tényleg nagyon szegények, magával hoz egy bizonyos magányosságot. Magányosnak érezzük magunkat, amikor fölismerjük, hogy a munkások világa nem érti meg a mi személyünket, módszereinket és terveinket. Önmagunk mélyén teljes magányosságot érzünk. Szükségünk van az Istenre és az ő erejére, hogy szolida-

ritásunk magányában folytatni tudjuk a munkát a szegényekkel. Végülis ott állunk értetlenül és elszigetelten. Innen van, hogy annyi szerzetes és szerzetesnő a munka világában új istentapasztalatot szerzett. A magánynak és az értetlenségnek megtapasztalása nyomán lelkükben kiáradt Isten teljessége. Megtapasztalták elégtelenségüket, de fölfedezték, hogy új módon szólítja meg őket Isten azokon keresztül, akikkel szolidárisak. Látják, hogy ezek az emberek, a kisemmizettek, valami istenit tudnak mondani szenvedésükben, elnyomatásukban és elhagyottságukban. Ezáltal ismerték meg végülis igazában a szegénységet. Rájöttek saját elégtelenségeikre, saját tudatlanságukra. Kitárták lelküket és elfogadták azt a mély tanítást, amelyet Isten maga közöl a szegények életén keresztül. Igen: Isten üzen ezeken a kemény arcvonásokon és tönkrement alakokon keresztül. Krisztus jelenik meg a legkisebbeken keresztül.”

*

*

*

Amikor a Bárkában elfáradok, gyakran elmegyek a Forestière-be. Ebbe az otthonba nagyon súlyosan sérült lelkibetegeket fogadnak be. A kilenc közül, akik jelenleg ott vannak, egyik sem tud beszélni. Néhányan járni sem tudnak. Szív és érzelem a testen keresztül nyilvánul meg náluk. Az ápoló, aki eteti, fürdeti és lefekteti őket, nem teheti ezt a saját napirendje szerint, hanem hozzájuk kell alkalmazkodnia. Lassítania kell magát munkájában, hogy fölfogja a legkisebb megnyilatkozást is, amelyen keresztül lényükről jelt adnak. Mivel szavakkal nem tudják kifejezni magukat, hangosan nem is tudnak beszélni, így nem képesek elmondani, mit akarnak. Az ápolónak nagyon figyelmesen kell fölfognia ezt az ezernyi apró, nem szavakban megnyilatkozó jelzést, amellyel magukat kifejezik. Ez növeli képességét, hogy elfogadja a másik személyét. Így lassan teljes egészében olyan lénné válik, aki befogad és együtt szenved. A sokkal lassúbb tempó, továbbá ezeknek a komolyan sérült embereknek a pusztja jelenléte engem is arra kötelez, hogy lassabban éljek és elhallgattassam magamban a zakatoló gőzmozdonyt. Ez lehiggaszt és engedi, hogy megéljem az Isten jelenlétét. A legszegényebbeknek rendkívüli hatalma van arra, hogy saját szívünk bizonyos sérüléseit hatékonyan gyógyítsák. Erősítő táplálékká válnak, amint hajlandó vagyok befogadni.

SZEMÉLYES IMÁDSÁG

Amikor közösségben élünk és a hétköznapiakat színültig kitölti a munka, végképp nélkülözhetetlen, hogy legyenek pillanataink a visszavonulásra és magányra, hogy csöndben és nyugalomban találkozzunk Istennel. Különben nem leszünk képesek lefékezni a gőzmozdonyt, csak szédülten egy helyben keringünk.

Foucauld Kistestvéreinek és Kisnővéreinek szabályzata előírja ezt a visszavonulásban töltendő imát: egy órát naponta, fél napot hetenként, egy hetet évente, egy évet tízévenként. Amikor közösségben élünk, növekszik az egymástól való függés, de el kell kerülnünk a rossz értelemben vett függést egymástól. Időre van szükségünk, amit magányban töltünk, együtt az Atyával, együtt Jézussal. Az imádság az Atyánk felé megnyilvánuló bizalom magatartása, amellyel az ő akaratát keressük és azt, hogy miként sugározzuk tovább az Atya szeretetét testvéreink felé. Mindnyájunknak szüksége van rá, hogy megnyugodjunk és csöndben megpihenjünk meghitt együttlétben az Istennel.

* * *

Carlo Carretto: „Ne gondold azt, hogy amikor kihasználod az időt az elvonulásra, megrövidíted vele a közösséget. Ne hidd, hogy amikor személyes szereteted növekszik Isten iránt, felbarátaid iránti szereteted csökkenni fog. Épp ellenkezőleg, csak javára lesz kibontakozásában”.

* * *

Néha, amikor egyedül vagyok, lényem legmélyén világosság támad. Olyan ez, mint valami seb, amelyet a béke okozott, és benne Jézus él. Ebben a sebben és ezen keresztül megtalálom a többieket minden akadály, félelem és erőszak nélkül, amely néha bizony hatalmába kerít. Eltűnik a párbeszéd minden akadályja az önzés minden bizonytalansága. Jézus jelenlétében tudok maradni és testvéreim láthatatlan jelenlétében. Minden nap egyre inkább fölfedezem, hogy mennyire szükséges a magány ideje, hogy mindig igazabban

megtaláljam a többiekét, és Isten világosságában fölismerjem gyöngeségeimet, önzésemet és félelmeimet. A magány nem választ el másoktól, hanem arra segít, hogy nagyobb valóságérzettel szeressem és készséggel meghallgassam őket. Téves az a magány, amelybe a többiektől menekülök, hogy önzésbe vagy szomorúságba vagy sértett érzékenységbe zárkózzam el előlük. A helyes magány közösséget teremt Istennel és a többiekkel.

* * *

Mindenkinek meg kell találnia saját egyéni imaritusát. Van, akinek hosszú órákra van szüksége, másoknak elég itt-ott egy negyedóra. Mindenki legyen figyelmes Isten jelenlétére és járjon kedvében egész nap. Van, akinek arra van szüksége, hogy Isten szava vagy a Miatyánk indítsa meg szívét, másoknak Jézus vagy Mária nevét kell kimondaniuk. Az imádság olyan, mint egy titkos kert, ahol csönd és benső áhítat honol, a megnyugvás helye. Ezer kapu vezet ebbe a kertbe, mindenkinek meg kell találnia a maga bejáratát. Aki nem imádkozik, aki nem tud pontot tenni tevékenységei végére, az nem találja meg szíve nyugalma és a rejteket, ahol az Örökkévaló lakik. Az ilyennek mindig nehéz lesz a közösségi élet. Nem áll készségesen mások rendelkezésére, nem lesz a béke eszköze. A jelen pillanat ösztönző hatása alatt áll, de elveszti érzékét a lényeg iránt és az iránt, ami a legelső. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy lényünk bizonyos megtisztulása csak a Szentlélek munkálkodása nyomán történhetik meg. Érzékenységünk, tudatalattink némely zugába csak Istentől jöhet világosság.

* * *

Az imádság találkozás, amely legmélyebb érzéseinket táplálja. Jelenlét és egyesülés. Lényünk titkát az Istennel való találkozás foglalja magában. Ez ébreszt tudatára annak, hogy Isten szeret minket és megbocsát nekünk. Énünk mélyén ott van nagyon is sebezhető szívünk, a gyermek szíve, amely szeret, de fél attól, hogy szeressen. A csöndes imádság táplálja ezeket a mély rétegeket. Minden közösségben élő ember számára lényeges ez a táplálék, mert ez a legtitokzatosabb, legszemélyesebb erőforrás.

* * *

Carlo Carretto beszél arról, hogy ott találjuk a sivatagot, ahol vagyunk: a szobánkban, valahol a templomban, esetleg a tömeg közepette. Számomra sokszor azon az úton, amelyet Trosly és Breuil között egyik házunktól a másikig teszek meg. Ilyenkor magamba térek, megtalálom az élő Jézust abban a tabernákulumban, amely bennem van. Néha természetesen hosszabb időre is szükségem van.

* * *

A Bárányban vagy másutt is idegesít belülről, ha valakit vagy valamit várnom kell. Nem szeretem az időt elvesztegetni. A gőzgép bennem tovább akar zakatolni, de nem tudni hová. A fölgýülemllő energiából idegesség lesz. Még rosszabb a helyzet, amikor utazom. Sokat kell még tanulnom, hogy ezeket az elveszettnek hitt időket föl tudjam használni kikapcsolódásra, megnyugvásra, hogy újra megtaláljam Isten jelenlétét és úgy éljek, mint egy gyermek, aki még mindig csak csodálkozik. Föl kell fedeznem a türelmet és azt, hogy hogyan éljek a jelen pillanatban, amit Isten nekem adott.

* * *

Két nagy veszély fenyeget minden közösséget. Néhány tag védőfalat épít maga körül azon a címen, hogy Istennel akar együtt lenni, vagy pedig egészségét és magánéletét akarja védelmezni. Esetleg eszeveszetten veti bele magát a személytelen találkozásokba és elmesél eszmecsere címen szabadon mindent, amit csak érez. Az első esetben rosszul értelmezett magányban próbál élni, a másodikban mértéktelen függésbe kerül a másiktól és nem létezik már saját maga számára. Nehéz megtalálni az egyensúlyt a közösség és a magány között.

Kezdetben azt kockáztattuk, hogy semmibe vettük a közlékenység adományát, ma a kockázat az, hogy elfeledkezünk a belső életről! Hogy tényleg teljesen megéljük a közösséget, ahhoz előbb magunknak kell élni tudnunk: tudni, miért álltunk le és hogyan leszünk képesek szeretni.

A közösség nem menedékhely, hanem ugródeszka. Ha valaki azért köt házasságot, mert szüksége van valakire, akkor hamarosan

nehézségekkel találkozunk. Házasodni sokan azért akarnak, mert szeretik egymást, együtt akarnak élni és együtt akarják járni útjukat, boldoggá akarják tenni egymást. Ugyanígy, közösségbe azért lépünk, hogy válaszoljunk Isten hívására, hogy azzá legyünk akivé lennünk kell, együtt éljünk és valamit közösen alkossunk másokkal.

Ehhez viszont arra van szükség, hogy mindenki saját maga legyen gyökeret. Egyébként hiányozna a belső öntudat, amely hozzásegít ahhoz, hogy Isten akaratát és mindazt, ami a közösség és testvéreink számára szükséges, meg tudjuk különböztetni saját ösztöneinktől, félelmeinktől. Különbözik nem azért jönne az illető, hogy az életét áldozza föl, hanem hogy föl szabaduljon vagy érvényesüljön: együtt él a többiekkel és értük él, de nem azért, hogy segítse őket a növekedésben, hanem csak annyi az igénye, hogy csináljon valamit. Emberi növekedésünkhöz és belső szabadságunkhoz meg kell osztanunk javainkat, közösen kell imádkoznunk és időt kell szakítanunk a magányra, elgondolkodásra, a befelé fordulásra és a személyes imádságra. Henri Nouwen azt írja a magányról és a közösségről, hogy egyesek lelkében ellentét van e két valóság között. Számukra a magány azonos a magánélettel (ahol azt teszem, amit akarok), a közösség pedig az önfeláldozás helye szemben a magánélettel, amelyet a közélettől meg kell védeni. Ugyanakkor gazdagítsa a magány a közösségi életet: ez a szükséges erőforrás, hogy még inkább másokért éljek. Ám a magány nem csak „énmiattam” és a közösség nem csak „másokért” van.

„Magány a másokkal való közösség is, csak éppen más módon, mint a fizikai jelenlét. Rendeltetése mindenekelőtt az Istennel való közösség. A magányban egészen új módon fedezünk föl másokat. A fizikai jelenlét által ez a közelség igen nehezen érhető el, ha egyáltalán lehetséges. Olyan személyközi kapcsolatokat ismerünk meg, amelyek nem szavaktól és mozdulatoktól függenek, hanem sokkal mélyebbek és erősebbek, mint mindaz, amit saját erőfeszítésünkkel el tudnánk érni”.

A magány és a közösség egymáshoz tartozik. Föltételezik egymást mint a kör középpontja és kerülete. A közösség nélküli magány az elmagányosodás és a reménytelenség érzéséhez vezet. A közösség magány nélkül üres szavakhoz és megnyilatkozásokhoz vezet...”

Összetett volta folytán a közösségi élet a bensőséges hozzáállást sürgeti, enélkül egyhamar megmerevedne. A tagok hamar megtalálnák a középutat és letennének arról, hogy tovább növekedje-

nek. A helyes magatartás a gyermeké, aki teljesen átadja magát: tudja, hogy ő nagyon kis pontja a világnak, és ott, ahol van, az a sorsa, hogy élete másokra utalt és kiszolgáltatott maradjon. Istenben tökéletesen megbízik, mindenben az ő akaratát és kedvét keresi. Amikor már nincs meg bennünk a gyermek szíve, aki azt keresi, hogy az emberek közötti béke és egység eszköze legyen, akkor elbátortalanodunk, vagy be akarjuk bizonyítani, hogy igenis vagyunk valaki. Mindkét esetben viszont romboljuk a közösséget.

Hogyan tápláljuk helyesen ezt a gyermeki lelketet? Minden közösségben élő ember számára komoly kérdés ez. A szeretetet csak a szeretet táplálja. Mindenki úgy tanul meg szeretni, hogy elkezd szeretni. Amint az önzés rákfenéje befészkezi magát életünkbe, igen gyorsan megfertőz mindent, amit csak teszünk. Amikor viszont a szeretet növekedni kezd, és a szeretet mindig áldozat, odaadás és egyesülés, akkor átjárja beszédünket, mozdulatunkat, testünket.

Olyan mértékben talál táplálékra gyermekszívünk, amennyire hűséges marad a legszegényebbekhez, meghallgatja őket és elfogadja, hogy prófétai jelenlétük nem hagy nyugtot neki.

Olyan mértékben talál táplálékot szívünk, amennyire hűséges marad a közösségi tudathoz, intézményekhez és türelmes szeretettel igent mond a közösségnek.

KENYÉRRÉ VÁLNI

Ha nem látjuk, milyen az a táplálék, amelyet a többieknek adhatnánk, akkor nem vagyunk hajlandók mások számára fölkínálható kenyérré válni. Nem hiszünk abban, hogy szavunk, mosolyunk, imánk erősíthet másokat és visszaadhatja bizalmukat.

Mások viaszont fölfedezik, hogy üres a kosaruk, és mégis táplálniuk kell a többieket. Ez a csodálatos kenyérszaporítás csodája. „Uram, add: ne azt keressem, hogy engem vigasztaljanak, hanem, hogy én vigasztaljak!” Sokszor magam is csodálkozom azon, hogy amikor teljesen üresnek érzem magam, mégis ki tudok ejteni bátorító szavakat, vagy bár tele vagyok aggodalommal, mégis békét tudok adni másoknak. Egyedül Isten tud véghezvinni ilyen csodákat.

Találkozom néha olyan emberekkel, akik erőszakosan lépnek föl közösségükkel szemben és középserűséggel vádolnak minket. „A közösség nem áll eléggé mellettem. Nem azt adja, amire szükségem van”. Olyanok ezek, mint a gyerekek, akik mindenért szüleiket teszik felelőssé. Hiányzik belőlük az érettség, Jézusba és testvéreikbe vetett bizalom. Nagy vendégséget akarnak nyomtatott étlapokkal, de semmibe veszik azokat a morzsákat, amelyek minden pillanatban lehullanak az Úr asztaláról. Eszményi elgondolásuk a lelki táplálékról, amelyre saját véleményük szerint nekik is „szükségük” van, megakadályozza, hogy magukhoz vegyék azt az eledelt, amelyet Isten naponta ad nekik. Nem jutnak el odáig, hogy elfogadják azt a kenyeret, amelyet a szegények és testvérek tekintetükkel, barátságukkal, szavukkal fölkinálnak nekik. Kezdetben a közösség tápláló anyjuk lehet. Idővel azonban mindenkinek rá kell találnia saját táplálékára a közösségben adódó millió apró tevékenység közepe. Talán éppen abban mutatkozik meg az Istentől adott erő, amely gyöngeségük és bizonytalanságuk segítségére siet és mellénk áll, hogy el tudják fogadni egyedüllétük sebeit és kiáltó szavát. A közösség soha nem tudja tökéletesen megoldani az egyes tagok nyomorúságát, mert ez emberi életükhöz tartozik hozzá. De segíteni tud abban, hogy elfogadják nyomorúságukat, és emlékeztet arra, hogy Isten válaszol kiáltásukra és nincsenek teljesen egyedül. „Az Ige testté lett és miköztünk lakott” (Jn 1,14). „Ne félj, én veled vagyok” (Iz 43,5). Közösségben élni annyit is jelent, hogy megtanulok egyedül járni a sivatagban, miközben minden bizalmamat Istenbe, az Atyába helyezem.

* * *

Ha valaki szem elől téveszti a közösség kezdeti látásmódját, ha lankadni hagyja hűségét, akkor fölvehet annyi lelki táplálékot, amennyit csak akar, ez mégsem erősíti, táplálja őt. Mégtérhet azonban: újra olyanná válhat, mint a gyermek, újra meghallhatja a kezdeti meghívást, amely személy szerint neki és a közösségnek szólt. Ha viszont kételkedni kezd a meghívás felől, ez a kétség elburjánzik, mint a rákosodás, és alááshatja lelkisége alapjait.

EUCCHARISZTIA ÉS KÖZÖSSÉGI IMA

A közösségi ima lelki gyarapodásunk igen fontos forrása. Az együtt imádkozó közösség belép a csönd és imádás légkörébe és egygé forrasztja a Szentlélek. Az a kiáltás, amellyel a közösség együtt fordul Isten felé, különös meghallgatásra talál. Amikor együtt kérünk Istentől egy ajándékot, egy kegyelmet, Isten ránk figyel és meghallgat. Jézus úgy mondta: „Kérjétek bármit az én nevemben az Atyától, megadja nektek”. Fokozott mértékben áll ez, amikor együtt kérünk. Úgy tűnik, hogy a Bárában nem eléggé gyakoroljuk azt, hogy együtt kérjen valamit a közösség. Talán nem vagyunk hozzá még elég egyszerűek, elég gyermekek. Néha a közösségben végzett spontán imánk egy körben forog. Nagy kár, hogy az egyház legszebb imáit, az előírással imákra gondolok, nem eléggé használjuk, és hogy nem ismerjük jobban a Szentírást.

Biztos, hogy néha egy-egy szöveg megszokottá válik, ha minden nap mondjuk, de a spontán használat során is megtörténhet ugyanez. Meg kell találnunk az összhangot a tradíció útján kapott szöveg és a spontán ima között, amely a szívünkől fakad.

* * *

Gyakran azért nem kiált már a közösség Istenhez, mert a közösség már nem hallja meg a szegények kiáltását. Megelégedett önmagával: megtalálta életformáját amely már nem ismeri a bizonytalanságot. Pedig ha a közösség látja népe nyomorát, gondjait, elnyomatását és szenvedéseit, valamint saját tehetetlenségét, akkor az Úrhoz kiált könyörögve: „Uram, nem zárhatod be füledet néped kiáltása előtt! Hallgasd meg imánkat!” Ha a közösség szövetségre lép a szegényekkel, az ő kiáltásukat mondja tovább Istennek.

* * *

A közösség szükségképpen a föltámadás jele. A megosztott közösségnek azonban, ahol mindenki a maga útját járja, egyedül saját elégedettségével törődik, személyes terveivel foglalkozik, nincs

már tanúságtévő ereje. A keserűség, szomorúság, törtetés, megosztottság minden formája, a tiltakozás, hogy békejobbot nyújtsak ellenségem felé, a másik mögött elhangzó kritika, a konkolyhintésnek és a kapott kegyelmek iránti hűtlenség mindenféle megnyilatkozása akadályozza a közösség szeretetben való növekedését. Mindez azt is megmutatja, hogy a szívek mélyén ott parázslik a bűn és a gonosz minden ereje. Ott lapul készen arra, hogy föllobbanjon. Időnként szükség van arra, hogy a közösség számbavegye minden hűtlenségét. A bűnbánati liturgia pap közreműködésével, ha jól előkészítjük, nagyon fontos eseménnyé válhat: a tagok egyszerre ébrednek az egységre való hívás és saját bűneik tudatára, bocsánatot kérnek egymástól és Istentől. A kegyelem órája ez, amely egyesíti a szíveket.

* * *

Az Eucharisztia összekapcsolja a közösségi és személyes gyarapodást, mert egyszerre mind a kettőre lehetőséget ad. Az Eucharisztia szertartás, közös ünnep a javából, mert benne éljük át újra Jézus titkát: életét adta mindnyájunkért. Ezért mondja a pap az átváltozás után: „Engedd, hogy mi, akik Fiadnak testét és vérért magunkhoz vesszük, Szentlelkével eltelve egy test, egy lélek lehessünk Krisztusban”. A közösség legbelső titkát érintjük itt.

Az Eucharisztia egyúttal bensőséges pillanat, amely átalakít minket, mert személyesen találkozunk Jézussal: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, bennem marad és én őbenne” (Jn 6,56). Az átváltozás alkalmával a pap Jézus szavait mondja: „Ez az én testem, amely értetek adatik... egyetek belőle mindnyájan”. Ez az „értetek adatik”, amely engem megragad. Csak akkor tudjuk önmagunkat adni, ha esszük ezt a kenyeret. Csak Isten tud fölitalálni ilyen nagyszerű valóságot.

V. Fejezet

A VEZETŐ ÉS ADOMÁNYAI

HIVATALOS TEKINTÉLY

A tekintély szerepét a közösségben csak akkor érthetjük meg, ha, mint egyik ajándékot és szolgálatot tekintjük a többi sok más között, amelyek a közösség fölépítésénél szükségesek. Természetesen igen fontos ajándék, mert a közösség növekedése nagy mértékben függ attól, hogyan gyakorolják a tekintélyt. Viszont igen gyakran a tekintélyt tartják egyetlen szükséges isteni ajándéknak, amelynek egyszerűen engedelmесkedni kell. A közösség vezetője azonban nem mindenben lát világosan. Ellenkezőleg: szerepe éppen az, hogy a közösség minden tagját bátorítsa és segítse: merjen önmaga lenni és gyakorolja saját kegyelmi ajándékait a közösség javára. A közösség csak akkor lehet egységbe fonódó test, „egy szív, egy lélek”, ha minden egyes tagja önálló érték. Világosan kell látnunk: munkaadó-munkavállaló, tiszt-közlegény, előljáró-alattvaló kapcsolat alapján soha nem válik érthetővé, hogy mi valójában a közösség.

Amikor itt tekintélyről beszélek, akkor nemcsak a közösség legfőbb vezetőjére gondolok, hanem mindenkire, akinek valamilyen területen sajátos tekintélye van a közösségben. Tudjuk, hogy a Bárkában felelőse van a műhelyeknek, a társalgó szobáknak, a kertnek, a gondnoki hivatalnak, a konyhának, a főlvételi irodának és a vendégfogadásnak. Mindez egy-egy valakinek a gondja, aki a többieket, mint munkatársakat beosztja. Mindenkinek meg kell azonban tanulnia, hogy miként gyakorolja a tekintélyt keresztény és közösségi módon.

ISTENTŐL KAPOTT KÜLDETÉS

A közösség felelőse és általában minden felelős küldetést kapott. A küldetést vagy a közösség adja, amely megválasztotta, vagy az előljáró, aki kinevezte. Ezeknek tartozik számot adni.

Küldetése egyszersmind Istentől jön, Isten segítségével nélkül senki sem vállalhatja ezt a többiek iránti felelősséget. Szent Pál mondja: „Nincs hatalom, csak az Istentől, ami van, azt Isten rendelte” (Róm 13,1). Istentől kapja küldetését és Istennek tartozik számáddal. Ez az emberi tekintély ragyogó nagysága és egyben nyomorúsága.

Végző soron a tekintély emberi személyek szabadságának és növekedésének érdekében vállalt szolgálat. Szeretetből végzett feladat. Ahogyan Isten virraszt gyermekei fölött, hogy növekedjenek szeretetben és igazságban, úgy kell a felelősnek Isten és embertársai szolgálatára állnia, hogy valamennyien növekedjenek szeretetben és igazságban.

Nagy felelősség ez és igen szép dolog. Aki megkapja a tekintély ajándékát, az biztos lehet, hogy Istentől a világosságot, az erőt és a szükséges eszközt is megkapja, amelyekkel feladatát betöltheti. Éppen ezért a felelősnek nemcsak megbízóit kell megkérdeznie, hogy mit is kell tennie, mintha csak egy egyet titkára lenne. A csendben Isten tanácsát kell kikérnie és saját szívében fölfedeznie az isteni megvilágosítást. Szilárdan hiszek az állapotbeli kegyelemben. Isten mindig segítségére siet annak, aki tekintélyt gyakorol, ha az illető alázatos marad és azon igyekszik, hogy igazságban szolgáljon.

A felelős törődjön azzal, hogy megtudja, mi a többiek elgondolása, de ez ne kösse meg. Isten előtti felelőssége nem jogosítja föl arra, hogy megalkuvásokkal félrevezessen másokat, vagy az igazságtalanság eszközévé váljék.

* * *

Aki a végző felelősséget viseli a közösségben, az jó részt magára marad ennek a tehernek hordozásában. Még ha segítik is tanácsadói, a végző döntéseknél egyedül marad. Ez az egyedüllét az ő keresztje, de ez szavatolja egyúttal az Isten világosságának és erejének jelenlétét is.

Neki inkább, mint bárki másnak, legyen ideje rá, hogy visszavonultan, csendes magányban együtt legyen az Istennel. A magányos pillanatokban születnek meg azok az indítások, amelyek irányt mutatnak neki. Bíznia kell ezekben a meglátásokban, különösen akkor,

ha mély békesség kíséri azokat. Keresnie kell azonban azok megerősítését a közösség olyan tagjainál, akiknek józan ítélőképességük van, továbbá a tanács tagjainál, vagy más közösségi tagoknál.

A nehéz döntéseknél, amelyek a jövőre vonatkoznak, természetesen komolyan át kell gondolnia mindent. Lehetőleg minden információt be kell gyűjtenie. Tekintve a kérdések sokrétűségét és azt, hogy lehetetlen mindent előre látnia, a végső összevetésnél és kiértékelésnél azokra a mély meglátásokra kell hagyatkoznia, melyeket a magányban kapott. A tekintély viselője csak így nyerheti el a szabadságot, amely lehetővé teszi, hogy további döntéseket hozzon anélkül, hogy félnie kellene a melléfogástól.

SZOLGÁVÁ LENNI

Sokféleképp lehet gyakorolni a tekintélyt, és sokféleképp lehet intézkedni. Úgy, mint katonai parancsnok, mint vállalatvezető és mint közösségi felelős. A tábornok győzelemre tör, a vállalkozó haszonra, a közösségi felelős pedig arra, hogy a rábízottak növekedjenek igazságban és szeretetben.

A közösségi felelősnek kettős a küldetése. Egyrészt: saját és a közösség érdekében szemét állandóan a lényeges dolgokon kell tartania, és a közösség alapvető céljaira kell figyelnie. Az irányt úgy kell megadnia, hogy a közösség el ne vesszen holmi apróságokban, kevésbé lényeges dolgokban. A Bárányban a felelősnek kell állandóan emlékeztetnie arra, hogy a közösség sérült emberek befogadása és növekedésük segítése érdekében áll fönn és pedig a hegyi beszéd boldogságainak szellemében. Másrészt: az imádkozó közösséget arra figyelmeztesse, hogy a munka mindig alárendelt szerepet játszik az imádság mellett. A felelős küldetése, hogy a közösséget mindenkor a lényeg megvalósítására irányítsa.

A felelősnek kell megteremtenie a béke és öröm légkörét a tagok között. Mindenki vel személyes kapcsolatban áll, megbízik bennük és így az egymás iránti bizalmat is növeli a tagok között. Az emberi növekedés legtermékenyebb talaja a kölcsönös bizalom alapján fönnálló feszültségmentes légkör. Ha állandó a versengés, az irigység, a gyanúsítgatás és egymással szembeni gátlás, akkor nem jöhet létre közösség, nincs növekedés és tanúságtétel.

* * *

Vérmérsékletnek megfelelően sokféleképpen lehet ellátni a vezető szerepet. A vezető típus alkotó, előrelátó, mindig haladó. Van, aki félénk és alázatos. A többiekkel együtt lép: az ilyen ember nagyszerűen koordinál. A lényeg az, hogy a felelős elsősorban szolgál legyen és ne nagyfőnök. Aki azért vállalja el a felelős tisztséget, mert ő maga akar előbbre jutni, uralkodni akar a többiek fölött, mindig magát tolja előtérbe és elismerés után törtet, abból rossz felelős lesz, mert nem azt keresi elsősorban, hogy szolgál legyen.

Bizonyos közösségek azért választanak meg valakit vezetőnek, mert jó ügyintéző vagy befolyásos ember. Soha nem a természetes adottságok alapján kell választani a vezetőt, hanem aszerint, hogy eljutott-e odáig: saját egyéni érdekeinél fontosabbnak tartja a közösség érdekeit. Szerencsésebb ezért olyan embert választani, aki bár félénk, és nincs meg benne a vezető egyéniség minden adottsága, de kész a többieket, az egész közösséget szolgálni. Inkább legyen az ilyen vezető, mintsem olyan valaki, aki alkalmas ugyan a vezetésre, de beleszédült önmagába.

* * *

A legjobb felelős az, aki úgy vállalja feladatát, mint Istentől adott küldetést, és aki az Ő erejére és a Szentlélek ajándékaira támaszkodik. Szegénynek és alkalmatlannak érzi magát, de mindig a többiek érdekében tesz meg mindent alázattal. A közösség tagjai megbíznak benne, mert megérik, hogy nem sajátmagában és saját meglátásaiban bízik, hanem Istenben. Semmit sem akar rájuk kényszeríteni, nem a maga érdekeit keresi, szemléletmódját nem korlátozzák egyéni problémái, és kész eltűnni a színről, amikor küldetése véget ért.

* * *

A felelős leglényegesebb tulajdonsága, hogy szeresse a közösség tagjait és segítse fejlődésüket. Legyen készen arra is, hogy hordozza gyöngeségeiket. A közösség tagjai rögtön megérik, ha a felelős szereti őket, megbízik bennük, de az ellenkezőjét is. Azt is megérik, ha csak azért van jelen, hogy hatalmát gyakorolja, rájuk erőltesse szempontjait, vagy csak szerettetni akarja magát.

* * *

A keresztény ember számára Jézus minden tekintély példaképe. Ő, aki megmosta tanítványai lábát, a jó pásztor, aki életét adja juhaiért, nem mint a béres, aki csak a saját érdekét keresi.

MEGŐRIZNI A BIZALMAT

A Bárka közösségekben néha úgy alakul, hogy elárasztanak a problémák. Rosszul mennek egy-egy fogyatékos vagy segítő dolgai, bizonytalanná válik valamelyik házi közösség, a segítők egy csoportja szembeszáll valamelyik alapelvünkkel. Néha úgy érzem, hogy a közösségen belül feszültség lép föl a gyakorlati és lelki beállítottságú tagok között. A szakemberek több beleszólást követelnek, a lelkiemberek erősebben kívánják hangsúlyozni a vallási élet fontosságát. Ilyenkor csüggedten lógatom a fejem.

Nem jó, ha mindent túl komolyan veszek! Emlékeznem kellene rá: nem kizárólag az én dolgom, hogy elrendezem a problémákat, hiszen elég sokan vagyunk, de főleg azért nem, mert Isten megígérte segítségét. A felelős vezető Istennek és a közösségnek a szolgája. Nem tehet többet, mint amennyire képes. A többit megteszi majd Isten. Nem kell túlságosan elmerülni a gondokban. Tudnom kell róla, hogy mi történik. Jól kell informálódnom és aztán, ha szükséges, világosan föltárni a problémákat a tanácsadók és a többi felelős előtt. A vezetőnek szenvedélytől mentesen kell eldöntenie, hogy mi a teendő, és azt meg is kell tennie. Kockáztatnia kell a szükséges lépést még akkor is, még ha nem tud messzire előre tekinteni.

A felelős a főlhalmazódó és alaposan összekuszált problémák között is őrizz meg gyermeki szívét: legyen biztos afelől, hogy Jézus a segítségére jön gyöngeségében. Gondjait helyezze Isten szívébe és azután tegye azt, ami megtehető.

Senki sem örül annak, ha a közösségben a felelősök mindig gondterhelt arccal járnak-kelnek és magukba zárkóznak. Igaz, a felelősség kereszt, amelyet naponta újra magunkra kell vennünk. De tanuljuk meg, hogy vidáman vállaljuk.

A jó felelős vezetőnek az a titka, hogy fiatal, nyitott, készséges tud maradni és tud még csodálkozni. Legjobb út ehhez: nyíltszívűnek lenni a Szentlélek, az Atya örök ifjúsága felé.

Veszélyt jelent a felelős számára, ha elhalaszt döntéseket, mert fél vállalni azokat. De ki nem mondani egy döntést, máris döntést jelent. Minden bizonnyal a türelem lényeges a felelős vezető számára. Nem tehet semmit haragból, indulatból. Tudjon meghallgatni, informálódni, élni az idővel. De ugyanakkor, miután imádkozott és tanácsot kért, meg kell hozni a döntést, és cselekednie kell. Nem engedheti, hogy az idő és a körülmények irányítsák.

A jó felelős az, aki bizalmat és reménységet teremt.

A GŐG VESZÉLYE

Amint múlik az idő, egyre jobban látom, milyen nehéz tekintéllyel föllépni a közösségben. Túl hamar akarunk irányítani, hogy tiszteletet és csodálatot ébresszünk a többiekben! Érvényre akarjuk juttatni magunkat. Mindnyájunkban ott lakik a zsarnok, aki hatalomra tör és tekintélyt akar szerezni magának: uralkodni akar, felsőbbrendű kíván lenni. Fél minden építő kritikától, minden ellenőrzéstől. Egyedül neki van igaza, és igazát sokszor az Isten nevében állítja. Mindenbe beleártja magát. Mindent maga csinál, mindenütt ő parancsol, görcsösen őriz tekintélyét. A többiek csak kivitelező eszközök az ő kezében, akik saját maguk képtelenek helyes ítéletet alkotni. Csak olyan mértékben enged nekik szabadságot, amennyiben ez nem csorbítja saját tekintélyét, vagy pedig olyan feltétellel, hogy a többieket állandó ellenőrzés alatt tartja.

Az ilyen vezető szeretné elgondolásait azonnal megvalósítani. Így azonban a közösség úgynevezett csak az ő dolga, az ő vállalkozása maradna.

Ezek a félrecsúszási lehetőségek a tekintély gyakorlása során különböző fokozatokban jelennek meg. Keresztények ezeket a rossz törekvéseket sokszor tetszetős álarcba, az erény látszatába öltöztetik. Így aztán olyas valami érdekében lépnek föl, amit jónak lehet vélni. Nincs szörnyűbb dolog, mint a vallási színekbe öltözött diktátor. Jómagam belülről életem át ezeket a különböző hajlandóságokat, és állandóan küzdenem is kell ellenük.

Határozzuk meg ezért pontosan mindegyikünk hatáskörét a közösségben, sőt rögzítsük lehetőleg írásban is. Egy családapa is például könnyen túllépi hatáskörét a gyermekek iskoláztatása és

nevelése körül, amikor azt egészen a saját tervei szerint akarja beállítani. Hamar eljut odáig, hogy nem számít neki gyermekei egyéni szabadsága és hogy mi tetszenék nekik.

A tekintély gyakorlásánál nem könnyű eltalálni a kellő egyensúlyt a túlzott uralkodni vágyás és a cselekvési szabadság között.

A kevelység és az uralkodni vágyás veszélye egyhamar megnövekedhet minden felelős vezetőnél. Illetékességi területét azért kellő szempontok szerint rögzítenie kell, azonfölül pedig jól átgondolt ellenőrzésre is szüksége van, amely hozzásegíti a tárgyilagossághoz és a közösség tényleges szolgálatához.

* * *

A közösség egyes tagjai között föllépő versengés és irigység, amellyel nagyobb hatáskörre vagy csillogásra törekszenek, félelmetesen nagy romboló erő.

Az egységbe összefogott közösség olyan mint a szikla, viszont az a közösség, amely maga ellen támad, igen hamar szétesik. A nők gyakran versengenek és irigykednek a szeretet vonalán, a férfiak ugyanezt teszik a hatalom területén.

Az apostolok Jézus körül, nem ritkán a háta mögött (Mk 9,34) a szakadás légkörében (Mk 10,41) versengtek, kérdezték, hogy ki az első közülük. Lukács megemlíti, hogy még az utolsó vacsorán is erről beszéltek. Talán ez a széthúzás ösztönözte Jézust arra, hogy föllálljon az asztaltól és megmossa a tanítványok lábát...

A versengés gyakran akkor jelentkezik a közösségben, amikor felelőst választanak, vagy amikor valaki kitűnik lelki és szellemi kiválóságaival. A hatalomért és befolyásért kialakult harc mélyen az emberi szívben gyökerezik. Sokan attól tartanak, hogy élni sem tudnak tovább, ha nem választják meg őket, vagy nem nyernek el egy bizonyos beosztást. Nagyon gyorsan hajlandók vagyunk azonosnak tekinteni a ránk bízott feladatkört és tehetségünket, személyiségünket, népszerűségünket, a közösség által elismert saját emberi képességeinket.

* * *

Egyetlen tekintély sem mentes az elhamarkodott ítéletektől, amelyek sértik az embereket és a harag, a szomorúság gyűlöletes légkörét szítják. Az alázat az egység legjobb táptalaja: ez nyújt védelmet a feszültségekkel és szakadásokkal szemben. Az alázat ellen a gonosz semmit sem tud tenni. A hazugság és az önámítás fejedelme ő, aki surlódásokat teremt és kevélységre ingerel.

A LEGKISEBBEK SZOLGÁJA

Ha valaki vállalkozik a vezetői szolgálatra, gondolnia kell arra, hogy az evangélium szemszögéből nem a nagyok, hanem a szegények a fontosak. Ők állnak közelebb Istenhez, őket választotta ki Isten, hogy zavarba hozza az erőseket. Ők állnak a keresztény közösség központjában. A vezetés minden szolgálata a szegényekkel kapcsolatos, és arra irányul, hogy növekedjenek a szeretetben. „Az a legnagyobb — mondta Jézus — aki kicsinné lesz és megalázza magát, mint a gyermek” (vö. Lk 9, 46-48).

* * *

A felelősnek nagy gondja legyen a közösségben a kisebbségre, azokra, akik nem hallatják a hangjukat. Készen kell állnia, hogy elsőnek őket hallgassa meg és az ő szóvivőjük legyen a közösség előtt. Személy szerint egyenként vegye oltalomba őket, mert egyetlen személyt sem szabad fölláldozni a csoport kedvéért. A közösség létezik az egyénekért és soha nem fordítva.

MEGOSZTOTT FELELŐSSÉG

Fontos feladat a tekintély gyakorlása során világosan látni, hogy minek adjunk elsőbbséget. Ha valaki elvész az apró részletekben, könnyen veszíti szeme elől az összképet. Szemét állandóan a lényegen kell tartania. Annak van igazán tekintélye, aki nem sokat intézkedik, de állandóan emlékezteti a többieket életük, feladatuk

lényegére és a felelősség vállalására bízta, hordozza, erősíti, ellenőrzi őket.

* * *

Amikor valakit felelőssé teszek valamiért, akkor biztosítani kell neki a lehetőséget is, hogy el tudja látni feladatát. Nem szabad túlzottan „anyáskodni” felette, mert ez végső soron azt jelentené, hogy vonakodunk megosztani a felelősséget. Hagyjuk meg neki a jogot ahhoz, hogy hibákat kövessen el, és hogy megüsse a bokáját. Ha mindent magunk akarunk végezni azért, hogy így megóvjuk a másikat a sikertelenségtől, ez azt is jelenti, hogy a sikertől is elzárjuk előle az utat. A közösségi életben én ugyan nem nagyon szeretem a siker és sikertelenség kifejezéseket.

Nem kell azonban egyedül maradnunk, hogy viselni tudjuk a felelősséget. Szükségünk van valakire, aki tanácsot ad, örködik, bátorít, ellenőríz. Éppen a nehéz és feszült helyzetekben megengedhetlen, hogy nézők módjára figyeljük, hogyan keveredik ki a másik egyedül a bajból. Szüksége van a másoknak olyasvalakire, akivel nyíltan beszélhet, aki megérti és a felelősség hordozásban erősíti. Szükséges olyan valakinek a szerény jelenléte, aki nem ítél el, akinek van bizonyos emberi tapasztalata, akihez bizalmunk van és aki bizalmat tud ébreszteni bennünk. Különben fönnáll a veszély, hogy a felelős meginog. Jézus megígérte, hogy elküldi apostolainak a Vigasztalót. Legyünk egymás vigasztalói, tudjunk válaszolni a másik hívására. A felelős vezető olykor nehezen viseli keresztjét. Kell ilyenkor az idősebb testvér, aki együtt hordozza vele a terhet.

* * *

A közösség indulásakor az alapító határoz el és tesz mindent. De lassan gyűlnek köré munkatársak, testvérek, akikhez erős szálak fűzik. Az alapító megkérdezi véleményüket. Már nem diktál, hogy mit kell tenni, hanem meghallgat másokat. Megszületik a közösségi szellem. Az alapító kezdi fölismerni a munkatársak különböző kegyelmi ajándékait. Észreveszi, hogy bizonyos területen tehetségesebbek, mint ő, olyan ajándékokkal rendelkeznek, amelyeket ő nem kapott meg. Ekkor úgy kell gyakorolnia tekintélyét, hogy egyre

nagyobb felelősséget ruház rájuk. Megtanulja, hogy meghaljon önmagának és élni hagyjon másokat. Ő lesz az összekötő kapocs a bizalmi személy és az egyeztető aki megerősíti a többieket a felelősség vállalásában. Örökös és ébrentartja a közösségi szellemet, a harmonikus egységet. Időről-időre, a válságos időszakokban bizonyítani kell tekintélyét, mert a végső felelősség az ő vállán nyugszik. Ha lazul a fegyelem, neki kell rendet teremtenie. Visszahúzó-dó, de mégis egészen jelenlévő pont marad a közösségi kapcsolatokban mindaddig, amíg egy szép napon végképpen eltűnik és átadja helyét utódjának. Ezzel be is töltötte feladatát. Műve folytatódik. Szerepe végül már csak az, hogy félreáll.

Hasonlít ez a szülői tekintélyhez. Kezdetben mindent a szülők tesznek gyermekeikért, de lassan az apa és anya jóbaráttá válik, akivel a gyermekek párbeszédet kezdenek. Végül esetleg ők maguk válnak gyermekké, amikor megöregszenek. A szülőnek állandóan készen kell állnia, hogy lemondjon a birtoklás igényéről. Hagynia kell, hogy a gyermekek élete kibontakozzék, nem szabad elfojtani önállóságukat. Ugyanígy a közösség alapítója is tanulja meg, hogy fokozatosan visszavonuljon és ne ragaszkodjék mindenáron a tekintélyhez.

* * *

Műve elindításakor az alapítónak eredeti ötlete támad és aszerint cselekszik. Lassan társak csatlakoznak hozzá, és közösséggé alakulnak. Közösség lesz belőlük: élő test szervezet, amiben mindig találhatók feszültségek is.

Az alapító ettől kezdve már nem tehet úgy, mintha egyedül az ő műve lenne a közösség. Hallgatnia kell a testületre, tiszteletben kell tartania annak saját életét: a többiek is sok mindent meglátnak. A felelős vezető és alapító szerepe az, hogy idejében tudomásul vesse a test szívverését és segíti az új élet fejlődését, miközben helyes irányt mutat neki.

* * *

A legnehezebb feladat az alapító számára, hogy elmondja meglátásait és ugyanakkor elfogadja, hogy mások még világosab-

ban és igazabban látják, hogy milyen legyen a közösség és melyek alapvető céljai.

* * *

A Bárkában van egy 17 tagú választott tanácsunk, amelyet azok az aszisztensek választottak, akik több, mint két éve velünk voltak. A tanács hetenként egy délelőtt van együtt, hogy a közösség legalapvetőbb dolgaiban döntsön. Igen sokat tanulok ezeken a tanácskozásokon. Megtanulom, milyen nehéz föltáruynom előttük, hogy közben ne a magam akaratát keressem, hanem a közösség együttes akaratát és Isten akaratát. Egykönnyen úgy érezzük, mint ha a mi tulajdonunk lenne az egész társaság. A tanács sokat segített nekem abban, hogy fölfedezzem, hogyan kell növekednem, megnyílnom a Szentlélek irányában és egyre tárgyilagossabbá válnom.

Úgy gondolom, hogy minden tekintélynek szüksége van ilyen testvéri környezetre, ahol megpróbálja megismerni önmagát, megosztja a felelősséget és úgy intézi, hogy közösen tudják viselni azt.

* * *

A már kiépült szervezetet a felelősnek tiszteletben kell tartania. Nagy tévedés volna egyedül döntenie olyan kérdésben, amelyben a tanács az illetékes. Ez a folyamat bizony hosszadalmas. Néha nagyon nehéz elfogadni, hogy nem követheti szabadon saját meglátásait. A döntéseknek viszont így kell megérniük.

* * *

Egyre jobban látom, milyen nehéz a tekintély gyakorlása. Lépten-nyomon szembe találom magamat saját keménységemmel és ellenkezésemmel. Nehezen tudom összhangba hozni mások meghallgatását, az együttérzést a határozottsággal, a tárgyilagossággal és a növekedésbe vetett reménnyel. Néha félnék és felszínes vagyok, szabadjára engedek mindent, máskor túl szigorúan és mereven ragaszkodom a szabályokhoz.

Mindennap újra meg újra meg kell tanulnom, hogy belátó és megértő legyek, ugyanakkor a felelős vezető bölcsességét erélyesen és türelmesen gyakoroljam. A Bárka tanácsadó testületében testvéreim sokat segítenek, hogy előre haladjak, de még sok a fejlődnivalóm.

* * *

A felelős vezető egyik igen lényeges tulajdonsága, hogy mindenkit meg tudjon hallgatni (ne csak jóbarátait és csodálóit). Fölfogja, hogy hol tartanak, és őszinte, lehetőleg bensőséges szálakat építsen ki feléjük. A rossz felelős vezető elbújik tekintélye, hatalma és rendelkezései mögé. Csak jóbarátait hallgatja meg. Sokat beszél, de nem törődik azzal, hogyan fogadják a többiek szavait. Nem próbálja igazán megismerni a másik legmélyebb indítékait, vágyait, nehézségeit, szenvedéseit, sőt még az Isten feléjük hangzó hívását sem. Aki nem tudja úgy meghallgatni a lázadókat, hogy a haszontalan gyomok között meglássa az aprócska értékes magot — az ilyen vezető állandó bizonytalanságban él. Jól tenné, ha a közösség tagjainak lehetőséget adna arra, hogy egy kívülálló személy jelenlétében elmondják, milyen érzéssel fogadják, amikor tekintélyt gyakorol fölöttük.

* * *

Veszélyt jelent a felelős vezető számára, ha tudat alatt elutasítja, hogy világosan olyannak lássa a közösséget, amilyen az valójában, és ezért nem hallgatja meg őket. Kényelmes derűlátással mondogatja: „Majd csak jó lesz minden!” Valójában fél bármit is tenni. Elégtelennek és alkalmatlannak érzi magát a valóság láttán. Nehéz szembenézni és számolni a tényekkel. Ez bizony néha megzavar, de föl is ébreszt. Az öntudatos vezetőből kereső ember válhat, aki imádkozik és Istenhez kiált. Növekszik az igazság utáni szomja, — és Isten válaszol erre a kiáltásra, de erre türelmesen kell várnia.

* * *

Rossz vezető az, aki csak a szabályok betartásával törődik, de nem keresi, hogy hol van azokban élettér az egyes személyek számára. Könnyű rendelkezések kiadása mögé rejteni azt, hogy képtelen megérteni és meghallgatni másokat. Szabályokat akkor erőltetünk másokra, ha félünk az emberektől.

A felelős vezetőnek el kell kerülnie a sima beszédű emberek csapdáját. Ezeknek megejtő hatalmuk van: jól értenek hozzá, hogy félrevezessék, a fennálló rendet pedig gondosan kijátsszák.

* * *

A tekintély birtokosa okvetlenül hallgassa meg a fiatalokat, akik a közösségbe lépnek, vagy szeretnének közéjük jönni. Az ifjúság elhivatottsága, ötletei, vágyai, sok mindent a felszínre hozhatnak benne. Csodálja meg a felelős vezető az Isten működését a fiatalokban, mert az ő elhivatottságuk megmutathatja, mivé kellene válnia a közösségnek és hol vannak a közösség gyöngéi.

Szent Benedek azt mondja regulájában, hogy valahányszor fontos döntésre kerül sor, az apát hívja össze az egész közösséget, hogy megtudja a testvérek véleményét. Az apát kérjen tanácsot, mert „Isten gyakran a legifjabbaknak adja a legjobb indításokat”.

NE ZÁRKÓZZ EL!

Nagy veszély a felelős vezető számára, ha barikádokat emel önmaga és azok közé, akikért felelős. Az lesz a benyomásuk, hogy a vezető soha sem ér rá. Gépkocsija, irodája ezt az érzést támasztja bennük. Érezteti is velük, hogy fölöttük áll és fontosabb náluk. Ez a fajta vezető fél és félelmet ébreszt. Bizonytalanságban él. Ezért is marad övéitől kellő távolságban. Egy igazi felelős rendelkezésre áll, gyalogosan jár, alkalmat ad az embereknek, hogy lépten-nyomon megszólítsák és úgy beszélhessenek vele, mint a testvérükkel. Nem bújik el. Így viszont sebezhető marad minden támadással és minden nyílt kritikával szemben. A jó felelős mindig azok közelében van, akiknek előljárója, és egyszerű, őszinte találkozásokat kezdeményez. Ha távoltartja magát, nem fogja megismerni sem népét, sem övéi gondjait.

* * *

Az előljáró mutatkozzék olyannak, amilyen valójában, nehézségeivel és gyöngeségeivel együtt. Ha ezeket elrejtí, az emberek olyan példaképet csodálnak benne, amelyet képtelenség utánózni. Fontos, hogy olyannak lássák, mint aki tévedhet és emberi, viszont azon fáradozik, hogy méltó legyen bizalmukra, és állandó fejlődésben van.

* * *

Nem haszontalan a felelős számára a kétkezi munka sem — pl. a mosogatás vagy főzés. Ez közel hozza őt a földi valósághoz: rákényszeríti, hogy a munka végeztével kezét mosson, mert bepiszkolódott. Ha együtt dolgozik az emberekkel, ez új találkozási lehetőséget teremt számára. Úgy találkoznak vele, mint ember az emberrel, és nem csak hivatalos ténykedés közben látják őt.

Némelyik felelős vezetőnek szüksége van olyan valakire, aki le tudja őt szállítani a dobogóról, néha megbillenti egyensúlyát, kicsit fölbosszantja. A rossz vezetők gyakran szívesen veszik a hízelgést, máskor pedig gorombán erőszakosak. Túl hamar bezárkóznak saját szerepükbe, mert félnek, vagy mert kis istennek képzelik magukat. Szükségük van olyan egyéniségekre, akik kedvesen heccelődnek velük, nem veszik túl komolyan őket, feladatuk mögött személyiségüket látják és visszahozzák őket a földre. Amennyiben ez nem történik meg, a vezetők igen gyorsan légüres térbe kerülnek, vagy bezárkóznak és elvesztik kapcsolatukat a valósággal. Persze legyen jóbarátjuk az illető, akihez bizalmuk van, és tudják róla, hogy megvan benne a kellő szeretet.

HIVATAL ÉS SZEMÉLYES KAPCSOLAT

Sok ember meglepő és különleges véleményt alkotott magának tekintélyről és felelősségről. Félnek tőle, félnek attól, hogy elfogadják. Szemükben a tekintély nélkülöz minden emberi gyöngédséget és barátságot, mintha csak valami szükséges rossz lenne. Ifjúkorukban talán túl szigorú apjuktól szenvedtek. Lehet, hogy ez modern korunk betegsége. Mindenütt azt a törekvést tapasztaljuk, hogy a tekintélyt különválasztják a szeretettől.

A jó vezető arra törekszik, hogy tényleg igazságos legyen, különösen a legszegényebbekhez, akik nem tudnak védekezni és a hallgató kisebbséghez tartoznak.

Az ilyen vezető kész odaadni életét. Nem egyezkedik a rosszal, a hazugsággal és az elnyomó erővel. Ahol családi és közösségi tekintélyről van szó, ott az igazság és igazságosság képviseléséhez még valami személyes megértésnek kell járulnia: legyen figyelmes, bizalommal teljes és megbocsátó. Mindez természetesen nem zárja ki a határozottságot.

* * *

Ugyanilyen szempontok miatt sokan összetévesztik a tekintélyt a végrehajtó hatalommal, mintha a felelősnek elsődleges dolga az lenne, hogy hatékonyan intézkedjék, parancsoljon és így gyakorolja hatalmát. A tekintély képviselője elsősorban kapcsolatokat teremt, biztonságot ad, megerősít, bátorít és vezet.

* * *

Sok közösség nem akarja, hogy felelős vezetője legyen. Mindezt „demokratikus úton” akarnak megoldani a vélemények összehangolásával vagy kartársi alapon, koordináló vezető, atya vagy idősebb testvér nélkül. Nem merem azt mondani, hogy ez lehetetlen, de a Bárkában szerzett tapasztalataim alapján tényleg az az érzésem, hogy a közösség tagjainak szükségük van valakire, akihez fordulhatnak, akivel személyes kapcsolatba léphetnek. Érthető persze, hogy egyesek szívesen elutasítanák a személyes tekintélyt, mert úgy érzik, hogy az mindig egyénieskedik, és csak a testvéri összefogás biztosítja a tárgyilagosságot.

Igaz, hogy a kollegialitás nagyobb tárgyilagosságot és ellenőrzést tesz lehetővé. „Együttesen többet tudunk, mint bármelyikünk egyedül.” Bizonyos szempontból ez így igaz. A csoport sokkal helyesebb szabályokat fog megfogalmazni, mint bárki egyedül. De ennek gyöngéje is van: a csoport mindig tárgyilagosa akar maradni és nem ismer kivételt.

Ott viszont, ahol a közösségben a személyek belső növekedése a lényeg, kell a tekintély, aki az egyénnel párbeszédet képes folytatni és bizalmas kapcsolatot tud teremteni. Azok a közösségek, amelyek elutasítják az atyát vagy az idősebb testvért, gyakran ifjúsági közösségek, legalább is a közösségi életben kezdők, akik hatékony és érdekes munkára várnak. Amikor a közösség már megélt bizonyos időt és már megtapasztalta tagjainak gyöngeségét, amikor peremre szorult embereket, elesetteket fogad be, akkor tudatára ébred, hogy szüksége van olyan vezetőre, aki lelkiismeretes és egyben szeretetre és bizalomra méltó tekintély. A közösség rugalmassága különben hamar hanyatlásnak indul. Gyöngeségek ütik föl fejüket: önzés, lazaság. Az atyai vezető vagy valaki idősebb testvér szerepe éppen az lesz, hogy bátorítson, támasz legyen, megbocsásson, ellenőrizzen és alkalomadtán emlékeztessen a rendre. Senki sem azért lép be a közösségbe, mert tökéletes, tárgyilagos, értelmes, hanem mert növekedni szeretne szeretetben és igaz bölcsességben. S hogy ez a fejlődés tényleg meginduljon, ahhoz kell valaki, aki erősít, biztat, segít és támaszt nyújt, hogy az illető visszanyerje önbizalmát és így induljon tovább. Minden bizonnyal a felelős vezető fogja hozzásegíteni a tagokat ahhoz, hogy közös megbeszélések útján rendezzék ügyeiket a közösséggel. Mindig lesznek emberi gyöngeség-okozta kivételek, a szellemileg és lelkileg gyöngébb tagok, megértő, együttérző és jó szívet keresnek, akihez teljes bizalommal fordulhatnak. Senki nem tárja ki szívét a csoport felé, hanem mindig egy másik személy felé.

Arisztotelész az epikeiáról, mint a vezetők erényéről beszél. Ez ad lehetőséget a vezetőnek arra, hogy a törvényt alakítsa. Tényleg lehetetlen, hogy a törvényhozó minden esetet előre lásson. A vezető tehát az igazságosság és a személyes jó érdekében kivételes, előre nem látható esetben úgy jár el, mint maga a törvényhozó tette volna, ha találkozott volna ilyen esettel.

A közösség mindig az igazságosság és a törvény szerint jár el, mert a közösségben nem lehet minden esetre külön döntést hozni. Azzal ugyanis ajtót nyitna a kivételezéseknek, az irigykedésnek és követelődzésnek. Ugyanakkor a törvény mellett, amelyre szükség van, helyet kell találni a rendkívüli kivételeknek is. A személyes tekintély az egyes ember javát a közösség és a törvény érdeke fölé helyezheti. Az irgalom és jó ság tekintélyévé lesz a gyöngé felé és kivételes esetek megoldásánál. Ez egyben annyit is jelent: legyen a vezetőben szolgálatkész szeretet.

* * *

Hogyan lehet valaki atyává? Egy valami bizonyos: senki nem lehet atya, ha nem volt igazán fiú. Az tud igazán parancsolni, aki megtanult engedelmeskedni. Jézus azért volt nagy, mert áldozati Bárány lett, nem azért, mert Jópásztor volt. Minden hatalom az övé, mert ő az Atyának a Fia.

* * *

Korunkban a tekintély válságát emlegetik. Bizonyos pszichonanalitikus iskolák arról beszélnek, hogy kiküszöbölték az atyáskodás gondolatát. Senki sem tud igazán elfogadni egy törvényt, ha eleve nem bízik abban, aki a törvényt megtestesíti. A bűnöző valójában olyan valaki, aki lázad a törvény ellen, mert soha nem jutott el az anyai gyöngédségtől az apába vetett bizalomig. Ezért elviselhetetlen számára minden tekintély. A törvényt akkor tudjuk elfogadni, ha olyan valaki képviseli, aki meg tud bocsátani, figyelembe vesz rendkívüli eseteket és megértő, irgalmas tud lenni. Léon atya, a brüsszeli Poudrièreből, azt mondta nekem egyszer, hogy amíg a közösségben nincs felelős vezető, addig a tagok erőszakossága mindig a leggyöngébbek felé irányul.

A közösségben mindig lehet valami, ami rosszul megy. Fontos tehát, hogy a felelős tudja, hogy mi a feladata, az erőszakoskodást idejében észlelje és kellő irányba levezesse.

MAGATARTÁSOK A VEZETŐVEL SZEMBEN

Azt mondják némely közösségben, hogy csak akkor lehet engedelmeskedni a vezetőnek, ha bizalmunk van hozzá, és ezen a felelős vezető iránti bizalmat értik. Magamban azt kérdezem: nem túl gyerekes magatartás ez? A gyerek engedelmeskedik apjának, anyjának, de azon a napon, amikor fölfedezi, hogy azok is hibáznak, minden összeomlik benne.

A tekintély a közösségben nem mindenható. A szabályzatban meghatározott határok alapján állandó ellenőrzés alatt áll. Jól kell meghatározni a vezető felelősségét. Legyenek eszközök és lehetőségek a közösség tagjainak kezében, hogy a szabályok keretein be-

lül ki tudják fejezni elégedetlenségüket, esetleg jogos nyugtalanságukat a felelős vezetővel kapcsolatban. Ha ez hiányzik, nyitott kapukat talál a lázadás, a konkolyhintés.

Ha viszont csak annak a tekintélynek akarunk engedelmeskedni, amelyben feltétlenül megbízunk, azt jelentené, hogy egy eszményi atyát kell keresnünk. Ez pedig kizárna minden időszakosan választott vezetőt, és lehetetlenné tenne minden közösséget, amely tényleg tekintélyi vezetésre épül. Meg kell tanulnunk engedelmeskedni annak a személynek, akit a szabályzat szerint felelős vezetőnek kineveznek vagy megválasztanak, ha nem is tudunk kiépíteni vele mélyebb, baráti vagy érzelmi kapcsolatot. Ha ez is kialakul, annál jobb, de azt ne várja senki, hogy a közösség minden tagja a barátság ilyen szintjére jut el az előljáróval. Aki csak erre az érzelmi bizalomra tudja építeni az engedelmességet, az kaput nyit az anarchiának és a közösség halálát készíti elő.

Feltétlen bizalomra nem lehet számítani, de bízunk a szabályzatban és azokban a testvérekben, akik a vezetőt megválasztották. Bízunk az ellenőrzésre kiépített módszerekben és legfőképpen Istentben, aki őrökdi a közösség fölött. Ő fölhasználhatja a látszólag alkalmatlan vezetőt is és megadhatja neki a kegyelmet, hogy szakszerűen, ne túl sok hibával lássa el feladatát.

Igen, hinni kell a felelős vezetőnek Istentől adott állapotbeli kegyelemben.

* * *

A közösségben szükség van az engedelmességre, ahol ez nincs, ott nem lehet közösség. Ám az engedelmesség nem pusztán szolgálai és külsőleges magatartás, hanem a törvényes tekintélyhez, az intézmény által hozott döntésekhez és a közösség lelkiismeretéhez való belső ragaszkodás. Ez azt jelenti, hogy keressük a közös nézőpontot és magunkévá tesszük a közösségi élet és cselekvés alapelveit.

A megoszlás és a konkolyhintés forrásává válunk, ha belsőleg elutasítjuk ezt a tudatos összetartozást: ha valaki úgy véli, hogy csak ő ismeri az igazságot, mintha csak kibérelte volna magának; aki szüntelenül csak ellenkezik, vagy a megváltót játssza, az elutasítja a törvényes szervezetet és mindenáron bizonyítani akarja, hogy neki van igaza.

Az előljáró persze tévedhet. Az intézmények is nehézkessé válhatnak és elfojthatják az életet. Az is világos, hogy az előljárók esetleg mindenáron saját kiváltságaikat mentik, és már nem szolgák többé, hanem béresek.

Ilyenkor kell közbelépnie a legfőbb előljárónak. Meg kell próbálkoznia azzal, hogy az elavult szabályzatot újra élessze és nyíltan beszéljen a felelős vezetőkkel. Amennyiben a vezetők mereven elutasítanak minden változtatást, ha nem adják legkisebb jelét sem, hogy fejlődni akarnak és párbeszédet kezdenek, akkor erőszakmentes eszközök után kell nézni, hogy a szolgálatra immár alkalmatlan előljárót rábírájk: vagy engedjen, vagy változzék meg.

Nem keresztény módszer: nyilvánosságra hozni a törvényes tekintély hibáit, leléptetni őt és mást állítani a helyébe.

Akik közösségben élnek és nem tartoznak a vezetőséghez, érezzék mindig úgy, hogy osztoznak a felelősségből. Az előljáró szoros közösségben áll velük. Ha hibát követ el, fontos, hogy megbeszéljék a dolgot, de mindig testvéri hangnemben. Ez viszont csak úgy megy, ha igen komolyan átérzik elkötelezettségüket a közösség irányában. Sokan a közösségben háta mögött bírálgtatják az előljárót. Az ilyenek gyáva emberek, akik nem vállalják, hogy szemtől-szembe folytassanak párbeszédet vele.

„Kérünk titeket testvérek, becsüljétek meg azokat, akik körötökben fáradnak, vezetnek és intenek benneteket az Úrban. Munkájukért legyetek irántuk minél nagyobb szeretettel, egymással meg éljetez békében. Kérünk továbbá benneteket testvérek, feddjétek meg a nyughatatlanokat, bátorítsátok a kislelkűeket, gondozzátok a betegeket, tanúsítsátok mindenki iránt türelmet. Ügyeljetez, hogy senki se fizessen rosszal a rosszért, hanem törekedjetez mindig jót tenni egymással és mindenkivel. Legyetek derűsek! Imádkozzátok szüntelenül! Adjátok hálát mindenért, mert Isten ezt kívánja mindnyájatoktól Krisztus Jézusban. Ne oltsátok ki a Lelket, a prófétai beszédet ne vessétek meg! Vizsgáljátok felül mindent, a jót tartsátok meg. Mindenféle rossztól óvakodjátok!” (1 Tesz 5,12-22)

* * *

A közösségben a vezető gyakran céltábla. Ha valaki elégedetlen a közösséggel vagy önmagával, okolnia kell valakit. Általában

túl sokat várnak az előljárótól. Azt szeretnék, hogy ideális atya legyen, aki mindenhez ért és megoldja helyettük a problémákat. Azt szeretnék, ha rendelkeznék a vezető és a kezdeményező minden jó tulajdonságával. Amint észreveszik gyöngeségeit, elbizonytalanodnak. Végülis azt kívánnák, hogy mint tökéletes vezető biztosítékot nyújtson a tagoknak gyöngeségeik ellen. Amennyiben erre nem képes, elutasítják a vezetőt.

A tagok sokszor túlságosan függenek a felelőstől, mindenhez hozzájárulását kérik. A szolgálalkúság magatartása ez. Saját magukkal szemben bizonytalanok és közben az előljárót bírálgatják a háta mögött. A vezetőnek elég gyakran kell magára vennie ezt a keresztet, máskor pedig erőszakot és kritikát kell elviselnie beosztottai részéről.

* * *

A vezetővel való viszonyt sokszor jellemzik azok a kapcsolatok, amelyeket a tagok gyermekkorukban saját szüleikkel szemben kialakítottak. Amennyiben ez a kapcsolat nehéz volt, és a szülők nem tartották tiszteletben gyermekük szabadságát, nem figyeltek kívánságaira, és ha saját elgondolásaikat erőltették rájuk, akkor a gyermekek szívében igen sok ki nem mondott harag és szorongás gyűlt össze. Ez minden tekintély irányában bizalmatlanná teszi őket. A felelősökkel való találkozás során aztán felszínre tör a sok mélyen lappangó gátlás és elnyomott rossz érzés. Amint az előljáró mond valamit, máris ellenszegülnek, visszautasítják és vonakodnak elfogadni az ellenőrzés bármilyen formáját. Azt akarják, hogy a vezető mindent helyeseljen és áldását adja mindenre. Amint csak látszólag is kifogásol valamit, vagy kérdéseket tesz föl, azonnal bezárkóznak vele szemben. Nem szeretik olyan embernek látni az előljárót, mint aki tehetetlen, akinél szintén vannak „üresjáratok”, pedig miközben saját adottságait használja, neki is növekednie kell, hogy kegyelmi adományát nap-nap után egyre jobban tovább tudja adni a közösség javára.

Gyakran nem akarják elfogadni, hogy az előljárónak is lehet hibája. Nem elég nyíltak vele szemben. A vele folytatott beszélgetéseket szorongás és gyerekes magatartás jellemzi. Sokszor magas polcra helyezik az előljárót, idealizálják alakját, aztán támadni kezdik, és ilyenkor jó, ha a céltábla kellő magasságban van. Con-

dosan elkerülik, hogy a szívét sebezze, elég, ha egyáltalán megsérül. Ha megölnék, az katasztrófa lenne, mert másvalakinek kellene vállalni szerepét, és ezt nyilván senki sem akarja.

* * *

A gyermek fejlődésében talán az a legnehezebb időszak, amikor a szülőktől való függésből kezd kiszakadni. Erőszakos szakítás helyett baráti kapcsolatot kell kialakítani velük, és ennek során el kell ismernie a szülők szellemi értékeit és természetes tehetségét. Teljes értékű emberré akkor válunk, amikor belső szabadságra jutunk és képesek leszünk önálló ítélet alkotására, ugyanakkor azonban elfogadjuk mások adottságait és engedjük, hogy hasson ránk a bennük fényeskedő világosság. Ez a folyamat átmenet az egyoldalú függésből a kölcsönös függés állapotába. Aki előljáró, annak az a feladata, hogy segítsen az embereknek végigjárni ezt az utat. Átmeneti állapotról van szó, amely szükségszerűen válságokat és aggodalmakat jelent az egyéni fejlődésben, mielőtt sikerül az illetőknek új, belső szabadságra eljutniuk.

* * *

A közösségi élet fontos mozzanata, hogy tudjunk az előljáróval párbeszédet folytatni és neki engedelmessé válni.

A MEGBOCSÁTÁS JELE

A megbocsátás központi helyet foglal el a keresztény közösségben. A vezető legyen a megbocsátás jelképe és mintája. Hetvenszer-hétszer meg kell bocsátania minden ellene irányuló erőszakot és ellenszenvet. Mindennap újra meg kell tanulnia, hogyan szóljon emberként az emberekhez. El kell fogadnia azt is, hogy ők is úgy beszélnek vele, mint emberrel. Legyen tudatában, hogy mindenki számára nehéz feladat, amíg jó kapcsolatot talál előljáróival. A megbocsátás során veszi tudomásul a vezető saját félelmeit

és védelmi állásait, amelyek erőszakossá teszik és arra készítetik, hogy párbeszéd helyett kitérjen a beosztottakkal való találkozás elől. A megbocsátás azt jelenti, hogy az erőszakkal szemben is mindig nyílnak és nagyvonalúnak, megértőnek és türelmesnek kell lennünk.

Stephen Verney így foglalja össze ezt az igazságot: „Az ellenséges vagy szolgalelkű magatartással szemben a vezető különbözőképpen léphet föl. A közösség törekvéseit a lényeges célok felé terelheti és ezzel leszerelheti az ellene irányuló kritikát. Személyes és meleg kapcsolatot építhet ki a csoport egyes tagjai felé, de a csoport egésze fölött továbbra is, mint a tekintély birtokosa rendelkezik. Mindkét magatartás jó hatással lehet a közösségre és elősegítheti fejlődését. Ha viszont a vezető azt akarja, hogy a közösség élte új korszakához érkezzék, az előző jó tanácsokon kívül erre is gondoljon: úgy gyakorolja tekintélyét, hogy a megbocsátásban egy lépéssel előbbre jár, mint a közösség. Életének központi magja legyen a megbocsátás. Tudnia kell, hogy saját szívében és csoportjában keveredik egymással a jó és a rossz. Járra ezért végig a halál és föltámadás tapasztalati útját, amelynek során elválik egymástól a jó és a rossz. Ezt az utat nem egyszer, hanem folytonosan vállalnia kell, ahogy azt Jézus képszerűen, de a valósághoz nagyon hűen mondja: „Vegye föl keresztjét mindennap”.

Az előjárónak továbbá nagyon türelmesnek kell lennie a közösségben tapasztalható lassúság és középszerűség láttán. Állapotbeli kegyelemajándéka folytán ő talán sokkal átfogóbban és gyorsabban fogja föl a helyzetet és veszi észre, hogy mire van szüksége testvéreinek. Tudja jól, milyen irányban kell fejlődniük. Tudja, hogyan hangzik számukra Isten hívása és sürgetése, hogy igazabbak és hűségesebbek legyenek. Természetes, hogy a testvérek egy fokkal lassabban veszik mindezt tudomásul. Az előjárónak nem kell őket siettetni. Ne akarja túl hamar közölni meglátásait, még kevésbé vádolja őket bűnös mulasztással. Gyöngéden, kedvesen, mindenki elfogadásával, türelemmel, de mindenekelőtt alázattal teremtsen meg a bizalom lelkületét közöttük, hogy testvérei a maguk útján és a maguk idejében tudjanak kibontakozni — és pedig nem a vezető, hanem Isten elgondolásai szerint. Mindnyájan álljanak készen arra, hogy egymást meghallgassák, egymásnak megbocsássanak és megadják a kölcsönös tiszteletet. Nagyon tetszik nekem Jákob válasza, amikor bátyja, Ézsau siettetni akarja: „Az én uram tudja, hogy a gyermekek még gyengék s a nyájból meg a barmok közül a szoptató állatok ápolásra szorulnak. Hacsak egy nap is túlságosan mege-

röltetjük őket, az egész nyáj tönkremegy. Az én uram ezért csak menjen szolgálja előtt, én pedig vonulok lassan az előttem járó nyáj lépésében és a gyerekek lépésében.” (Ter 33,13 k.)

HORDOZNI A KÖZÖSSÉGET

A közösség előljárójának egyik feladata, hogy megértse és hordozza az egész közösséget. „Amikor így hordozzuk a közösséget — írja ismét Stephen Verney — akkor életteret nyitunk meg előtte, ahol helyet talál a mozgásra, időt az új valóságok befogadására, lehetőséget bizonyos változások megvalósítására. Ebben az élettérben nincs mitől tartaniuk, hanem szabadon megkísérelhetik, hogy újabb módon nézzenek szembe a világgal. Olyan ez, mint amikor az anya hordozza magzatát, később a gyermekét, ahogyan az apa hordozza az anyát és a gyereket és az egész családot”. A vezető, aki bizonytalan, félénk, aggodalmaskodó saját tekintélyét illetően, nem szolgálja a közösség fejlődését. Merev modellé fagyasztja. A vezetőnek belsőleg szabadnak kell lennie, bíznia kell a közösségekben és önmagában, hogy utat nyisson a fejlődésnek, amely a közösség életének megnyilvánulása. Ne engedje, hogy elemésszék a napi gondok. Tartsa meg a szükséges távolságot: szemét és szívét arra irányítsa, ami a közösség számára a legfontosabb. Így lehetőséget ad arra, hogy a csoport új utakat járjon be, sőt erre egyenesen bátorítja őket.

Ugyanígy az egyes személyeknek is mozgásteret biztosít és lehetővé teszi, hogy előrejussanak és új indításokat valósítsanak meg. Az előljáró nem egyszerűen a törvény őre, ez csak egy része feladatainak. Azért van, hogy biztosítsa a személyes szabadságot és fejlődést, Isten indításai alapján. Vannak hiteles meglátásai, amelyek a közösség építésére szolgálnak, még ha a közösség nem is azonnal ismeri föl ezek fontosságát és szerepét. Ezeket az indításokat a közösség sokszor zavarónak találja, mert esetleg megkérdőjelezzik szokásait. Ezek a lényegyet érintő kérdések azonban nem elhanyagolhatók. A vezetőnek kell fölismernie a belső indítás hitelességét és hozzásegítenie a közösséget ahhoz, hogy elismerje és elfogadja azt.

*

*

*

Egyesek, bár korlátozottak és sérültek lehetnek, amennyiben együttműködnek egy jó előjáróval, akinek meglátásai vannak és a szíve rettenthetetlenül erős, csodálatos dolgokat tudnak művelni. Maguk is részesednek az előjáró látásmódjában, és ajándékaiban. A közösség gazdagságát az jellemzi, hogy valamennyien részesednek a többiek értékeiből és ajándékaiból.

Nehéz azoknak a vezetőknek a helyzete, akik közbülső felelősséget hordoznak. Meghívásuk egy bizonyos területre korlátozódik, és működésüket mindig össze kell hangolniuk a többiekkel, mert közvetlenül valaki másnak tartoznak számadással. Végső soron minden felelős számot ad valaki másnak. Az igazgató mellett is ott van a felügyelő bizottság.

Nem könnyű ezért meghatározni azt a területet, ahol saját kezdeményezéseink lehetnek anélkül, hogy közvetlen felettesünknek ne kellene arról beszámolnunk. Saját hatáskörünket el kell választanunk attól a területtől, ahol jó és szükséges a vezetőhöz fordulnunk, őt meghallgatnunk és tekintélyét elismernünk. Némely felelős a közvetlen felettes tájékoztatását nem is tartja fontosnak, hogy szabadabb legyen, és hogy felügyelet nélkül tevékenykedhessék. Úgy viselkednek, mintha saját uraik lennének. Mások ellenben annyira félnek az előjárótól, hogy mindenről mindig beszámolnak, még a jelentéktelen részletekről is. Szolgalelkű végrehajtó lesz belőlük. Meg kell találni a helyes középutat a két véglet között.

Vállalni kell Isten előtt a felelősséget és neki számot adni róla, de őszintén és készséges szívvel kell beszámolnunk a legközelebbi felettesnek is. Ez áttetszően tiszta szívet igényel, ami nem akar elrejtteni semmit.

* * *

Napról napra látom, hogy a felelősség a Szentlélekben való növekedés csodálatos elősegítője. Az is igaz, hogy kereszt. Megvan mindig annak is a veszélye, hogy a vezető szerepet megérdemelt jutalomnak tekintjük, amely bizonyos előnyökkel jár. De ha valaki tudatában van azoknak a terheknek, amelyek az előjáró vállára neheznek, vagyis amit a különböző embersorsok hordozása jelent, és ha vállalja az ezzel járó kereszt terhét, akkor ez a növekedés nagyszerű útja lesz számára.

Aki, mint előljáró türelemmel, bölcsen és vidáman akarja viselni ezt a keresztet, annak az Isten Lelkéhez kell kapcsolódnia. Talán senkinek sincs akkora szüksége Istennel töltött időre, mint az előljárónak. Legyen Salamon kérése minden felelős előljáró napi imája: „Adj hát szolgádnak éber szívét, hogy meg tudja különböztetni a jót meg a rosszat” (1 Kir 3,9).

LELKIPÁSZTORI FELADATOK

Életének kezdetén a gyermek mindent szüleitől kap. Ők gondoskodnak róla anyagilag, mindenekelőtt azonban biztonságot adnak neki szeretetükkel és odaadásukkal. Táplálják és ébresztgetik szívét. Ahogy a gyermek növekszik, beszélni tanítják és örködnék fölfogóképessége fejlesztésén. Vallási és erkölcsi magatartásra nevelik. Válaszolnak a gyermek első kérdéseire, miértjeire.

Lassan a gyermek ráébred, hogy már nem elég számára a szülői kapcsolat. Más fejlesztí tovább értelmi igényeit: a tanító, a tanár. Más segíti Isten megismerésében, a lelki növekedésben, az imádság útján való haladásban: a pap vagy a hitoktató. Ahogy lénye kibontakozik, egyre inkább észreveszi, hogy többféle tekintélyhez van már köze. A szülők megtanítják, hogy a családban testvérekkel kell együtt élnie, és átadják neki a családi közösség hagyományait, életmódját. Elmondják, hogy mit kell és mit nem szabad megtenni. A lelkivezető alakítja őt lelkiismeretének és személyiségének mélyén, ahová az örökkévalóság magvait hinti el. Egyéniségének ez a titkos része olyan, mint egy zárt kert, ahová a szülők sem hatolhatnak be. Amennyiben a gyermek föltárja előttük titkát, azt teljes tisztelettel és megértéssel kell fogadniok. A tanító, a tanár, aki értelmi világát fejlesztí, akivel az iskolában találkozí, az más. Ő nem a személyiség titkát, nem kapcsolatait, közösségi életét, családi hagyományokat ápoló életét alakítjá, hanem ahhoz segítí hozzá, hogy a mindenség érthetőbb legyen számára, az emberi történelmet és az üdvösség történetét megismerje.

*

*

*

Hasonló módon a közösségi élet kezdetén is ott áll egy atya, aki többé-kevésbé minden feladatot betölt. Ő lehet egyben a közösség atyja, a vezető tekintély, a lelkivezető, a pásztor és az értelmi képzés irányítója. De lassan ezeket a feladatokat el kell különíteni. Segíteni kell a tagokat abban, hogy megtalálják a papot, a lekipásztort, aki segítheti őket személyiségük titkainak alakításában, és meg kell találniok tanítójukat is.

Különbséget teszek itt a közösség vezetője és a lekipásztor között, aki segít a személyiség titkának kibontásában, aki általában a lelkivezető. Ez a feladatkör alakul a személyiség lelki fejlődése során. Kezdetben lekipásztor atyára van szükség, aki lassan lelki kísérvővé lesz, tanácsadó, később tanú.

Kerülni kell azokat, akik magukat emelik lekipásztor vagy a lelki tanácsadó rangjára anélkül, hogy tekintélyük vagy küldetésük volna erre. Ezek sokszor mások fölötti lelki hatalomra törekcszenek és közben nem hajlandók senkinek sem alávetni magukat.

Közösségeknél való ságos veszedelem, ha a felelős vezető próféta, lelkivezető és gyógyító is akar lenni egy személyben. A vezető így mindenható pásztorrá válik. Veszélyes dolog a vezető szerepét annak feladatával keverni, aki az egyes tagok belső életét ismeri és irányítja, belelát lelkiismereti kérdéseikbe.

A felelős, aki egyben lelkivezető is, kockáztatja, hogy a közösség jól föl fogott érdekében fölhasználja lelki hatalmát. Szíve mélyén már nem azt keresi, hogy az illető személyt segítse titkos belső világában, Isten-hűségében, hanem magától értetődőnek tartja, hogy az illető a közösség alkalmazottja. Ez veszélyes dolog és sok visszaélés forrása.

De hasonló módon a közösség tagjai is megtéveszthetik a felelőst. Elárasztják mindenféle bizalmas közléssel, ezzel magukhoz láncolják, és megnehezítik tekintélyének igazán hatékony gyakorlását. Elhitetik vele, hogy egyedül ő tudja megérteni és segíteni őket. Ezzel csapdába ejtették. Érzelmi zsarolás áldozatává lesz. Azért bizonyos esetekben az előljárónak nem szabad megijednie attól, hogy a közösség valamelyik tagjának világosan megmondja: lelki problémáiban nem tud segítségére lenni. Őneki abban kell segítenie, hogy az illető megtalálja helyét a közösségben és ott jól betöltsse feladatát.

A családapának más a szerepe, mint a lélekbúvárnak vagy a lelkiatyának. Ezt a három területet ne keverjük!

Néha rossz érzés fog el, amikor olyan közösség születését látom, amelyet egy sodró erejű pásztor, vagy pásztorok erősen összeforrott csoportjának tekintélye fog egybe. Minthogy a kezdő közösségnek még nincsenek sem hagyományai, sem szabályzata, története és külső tekintélye, nem ellenőrzik, alig van fékező erő, amely ezeket a pásztorokat megakadályozhatná abban, hogy saját szerepükben tetszelegjenek, nélkülözhetetlennek tartsák magukat és így öntudatlanul zsarnokká váljanak. Fönnáll a veszélye annak is, hogy a közösségi vezető és lelki vezető szerepét összekeverik. Nagyon jó lenne, ha ezek a pásztorok minél előbb másvalakinek adnák át a közösség tényleges vezetését, hogy szabadabban gyakorolhassák papi vagy lelkipásztori feladatukat.

* * *

A lelkipásztor soha nem válhat mindenhatóvá. Óvakodjunk attól, hogy szentet, prófétát vagy egyenesen mindenható urat csináljunk belőle. A lelkipásztor és vezető számára a legnagyobb veszély, ha azt hiszi, hogy mindig igaza van és Isten mindig az ő oldalán áll.

Sokszor a gyöngébb emberek, hogy magukat nagyobb biztonságban tudják, isteníteni kezdik lelkivezetőjüket. Ez rossz és ártalmas dolog. Saját bizonytalankodásuk ellen akarnak a pásztorból szentet faragni, aki biztonságot nyújt nekik és tanítja őket. Minden ember a jó és rossz keveréke, a sötétség és a világosságé. Az igazi pásztor alázatos, ismeri határait, nem ártja bele magát olyasmibe, ami nem az ő dolga. Tiszteletben tartja mások természetes adottságait és rendkívüli lelki adományait. Háttérbe tud húzódni. Segít hordozni a tagok egyéni titkát, Istenel való meghitt kapcsolatát, de amikor a közösségben kell megtalálni helyüket, mást is bevon a lelki támogatásba.

A Bárka tanácsában multkoriban arról beszéltünk, hogy a fiatal tanácsstagoknak segítőkre van szükségük. Hubert azt mondta, hogy válasszuk el egymástól a külső szemet és a külső fület.

A külső szem szerepét olyasvalaki töltheti be, aki azt nézi, hogyan látja el egy közösségi tag feladatait: ebben támogatja, vezeti, alkalmanként ellenőrzi őt. Ez a külső szem arra való, hogy segítse a tagot jól betölteni szerepét.

Ezzel szemben a külső fül meghallgat. Jobb, ha nincs hatalma az egyes tagok fölött és nem lép föl tekintéllyel velük szemben.

Ha nem így volna, akkor kockáztatná, hogy nem lesz elég tárgyilagos és nem marad kellő távolságban tőlük.

Hubert ezt a két feladatot szétválasztotta és harmadik feladatként még hozzátette: legyen valaki olyan is, aki nagylelkűsége bízta, hogy a tagok egyre újabb feladatokat vállaljanak. Ez a szereposztás tetszik nekem.

Vannak pillanatok az életben, amikor minden világosnak és békésnek tűnik. Személyiségünk legmélyén az Isten hívását halljuk. Arra érzünk hivatást, hogy szövetségre lépjünk vele és a szegényekkel. A világosság és a béke perceiben igen fontos, hogy elmondjuk valakinek, amit benső világunkban érzünk. Azt, hogy ez a belső fényesség világít, fölmelegít és biztonságot ad. Ez a másvalaki, mint pásztor, pap, Isten embere, saját tapasztalata alapján tanácsot adhat, hogyan válaszoljunk erre a hívásra. Ő erősít meg, hogy az egész nem öncsalás, hanem igaz, amit átélünk. Követhetjük a hívást. Legyünk hűségesek hozzá.

A növekedés miatt és azért, hogy túljussunk a sötétség és aggodalmaskodás időszakain, amelyek elkerülhetetlenek a közösségi életben, szükségünk van tanúra, lelki tanácsadóra. Aki megerősített belső meghívásunkkal kapcsolatban, később emlékeztet a szövetségre és a kapott világosságra. Hűségre szólít föl. Szükségünk van erre az emberre, mint valami élő emlékezetre. Ő hordoz bennünket éjszakákon és nappalokon át, a télben és a nyárban. Ő ismeri szívünk titkait.

* * *

Egyre kevesebb rendelkezik manapság azzal a jó képességgel, hogy különbséget tud tenni jó és rossz között. Valaha a törvény alapján és tárgyi adottságok szerint hoztunk valamiről döntést. Engedelmeskedni kellett, ez volt minden. Manapság az elhatározás egyre inkább egyéni szempontok szerint történik. Érzelmekre hallgatunk. Ha viszont zavarba jöttünk, akkor már nem vagyunk birtokában az Isten akarata szerinti igazságnak. A teljes tárgyilagosságtól és a törvénytől a teljes egyénieskedés irányába fordultunk. Mint ha elfelejtettük volna, mekkora a különbség aközött a béke között, amely Isten minden értelmet fölülmuló ajándéka, és a lelki megnyugvás békéje között. Ha valaki öncsalásban él, vagy éppen gátlásokkal küszködik, és aztán valaki visszahelyezi őt a valóság

szilárd talajára, egyúttal néven nevezi ezeket a tévedéseket, akkor ez a közbelépés megzavar és idegesít. Ahhoz, hogy megmaradhasunk az igazságnál, azt is vállalnunk kell, hogy saját lelkünk békéjét veszélyeztetjük. A valódi, Istentől kapott béke gyakran csak szenvedés, megaláztatás vagy tudatosan elfogadott lelki megrázkódtatás nyomán tölt el minket. Úgy érkezik el hozzánk, mint Isten ajándéka: belülről árad, pedig sebeinkből fakad. Mélyebben vezet rá Isten jelenlétére és arra a vágyakozásra, hogy testvéreinket szolgáljuk. Segít a keresztet hordozni.

Egyesek, akik hivatásukat keresik, néha annyira elmélyednek ebben, hogy a szegények és szenvedők kiáltásait már nem is hallják meg. Mások meg gyakran úgy találják rá saját hivatásukra, hogy meghallják a többiek kiáltásait.

* * *

Sok ember küszködik azzal a feszültséggel, amely a függetlenség utáni vágy és a kölcsönös függés állapotának vállalása között áll fenn. A modern lélektan egyes irányzatai azt tanácsolják, hogy meg kell szabadulnunk apa-képzeleteinktől. Csak ezáltal leszünk képesek arra, hogy tökéletesen függetlenek legyünk gondolkodásban, ítéleteink kialakításában és érzelmi életünkben. Viszont éppen, amikor függetlennek érezzük magunkat az apai hatásoktól, akkor befolyásol csak igazán és hoz függő viszonyba minket környezetünk. Egyáltalán nem arról van szó, hogy érezzük, mennyire vagyunk szabadok. Nem az a döntő, hogy szabadok legyünk magáért a szabadságért, hanem arról van szó, hogy jobban tudjunk szolgálni és szeretni.

* * *

Egyre nagyobb szükségünk van olyan lelkipásztorokra, akik segíteni tudnak abban, hogy érzelmi föllángolásainkon, amelyek révén lelki megnyugvásunkat és önazonosságunkat keressük túlajusunk: jobban meghalljuk Isten hívását, a bajban lévők kiáltását és szövetségre tudjunk lépni velük.

* * *

A lelkipásztor, a pap, a lelki tanácsadó, a tanú olyan valaki legyen, aki ismeri az emberi szívet. Mindenekelőtt azonban ismernie kell az Isten útjait. Tudnia kell, hogyan vezeti a Szentlélek az embert és hogyan Ura a szeretetnek. A pszichológia hasznos lehet azzal a föltétellel, hogy túllépünk rajta. A pszichológus arra törekszik, hogy lélektanilag fölszabadítsa az embert. Isten embere abban segít, hogy lelki nehézségeivel vállalni tudja az életet. Növekedni tudjon Jézus és testvéreinek szeretetében, hűségben és alázatban és azzal a biztos tudattal, hogy ez az egyik legjobb mód legyőzni a nehézségeket. Abban segíti az egyes embert, hogy megmaradjon Isten világosságában.

* * *

A pap, vagy az, aki Isten kegyelmének és a személy titkának tanúja, segíthet eldönteni az élet nagy fordulójánál, hogy merre vezet az útelágazás. Azoknak a lelki adományoknak fényénél ítéli meg a helyzetet, amelyeket a vezetett személy kapott. Ezért nagyon fontos, hogy rábízunk magunkat valakire, ne csak a kritikus időkben, amikor biztonságot és vigasztalást keresünk, hanem a világosság és kegyelem idején is.

Isten emberei, férfiak és nők, segítenek föltárni megpróbáltatásaink titkát és rávezetnek, hogy tudjunk mit kezdeni a megpróbáltatásokkal. Amikor a közösségi életben csalódásokat kell átélnünk, amikor az élet peremére szorulunk és félreállítanak minket, akkor emlékeztetnek: ne nyugtalankodjunk, ez most a megpróbáltatás ideje. Meghalunk bizonyos dolgoknak. De ugye tudjuk, hogy Krisztussal meg kell halnunk és így új életre támadnunk? Várjuk ki a hajnalt, legyünk türelmesek. Gondoljunk a szövetségre. A szenvedés és csőd miért ne szolgálhatná lelki növekedésünket? Olyan könnyen megtorpanunk sikertelenségeinknél, haragos kitöréseinknél, ideges levertségünknel!

* * *

A lelki tanácsadónak nem kell mindig kész „recepttel” szolgálnia. Minden emberben ott él az igazság fénye. Ha valaki elég nyugodt, önmaga is megtalálja a választ. De minden esetben szükség van olyan valakire, aki helyes kérdéseket tesz föl nekünk.

Azoknak a fiataloknak, akik tapasztalatokra tettek szert Isten dolgaiban és meghallják Isten szólítását, hogy növekedjenek a szeretetben, néha igen hatékonyan irányító lelkipásztorra van szükségük. Amennyiben a lelkipásztor nem lelki vezető, aki kérdéseket tesz föl, akkor a fiatalok nem tudnak kilépni önmagukból és nem képesek előbbre jutni. Még nagy belső zavarban élnek. Végképp nem tudják megkülönböztetni az álmodat a valóságtól. Hogy meg tudják tenni az első lépéseket a belső növekedés felé, szükségük van egy határozott atyára, aki engedelmességet követel. Ha nem engedelmeskednek, hamarosan elsüllyednek. A lelkiatyának figyelnie kell arra, hogy engedelmesség címén ne tartsa őket túl sokáig gyámság alatt, hanem lassan és biztosan elsegítse őket ahhoz, hogy saját ítéleteik és lelki fölismeréseik alapján szárnyra kapjanak és továbbjussanak.

* * *

Jézust támadták, mert azt merte mondani: „Bűneid megbocsátást nyertek”. A farizeusok és az írástudók azt mondták, hogy Istent káromolja és keresztrefeszítették. Föltámadása után Jézus ezt mondta az apostoloknak: „Vegyétek a Szentlelket, akinek megbocsájtjátok bűneit, azok bocsánatot nyernek”. Bámulatot a pap teljes hatalma! A világi hívő lehet nagyszerű tanácsadó, de soha nem mondhatja Isten nevében: „Bűneid megbocsátást nyertek.” Jézus azért jött a földre, hogy megbocsátást hozzon. Ő adta papjainak azt a csodálatos ajándékot, hogy nevében bűnöket bocsásson meg. A pap nélkülözhetetlen a közösség életében. Ő segíti a tagokat arra, hogy fölfedezzék az Istentől jövő bocsánatot és így megújult reménységgel járják tovább útjukat. Ez újabb érv amellelt, hogy a pap ne keveredjen bele világi ügyekbe.

OSZTOZZUNK KEGYELMI AJÁNDÉKAINKBAN!

Olyan a közösség, mint a zenekar, amikor zenedarabot ad elő. Önmagában is szép minden hangszer, de amikor együtt megszólalnak és mindegyik hagyja szóhoz jutni a másikat, akkor ez még szebb.

Olyan a közösség, mint egy park, amely tele van virágokkal, bokrokkal és fákkal. Mindegyik segíti a másikat abban, hogy éljen. Összhangban tanúsítják Isten szépségét és dicsérik Istent, a csodálatos kertészt.

* * *

Amikor valaki a közösségben saját kegyelmi ajándékával él, imádkozzanak érte a többiek, hogy legyen még nyitottabb, legyen egyre inkább eszköz Isten kezében, a közösség pedig fogadja el szeretettel és elismeréssel kegyelmi ajándékait. Fontos, hogy a vezetőért is imádkozzunk, és mindazokért, akik a szó ajándékát kapták. Így részesedünk egymás ajándékaiból. Kölcsönösen elősegítjük a közösség építését.

* * *

A Bárában szükségünk van hozzáértő pedagógusokra és mesterekre. Kellenek egyúttal olyan képesleges segítők is, akik szeretik a közösségi életet, és van bennük a készség, hogy fogyatékos emberek közelében éljenek és fölfedezzék ezek kegyelmi ajándékait. Szükségesek lelki beállítottságú emberek, akik imádságban és Istennel töltik el idejüket. Mindenki hoz valamit a többieknek, ami szükséges ajándék számukra a közösség fölépítéséhez és egységéhez. Valamennyi kegyelmi adomány nélkülözhetetlen. Természetesen valamennyiünknek növekednünk kell az egységben, hogy minél hivatottabbak és használhatóbbak legyünk a közös élet szempontjából: közelebb jussunk a szegényekhez és egyre többet imádkozzunk. Nagyon fontos, hogy egyesek a maguk külön energiáját jól fölhasználják saját kegyelmi ajándékuk gyakorlásában.

Valakit szeretni annyit jelent, mint fölismerni a másik ajándékait és segíteni, hogy használja és elmélyítse azokat. A jó közösség minden tagja teljes mértékben használja talentumait. „Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.” (Gal 6,2) Bonhoeffer mondja: „Ami elsősorban terhet jelent a keresztény számára, az felebarátjának szabadsága. Felebarátunk szabadságához tartozik mindaz, ami legmélyebb természetét alkotja: adottságai,

tehetsége. Hozzá tartoznak gyöngeségei és különkségei, amelyek olyan kemény próbára teszik türelmünket. Minden súrlódás, nehézség, szembenállás innen ered. Hordozni a másik terhét annyit jelent, mint vállalni teremtmény létének valóságát, elfogadni azt és eljutni addig, hogy elviseljük, sőt örülni tudjunk neki. A bűnök megbocsátásának szolgálata mindennapi szolgálat. Csöndben történik, szótlanul, csak éppen imádkozunk kölcsönösen egymásért. Aki a közösségből kitart ebben, az biztos remélheti, hogy testvérei épp így imádkoznak érte. Aki másokat hordoz, az tudja, hogy mások is hordozzák őt. Ez erőt ad a folytatásra.”

MÁSOK MEGHALLGATÁSA

A közösségben igen fontos szolgálat a másik meghallgatása. Hogy jól meg tudjuk hallgatni embertársunkat, ahhoz biztosságot kell nyújtanunk neki. Csak akkor nyílik meg egyik ember a másiknak, ha tudja, hogy az tiszteletben tartja a titkot. A „megbízhatóság” a meghallgatásnak lényeges föltétele. Tudjam tiszteletben tartani a másik lelki sérüléseit és szenvedését és soha ne közöljem azt senki mással.

ÍTÉLŐKÉPESSÉG

Van, akiben megvan ez az egészen eredeti tehetség: az ítélőképesség adománya. Képes meglátni valami bonyolult vitában vagy zűrés történetben a lényegét. Gyorsan fölfogja, hogy tulajdonképpen miről van szó. Ha még hozzá gyakorlati ember is, akkor az első legfontosabb lépéseket is ajánlani tudja, amelyek a gyógyulás irányába vezetnek. A közösségben van néha olyan ember, aki semmi különös feladatot nem tölt be, de a közösség számára ő kapta meg a világosság ajándékát. Fontos, hogy meg tudjuk hallgatni őt.

HŰSÉG

Nemrégiben az egyik bencés kolostor apátjával találkoztam. Arról beszélt nekem, mennyire csodálja szerzeteseinek hűségét.

„Időnként ugyan — tette hozzá — jó volna nekik valami szórakozás.” Korunkban sok új közösség van születőben, amelyeket nem lehet nem észrevenni: egyszerűen, mert fiatalok és sokat énekelnek. Könnyen elfelejtjük a régi közösségeket, ahol a földet művelik, az imádságnak, a csöndnek, az istendicséretnek, a megbocsátásnak élnek — és túlélnek az évszázadokat. Az ifjú közösségek sokat tanulhatnak a régiek bölcsességéből, akik hűségesen élnek és nem csapnak nagy zajt.

Sok fiatal közösség a nagy lelkesedésbe, érzelmi telítettségbe pusztul bele. Közben mások, akik sokkal csöndesebbek és higgadtabbak, nemzedékeken át haladnak előre.

Ifjú közösségek tagjai! Ne higyjük azt, hogy egyedül mi vagyunk igazi közösség! Járjunk csak azoknak a bölcs férfiaknak és nőknek az iskolájába, akiknek évszázados tapasztalatuk van az emberi és isteni dolgokban, és akik teljes kitartással járnak Jézus nyomában. Ővük a hűség ajándéka.

RÁCSODÁLKOZÁS

A közösségben élő öregek hajlamosak elfelejteni, hogy mi minden szép van közösségükben. Nagyon elfoglalja őket a sok mindennapos gond, vagy teljesen elvesznek a megszokott kerékvágásban. Hiányzik belőlük, hogy rá tudjanak csodálkozni valamire. Meg kell újulniuk, hogy észrevegyék a fiatalok csodálkozását, akik még csak most fedezték föl, hogy meghívást kaptak a közösségi életre.

Lehangoló, amikor valamelyik régebbi tag naivitással vádolja a fiatalabbakat, elítéli lelkesedésüket és nagyvonalúságukat. Az ifjúság nagy lendülete, lelkesedése, csodálkozása, amely összehangolódik a régiek hűségével, bölcsességével, megfigyelőkészségével, — ez tudja igazán széppé tenni a közösség életét.

A nagymamát a kis unokák mindig megfiatalítják. Szükség van a közösségben nagymamákra, akik — mivel már nem nehezedik gond és felelősség a vállukra —, szabadabban rácsodálkoznak mindenre.

Igen jó, ha a közösségben az egész fiataloktól a nagyon öregeig terjed a korhatár skálája. Úgy van ez, mint a családban: kie-

gészítik és lehiggasztják egymást. Ha mindenki egykorú, az egy ideig serkentő, de később fáraszt. Az öregek szívesen fiatalodjanak a fiatalokkal és az új nemzedék szívesen lesz bölcs, higgadt az idősekkel.

Sok ember szívesen beszél arról, hogy mit csinál, de nem igen csinálja azt, amiről beszél. Mások igen sokat tesznek, de keveset beszélnek róla. Ezek éltetik a közösséget.

* * *

Nincsen rosszabb dolog a hízélgésnél. Nagyon ellenszenves módja annak, hogy elfojtsuk a szeretet palántáit. A hízélgés gyilkos mérég azoknak, akik arra törekednek, hogy életüket szerető odaadással éljék. Ha mérég hatol be a testbe, beteggé tesz, és igen sok erőfeszítésbe kerül, amíg kitisztul onnan. Ti hízélgők, akik ezt a szomorú mesterséget művelitek, tudjátok meg, hogy minden hízélgő szavakat az őszinte alázat megnyilatkozásainak kell ellensúlyozni! Kerüljétek el, hogy fölösleges szenvedést okozzatok azoknak, akikkel egy közösségben éltek!

Valakinek tényleg meglévő tehetségét megállapítani, még nem hízélgés. Az elismerés nem hízélgés. Határozottan jó dolog, amikor erősítjük, biztatjuk, bátorítjuk őt tehetségének kifejtésében.

* * *

Veszedelemes ember az, aki azt hiszi magáról, hogy próféta, vagy prófétának számít. Igazán azok a prófétai egyéniségek, akik próféta módra élnek, tevékenykednek, de közben nem is tudják, hogy azok.

* * *

A közösségi életben különböző vérmérsékletű emberek találhatók. Egyesek jól szervezhetőek, gyorsak, pontosak, de kissé merevek és aprólékosak. Mások elérhetőek, mozgékonyak, hamar megnyílnak, viszont esetleg gyöngébbek a helytállásban és néha kissé

kalandvágyók. Vannak köztük félénk természetűek, beteges levertségre és borúlátásra hajlamosak, és vannak kifelé forduló, derűlátók, talán kissé még túlzók is.

Isten ezeket az ellentétes típusú embereket egy közösségbe hívja, hogy a közös élet gazdag ajándékaivá legyenek. Ha kezdetben ez nem is olyan könnyű, a későbbiek során lassan föltárul az a gazdagság, amelyet ez a sok különféle ember jelent.

VEGYES KÖZÖSSÉGEK

A Bárka közösségei vegyes társaság — férfiak és nők, cölibátusban élők és házasok egyaránt megtalálhatók itt. Ez a vegyes jelleg nagyon értékes és mondhatnám életszükséglet. A fogyatékos emberek, akiket befogadunk, érzelmi életük mélyén gyakran erősen sérültek. Szükségük van apai és anyai személyiségekre.

Ez a vegyes jelleg, amely a közösségekben egyre gyakoribb, valóban lendítő erő, de nehézségeket is okozhat. Érvényes ez különösen ott, ahol még nem döntötték el valamennyien, hogy magányosan cölibátusban akarnak élni vagy sem. Azoknak a nagy kérdése ez, akik a közösségen belül szerelmesek lesznek egymásba és kellő távolságtartás és alaposabb megismerés híján nem tudják eldönteni, vajon olyan szerelem ez, amely házassághoz vezet, vagy egyszerűen magányuk indította el az egész kapcsolatot. Korunkban ezenkívül igen sok ember található, akinél súlyos érzelmi nehézségek vannak, mert gyermekkoruk óta hiányzik életükből a szeretet. Tévedésbe eshetnek, mert tulajdonképpen anyát keresnek és közben azt hiszik, hogy házastársra van szükségük. A közösség segítheti őket abban, hogy szexuális életük helyes irányba alakuljon és érzelmi életük megnyugodjék, különösen, ha a közösség céljai elég világosak és igényesek, ha van elég vidámság a közösség életében, és ha a törvények jól szabályozzák a közösségen belül a férfiak és nők kapcsolatát.

Manapság könnyen elfogulttá tesz, hogy így vetik föl a kérdést: „Mit szabad és mit nem?” Ugyanakkor elfelejtkeznek más alapvető kérdésekről: „Mi az ember célja? Melyek az elsődleges tennivalók? Mi az emberi növekedés értelme? Mit jelent az igazi növekedés a szeretetben?”

* * *

Napjainkban el akarják mosni a férfi és nő közötti különbséget. Azt szeretnék, ha mindenben egyenlők lennének: a nők papok, a férfiak pedig csecsemő-gondozók. Tény, hogy manapság a férfiak még mindig azt képzelik magukról széles e világon, hogy magasabbrendűek, mindenhatók. Ők az erősebbek, a tehetségesebbek és alsóbbrendű helyzetbe akarják a nőt taszítani. Szomorú látvány, hogy a férfi szinte mást sem csinál, mint kávézgat, iszogat, elkölti pénzét, felesége pedig egyedül neveli a gyermekeket, akiknek életéért pedig közösen felelősek. Ha közelebbről nézzük ezt a jelenséget, észrevesszük a férfi viselkedésének egész fonákságát: férfiasnak hiszi magát, minden energiáját külsőségekre pazarolja, izmai fejlettek, hanghordozása kemény és parancsoló. — Az asszony többnyire befelé forduló természet és közelebb áll a valósághoz. A szeretet és az emberi kapcsolatok ápolása az ő világa.

A férfi számára veszélyes, ha menekül a gyöngédség hatalma és saját szívének sebezhetősége elől. Először igényt tart a nőre, mint anyára, aztán igen gyorsan elutasítja, mint egy kisfiú, aki szabaddá akar válni. Azután beleveti magát a teljesítmények, a szervezés világába és elutasítja magától a gyöngédséget. Ezzel megcsonkítja önmagát és megfosztja attól, ami számára igen lényeges. Ekkor elkezdi idealizálni a nőt: szemében a nő a legtisztább szűz vagy a teljesen elbukott, nagy kísértő, az ördög eszköze, a prostituált. Közben elveszti szexuális önazonosságát és azt vagy úgy kezeli mint valami egészen rosszat, vagy semmibe veszi. Mindenképpen oda jut, hogy a nővel, mint emberrel minden igaz, személyes kapcsolatot elutasít és már csak jelképet lát benne: a bűn vagy a tisztaság szimbolumát.

A férfi növekedése a nővel való találkozása során érlelődik. Amíg megragad az anya-gyermek korszakban, vagy a nőt úgy éli meg, mint csábító visszataszító valakit, addig lelkiileg-szellemileg nem tud igazán növekedni.

Ahhoz, hogy növekedésnek induljon, meg kell találnia férfiúi önazonosságát és meg kell ismernie a veszélyeket, amelyek ehhez kapcsolódnak. Gyakran arra van szüksége, hogy nő legyen a közelében, akinek helyén van a szíve, és segít neki, hogy fölfedezze magában a gyöngédség igényét, fölismerje saját szívének sebezhetőségét anélkül, hogy rendezetlen szexualitásba bonyolódna. Így megtalálhatja az egyensúlyt férfi mivolta, eredményes tettei, hatalmának tündöklése és emberi szíve között.

A nőnek pedig hasonlóképpen meg kell találnia egyensúlyát. Nincsen szüksége arra, hogy föladja nőiességét, férfias hatalomra

törjön, féltékenyen képességeit fölülmúló szervezetekbe bonyolódjék, hanem saját női mivoltának gazdagságát kell fölismernie. Ha nincs is mindig külső hatalom a kezében, gyöngeségében is lehet a hatalma, hogy a férfi szívét vonzani tudja, — néha félre is vezetheti. Gyöngeségében is — emiatt sokszor kizárják a hatalomból — van valami egészen éber, valós meglátás; kevésbé veszélyezteteti a gőg és hatalomvágy, amely gyakran csökkenti a férfiember intelligenciájának erejét.

* * *

Megesik, hogy bizonyos közösségekben olyan férfi-felelős kezében van a hatalom, aki saját meglátásait féltékenyen őrzi. Az is előfordul, hogy a közösségben van egy nő — vagy több is —, akik értelmesebbek, mint ő, meglátásaik élesebbek és gyakran fejlettebb a céltudatosságuk. Az ilyen férfivezető gyakran elutasítja a nők véleményét, mintha már az is gyöngeség volna, hogy meghallgatja őket, mintha azért, mert övé a hatalom, neki kellene élesebben látnia és biztosabban ítélnie.

Ami a közösségben történik, az a házasságban is így van férj és feleség között. A mi civilizációinkban, ahol a férfinak férfiasnak és hatalmasnak kell látszania gyakori emiatt a nemek küzdelme: a férfi attól fél, hogy valamit elveszít, ha az asszonynak igazat ad.

Sajnálatos, amikor nem tudják elismerni egymás képességeit. Megeshetik, hogy az Úristen a férfinak hatalmat ad, de nem adja meg a belátás képességét, — az aszony meg éppen ezt kapja a hatalom ajándéka nélkül. Ha nem hajlandók együttműködni, kész a zűrzavar. Ha viszont együttműködnek, közösség jön létre.

* * *

Természetesen nem szabad könnyen általánosítani. Az is igaz, hogy minden férfiben vannak nőies vonások és minden nőben férfias vonások, hogy mindannyiunkban keveredik az aktivitás és a passzivitás. Viszont már testi fölépítésünknek megfelelően egész más a férfi és a nő sajátos törekvése: a férfi külső hatásra, a nő kapcsolatok irányába igyekszik. A szív legmélyebb szintjén az Isten

titkaiban egyiknek sincsenek előjogai, de a nő érzékenyebb a közös élet valóságaira, a férfi pedig fogékonyabb az értelmi tevékenység és a teljesítmény iránt. Amikor azt mondom, hogy érzékenyebb, nem azt jelenti, hogy az egyik teljesen illetéktelen a másik területén. Ezért fontos egymás képességeinek kölcsönös elismerése és az együttműködés.

ROMBOLÓ ÖRÖKSÉG

Minden közösség a tagok egymás közötti kölcsönös bizalmára épül. A bizalom viszont rendkívüli mértékben sebezhető. Mindenki szívében van egy kis szöglet, ahol megtelepszik — vagy könnyen megtelepedhet — a kétség. Aki békétlenséget vet, annak finom szimatja van, hogyan szíthatja föl a kétséget. Ezzel pedig rombolja a közösséget. „Ellenadomány.”

*

*

*

Mindig megdöbbenettek azok az emberek, akik a közösségbe belépve rövid időn belül rátaláltak arra, hol van törés vagy szakadás — Istenem, ilyen is van —, de képtelenek voltak észrevenni azt, ami tényleg jó. — Nem egyszer megkerestek engem, hogy bírálgassák a többieket, a saját megoldásaikat kínálják föl, ami rendszerint valami terápia lett volna, és megmagyarázták, hogy ez megoldaná a nehézségeket és újra helyes útra vezetné a közösséget vagy a fogyatékos személyeket. Meg voltak győződve róla, hogy a „megváltó” lelki ajándékaival rendelkeznek.

A közösség ilyen megmentői igen jól fölismerik és alkalmilag ki is használják a közösség hibáit. Megejtően és veszélyesen jól tudnak beszélni, de valójában félrevezetnek mert a saját művüket szeretnék ránk kényszeríteni. Hiányzik belőlük az önmagukba vetett bizalom és mélységesen szerencsétlenek. Létezésüket terveik hajszolásával kell igazolniuk és hajlanak az erőszakosságra, amint valaki más véleményen van mint ők.

Ha valaki ilyen lelkiállapotban lép a közösségbe, annál minden elveszett. Hozzánk azért lépjen be valaki, mert jól érzi itt magát,

mert szolgálni szeretne, mert tiszteletben tartja a közösség hagyományait. Saját elgondolásának a többiekkel való együttműködésből kell fakadnia és nem ellenük irányulnia (hogy ezzel bebizonyítsa nekik: erre ők képtelenek lennének).

BESZÉDKÉSZSÉG

Minden közösségben nagyon fontosak azok, kik megkapták a szó adományát, akik szavaikkal lelket tudnak önteni egy-egy összejövetelbe vagy ünnepbe. Guy mondta nekem egyszer, hogy a legjobb mód egy beszéd vagy ünnep megtartására fölkészülni, ha előtte próbálunk ráállni azok lelki hullámhosszára és igényeire, akik jelen lesznek. Nem kell tehát soha teljesen előkészített szöveggel odamennünk. Amikor az esemény már elkezdődött, még akkor is tovább kell figyelni az emberek rezdüléseire, hogy válaszolni tudjunk egészen titkos benső elvárásukra. A szó és az ünnep legyen mindig párbeszéd a között, aki szól és akik úgy várják szavait, mint szomszjas föld az esőt. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindent a szabad rögtönzésre kell hagyni. Aki beszél, annak tudnia kell, hogy mit várnak az emberek, és hogy ő mit szeretne mondani. Ugyanakkor a találkozás során készen kell lennie arra, hogy változtasson előkészített szövegén és felelni tudjon a hallgatóktól jövő titokzatos hívásra.

SZOLGÁLATKÉSZSÉG

Az egyik csodálatos és fontos ajándék a szolgálatkészség, amit számos közösségi tagnál fölfedezhetünk. Bízunk a felelősökben és a közösségben és vállaltjuk azt a beosztást, amit rájuk bízunk. Ha nem tudják, hogyan hajtsák végre, a Szentlélek és testvéreik segítségét kérik.

Napjainkban lebecsülik az engedelmességet, talán azért mert a vezetők valaha visszaéltek vele. Arra volt inkább gondjuk, hogy hivatali feladataikat ellássák, de arra nem, hogy a rájukbízottak emberileg és lelkileg növekedjenek. Azt se felejtjük el, hogy van szolgái, mogorva engedelmesség is.

Csodálatos, ha a közösségben vannak olyan tagok, akikben él az őszinte, gyermeki lelkület: készek megtenni azt, amit kérnek tőlük, és meg vannak győződve arról, hogy amit kérnek tőlük, azt képesek is megtenni a Szentlélek kegyelmével és a testvérek részéről feléjük megnyilatkozó bizalom segítségével.

AMIT A SZEGÉNYEK ADNAK

Gyakran azok, akik a legjobban érzékelik, hogy mi a közösség lényege, ami az egésznek a lelkét adja és ébren tartja, — alázatosan valami kétkezi munka mögött húzódnak meg. Nincsenek megrakva felelősségteljes, fontos ügyekkel. Lelkük szabad marad a lényeg számára. Gyakran a legjelentéktelenebb, valamelyik öreg vagy beteg testvér az, aki leginkább prófétai egyéniség. Nincs szükségük arra, hogy fontos szerepet kapjanak. Ez éppen eltérítene őket legfontosabb kegyelmi ajándékuktól: hogy szeressenek és szolgáljanak. A felelősöknek azonban tudniuk kell, hogy mit gondolnak, mert gyakran ők látnak a legvilágosabban.

* * *

Pszichiátriai kórházakban gyakran a betegek között találni egészen prófétai egyéniségeket. Mindenkinél jobban tudják, hogy rendben van-e minden, vagy sem.

Nemrégiben valamelyik afrikai államban az egyik szerzetesrend fölmérést végzett, hogy mit vár a nép a misszionáriusoktól: szeretné-e, hogy afrikai módon étkezzenek, öltözzenek stb. A válaszcímű: „Tudjuk, kik azok a misszionáriusok, akik szeretik és tiszteletben tartják életmódunkat és kultúránkat, és azt is tudjuk, hogy kik nem szeretik. Nem sokat jelent, hogy mit esznek és hogyan öltözködnek.”

Ha meg akarjuk tudni, hogy a közösség hűséges-e még eredeti elgondolásához, meg kell kérdezni a szegényeket és azokat, akik szükségét szenvednek. A szegény és a kisember a közösségben mindig tudja, hogy a vezető jól használja-e tekintélyét, hűséges-e a közösséghez, vagy sem. Figyelni kell ezért rájuk: mindig ők tudják a

legkiemelkedőbb választ adni azokra a kérdésekre, amelyeket föltesz magának a közösség

* * *

A legértékesebb lelki adományokat azoknál találjuk, akik nem képesek arra, hogy komoly felelős beosztást vállaljanak. Nem arra termettek, hogy szervezzenek, gondoskodjanak, rendelkezzenek. De szerető és megértő szívük van. Igen hamar meglátják, ha valaki bajban van és mosolyukkal, tekintetükkel, egy szál virággal vagy egy jó szóval éreztetni tudják: „Itt vagyok a közeledben, veled viszem a keresztet, ne nyugtalankodj!” Ők a közösség szíve. Hordozzák és elviselik szélsőséges elemeit, azokat, akik nem értik meg egymást, tele vannak gátlásokkal a többiek felé, féltékenyek egymásra, vagy pedig mindig más elképzelésük van. Ezeknek a csendes, nyugodt embereknek a szeretete összefogja az egymással szembenálló „ellenfeleket”. A vezető egyesíti a szembenállókat, igazságot tesz, de ezek a csendes emberek szeretetreméltó személyükben kovászt jelentenek a közösség életében. Gyöngédségük teremt egységet és teszi a béke eszközévé őket.

* * *

A közösségben szükség van arra a kegyelmi ajándékra, amelyet a „Nagymama” adhat. Lehet, hogy ez a nagymama kissé vidékiesnek hat, de megvan a józan parasztesze.

Bizonyos aggodalmakat és fáradságot sokszor túl tragikusan fogunk föl. Sírunk és nem tudjuk miért. Egyéni aggodalmainkat rögtön Jézus haláltusájával vagy a világ legnyomorultabb embereinek sorsával azonosítjuk. A Nagymamának bőven van élettapasztalata, és tudja, hogy egyszerűen el kellene utaznunk valahova a tengerpartra. Avilai Szt. Teréz ajánlotta: együnk inkább egy jó pecsenyét, mintsem agyonkínózzuk magunkat erőltetett imádkozással.

Nem szabad elfelejteni, hogy testünk is van: ennek a testnek megvannak a törvényei, és a lelkünket sokszor befolyásolja szervezetünk.

Tartsuk tiszteletben a test és szervezet törvényeit. Hiszen a szervezet csodálatos eszköz. Sokkal nagyobb gonddal kell vigyázni rá, mint ahogy a kézműves vigyáz a szerszámaira. A test értékesebb minden szerszámnál: az utolsó napon föl fog támadni. Lényünknek, embermivoltunknak olyan alkotórésze, amely teljességünket adja. A Nagymama megérez bizonyos dolgokat, van, amit csak őrá lehet bízni. Igen, a nagymamák fontosak a közösségben.

* * *

A közösség legértékesebb isteni ajándéka az, hogy gyöngé. Amikor valaki szegény és gyöngé, akkor szüksége van a többiekre. Ezáltal életre szólítjuk és föl hívjuk őket, hogy gyakorolják Istentől kapott adományait. A közösség szívében mindig ott áll a kicsiny, a szegény, a gyöngé.

Aki haszontalannak érzi magát, a beteg, a haldokló, a megkínzott lélek belép az áldozat szent titkába. Megaláztatásainak, szenvedéseinek följajlásával az élet forrása lesz mások számára. „Az ő sebei által gyógyulunk meg.” (Iz 53,5) Szent titok ez, amit hitünk tanít.

A közösség minden sikerre vitt műve mögött lényegében olyan valaki áll, aki Isten Bárányával egyesülve áldozati bárányak adta oda magát.

* * *

Ebben az isteni ajándékokról szóló fejezetben főleg a vezetőkről beszéltem. Az egyéb kegyelmi ajándékokról a többi fejezetben lesz szó.

Akik szeretnek és megbocsátanak, meghallgatnak másokat, akik tele vannak kedvességgel, szolgálják és táplálják a többieket, imádkoznak értük, — ezek építik a közösséget. Kapott kegyelmi ajándéka szerint fejti ki mindenki saját tehetségét, egyedülálló mindegyikük szeretete és gyöngédsége. A közösség csak akkor igazi közösség, ha minden tagja tudatában van: milyen égető szüksége van a másoknak az ő kegyelmi ajándékaira és ezért még figyelmebben és hűségesebben gyakorolja Istentől kapott saját adományát. Így mindenki a maga helyén építi a teljes közösséget.

VI. Fejezet

BEFOGADNI ÉS ELFOGADNI

Csodálatos jelenség a közösségben, hogy képesek vagyunk befogadni embereket és segíteni tudunk rajtuk. Egyedül senki sem volna képes erre. Ha viszont egybefogjuk erőinket és beosztjuk egymás közt a feladatokat, akkor sok mindenkibe tudunk fogadni, akár olyanokat is, akik nagyon mélyre süllyedtek a nyomorúságban. Hozzásegítjük őket, hogy fölfedezzék: szeretjük, szeretetre méltónak találjuk őket. Rájönnek, hogy lehetőségük van a belső gyógyulásra: fölébred önbizalmuk, bízni fognak a testvérekben, bízni fognak Istenben.

* * *

Emberek befogadása a legbiztosabb jele annak, hogy a közösség valóban él. Amikor nekik, mint barátainknak lehetőséget nyújtunk, hogy a közösségben éljenek, ez azt mutatja, hogy nincs bennünk aggódó félelem: kincseinket szívesen megosztjuk másokkal. Amikor viszont a közösség kezdi bezárni kapuit, az annak a jele, hogy a szíve is kezd bezárulni.

Jól értsük meg, mit jelent az, hogy befogadunk másokat. Befogadni akkor tudunk, ha mi magunk már létezők és jelen vagyunk, mint ténylegesen meglévő közösség, amely valóban él.

Kezdetben a közösség kissé zárkózott marad. Időbe telik, amíg a tagok megismerik egymást. Úgy van ez, mint a házasságban: ha a jegyesek azzal töltik idejüket, hogy állandóan barátokat fogadnak, nem jut idejük arra, hogy egymással foglalkozzanak.

Mindenknek megvan a maga ideje. Időre van szükség, hogy a közösség megalakuljon, és időre van szükség, hogy kitárja kapuit. Ez a két időszak nem szükségszerűen követi egymást, hanem egymásba kapcsolódik. Szükségesek a bensőséges, meghitt pillanatok csakúgy, mint a szabad kitárulás pillanatai is. Ha hiányzik bármelyik a kettő közül, előbb-utóbb rámegy a közösség.

Ha csak a befogadással törődünk, akkor hamar szétszóródunk. Már csak úgy találkozunk, mint az utasok a pályaudvar csarnoká-

ban. Ha viszont kizárólag csak saját magunkra és a közösségre állítjuk be magunkat, akkor befulladás és irigykedés támad. Többé nem árad már szerte az élet.

A szeretetben élő közösség vonzó, és mert vonzó, szükségszerűen befogadóképes is. Az élet új életet szül. Az élet teremtese és továbbadása egyaránt érdemünk nélküli adomány: benne az élet és a szeretet sokszorozza önmagát. Csodálatos, ahogy az élőlény utódainak életet ad. Ugyanez áll a közösség élő testéről is.

A szeretet állandóan mozgásban van, nem tud megmerevedni. Ha az emberi szív nem ver többé, akkor beáll a halál. Amikor a közösség megszűnt föltárolni, akkor lelkileg meghalt. Ha már nem fogad be új tagokat a közösség, mert fél a kimerüléstől, félti biztonságát, kényelmét, („csak zavar minket”), akkor lelkileg tönkrement. Mindennek megvan a maga ideje: annak, hogy magunknak éljünk, és annak, hogy befogadjunk másokat.

* * *

Kopogtat valaki az ajtómon. Beengedem, beszélgetni kezdünk, de sok apró jellel éreztetem vele, hogy nagyon elfoglalt vagyok és más valamit kell intéznem. Kinyitottam az ajtót, de a szívem zárva maradt. Sokat kell még tanulnom, sok tekintetben növekednem. Valakit befogadni annyit jelent, hogy a szívem ajtaját is kinyitom és helyet biztosítok neki. Ha tényleg olyan dolgom van, ami nem tűr halasztást, meg kell mondanom neki, de közben azonnal ki kell tárnom előtte szívemet.

* * *

A befogadás annyit jelent: engedjük, hogy a másik a közösségen belülre kerüljön. Nekik viszont el kell fogadnia és tiszteletben kell tartania a közösség célkitűzéseit, lelkiségét, hagyományait, szabályait. Befogadni — ez nem azt jelenti, hogy a közösségbe befogadunk mindenkit, bárki legyen is, és hagyjuk, hogy tegyen, amit akar. Ez lehetetlen. Annyit jelent, hogy fölismerjük a közösségi élet valóságát.

Amikor elindultam, kezdetben befogadtam a Bárkába Ráfaelt és Fülöpöt, ezt a két értelmi fogyatékos. Néhány hónap múlva hoz-

zájuk vettem Gábrielt, aki munkanélküli csavargó volt. Maradt néhány hónapig, de elég hamar kiderült, hogy jelenléte egyre kevésbé összeegyeztethető a közösségi élettel. Kezdte terrorizálni Ráfaelt, valószínűleg irigységből. El kellett mennie. Ha ez nem történik meg, Ráfael számára súlyos kockázatot jelentett volna. Ha egyszer befogadtunk egy sérült, tönkrement embert és elköteleztük magunkat felé, akkor nem tehetjük meg, hogy egy másik olyant is befogadjunk, aki komolyan veszélyezteti ennek gyarapodását, növekedését. Nincs jogom ahhoz, hogy olyat fogadjak be, aki nem hajlandó tekintettel lenni a többire, a közösségi életre és mindarra, ami ezzel együtt jár.

Minden közösségnek vannak saját gyöngeségei, határai, mint ahogy van gazdagsága is. Igen fontos ezeket ismernünk. Tudnunk kell, kit fogadunk be, és melyek a befogadás normái.

Nyilvánvaló, hogy idővel remény van arra: a közösség elmélyül és egyre több „nehéz” embert képes befogadni. De érdekes, hogy nem mindig ez a helyzet. A Bárka életének kezdetén sokszor igen nehéz, bizonytalan, erőszakos embereket is befogadtunk. Egy idő múlva, akik nehezen kezelhetők voltak, igen kezelhetőkké váltak. Belső harmóniára találtak. Óvatlanság lenne viszont most olyan valakit befogadni, aki újra fölélesztené mindazt a félelmet és sötétséget, amely a többiek szíve mélyén elrejtve bár, de még mindig jelen van. Figyelemmel kell lenni az esendő ember életritmusára, aki a belső gyógyulás és megbékélés útjára lépett.

Ha nem is tudunk minden embert befogadni a házba, aki az ajtónkon kopogtat, megvan a módja annak, hogy legalább szenvedésüket elfogadjuk. Annak is van módja, hogy becsületesen nemet tudjunk mondani és ezt kellő szelídséggel tegyük.

A KÖZÖSSÉG FOGAD BE

A közösség vezetője, aki befogad embereket, de nem osztja meg velük a hétköznapiakat, szükségszerűen saját befogadásáról szerzett emlékeit próbálja ráerőltetni azokra, akik az érkezőket ténylegesen fogadják. Ez nem mindig igazságos. Az egész közösségnek kell befogadnia, hiszen nekik kell elfogadniuk az ezzel járó kellemetlenségeket, de az általa föltárolt örömöket is.

* * *

A Bárka közösségekben, különösen azokban, amelyek bizonyos ideje már léteznek, mindig vannak már olyan fogyatékosok, akik bizonyos érettségre tettek szert. Hosszú ideje élnek már a közösségben, talán hosszabb ideje, mint a segítők vagy felelősök. Nagyon fontos, hogy megkérdézzék őket, amikor újabb bajbajutott embert fogadnak be. Ahol ez lehetséges, az egész közösségnek kell fogadnia az új embert, nemcsak a segítőknek és felelősöknek.

KOCKÁZAT

Mindig kockázattal jár befogadni valakit, ez mindig zavart okoz. De nem zavart-e Jézus is szokásainkban, kényelmünkben, nyugalmunkban minket? Állandó ösztönzésre szorulunk, hogy ne kerekedjék fölülr bennünk a biztonság és a kényelem igénye. Állandóan haladnunk kell a bűn és önzés szolgaságából a szabadság „ígéretföldje” felé.

Befogadni elsősorban nem annyit jelent, hogy kinyitjuk a ház kapuját, hanem hogy kinyitjuk szívünk ajtaját, és ezáltal sebezhetővé válunk. Készségünk a befogadásnál belső lelkület, magatartás: a másikat akkor is befogadjuk, ha ez bizonyos kényelmetlenséggel és bizonytalansággal jár együtt. Gondoskodni róla, figyelemmel nézni rá, segíteni, megtalálni a helyet számára a közösségben vagy az életben. Befogadni többet jelent, mint csak meghallgatni.

BEILLESZKEDÉS

A látogatók fogadása a közösségbe lépő személyek befogadásának folytatása. Megkívánja azt a nyitottságot, amellyel a közösség tagjai egymást elfogadják. Ha nyitva áll a szívünk a testvérek felé, akkor nyitott lesz az a látogatók felé is. De ha valaki magába gubószik és elzárkózik a közösség tagjaival való találkozás elől, akkor fönnáll a veszély, hogy bezárkózik a látogatók elől is. Néha előfordul az is, hogy valaki nem bánja a látogatók érkezését, mert így menekülhet a közösség tagjai elől. Amikor valaki nagyon magába zárkózik, unatkozni kezd és erőszakossá válik, akkor a látogatók jók arra, hogy más irányba tereljék figyelmét. A szétszórtság-

nak ez a fajtája hasznos lehet: lépcsőfok esetleg arra, hogy visszataláljon a közösség egységébe. De mégsem ez az igazi elfogadás. Néha könnyebb látogatót fogadni, mint elfogadni valamelyik testvért, akivel állandóan együtt vagyunk. Van eset, hogy mindig házon kívül van a férj és feleség, „sok jót cselekedve a szegényekkel”. Elkötelezettséget vállalnak keresztény mozgalmakban, jótevékenységben, pedig sokkal jobb lenne, ha egy kicsit több időt töltenének ott-hon és saját házastársuk számára is volna idejük.

* * *

Megbomlott közösség ne fogadjon be újakat. Árt a most érkezőknek. „Tedd rendbe saját házat, mielőtt odahívsz másokat”.

* * *

Néha nyugtalanít engem, ahogyan befogadunk embereket a Bárkába. Vajon azért veszünk be valakit, mert valami sajátos feladat ellátásához szükségünk van rá, vagy pedig saját magáért, mert Jézus küldte őt? „Idegen voltam, és befogadtatok”.

Ha egyszer már befogadunk valakit, akkor minden bizonnyal meg kell találnia nálunk a helyét, vagyis valami szerepet, feladatot kell vállalnia, képességeit is gyakorolnia kell. De néha azt kockáztatjuk, hogy már nem is figyelünk az emberre, hanem csak annak örülünk, hogy vállalja valamilyen feladat végzését.

Nem könnyű megtalálni az egyensúlyt a közösség szempontjából az illető „bevetésénél”. Valami hasznos beosztást kapnia kell, ugyanakkor ne feledkezzünk meg arról, hogy kellő élettere maradjon a fejlődésre.

A GONDVISELÉS SZEREPE

Minél tovább él valaki a közösségben, annál valószínűbb látja, milyen döntő szerepet játszik a Gondviselés annak életében. Min-

dennap újra meg újra fölfedezzük, hogy milyen szegények vagyunk az ő színe előtt, és hogy mennyire szükségünk van rá. A közösség csak úgy él és marad életben, hogy mindig új emberek jelentkeznek és vállalkoznak a közösségi életre. Hogyan tudnánk megmagyarázni, hogy a közösség az egyik embert megérinti, a másikat nem? Igen hamar rájöhetünk arra, hogy nagyobb hatalom és erő kezdte vonzani őt, mint maga a közösség. Isten hívása és Isten ajándéka ez.

Minden új ember, aki a közösséghez csatlakozik, magával hozza képességeit, ajándékait, de hibáit is, amelyek idővel megváltoztatják a közösség útját a növekedésben és a fejlődésben.

Azok a személyek, akiket ma befogadnak, a holnapra vállalnak elkötelezettséget és hordozzák a közösség holnaputánját is. A befogadás életadó folyamat a közösség számára. Élet és halál kérdése.

AZ ELSŐ LÉPÉS

Sokszor a befogadás első gesztusa a döntő. Vannak, akik azért futamodnak meg, mert az első élmény elviselhetetlennek látszott. Mások meg egy mosoly, az első jól sikerült baráti gesztus miatt maradnak. Akiiket befogadnak, ne érezzék, hogy föl vételük zavart okoz, hanem lássák, hogy boldogan megosztják velük életüket. Levélre vagy telefonhívásra nemcsak rokonszenvesen, hanem személyes szeretettel is válaszolhatunk.

Ha minden új embert úgy fogadnánk, mint Isten üzenetének hírnökét, akkor sokkal kedvesebbek és nyíltabbak lennénk.

KITASZÍTOTTAK

Eleinte nem is megy rosszul, amikor a közösség elkezd befogadni az elsodortakat. Különféle okokból ezek sokszor újra az élet peremére szorulnak és olyan válságba kerülnek, hogy megkísérlik az öngyilkosságot. Ezek a válságok igen kínosak a közösség számára és nagy zűrzavart okoznak, mert érzi tehetetlenségét. A tagok zsákutcába jutottak, ahonnan gyakran csak nehezen keverednek ki. Ha ilyenkor a közösség tagjai elégtelenségük tudatára ébrednek,

úgy ez a válság a kegyelem nagy idejévé válhat. Az elsodródott ember a maga nehézségeivel „prófétai” jel hordozója lehet. Megmozgathatja a közösséget, mert sürgetőleg segítségért kiált. Sok-sok közösség szép álmokra és szavakra épül. Folyton szeretetről, igazságról és békéről beszélnek. A kisemmizett igényekkel áll elő. Amikor hallatja szavát, az igazság után kiált. A szép szavak mögött hazugságot érez: látja, milyen nagy az eltolódás a között, amit mondanak és amit tényleg élnek. Ilyenkor a közösség szinte kötelezőnek érzi, hogy kidobja a kellemetlenkedőt azzal, hogy elviselhetetlen, lehetetlen, lusta és semmirekellő. Le kell rontani hitelét, mert leleplezte a közösség képmutatását.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy minden közösségnek minden elhagyatott embert be kell fogadnia, és hogy bizonyos esetekben tényleg nem lehet valakit elutasítania. Korlátaik tudatában tárgyilagosan föl kell mérniük, hogy mi a teendő. Néha egy-egy kitaszított ember jelenléte az egység és igazság forrása lesz. Aki az élet pereméről érkezik, az mindig onnan jön, ahol nincs választás: ez pedig a megtérés irányába vezet. Arra kötelezi a közösséget, hogy újra összeszedje magát.

Az elhagyott embernek egészen különleges igényei vannak. Mélyen megsebzett emberről van szó, akiből hiányzik a remény és az önbizalom. Gyakran félelmetes szorongásokat áll ki, amelyek váratlan és egyben akaratlan megnyilatkozásokra készítenek mások és sajátmaga irányában. Belsőleg hiányzik belőle sokszor minden tartás: mélységes zűrzavarban él és könnyen lép át a teljes közönyösség és egykedvűség állapotából a követelődő vágyak és ösztönök féktelen világába.

Félelmetes küzdelem folyik benne a világosság és sötétség, az élet és halál között. Nincs többé kapcsolata sem más emberi személlyel, sem a törvénnyel. A magányosságnak és a szegénységnek ez a tudata sodorja a kétségbeesésbe.

Hogy újra fölébredjen benne a remény, ahhoz az ilyen kitaszított embernek azt kell megéreznie, hogy szeretik és elismerik. Ha találkozik tekintete a másik elfogadó pillantásával, akkor lassan rájön, hogy ő is értékes ember, aki képes értelmes dolgokat megvalósítani. Szüksége van valakire, aki meghallgatja, aki fölfigyel sérüléseire és kívánságaira és megérzi szavaiból valódi igényeit. Ez a meghallgatás időt és türelmet igényel. A kitaszított ember ugyanis fél attól, hogy megnyilatkozzék. Nem szolgáltatja ki magát akármiknek. Érezni akarja, hogy nem elítélik, hanem megértik.

Akiben van megértés és az a képesség, hogy meg tud hallgatni másokat, az gondolja őket, és mint vezetőjük, támogassa, báztassa, bátorítsa, segítse őket, hogy fölfedezzék képességeiket és vállalják felelősségüket. A kisemmizett embernek éppen lényének zűrzavarai miatt és növekedése érdekében bíznia kell abban a szinte apai kapcsolatban, amelyet gondozója jóssággal és gyöngédséggel, de teljes határozottsággal gyakorol.

A kitaszított embereket befogadó közösség érkezésükkor közölje velük, hogy mi a közösség és mik az elvárások velük szemben. A szabályokat el kell fogadniok, mégha ezek — mintha éppen a kitaszítottakra szabták volna azokat — nagyon rugalmasak is. Érezniük kell, hogy a közösség nem engedi őket kényük-kedvük szerint viselkedni, hanem elvárja tőlük legalább az alkalmazkodást. Amennyiben ezt elutasítják, kifejezték, hogy nem akarnak maradni.

Aki törődik velük és gondolja őket, az egyben a közvetítő a befogadottak és a házi szabályok között. Meg kell magyaráznia nekik a szabályok értelmét. Legyen határozott hozzájuk, de tudjon megbocsátani és bátorítani.

A gondozók semmi esetre sem állhatnak ellentétben a közösséggel. (Előfordul, hogy nagyvonalú emberek, olykor „megváltók” szeretnének lenni és meg akarják mutatni, hogy a közösség sem nem nyitott, sem nem evangéliumi. Arra használják föl a kitaszítottakat, hogy kimutassák a közösség hiányosságait.) A gondozók a közösség nevében tevékenykedjenek és dolgozzanak össze mindnyájukkal. Így lépésről-lépésre elsegíthetik az elsodort embereket arra, hogy az egy-egy személyhez megtalált kapcsolatokat tovább fejlesszék a közösségi kapcsolatok irányába, persze ennek összes követelményével együtt. A befogadottak féltékenységi válságaik átvészelése során majd meglátják, hogy valóban mennyire fogadták be őket. Éppen a válság elmúltával kezdik megérezni, hogy a közösség tagjai lettek és otthonra találtak. A közösség úgy tudja befogadni a kitaszított embert, hogy komoly vezetőt biztosít neki, aki nyitott, megértő, de határozott. Amennyiben a közösség nem tud ilyen személyt fölkínálni, akivel beszélni lehet, ugyanakkor viszont kemény marad, amikor megkövetel valamit, akkor jobb, ha nem fogad be félrecsúszottakat. A közösség ereje a kölcsönös szeretetben és tisztetben mutatkozik meg. Ha ez nincs, akkor fönnáll a veszély, hogy a félrecsúszott emberek a közösségben található feszültségeket kiélezzik és siettetik a fölbomlási folyamatot.

*

*

*

A kitaszított ember sötétségben él: nincsen semmi létalapja, sem reménysége. Kénytelen aggodalmait, amelyek gyakran még az alvásban és evésben is gátolják, alkoholfogyasztással, kábítószereléssel vagy örülségi képzetekkel ellensúlyozni.

Időre van szüksége, hogy újra bátorságra kapjon, ismét reménységre találjon és szorongása békességre változzék. Az újjászületés folyamata igen fájdalmas lehet saját maga és környezete számára. Kénytelen többszörösen próbára tenni a közösséget, amikor meg akar bizonyosodni arról, hogy teljes egészében elfogadták őt. Meg kell szabadulnia szorongásaitól: ezeket egyszerűen a közösségre hagyományozza. A szorongás úgy terjedhet mint a tűz, amikor éghető anyagra talál, — de le is csillapodhat, amikor olyanokba ütközik, akik föl tudják tartóztatni.

A kisemmizett ember a múlt igazságtalanságainak és erőszakosságainak terméke. Lényének drámája azonos azzal a tragédiával, amelyet a folytonos elutasítás jelentett neki. Túl érzékeny és sebezhető, így aztán sebei mélyek. Sebei egyéniség zavarokban, önbizalom hiányában, büntudat érzésében mutatkoznak meg és odáig fokozódhatnak, hogy véteknek tartja azt is, hogy él.

A világosság, amely elűzi a sötétséget csak mástól jöhet. Félelmetes harca lehet a félrecsúszott embernek a sötétség hatalmasságai ellen, melyek fogva akarják tartani. A kitaszított ember mindig kétarcú jelenség: ide-oda rángatja a világosság szeretete és az a vágy, hogy megmaradjon káotikus összeviesszaságában és tragikus helyzetében. Ez az ingadozás okozza, hogy egyszerre szereti is, gyűlöli is a közösséget, de mindenekelőtt az őt gondozó személyt. Bizonytalansága okozza, hogy gondviselőjét szeresse és ugyanakkor gyűlölje is.

A kitaszított ember megszabadítása a sötét hatalmaktól csak jelentős kockázatok vállalásával lehetséges. A közösségre vár, hogy a szorongásból származó ellenséges érzületet és támadókedvet föl tudja tartóztatni és belássa, hogy ez csak előzetesen elszenvedett ellenséges megnyilvánulások következménye. A közösségnek saját bőrén kell elszenvedni az erőszakoskodást, hogy lassan szelídséggé lehessen alakítani azt és így lassan megszabadíthassák a félrecsúszott embert szorongásaitól. A közösségnek éppen ez a feladata: kiengesztelődést hoz, megtöri a hatalmaskodás ördögi körét és békességre juttat el egy embert.

* * *

Az elhagyatottak javarészt azért kerültek szomorú helyzetükbe, mert anyjukkal soha nem léptek élő kapcsolatba. Ez bizonyos sebet hagyott hátra bennük. Szomjaznak valami gyöngéd kapcsolat után, amelyben azonnal és teljesen elfogadják őket. Lényük mélyén állandóan hangzik a kiáltás az olyan szeretet után, amely mindenki más előtt csak nekik szól. Kisgyermek korukban nem éltek ezt át, nem éltek meg a kisgyermek első csalódását sem, amikor az anya a másik gyermek felé fordul, aki most született. Nem éltek át az irigység korszakát sem, amely ezt követi. Ezért van bennük kiolthatatlan szomjúság a szeretet után. Az elhagyatott ember teljesen magának akarja kisajátítani segítőjét és teljes határozottsággal elutasítja, hogy másokkal is törődjék.

*

*

*

Bruno Bettelheim írt egy könyvet, amelynek ezt a címet adta: A szeretet nem elég. Amit mond az igaz, bár egy kicsit túlhangsúlyozza a pszichológiai szempontokat. Úgy gondolja, hogy a szorongó, bajbajutott, az élet peremére szoruló, a zűrzavar sötétjében bitorláló ember megértéséhez biztos szakértelem szükséges. Érteni kell ahhoz, hogyan fogadjuk a válságokat, az erőszakos kitöréseket, a depressziót. Meg kell érteni, mi az, amit a múltba való visszanyúlás és az attól való menekülés miatt szükséges kimondani. Érteni kell üzenetek megfejtéséhez, amelyek meghökkentő cselekmények, sokszor lopások elkövetése révén jutnak el hozzánk. Az is szükséges, hogy teljes őszinteséggel foglalkozni tudjunk bizonyos segélykiáltásokkal és kívánságokkal. Helyesen kell értelmeznünk a lelki zavarok és a lelki fejlődés bizonyos törvényszerűségeit, ahogyan ezek az emberi kapcsolatokban és munka közben megmutatkoznak. De mindenekelőtt érteni kell ahhoz, hogy belső gyógyuláshoz vezessünk el valakit, és mindenekelőtt, hogy igazi személyes kapcsolatba lépjünk a másik emberrel.

Mindehhez nem kell pszichiáternek lennünk. Lelki analízist sem kell készítenünk, de mélyen érzékenynek kell lennünk mások igényei iránt. Tapasztalatokra kell szert tennünk, de nem kell félnünk attól sem, hogy szakemberekhez forduljunk: orvosokhoz, pszichiáterekhez, más gyógyítókhoz. Végülis nincs ellentét a hit és a pszichiátria között. Ellentét csak azok között a személyek között van, akik egyiket vagy másikat semmibe veszik. Ennek ellenére nem túl könnyű szétválasztani, mi tartozik a lelkiség körébe, vagyis a pap munkájához, és mit kell a pszichiáterre bízni. A területek átfedik egymást.

A Bárkában lassan, de biztosan ott tartunk, hogy megtaláljuk sajátos gyógymódjainkat. Ezek jelentősen különböznek a kórházi gyógymódtól, amelyek kizárólag gyógyszeres kezelésre és pszichoanalízisre épülnek. A mi gyógymódunk mindenekelőtt a közösségekben hitelesen kialakuló kapcsolatokra épül. Ezek a kapcsolatok új erőt öntenek az emberekbe: önmaguk elfogadásához segítik őket és végül is új értelmet adnak létüknek. A bajba jutott ember szívesen fedezi föl, hogy tagja valamilyen családnak, valamilyen közösségnek. Ez biztonságot és békét nyújt neki.

. * * *

Annak a keresztény közösségnek, amely lesüllyedt és bajbajutott emberek befogadására vállalkozik, szüksége van szakemberekre: pszichológusokra, pszichiátereke. De mindenekelőtt ki kell alakítani saját gyógymódját. Szakemberek hagyják jóvá ezt a terápiát, a közösség tagjai pedig álljanak készen arra, hogy együtt dolgozzanak velük.

A keresztény közösség a megbocsátásra és a megbocsátás jeleire épül. A pap szerepe a gyónásban, a titok megőrzésében, a Jézustól jövő megbocsátásban, amely rajta keresztül tárul föl, — döntő fontosságú a lesült ember belső gyógyulása során, amikor megszabadul a bűn igájától.

Amikor hittel fölfedezzük, hogy Jézus minden embert szeret, de különösen szereti és segíti a legmegvetettebb embereket, hozzásegít minket ahhoz, hogy személy szerint fölfedezzük istenfiúi méltóságunkat. Ahogyan a közösség egy-egy testvér halálát fogadja, az sokaknak segít legyőzni halálfélelmüket. Az eucharisztia és a közös imádság segít nekik fölfedezni, hogy mindnyájan testvérek vagyunk Jézusban és végeredményben alig számít, hogy egészségesek vagy betegek vagyunk.

Isten színe előtt, életvitelünk alapján mindnyájan fogyatékosak és önzésünk rabjai vagyunk. Ám Jézus eljön, hogy a Szentlélektől ajándékozott kegyelemmel egészen meggyógyítson, megmentsen és megszabadítson minket. Ez az a jó hír, amit a szegényeknek hozott: nem vagyunk egyedül szomorúságunkban, sötétségünkben és magányunkban, félelmeinkkel, érzelmi és szexuális zavarainkkal. Szeret minket és velünk van: „Ne félj, én veled vagyok!”

* * *

Amikor valaki befogad egy tényleg sérült személyt, annak tudnia kell, milyen nehéz feladatra vállalkozott. Úgy fogadja el, amilyen, ne erőltessen rá semmiféle ideált, értse meg, hogy a sérült ember mit vár ettől a kapcsolattól, és ő maga álljon készen rá, hogy „mindent higgyen, mindent reméljen, mindent elviseljen” (1 Kor 13,7). Ugyanakkor a betegnek is tudomásul kell vennie a közösség határait.

Megtörténik, hogy először befogadunk valakit, azután pedig kiderül, hogy nem lehet tovább tartani ezt az embert, mert káros lenne a többieknek. Meg kell tanulnunk, hogy igazak, nyíltak és határozottak legyünk, ugyanakkor azonban gyöngédek és együttérzők. Amennyiben távoznia kell az illetőnek, úgy helyet kell találnunk számára, ahol újjászülethet.

A KÖZÖSSÉG PEREMÉN

Sok közösséget ismerek, amelyek fölvettek egy-két olyan fogyatékos embert, akik elérték bizonyos életkort és akkor estek valamiféle elmebajba. Lehangoltak, civakodók, duzzogók. Úgy látszik már semmi sem segít. Visszautasítanak minden próbálkozást, amikor meg akarjuk hallgatni őket vagy szeretnénk megérteni a helyzetüket. Gyakran nem is az ő hibájuk ez. Amíg fiatalok voltak, volt még erejük ahhoz, hogy egyéniségük gyöngeségeit elrejtsek. Bizonyos korban azután felszínre törtek a tudatalatti erők. Az ilyenek kettősségben élnek: el akarnák hagyni a közösséget, ugyanakkor tudják, hogy nem mehetnek máshová. Haszontalannak érzik magukat és azt hiszik, nem szeretik őket, ezért elutasítanak minden kapcsolatot. A magányosság félelmetes keresztjét hordozzák.

A közösségnek nemegyszer az a dolga, hogy más megoldást keressen számukra, olyan helyet, ahol jobban beilleszkednek, esetleg szakavatott gondozást is találnak. Mindenekfölött úgy kell elfogadnunk őket, mint Istentől küldött kegyelmi ajándékot. Azok a kivett emberek, akik a közösségen belül élnek, mintegy annak szívében, sokszor sokkal nehezebben kezelhetők, mint akik kívül állnak. Sok zavart okoznak, de segítik is a közösség többi tagját: álljanak folytonosan ugrásra készen, hogy még jobban szeressenek, meghallgassák a másikat és megértők legyenek olyan apróságokban, amelyekkel a másikat le lehet csöndesíteni. Segíteni kell a bajbajutott embert, hogy ne vádolja önmagát, ne zárkózzék be saját bajába

bajába, ne bonyolódják bele teljesen önmagába. A közösség vagy a felelősök hibásak lehetnek abban, hogy ezek a válságok kirobbannak. Talán ifjúságuk idején túl nehéz felelősséget raktak ezeknek az embereknek a vállára, nem foglalkoztak velük eléggé, esetleg kisebb válságok idején nem vitatták meg velük a helyzetet. Amennyiben ezekre a hibákra kicsit korábban fölfigyelnek, ha nem hagyják ezeket az embereket magányukban, megkímélhették volna őket későbbi szenvedéseiktől.

* * *

Némelyek személyiségük gyöngéit megpróbálják valami jó tulajdonság mögé rejtteni. Fönnáll a veszély, hogy mindig túl nagy hangsúlyt adnak betöltött szerepüknek, helytállásuknak, és így próbálják egyre mélyebbre rejtteni sérüléseiket. Egy szép napon viszont nem tudják tovább rejtegetni gyöngeségeiket. Túl nagy lesz a feszültség a feladat és a személy törekénysége között. Két lehetőség van: vagy súlyos depresszióba esnek, vagy hevesen erőszakoskodni kezdenek. Többet ér sokszor, ha engedjük, hogy a válság idejében kitörjön, amikor még elég idő van arra, hogy segítsük a bajbajutottat. A legfontosabb, hogy mindig őszinték legyünk és maradjunk, nyíltan megmondjuk a másoknak, hogy mi a helyzet vele kapcsolatban.

BAJTÁRS, DE NEM TESTVÉR

Emberek sokszor azért verődnek össze csoportba, hogy harcoljanak. Az ilyen fajta csoportosulásokból soha nem lesz közösség. Inkább csak harcos összefogás ez. A közösség más magatartást kíván meg: erőszak helyett készséget a másik befogadására, nyitottságot és bizalmat. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a közösségnek nem kell harcolnia, sőt olykor keményen helytállnia. Harcos magatartásával mindig elsődleges érdekeket kell védenie: emberek befogadását és elfogadását, valamint a kölcsönös bizalmat.

BEFOGADJUK, MERT RÁSZORUL

A befogadó közösség tagjainak éberen kell ügyelniük arra, hogy ne a közösség miatt vállalkozzanak a befogadásra, vagy pedig saját jó lelkiismeretük érdekében, azzal az érzéssel, hogy most „megváltók”, hanem kizárólag azok miatt, akiket befogadnak. Az ő szolgálatukra kell állniok, az ő belső föltszabadulásuk szempontjai szerint kell szervezniük a közösséget.

* * *

Sok mai közösség szeretne befogadó közösséggé válni, ugyanakkor szeretne keresztény közösség és természetesen imaközösség lenni. Ha keresztény közösség vagyunk, tudnunk kell, hogy mihez akarunk kezdeni és kiket fogunk befogadni. Vajon elsősorban szükségbe jutott emberekkel akarunk foglalkozni, szellemi fogyatékosokkal, család nélküli magányosokkal, hogy család legyünk számukra és segítsük őket békére és biztonságra találni és végül teljes valósággal újra beilleszkedni a társadalomba? Vagy pedig imádkozó közösséget próbálunk kialakítani és olyanokat fogadunk be, akik tényleg keresztények, vagy akiket megtérésre akarunk segíteni?

A Bárkában azt a szempontot választottuk, hogy sérült embereket fogadunk be, mert ezeknek van szükségük ránk. Nem nézzük, hogy keresztények-e vagy sem. Kívánságunk csak annyi, hogy mindenkit megtegyünk emberi és lelki növekedésükért saját életütemük és képességeik szerint.

Ha azért fogadunk be embereket, mert bajban vannak és biztonságot, családi légkört szeretnének nekik nyújtani, természetesen nem minden tag lesz szükségszerűen keresztény és nem mindenki vesz részt az imádságban, de mégis valamennyien ugyanannak a családnak a tagjaihoz tartoznak.

A befogadásnál pontosan tudnunk kell, mit teszünk. Nyílnak kell lennünk és készen arra, hogy sebet is kaphatunk. Meg kell azonban mutatnunk, hogy tényleg gondunk van ezekre az emberekre és tényleg szeretjük őket.

A befogadásnak ez a formája sokszor nem egyszerű, mert nincs meghatározott menete, sem jól rögzített szabályzata. Mindig

könnyebb és kényelmesebb olyan embereket befogadni, akik minden imaórán résztvesznek és eljönnek a misékre. A veszély az, hogy színlelik a hitet, csak hogy maradhassanak. Úgy tűnik nekem, hogy sokszor előnyösebb hagyni őket a maguk útján járni és csak lépcsőről lépésre föltárni előttük Jézus útját, hogy teljesen szabadon tegyék, ha az ő útját akarják választani. Biztos, hogy ez lassú eljárás, de mivel tiszteletben tartja egészen személyes döntéseiben és növekedésében az embert, hatása sokkal mélyebb. Tény, hogy mindig fönnáll a közömbösség veszélye, de imádkozni kell a Szentlélekhez, hogy őrizze meg éberségünket.

NYITOTT KÖZÖSSÉGEK

Megdöbbentő azoknak a száma, akik magányosan élnek, és magányuk összeroppantja őket. A depresszió és alkohol mámorába süllyednek. Egészen nyilvánvaló, hogy a magány pusztítólag tud hatni. Egyre több olyan embert fedezünk föl, akikben hiányzik az egyensúly, mert családi életük szerencsétlenül alakult.

Sok a félrecsúszott ember, a kábítószeres, a sérült, — mind olyanok, akik családot keresnek, az élet értelmét akarnák tudni. Valamikor a keresztények, akik közelebbről akarták követni Jézust, kórházakat, iskolákat nyitottak. Manapság, amikor van elég kórház és oktatási intézmény, a keresztények inkább új közösségekben vállalkoznak az együttélésre azokkal, akiknek nincs családjuk, és ezzel mutatják meg nekik, hogy szeretik őket.

VII. Fejezet

ÖSSZEJÖVETELEINK

MEGOSZTJUK GONDJAINKAT

Ahhoz, hogy egy közösség valóban összeforrjon, a tagoknak találkozniuk kell. Amíg kicsi a közösség, addig könnyen összejöhetnek, véleményt cserélhetnek. A különböző napszakokban egész természetesen összetalálkoznak. De amikor a közösség növekedni kezd, több lesz a munka, emelkedik a látogatók száma, akkor nagy a kockázata annak, hogy a tagok már csak azért találkoznak, hogy programot egyeztessenek, szervezzenek. Feltétlenül szükség van arra, hogy meghatározott időben, napon, órában, hetenként egy este — ilyenkor ne jöjjenek látogatók! — időnk legyen egymás számára. Ha soha nincs idő arra, hogy a közösség tagjai személyes kapcsolatba lépjenek egymással, kissé megnyílnak egymás felé, akkor lassan eltávolodnak egymástól, idegenné válnak egymás számára. Nincs már közösségi élet, többé már nem „egy szív, egy lélek”.

* * *

A közösségi élethez hozzátartozik a személyes jellegű elkötelezettség, ez pedig a személyes találkozások alkalmával valósul meg. Sokan ezért menekülnek a találkozóktól, mert félnek az elkötelezettségtől. Szervezésbe, szabályzatokba, törvényekbe, a „tárgyi igazságba”, munkába menekülnek. Húzódoznak a személyes találkozástól, helyette inkább folytonosan tesznek a többiekért valamit. Ha szeretni akarunk valakit, akkor találkozoznunk kell vele.

A közösség megteremtése más feladat, mint egyes személyek egyéni találkozása. Időről-időre jöjjenek össze a közösség tagjai, hogy megismerjék egymást.

* * *

Gyakran nehézséget jelent, hogy a közösség előtt valami személyeset mondjunk. Inkább ahhoz folyamodunk, hogy feladatainkkal foglalkozunk és programokat rögzítünk. Mintha csak pusztán véletlen volna, hogy nem találunk időt a személyes véleménycserére.

A közösségi eszmecsere más, mint a csoportban végzett munka. Saját magamból kell valamit odaadnom.

Természetesen nem arról van szó, hogy teljesen gátlástalanul életem legtitkosabb területeit megnyissam előttük. Meg kell tartanom bizonyos személyi titkokat: ezeket egyedül Isten vagy legszorosabb jóbarátom, illetve lelkiatyám előtt tárom föl. A házastársaknak is vannak titkaik, legbensőbb ügyeiket nyilván csak egymással, nem pedig a gyermekekkel vagy más családtagokkal osztják meg. A közösségi összefüggéseken azt mondjuk el a többieknek, amit a közösségben személyesen éltünk meg. Viszont hártóavékony az a választó fal, amely személyes titkaimat elválasztja attól, amit testvéreimmel megosztok. Emiatt sokan nem jutnak el addig, hogy gondolataikat megosszák, mert vagy teljesen föltárnak, szinte meggyónak mindent a közösség előtt — és ez rettentően zavaró (lelki sztriptiz) —, vagy bezárkóznak és képtelenek megszólalni, bármit is mondani. Megrekednek a külsőségeknél. Pedig jó elmondani, hogy állunk a közösséggel, mit élünk meg ott, hogyan viszonyulunk a különféle tevékenységhez. Jó, ha beszámolok ezzel kapcsolatban arról, mennyire köteleztem el személyileg magamat. Jó, ha valamennyit föltárunk önmagunkból, hogy a többiek megismerjék legmélyebb indítékaimat, nehézségeimet a közösségben. Sok ember számára az a veszély áll fenn, hogy sokat beszélnek önmagukról és így a figyelmes hallgatóközönség előtt önmagukban tetszelegnek.

Csak ha így megismertük egymást nehézségeinkkel és gyöngeségeinkkel együtt, akkor válik lehetővé, hogy tényleg segítségük és nagyobb hűségre bátorítsuk egymást. Ha pusztán erőnket, képességeinket és sikereinket akarjuk bemutatni, ezzel inkább csodálatot, mintsem szeretetet váltunk ki a többiekből és csak növeljük a távolságot egymás között. Viszont a nehézségek és gyöngeségek föltárása, a többiek segítségének és imájának kérése olyan, mint a cement a közösségben. Fölhívás arra, hogy jobban kapcsolódjanak egymáshoz, és egységet teremtsenek. Fölfedezzük: szükségünk van egymásra ahhoz, hogy hűségesek maradjunk és ki tudjuk teljesíteni kegyelmi ajándékainkat.

Gyöngeségünk beismerése során találkozunk egymással, és ilyenkor a szavak elapadnak, beáll a csend, és elkezdődik az imád-

ság. A csönd mélységéből kérő és hálaadó ima fakad. Így forr egybe a közösség: egy szív egy lélek, egy közös szellem, egy test.

*

*

*

Jézus mondja: „Ahol ketten-hárman összejöttek az én nevemben, köztetek vagyok”. Az összejövetel itt azt jelenti: tényleg találkozunk. Jézus nem tud köztünk lenni, ha csak fizikailag vagyunk együtt és nem akarunk igazán találkozni.

„SZENT TALÁLKOZÁS”

Nem is olyan régen azt mondta nekem valaki: „Csodálatos: gyöngeségeink föltárása hozzásegít minket ahhoz, hogy találkozássunk igazibb legyen”. A Bárka néhány közösségében vannak olyan együttlétek, amit „szent találkozásnak” nevezünk. Vagy a kápolnában tartják, vagy másutt. Imádsággal és csönddel kezdik. Azután mindenki kötetlenül elmondhatja, hogyan él, milyennek látja a közösséget. A beszélgetés tudatosan személyes marad. Nem az igazság megtalálására irányuló viták, hanem a megélt valóságnak mással való megosztása a cél.

Az ilyen összejövetel arra irányul, hogy mindenki betekintést kapjon arról, hol tart a többi, és ez lehetővé teszi a személyes találkozást. A lényeg az, hogy nagyon figyelmesen odafigyeljünk a másokra. Nem arról van szó, hogy támadjuk egymást, szemrehányásokat tegyünk, vagy pedig védekezzünk. Egyszerűen azt kell elmondanunk, amit megélünk. Sok gátlás származik a közösségben abból, hogy bizonyos igazságokat nem merünk kimondani. Nem merjük elmondani, amit érzünk. Félek kifejezni magam, félek, hogy elmarasztalnak. Főlszabadulást hoz, amikor beszélni tudunk bizonyos dolgokról. Talán nem jutunk el semmiféle megoldásra. De ha tudom, hogy mit él át a másik, talán megpróbálhatok saját magatartásomon változtatni. Egyszerűen az a tény, hogy nehézségeimről és örömeimről beszélek, közelebb hozhat minket egymáshoz és előbbre viheti köztünk a kölcsönös megértést.

Szálak szövődnek. Ha aztán mindent elmondtunk, ismét együtt imádkozunk. Amikor befejeződik az összejövetel, senki sem tér vissza témáira. Ami ott elhangzott, Isten szívében rejtve marad.

MIT AD AZ ÖSSZEJÖVETEL?

Az összejövétel alkalmával nem saját elgondolásaimat kell előadnom és megvédenem. Ilyen beállítottsággal nem sokáig tudunk megélni a közösségben. Ellenkezőleg: úgy kell odamennem, hogy meg akarom hallgatni a másikat. Az összejövétel célja, hogy közösen rátaláljunk arra, amit tennünk kell. Mindnyájunk közös meggyőződése, hogy együtt többet tudunk, mint külön-külön. Ezért mindenkinek, elsősorban a legfélénkebbeknek, a nehezen beszélőknek lehetőséget kell adni arra, hogy megszólaljanak. Az összejövétel alapja, hogy mindenkit meghallgassunk.

* * *

Időbe kerül, amíg a közösség fölfedezi, mit ad neki az összejövétel, milyen jó hatással van a közösségi életre és mennyire alkalmas arra, hogy táplálja szívünket és értelmünket. Szenvednünk is kell az összejöveteleknél: ellentétek, néha harcok között kell helytállnunk. Mindez rendben van. Nem egy nap munkája, hogy megtanuljunk lemondani egy-egy kedvenc elgondolásunkról, tervünkéről, hogy a közösség elgondolásait magunkévá tegyük. Időbe kerül, amíg bízni tudunk a többiekben és a közösségben.

Különböző jellegű összejövetelek vannak. Ne várjunk túl sok lelki táplálékot, amikor egy-egy ünnep előkészítését szervező összejövétel hoz össze minket. A közösség életéhez hozzátartozik a szolgálat. Összejöveteleink szolgálatot jelentenek a közjó ápolására. Ha készségesen figyelek ilyenkor mások elgondolásaira és ötleteire, ha tényleg megpróbálom én is, hogyan lehet valamit jól megszervezni a köz javára, akkor ez gyakran sok isteni adománynak, örömnak és békének forrása lehet számomra.

* * *

Pontosan meg kell előre határozni minden összejövétel célját. A cél megszabja részvételünk módját. Minden összejövételnek van sajátos fegyelme. Különböző módon veszünk részt rajtuk. A közösségben, aszerint hogy milyen típusú közösségről van szó, az össze-

jövetelek is különbözők: szervezés, tájékoztatás, véleménycsere, elmélyülés lehet a kitűzött cél.

Vannak, akik nagyon szeretik az összejöveteleket. Számukra jó alkalom ez a föloldódásra, egyben kikapcsolódás a sürgető munkából is. Mások nem szeretik, időpocsékolásnak tartják.

Néhányan úgy jönnek, mint fogyasztók, vagy pedig mint fecsegők, akik szívesen hallgatják sajátmagukat. Mások azért nem szeretik az összejöveteleket, mert abba kell hagyni a munkájukat, nehezükre esik meghallgatni másokat, mert ez kérdéseket vet föl számukra. „Gőzgépük” annyira befűtve áll, hogy nem érnek rá leülni és kissé fölengedni.

A részvétel az összejöveten nem jelenti szükségszerűen azt, hogy szót kérjünk. Inkább arról van szó, hogy bizonyos készséggel meghallgatom a másikat és tényleg meg akarom érteni őt. Nyugodtan várok a soromra, nem szakítom félbe, nem támadom a másikat. Nem kezdek beszélgetni a szomszédommal és nem olvasom az éppen most érkezett levelet. Ahogy ülök és figyelek, tekintetem, fejtartásom és egész testhelyzetem kifejezheti a beszélő felé: „Unalmas vagy”, illetve fordítva: „Itt vagyok egészen”.

Hogy milyen fokon veszek részt az ülésen, azt megmutatja az a barátságos figyelem, amellyel a másikat hallgatom, amikor dadog és ostobaságokat mond, mert félénk. A félénkekből hiányzik az önbizalom, ezért ők alkalmasint erőlködve és bárdolatlanul fejezik ki magukat. Az erőltetett odafigyelés még inkább aggodalmaskodóvá és bizonytalankodóvá teheti őket. Segíthet viszont rajtuk, ha igazán figyelemmel fogadjuk, amit mondanak: visszanyerik önbizalmukat és fölfedezik, hogy van mondanivalójuk.

Ha nem ezzel a lelkülettel jön valaki az összejövetelre, akkor igen nehéz helyzetek alakulhatnak ki. Egyvalaki üggyel-bajjal vezeti az összejövetelt, a többiek bizonytalankodnak, a jámbor vagy szolgai hallgatás, illetve harag és unalom között ingadozó érzelmek mellett.

* * *

A közösség egyik fontos feladata: mindenkit segítsen abban, hogy ki tudja fejezni önmagát. Rossz, ha valaki nem tudja kifejezni belső nehézségeit és arra kényszerül, hogy a végtelenségig ismétel-

gesse azokat magában. Főlszabadulást jelent neki, ha kifejezésre tudja juttatni azokat. A közösség hallgasson oda ezért mindenkire, hogy valamennyien megtalálják a főlszabadulás útját.

* * *

Nem kell csodálkozni azon, hogy az összejöveteleken néha összeütközések is vannak és a résztvevők bizonyos hévvel fejezik ki magukat. Ezek a kitörések aggodalmaskodásból erednek, amire föl kell figyelünk. Aki kiáltozik, az nem feltétlenül félrecsúszott ember, nem mindig elégedetlen lázadó és nem is rosszhiszeműen teszi ezt. Talán olyasvalaki, aki úgy érzi, hogy sebet kapott, vagy valami nagyon fontos lépést kell tennie, de mindenesetre szenved és azért kiált.

Érzékeny tapintatra van szükségünk, amikor sebeket gyógyítgatunk és kötözünk. Ha valaki brutális keménységgel válaszol az ilyen kiáltásokra, akkor a másik nem szabadul föl és nem jut el teljesebb belső békéhez, nem talál utat, hogy nagyobb belső egységre jusson a közösséggel, annak szervezetével és a vezetőséggel.

NAPIREND ÉS MUNKAREND

Igen fontos, hogy pontosan kezdjünk és pontosan fejezzünk be minden összejövetet. Ez fegyelmezettséget igényel. Mindig jó, ha rövid csönddel, imádsággal kezdjük, amennyiben ezt a többség helyesli. Amikor arra készülünk, hogy lényeges dolgokban döntsünk, fontos, hogy Isten színe elé álljunk, félretéve saját elgondolásainkat, kívánságainkat és szenvedélyeinket.

Jól elő kell készíteni a napirendet. A legtöbb időt a lényeges dolgokra kell szánni. Kerüljük, hogy lényegtelen kérdéseknél hosszantartó vitákba merüljünk.

Hűségesen ragaszkodjunk a kitűzött napirendhez, mutassunk kellő határozottságot, hogy a túl hosszú kitérőket elkerüljük és figyelmeztessük a hozzászólót, hogy maradjon meg a témánál. Jó, ha rugalmasak vagyunk. Néha egy-egy kitérő új szempontokat vehet föl, és hirtelen nagy figyelmet kelt valami érdekes téma.

Rá kell érezni az ilyen pillanatokra és szabad folyást kell engedni a vitának. Jó, ha néha föltör a nevetés, vagy valami pihentető epizód következik. Az összejövétel irányítása külön művészet, hogy tényleg érdekes és tartalmas legyen. Mindez idővel a tapasztalat során kialakul, de sok találékonyságot, bizalmat, igényel.

Az összejövétel irányítása során lehetőséget kell adni mindenkinek, hogy kifejezze magát, és el kell kerülni, hogy saját elgondolásainkat ráerőltessük a többiekre. Ha valamiről nagyon határozott, kialakult véleményünk van, jobb várni vele és figyelni, nem kezdi el esetleg más valaki a témát. Akkor viszont bátorítsuk őt, hogy fejtsse ki a véleményét.

Az összejövetelek egyik veszélye, hogy mindig ugyanazok beszélnek, tudniillik azok, akiknek könnyebben oldódik a nyelvük. Nem feltétlenül ők a legeszesebbek, az sem biztos, hogy ők mondják el a legfontosabbat vagy legértékesebbet. Ezek gyakran csak aggodalmakkal küszködő emberek, akiknek nincs elég önbizalmuk. Beszélniök kell, hogy igazolják önmagukat. Hozzászólásuk mégis érdekes és hasznos lehet, mert kitöltik a holt időket és másokra is ösztönzőleg hatnak, néha ugyan elég erőszakosak.

Minden gyűlésnél újra meg kell kísérelni, hogy olyan munkarendet találjunk, amely mindenkit bátorít, különösen a félénkebbeket. Tény, hogy sokszor olyanok, akik nagyon világosan látnak, nem merik kifejezni magukat. Félnak attól, hogy ostobaságot mondanak. Tulajdonképpen nem ismerték föl tehetségüket, amit Istentől kaptak (talán azért nem, mert a többiek nem ismerik el azokat).

Akik túl sokat beszélnek, azokat segíteni kell, hogy megtanulják ellenőrizni magukat és megtanuljanak másokra figyelni. Az egyik eszköz ehhez, hogy az ülésrend szerint adjuk meg a szót. Ha nagyon sokan vagyunk, kis csoportokra kell oszlani. Fontos az, hogy mindenki szóhoz jusson és elmondhassa véleményét.

* * *

Az összejövétel halálát jelenti, ha valaki feltétlenül ragaszkodik az igazához, és folytonosan erőszakoskodik, mert magányosnak érzi magát és tele van aggodalommal. Az összejövétel akkor él, ha a jelenlévők együttesen keresik Isten igazságát és akaratát.

* * *

Nem szabad elbátortalanodni, ha rosszul megy az összejeövetel, vagy ha feszültségek lépnek föl. Mindenkinek növekednie kell, és joga van ahhoz, hogy fáradt legyen, rosszul érezze magát, joga van kételkedni és megzavart lelkiállapotba jutni. Egyszerűen ki kell tartanunk az ilyen nehéz időszakokban is és tudnunk kell, hogy jön majd boldogabb fejlődési szakasz.

A nehéz gyűlések során azt is megtanulhatjuk, hogyan kell földanunk a feszült helyzeteket és nyugodtabbá, örömtelibbé tenni legközelebbi találkozásunkat. A jó vezető meg tudja találni a kellő pillanatot, hogy egy üveg italt és apró süteményt hozzon elő. Sokszor már ez is megmenti az egységet!

Amikor a gyűléseket jól vezetjük le, mindenki elismeri, milyen fontosak azok a közösség életében és bizonyos fegyelmezettséggel vesznek részt rajta. Így egészen eleven, élő pillanatok lesznek amelyek az egységet és az egymáshoz-tartozást igen tudatossá teszik. Mindnyájan találkoznak ilyenkor és fölismerik, hogy mindnyájan testvérek, akiknek szükségük van egymásra, mint egy falat kenyérre. Az összejeövetel mindig ünnep, amikor mindenki úgy ajánlja föl önmagát, mint egy darab kenyeret. Megtapasztalják, hogy mindnyájan egy test tagjai.

KÖZÖS FELISMERÉS

A közös fölismerésnél döntő, hogy alkalmas eszközt találjunk, amelynek segítségével az egyes tagok képesek fölülemelkedni szenvedélyeiken és egyéni elgondolásaikon, hogy a lehető legteljesebb világossággal fogják föl egy-egy vállalkozás előnyeit és hátrányait. A sok lehetőség közül az egyik, hogy sorban egymás után mindenki kimondhassa, mit tart előnyösnek és mit hátrányosnak a megbeszélt témában, és csak ezután mondjuk el saját véleményünket.

1977 februárjában a Bárka nemzetközi Tanácsában összes közösségünk gyűlésén elhatároztuk, hogy 1978 áprilisában nagy találkozót tartunk közösségünk számára. A találkozó két részletben zajlik le: először az igazgatók és a kiküldöttek találkoznak, azután jön a nagy találkozó, amelyen az összes fogyatékos is részt vesz.

1977 szeptemberében a Tanács ülésén többen kifogásolták azt a döntést, hogy ez a találkozó két részletben történjék. Ahelyett,

hogy azt mondtuk volna: „Amit elhatároztuk, ahhoz tartjuk magunkat” — meghallgattuk egyiküknek és másikuknak is meggondolása-
it, amelyek nagyon is megfontolandónak látszottak. Megpróbáltuk
újra mérlegre tenni azokat az előnyöket és hátrányokat, amelyek a
nagy találkozó két lépésben történő megvalósítása körül mutat-
koztak. Több órát vett igénybe ez a munka, és végül is arra az elha-
tározásra jutottunk: mégis két részletben hívjuk össze a nagy talál-
kozó résztvevőit. Kívülről szemlélve a dolgot, ez a megbeszélés és
fölismerési folyamat elveszett időnek számít. Közelebbről nézve
azonban fölfedeztük, hogy ez a látszólag elfecsérelt idő igen fontos
volt. Mindenkinek lehetőséget adtunk, hogy álláspontját kifejtse,
egyben belássa, hogy adódnak nehézségek és kockázatok is. Mind-
ez összhangot teremtett a csoporton belül, míg az eredetileg elfoga-
dott döntésekkel szemben sokan tartózkodók maradtak. Így mind-
nyájan előrehaladtak egy lépéssel a bizalom terén: jobban bíznak
önmagukban, jobban bíznak a többiekben. Amikor mindenki jó
szívvvel elfogad egy tervet, mert meggyőződött róla, hogy a terv Is-
ten akarata és nemcsak egyvalaki elgondolása, ez új erőt és békét
teremt és fokozza az alkotókészséget.

Egy közösségben mindig komoly időt vesz igénybe, amíg min-
den tag, még a leglassúbbak és legkevésbé beavatottak is bensőleg
magukévé tesznek valamilyen döntést. „A párbeszédre elvesztege-
tett idő csak látszólag vész el — mondja Paolo Freire —, mert
visszanyerjük mindenekelőtt biztonságérzetben, önbizalomban a
másokba vetett bizalom terén. Soha nem volna ugyanaz elérhető,
ha vonakodnánk egymással párbeszédet kezdeni.”

Valaki azt mondta nekem, hogy Új-Guineában a pápuák kis fal-
vaiban semmit sem határoznak el addig, amíg nincs teljes egyetér-
tés. Ez sokszor órákig tartó vitába kerülhet.

Amikor együtt vagyunk, igen fontos, hogy mindenki kifejezhes-
se és elmondhassa véleményét. Ne maradjunk meg a felszínen, ha-
nem hatoljunk egyre mélyebbre, mérlegeljük az előnyöket és hátrá-
nyokat, míg végre tisztázódik a helyzet és létrejön a lehető legtel-
jesebb megegyezés.

Hallottam olyan közösségekről, ahol csak akkor döntenek va-
lamilyen kérdésben, ha teljes az egyetértés. Ha véleménykülönbsé-
gek vannak, addig böjtölnek és várnak, amíg meg nem születik a kö-
zös álláspont. Az elv egyszerű, de igen nehéz olyan valaki számá-
ra, akinek nem megy könnyen a böjtölés. Számolni kell azzal, hogy
lesznek különbségek és nem mindig juthatunk el a kívánt teljes e-

gyetértésre. Ilyenkor szavazni kell. Igazán fontos dolgokban ne legyen elég az egyszerű többség, törekedjünk a nagy többség közös véleményére (75%). Ha nem érünk el egyértelműen többségi döntést, akkor jobb várni és egy idő múlva újra szavazni. Ezalatt talán világosabbá válik a helyzet.

Mindig nagy figyelemmel kell lennünk a kisebbségre: vegyük tekintetbe azokat, akik nem értenek egyet a döntéssel, sőt nehezükre esik elfogadni azt. A kisebbség sokszor prófétai jellegű. Esetleg előbb megérzi, hogy valami nincs rendjén. Talán esetlenül és erőszakosan juttatja kifejezésre véleményét. Megeshetik az is, hogy nem a döntés tartalma ellen lázadozik, hanem mélyebbről kerül nála felszínre az ellentmondás. Talán a közösség szerkezetét utasítja el, esetleg a tekintéllyel kerül szembe, vagy személyes nehézségei vannak. Próbáljuk meg a mélyből felszínre hozni a szembenállás igazi okát. Minden esetben és minden alkalommal figyeljünk gondosan az ellenvéleményre és azokra, akik azt képviselik. Biztosítsunk számukra lehetőséget, hogy világosan és nyugodtan kifejtsék nézetüket és szenteljünk időt meghallgatásukra.

* * *

A közösség lényegében olyan hely, ahol teljes valónkkal jelen vagyunk. A szavak természetesen fontosak, de talán még lényegesebb a tekintetünk, a magatartásunk, amely sokkal inkább kifejezi szeretetben való együttlétünket. Az összejövetelek ezért fontosságuk szerint kapjanak helyet a közösség életében. Jelentőségük van ugyan, de nem jelentik a lényeget. Ne gondoljuk, hogy minden kifejezhető szavakkal. Sokan még az ülések alkalmával is csak vitáznának és a helyzetet elemeznék. Van azonban helye a csöndnek és a jelképes megnyilatkozásoknak is. A szó arra való, hogy megerősítse a szavakkal ki nem fejezhető gesztusokat. A szavak megmagyarázzák és továbbadják a jelképes megnyilatkozásokat.

VIII. Fejezet

HÉTKÖZNAPOK

HÉTKÖZNAPI ÉLETÜNK

Hogyan néz ki a közösség környezetvilága? Ez is olyasvalami, ami megmutatja, mennyire él a közösség: berendezés, tisztaság, virág a szobákban és az asztalon, az étkezés és még sok más apróság az ottlévők lelkületét tükrözi. Vannak, akik ezt az anyagi természetű törődést terhesnek tartják. Szívesebben fordítják beszélgetésre vagy kapcsolatok kiépítésére idejüket. Még nem értették meg, hogy a mindennap ezernyi apró feladata, a naponta ismétlődő munka, ami abból áll, hogy bepiszkolódik — megtisztítjuk, Isten ajándéka, amit azért kaptunk, hogy az anyagi dolgokon keresztül is alkalmat adjunk kapcsolatfölvételre az embereknek. Főzéssel, a konyha fölmosásával is megmutathatjuk mások iránti szeretetünket. Az anyagi jellegű munka, annak legszerényebb formája is, a kapcsolatfölvétel módja és eszköze lehet és ily módon ünneppé válhat, önmagam odaajándékozásának ünnepévé.

Lényeges, hogy ezeket a szerény és mindennapi képességeket a többieknek elismerjük és meg tudjuk köszönni. A másik képességének elismerése a közösségi élet szempontjából döntően fontos és jól megvalósítható egy egyszerű „köszönöm” szóval.

Amint valami szeretetből fakad, egyszerre széppé válik, gyümölcs pedig jó. Ahol a közösségi életben kellemetlenkedünk egymásnak, ott hiányzik a szeretet. Nincs szebb, mint amikor egyszerű természetességgel az emberekkel és Istennel való találkozásra állítunk be mindent.

Ahogy valaki elfoglalja magát a házban, a kertben, megmutatja, mennyire érzi magát otthon, jól megvan-e saját bőrében. Bizonyos szempontból a ház családi fészek. Mintha csak saját testünk folytatása lenne. Sokszor elfelejtjük, milyen jelentős a környezet szerepe egyéni növekedésünk és benső föl szabadulásunk szempontjából.

*

*

*

A szeretet nem abban áll, hogy rendkívüli dolgokat, hősie cselekedeteket hajtunk végre, hanem hogy a hétköznapi dolgokat nagy gyöngédséggel és szelíd megbékéléssel tesszük. Csodálatosnak tartom, hogy Jézus 30 esztendőn át élt rejtett életet Názáretben édesanyjával, Máriával és Józseffel. Senki sem ismerte még őt, mint Krisztust, az Isten Fiát. Alázattal élt a hegyi beszédben hirdetett boldogságok szerint, megosztotta velük a családi és közösségi életet. Megosztotta velük a hétköznapiakat a názáreti zsidó közösség közepette az Atya szeretetében. Csak miután így megélte az örömhírt, akkor indult el prédikálni. Jézus életének második szakasza küzdelem, amelynek során próbálja ezt az örömhírt életre váltani. Csodajeleket tesz, hogy teljhatalmát bizonyítsa.

Vajon nem áll-e fönn a veszély sok keresztény számára, hogy túl sokat beszél olyasmiről, amit nem tesz meg? Vagy hogy szép elméleteket gondol ki anélkül, hogy megélné? A Szentcsalád názáreti élete minden közösségi élet mintaképe.

Jézus életének harmadik szakasza az elhagyatottság ideje. Báráta elhagyják, ellenségei üldözik. Lehetséges, hogy ezt a harmadik korszakot is megköveteli egyesektől az Isten.

* * *

Az a közösség, amelyben él az a jó érzés, hogy munkáját szerényen és csendben, alázattal és szeretettel elvégezte, olyan közösséggé alakulhat, amelyben Isten jelenlétét egész mélyen megélik. Mindenki a helyén van, figyelmesen és hozzáértéssel végzi mindennapi apró feladatait. Boldog, hogy szolgálatára lehet a többieknek, másokat magánál többre becsülhet, békés kapcsolatot alakíthat ki az Istennel, az embertársak és a természet felé, és Istenben maradhat, amint az Isten is őbenne. Az ilyen közösség a szemlélődő élet távlatait ölti magára.

BEFELE FORDULÓ TEVÉKENYSÉG

Minden közösségben vannak néhányan, akik mozgás és reménység formájában élik meg a lelkiiséget. Érezni náluk bizonyos

dinamizmust. Arra kaptak hivatást, hogy útra keljenek, elvigyék a „jóhírt” és nagy dolgokat tegyenek az Isten országaért. Pál és a többi apostol lelkiisége volt ilyen. Az a vágy hajtotta őket, hogy megismertessék Jézust és új keresztény közösségeket alapítsanak.

Másoknak a helybenmaradás lelkiisége való. Ezt nevezném a zárt kör lelkiiségének. A mozgás dinamizmusával szemben nekik szabályos napi beosztásra van szükségük. Energiájukat arra használják, hogy Isten jelenlétében maradjanak, és teljes figyelemmel legyenek jelen testvéreik és általában környezetük, valamint a jelen pillanat számára. A tapintatos megérzés és mindennapi élet szenvedésében való osztozás lelkiisége ez.

Akik a dinamikus lelkiiséget élik meg, azokat még annyira lekötí a jövő, hogy nehéz nekik a jelenben élniük. Fejük és szívük folytonos tervekkel van tele.

A túl rendszeres élet türelmetlenné teszi őket, szükségük van kalandra és váratlan eseményekre. Mások viszont, éppen ellenkezőleg, nagyon félnek minden váratlan eseménytől. Szabályszerűség az igényük. Minden közösségben szükség van dinamikus emberekre, akik nagy dolgokat valósítanak és szerveznek meg, de mindenképp szükség van olyan egyéniségekre, akik gyökereket a mindennapok lelkiiségébe tudják eresztetni.

* * *

Akik nagy dolgokat kedvelnek, azoknak mindig nehéz fölfogniuk, hogy valójában mit vár el tőlük embermivoltuk. „Ember, tudomásodra hozták, mi a jó, és mit kíván tőled az Úr. Semmi mást, mint hogy megvalósítsd az igazságot, gyöngéden szeresd és alázatosan járj Isteneddel” (Mik 6,8).

* * *

Sokan azt hiszik, hogy a közösségi élet főleg abban áll, hogy megoldjuk a problémákat, amelyeket félrecsúszott emberek vagy a szabályok okoznak. Tudatosan vagy ösztönösen azt a napot várják, amikor semmi probléma nem lesz többé!

Minél mélyebbre hatol valaki a közösségi életbe, annál világosabbá válik, hogy nem annyira a problémák megoldásáról van szó,

hanem hogy türelmesen együtt éljünk. Valójában a legtöbbször nem oldjuk meg a problémákat. Idővel, bizonyos éleslátással és nagy odafigyeléssel észrevesszük, hogy a nehézségek maguktól megoldódnak, noha legkevésbé sem vártuk volna.

De lesznek mindig újabbak!

Gyakran keresünk „nagy pillanatokat” a közösségi életben, különlegesen szép ünnepeket, és elfelejtjük, hogy a közösségi élet legjobb tápláléka, amely megújítja és megnyitja a szíveket, a hűség, a figyelmesség, az alázat, a megbocsátás, gyöngédség és befogadás apró, mindennapi megnyilatkozásai. Ez a közösségi élet szívverése. Ezek révén találkozunk a szeretet valóságával. Szíven találnak és föltájják az Istentől kapott kegyelmi ajándékokat.

SZERVEZETI ÉS GAZDASÁGI SZEMPONTOK

A közösségnek egészen alapvető anyagi törvényei vannak. Fel-tétlenül ügyelni kell a gazdasági ügyekre: hogyan kezeljük a pénzt, hogyan keressük meg, ami életszükséglet, akár fizetett munka, akár más eszközök útján. A közösségnek szüksége van szervezetre, fe-gyelemre, szabályokra — még ha ez nem is lenne több, mint a közös étkezések idejének megállapítása. Tudni kell, hogy ki dönt, miről és hogyan.

Mindez olyan, mint a csontrendszer abban a testben, amelyet a közösség képez. Ha ezt nem veszik figyelembe, a közösség hamarosan meghal. Természetesen az anyagi javak kezelése és az egymás-nak alá- és fölérendelt szervezet csak eszköz a cél elérésére, hogy tudniillik a közösség lelkisége és célkitűzése tisztulhasson, fejlőd-hessen és elmélyülhessen.

Találkozunk néha olyan emberekkel, akik mindent elutasíta-nak, aminek testi vonatkozása van, legyen szó akár a saját testük-ről, akár a közösség testületéről, mintha a test valami ártalmas rossz lenne, ami csak gonosz ösztönöket kelt. Nem akarnak szerve-zetet, félnek tőle. Elvetnek minden szabályzatot, fegyelmet, tekin-télyt. Nem veszik figyelembe még azt sem, hogy léteznek falak is. Pazarolnak az étellel, árammal, benzinnel. Nincsenek tudatában a pénz értékének, nem veszik tudomásul, hogy az anyagi dolgokért is felelősek vagyunk. Pusztán lelki közösség után áhítoznak, szeretet-

re, meleg kapcsolatra, kötöttségre. Ezek az emberek kissé a felhők világában lebegnek. Pedig a közösség mindig a test és lélek egyidejű valósága.

Egyes közösségek azért oszlanak föl, mert semmibe veszik az anyagiakat, mások pedig azért fulladnak meg, mert nem hisznek másban csak a szabályokban, a törvényben, a jól működő gazdálkodásban és igazgatásban. Megölik a szívet és a szellemet.

Stephen Verney mondja: „Jobban hozzátartozunk a földhöz és az éghez, semmint azt beismerni bátorzkodnánk.” A közösségben is így van. Fontos a test, gondoskodni kell róla, de arra van teremtvé, hogy tért adjon a szívnek és a szellemnek, azok reménységére és növekedésére, akikért a közösség létrejött.

INKÁBB NÉLKÜLÖZZ, CSAK SZERESS!

Milyen nehéz a szegénység kérdését megoldani! A közösség nagyon hamar gazdaggá válhat — és pedig számtalan okból, amiről a világ bőségesen gondoskodik. Hűtőszekrényt kell venni, hogy olcsóbban szerezhessük be a húst és a maradékot elrakhassuk. Hamarosan aztán mélyhűtő kell! Gyakran azért, hogy valamennyit megta-
karítsunk, komoly terhet jelentő beruházásokba fogunk. Autót veszünk, mert az feltétlenül szükséges a közösség fölvirágzásához és persze a bevásárlásokhoz kedvezőbb. Máris félreállítjuk a kerékpárt, és abbahagyjuk a gyaloglást. Vannak gépek, amelyekkel gyorsabban és eredményesebben végezhetünk el egy munkát, de bizonyos közös tevékenységek emiatt elmaradnak. Kár lenne, ha pl. Troslyban a Bárka társalgójába mosogatógépet szereznének. A mosogatás a nap egyik legszebb pillanata, amelyet együtt töltünk!

Más közösségek ugyanezt mondhatják el a krumplipucolásról: legjobb alkalom a véleménycserére, ahol önmagunkból adhatunk. De mindezen fölül: bizonyos gépek a gyöngébb képességű embereket kikapcsolják a munkából, nekik pedig a könnyű konyhai munka, a kuktáskodás, komoly elfoglaltságot jelent. Itt tudnak valamit adni a közösségnek. Kár volna őket képességeikkel háttérbe szorítani. Igen hamar jelentkezik annak a kockázata, hogy a közösséget üzem mintájára szervezzük meg vagy méginkább a modern társadalom mintájára, ahol az egészséges emberek sok mindent igen gyorsan

meg tudnak csinálni gépek segítségével: félelmetesen eredményessé válnak, állandóan elfoglaltak és az egész mindenséget irányítják. A kevésbé ép emberek pedig tétlenségre vannak ítélve és a tévé körül ülnek.

Vannak-e normák a szegénység terén? Egy dolog biztos: az a közösség, amely meggazdagodik, amelynek nincs hiánya semmiben, amely mindenben önálló, elszigetelődik — pontosan azért, mert semmiféle segítségre nincs szüksége. Magába zárkózik. Saját forrásából merít, kevésbé lesz vonzó. Tud segíteni a szomszédokon, de azok nem tudnak semmit tenni érte. Nincs csere, nincs osztózás. A közösség lesz a gazdag szomszéd. Miről tesz így tanúságot?

Az a közösség, amelynek mindene megvan, amire szüksége van, sőt azon fölüli is, azt kockáztatja, hogy nem tesz erőfeszítést kiadásai csökkentésére. Pazarolni fog, vagy fölhasználja, amije van, ahogy csak éppen tudja. Nem becsüli meg többé az anyagiakat. E téren elveszíti minden kezdeményező erejét. Lassan belopakodik a lompos hanyagság: lesz, ahogy lesz. Fizikai és erkölcsi jó közérzetben már nem képes megkülönböztetni, mi a kellemes és mi a szükséges, hamar elveszíti a szeretet dinamizmusát.

Visszaemlékezem Adrás testvérrre, a Szeretet Misszionáriusára, ahogy Kalkuttáról beszél, ahol 14 évig élt. „Minden város közül ez a legszörnyűbb, mert mérhetetlen az itt található nyomor — mondja. — Mégis ez a legszebb város, mert itt a legtöbb a szeretet.” Tényleg amikor valaki gazdaggá lesz, falakat emel maga köré, s néha még egy harapós kutyát is szerez hozzá, hogy megvédje, ami az övé. A szegényeknek nincs mit védeniök, és gyakran megosztják még azt a keveset is, amijük van.

A szegény közösségben kölcsönösen segítik egymást, nem is beszélve a külső segítségről. A szegénység az egység cementjévé lesz. Igen világosan meglátszik ez a Bárkában: amikor közös zárándokútra megyünk, mindenki belenyúl a zsebébe és vidáman adakozik, — maga meglegszik igen kevéssel. Ha valaki gazdag, épp ellenkezőleg, igényessé válik, nehézkessé, mindenki magának marad, egyedül, elszigetelten.

Afrika szegény falvaiban él még az igazi osztózás, a kölcsönös segítés, és még vannak ünnepek. A modern városokban mindenki bezárkózik a lakásába, ahol mindene megvan, ami szükséges. Nem szorulnak az emberek egymásra. Mindenki elég önmagának. Nincs már kölcsönös függés egymástól. Nincs már szeretet sem.

* * *

Az a közösség, amely sokat tévézik, csakhamar elveszti találékonyságát, az ünnep és az osztozás érzékét. Nem találkoznak többé, mindenki a képernyőre figyel és magára marad.

Ha valaki tényleg szereti önmagát az nagyon kevéssel megelegszik. Ha szívében örömet hordoz, akkor nincs szüksége külső gazdagságra. Az egymást leginkább szerető közösségek gyakran egészen szegény közösségek. Nem kerülhet közel a szegényhez az, aki a luxusnak él, vagy túlságosan pazarol. A szeretet arra ösztönöz, hogy osztozzunk, azonosuljunk azzal, akit szeretünk.

Igen fontos, hogy a közösségek tudják jól, miről akarnak tanúságot tenni. A szegénység csak eszköz arra, hogy tanúskodjunk az Isten szeretetéről és életvitelünkről.

Igen nagyra értékelem, amit Nadine mondott nekem a Tegucigalpában (Honduras) élő Bárka közösségről. „Názáreti Ház”, ez a közösség neve, ahová Ritát és Marciát befogadták. Mindketten testi fogyatékosok. Mindketten igen szegény családból származnak. Igen fontos, hogy új otthonuk, mint a negyed többi háza, mindig nyitva álljon a szomszédok előtt. Arrafelé így élnek az emberek. Marcia és Rita nem élhetnek olyan elzártságban ott, mint valami intézetben. Szükségük van sok-sok jóbarát, hogy úgy élhessenek, mint arrafelé mindenki. A szomszéd gyerekek állandóan itt vannak a házban: játszanak, beszélgetnek, énekelnek, nevetgélnek. Kérdezem Nadinét, hogy segítené-e nekik egy magnetofon? Nem, válaszolta, mert a gyerekek játszanának vele és hamarosan tönkretennék. El kellene zárni. A zárt szekrény vagy szoba pedig titokzatos helyé válna, ahol rejtegetünk valamit. Sőt mi több, falat emelne közéjük a vendégek fogadásánál. Nadine hozzátette, nem akarja, hogy a házukban olyan dolgok legyenek, amilyenek a szomszédoknál nincsenek. Vonzaná és nyugtalanítaná őket minden ilyesmi, játszani akarnának velé, vagy meg akarnák szerezni. Az anyagi gazdagodás akadállyá válnék és hamarosan irigységet és az alacsonyabbrendűség érzetét ébresztené a szomszédokban. Akik birtokolnak, azok hatalmasok és nagyok.

A szegénység álljon folytonosan a szeretet és mások befogadásának szolgálatában. A kérdés mindig ugyanaz: akarsz-e életeddel tanúságot tenni a szeretetről és mások befogadásáról, vagy inkább a komfort és biztonság mögé akarod elsáncolni magadat?

* * *

Nem kell azért kétségbe esni a nagy és gazdag közösségnek! Más módon tegyen tanúságot a szegénységről és vesse ebbe a másféle szegénységbe bizalmát. Sokféle módon próbálkozhatnak vele, hogy ne luxusban, ne pazarlón éljenek. Például épületeiket arra használhatják, hogy még több embert befogadjanak. Gazdagságuk Isten ajándéka, amelynek a közösség nem birtokosa, hanem csak kezelője. Használják föl arra, hogy továbbadják a szeretet és a javak megosztásának jó hírét.

A HÉTKÖZNAPOK RITMUSA

Amikor Chrisnél voltam, egyik közösségünknel Kerala államban (India), nagy örömmel és csodálkozva néztem az indiai kőműveseket, akik a házat építették. Ezek az emberek keményen dolgoztak, de szabad lélekkel és elégedetten végezték munkájukat. Lehetett érezni, tetszik nekik, hogy együtt dolgozhatnak, szép (és nemcsak jól jövedelmező!) művet hozhatnak létre. Az asszonyok a fejükön hordták kosárban a téglát és nevettek. Estére biztosan fáradtak voltak, de a szívükben békével tértek nyugovóra.

Van valami nagyon szép a pontos és jól végzett munkában. Olyan az, mint az Isten tevékenységében való részvétel, aki mindent bölcsen és rendezetten teremtett meg, és műve még a legkisebb részletében is szép.

Korunkban, az automatizálás korszakában felejtik a jól végzett fizikai munka értékét. Pedig a kétkézi munkásnak van valami szemlélődő jellege. Az asztalos például szereti a fát és jól ismeri szerszámát, hát nem siet és nem idegeskedik. Ismer minden kézmozdulatot és valamennyit pontosan hajtja végre. Amit megcsinál, az egyszerűen szép munka.

Van valami különlegesen egyesítő erő abban a közösségben, ahol együttesen, mindenki a maga helyén, pontosan elvégzi a nehéz munkát. Ahol túl sok a luxus és a szabadidő, túl sok az elvesztegetett idő, túl sok a pontatlanság, ott hamarosan lanyhák lesznek a közösségek és az önzés rákfenéje tovaterjed.

*

*

*

Ugyanabban a keralai közösségben sok időt vett igénybe, hogy vizet merítsenek a konyha részére a mosogatáshoz, mosáshoz, ivásra, a kert öntözésére. Az ilyen természetes tevékenység megtart bennünket a természet és egymás közelében.

* * *

Szeretem a Szentírás következő mondatait: „Ezek a törvények, amelyeket ma szabok neked, nem túlságosan nehezek és nem elérhetetlenek számodra. Nem az égben vannak, hogy el kellene mondanod: Ki hatol föl értük az égbe, ki hozza le és hirdeti őket, hogy hozzájuk szabhassuk tetteinket? De a tengeren túl sincsenek, hogy azt kellene mondanod: Ki kel át értük a tengeren, ki hozza el és hirdeti őket, hogy hozzájuk szabhassuk tetteinket? Egészen közel van hozzád a törvény, a szádban és a szívedben, így hozzá szabhatod tetteidet” (MTörv 30,11-14).

A közösségi élet hétköznapijai nem haladják meg erőnket.

* * *

Az iparosodó államokban olyan élet fejlődött ki, amely a természettől idegen, mesterséges élet. A házak tele vannak elektromos készülékekkel, szabadidőnk a szórakozás, a tévé és a mozi területére korlátozódik, a városok ködösek, fojtogatók, szennyezettek, az embereket hosszú órákon át nyúzza a metró, a vonat, az autó, a közlekedési dugó. A filmek, amelyeket megnéznek, a hírek, amelyeket meghallgatnak, zömében drámákról és erőszakról szólnak. Ehhez jön még a világ minden részéről áramló hír-tömeg, amelyet nem győznek földolgozni: földrengés Guatemalában, éhínség a Szahel övezetben, polgárháború Libanonban, merényletek Észak-Írországban, hírek azokból az országokból, ahol nincsen sajtó-szabadság, ahol erőszak és kínzás uralkodik, embereket önkényesen elmeosztályokra zárnak. Mindezt csak azért, hogy nyugtalanítson, idegesítsen. Kortársaink, a mai emberek úgy érzik, képtelenek mindezt egy kalap alá hozni. Túl kicsinyek és gyöngék ahhoz, hogy amúgyis törékeny lényükbe befogadják mindezt a többé-kevésbé drámai hírtanyagot. Emiatt ragadnak rájuk olyan könnyen új mítoszok, amelyek a világ üdvösségét ígérik, vagy pedig lelketlen szekták, amelyek azt

hirdetik, hogy az igazság birtokában vannak. Minél több aggodalom tör rá az emberre, annál könnyebben csatlakozik új megváltókhöz és fanatikusokhoz, akár politika vagy lélekelemzés formájában, akár vallás vagy titkos megtapasztalás formájában kínálják.

A közösség szükségképpen jel, amely azt mutatja, hogy jelenlegi berendezkedésünk mellett is lehetséges ember módjára élni és nem elkerülhetetlen, hogy az embertelen munkafolyamatok és a mesterségesen izgató szórakozások rabszolgáivá váljunk.

A közösség az a hely, amely lehetővé teszi, hogy ember módjára éljünk, emberi szívünk és a természet ritmusát kövessük.

Földből vétettünk: szükségünk van a nap melegére, a tenger vizére és a levegőre, amit belélegzünk. A természet világába beállított lények vagyunk, a természet törvényeit követi testünk.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a tudományos felfedezések haszontalanok lennének, de azoknak az élet szolgálatában kell állniuk. Olyan környezetvilágot kell teremtenünk, ahol az ember összes méretei és távlatai szerint növekedhet, akár városban éljen, akár vidéken, elhagyatott falvakban vagy bádogvárosokban, luxusedekben vagy gettókban.

A közösség elsősorban nem élharcosok gyülekezete, hanem olyan csoportosulás, amelyben emberek jellé akarnak válni, hogy megmutassák, lehetséges emberek számára a közös együttélés, lehet egymást szeretni, együtt ünnepelni, testvériesebb, békésebb, jobb világ létrejöttén dolgozni.

Anyagiakra beállított világunkban, ahol az emberek gyakran nem is ismerik, csak ölik egymást, mutassák meg a közösségek jelként, hogy a szeretet lehetséges, hogy a boldogsághoz nem feltétlenül sok pénzre van szükség, hanem épp ellenkezőleg. Schumacher könyve: „Small is beautiful” sok gondolati indítást adott ebben a témakörben. A Bárka közösségeiben még inkább arra kellene a hangsúlyt fektetnünk, hogy milyen legyen az életünk. Mindennap újra kell tanulnunk élni, meg kell találnunk külső és belső életünk ritmusát.

TÁRSADALMI ELVÁRÁSOK

Nem lehet helyes, ha távortartják magukat a keresztény közösségek a társadalomtól. A közösség természetesen nem az a terep,

ahol indulatokkal birkózunk. De nem is kábítószer, ahová a nyomasztó mindennapok elől menekülünk. Nem lelkiismeretünk nyugtató szerepe, amely átringat a jelenből a túlvilág álmokké. Ellenkezőleg, a közösség erőforrás. Segít az embereknek, hogy belenőjjenek belső szabadságukba és képesek legyenek úgy szeretni egymást, ahogyan Jézus szeret minket: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért”. Jézus üzenete egyértelmű és világos: a kevélyeket és a gazdagokat elveti, de fölemeli az alázatosakat. A keresztény közösségek legyenek jelen a társadalom szívében mindenki számára láthatóan. „Nem kell a gyertyát véka alá rejteni.”

Legyenek olyan jellé, amely azt bizonyítja, hogy kevés anyagi alappal és mesterséges eszközök fölhasználása nélkül is állandó ünnepi érzés lehet a szívünkben: egyszerűen, mert örülünk annak az embertársunknak, aki a közelünkben van, mert örülünk a természet szépségének. A közösség azt is mutatja, hogy közösen együtt lehet dolgozni lakónegyedünk, közösségünk vagy városunk érdekében: legyen az igazságosság, a béke, a barátság, az emberi fejlődés helye.

A keresztény közösségnek van tehát társadalmi feladata, ha nem is az a dolga, hogy a politikai és gazdasági élet mindennapi kérdéseinek megoldásában vállaljon szerepet.

A keresztények dolga inkább az lenne, hogy erőiket élő keresztény közösségek létrehozásába fektessék és életüket a Hegyibeszéd szellemében próbálják berendezni. Ha ezek a közösségek a pusztán anyagi eredményeket, gazdagságot hajszoló, haladást hangoztató értékrendtől eltérően tudnának élni, — kovásszá válnának a társadalom tésztájában. Nem a társadalmi rendszereket kell megváltoztatnunk, hanem a társadalomban élő emberek szívét és lelkét kell alakítanunk. Tárjuk az emberek elé nagy lehetőségeiket: a befelfordulás, az elmélkedés, a csodálkozás, a javakon való osztozás távlatait, ahol a keresztény vagy győnge nem szorul a társadalom peremére, hanem annak szívében kap helyet.

Azt remélem, hogy ha ez a közösségi lelkület valójában terjed, nyomában járhat és szerintem alakulhat a társadalmi közfelfogás is.

* * *

Azok a közösségek, amelyek egyszerűen és szegényen élnek és nem pazarolnak, új életstílust mutathatnak be, amely nem annyi-

ra gazdasági forrásokra épül, hanem inkább az egyes tagok közötti kapcsolat kiépítését mozdítja elő. Nemde ez volna a legjobb módja annak, hogy áthidaljuk azt a szakadékot, amely a gazdag és elmaradt országok között napról-napra mélyül? Akiket egyszer megragad a szeretet, azok azzal is törődnek, hogy segítsék a fejlődésben elmaradt országokat. Ezenkívül a gazdag államok felé is meg akarják mutatni, hogy a boldogság nem az anyagi javak esztelen hajszásában van, hanem azokban az egyszerű és szerető kapcsolatokban található, amelyeket legjobban a közösségekben tudnak megismerni, ahol elvetették maguktól a gazdagságot.

* * *

Afrikában és a szegény országokban megfigyeltem, hogy a falvakban megmaradt még valami igazi sajátossága az életnek az ott élő embereknél. Tudják, hogyan kell a családban és a faluban élni egymás mellett, ha nem is mindig gyakorolják ezt minden nehézség nélkül. A misszionáriusok, akikkel találkoztam, sok jót tudnak tenni: iskolákat és kórházakat építenek, tanítanak és gyógyítanak, sokszor komoly részt vállalnak politikai küzdelmekben. Gyakran viszont nem értenek ahhoz, hogyan kell élni közösségben. Nem érzik jól magukat házaikban. Nincs bennük élet. Nincs olyan közösségük, amelyben egymást segítik, mind jól érzik magukat és megpihennek, ahol az életet átszövik a barátság szálai. Kár, mert a keresztényeknek mindenekelőtt az ilyen életre kellene példát adniuk. Különösen fontos lenne ez Afrikában, ahol manapság az ottani országok lakóit erősen megosztja a falu hagyományaihoz való ragaszkodás, valamint a pénz és haladás jó ízének megtapasztalása. Gyakran sajnos a misszionáriusok teszik rájuk olyan emberek benyomását, akiknek drága gépekre van szükségük az élethez és azokkal érnek el sikert. Ide tartozik minden, az autótól kezdve a hűtőgépig. Mindig csodáltam Jézus Kis Nővéreit, Teréz Anya nővéreit, és más közösségeket, akik a bennszülöttek között élnek és életükkel tesznek tanúságot Krisztusról.

Kalkuttai közösségünkben időnként megkérdezik: mit teszünk mi itt? Kb. tizenöten vagyunk, ezek közül azelőtt többen az utcán éltek, elmebeli fogyatékoságuk miatt minden foglalkozás nélkül, elesetten, az egyik túlnépesedett szegénynegyedben, a Sealdah pályaudvarral szemben. Ez a világ legforgalmasabb pályaudvara.

Boldogan élik ott hétköznapijaikat, amelyek természetesen hol a magasságba, hol a mélybe visznek. Van elég ennivalójuk és a Philips gyár munkát is ad. Anyagi önállóságra törekszenek, ha nem is tudják olyan biztosan, hogy elérik valaha is azt. Az utcán ott a szegények, a munkanélküliek tömege, és kicsit odébb a városban élnek a gazdagok, akik nincsenek tudatában felelősségüknek. Azt kérdezzük tehát magunktól: mit művelünk mi itt? Egy kicsiny csepp a szenvedés és nyomor mérhetetlen óceánjában. Állandóan emlékeztetjük magunkat arra, hogy nem mi vagyunk a világ megváltói, hanem apró kis jel a sok ezer másik között, amely megmutatja: lehetséges a szeretet, létezik még remény. És tesszük mindezt csak azért, mert hisszük: az Atya szeret minket és elküldi a Szentlelket, hogy átalakítsa szívünket és átvezessen minket az önzésből a szeretet útjára, hogy mindnyájan, mint testvérek tudjunk élni a hétköznapokon.

Sartrenak nincs igaza: a másik ember nem a pokol — ahogy ő állítja —, hanem a mennyország! Csak akkor válik pokollá, ha én magam már a pokolban élek, vagyis bezárkózva sötétségembe és önzésembe. Hogy a másik emberből mennyország váljon számomra, ahhoz nekem kell lassan eltávolítanom az önzésből a szeretetre. Szememnek és szívemnek újra meg kell tanulnia látni.

IX. Fejezet

ÜNNEPEINK

ÜNNEPEL MEGBÉKÉLT SZÍVÜNK

A közösség szívverését két valóság szabja meg: a megbocsátás és az ünnep. Alapjában véve ugyanannak az egy valóságnak, vagyis a szeretetnek két arca ez. Az ünnep és öröm közös megtapasztalása: hálahimnusz. Megünnepeljük a tényt, hogy együtt vagyunk és hálát adunk ezért a kegyelmi ajándékért. Az ünnep táplálja és erősíti a szíveket, új erőt és reményt ad, hogy átvészeljük a hétköznapi szenvedéseit és nehézségeit.

Minél szegényebb a nép, annál jobban szeret ünnepelni. Mindig lenyűgöz, amikor látom, hogy Indiában vagy Afrikában hogyan ünnepelnek sokszor napokon át éppen a legszegényebb emberek. Mindenüket odaadják nagyszabású lakomákért és szép ruhákért. Virágfüzéreket fonnak, tűzijátékokat rendeznek (fényhatások és durrogások az ünnep elmaradhatatlan kísérői!). Ezek az ünnepek mindig valami vallási esemény évi emléknapijához kapcsolódnak. Van tehát valami szent jellegük. Bizonyosan szerepük van valami képpen a hétköznapi szenvedések elfogadásában is. Egyfajta módja annak, hogy az ember kiélje önmagát. Aki viszont az ünneplést csak menekülésnek vagy kábítószernak tartja, az még nem jutott el az emberi valóság végső alapjáiig. Minden ember, de különösen a szegény átéli a hétköznapiakat az élet minden egyhangúságával együtt. Egyik nap olyan mint a másik: rendetlenséget csinálunk, takarítunk, szántunk, vetünk, aratunk, és pedig mindig ugyanazzal a bizonytalankodással. De az embernek szüksége van valami többre is. Szíve tágabbra nyílik, mint a hétköznapiok határa. Olyan boldogságra éhez, amelyet a föld láthatólag képtelen megadni. Vágyakozik a végtelen, az egész teremtettség, az örökkévalóság és minden után, ami értelmet ad az emberi életnek és még a köznapok egyhangúságát is átváltoztatja. Az ünnep olyan, mint a túlvilág jele, olyan, mint az ég. Jelméke mindannak, ami után az ember vágyódik: a végtelennel való egyesülés megtapasztalása.

Az ünnep megtapasztalhatóan kifejezi a közösség célkitűzését. Ezáltal a közösségi élet lényeges elemévé válik. Mindazt, ami

zavaró volt a hétköznapiakon, mintha csak elfűjták volna az ünnepen. Elfelejtjük az apró vitákat. Az ünnep extatikus jellege (extázis = kilépek önmagamból) egyesíti a szíveket. Életáram jár át mindnyájunkat. Lelkesítő pillanat. A test és az érzékek öröme kapcsolódik a lélek öröméhez. Ez a közösségi élet legemberibb, Istentől is megáldott pillanata. Az ünnep liturgiája — zenével, tánccal, énekkel, fénnel, a föld gyümölcseivel és virágaival körülvéve — egyesít minket Istennel és egymással közös imádságban, hálaadásban, de jóízű falatok mellett is. Az ünnepi étkezés valóban igen fontos.

Minél szürkébbek és keményebbek a hétköznapiak, annál nagyobb szüksége van a szívnek az ünneplés és csodálkozás pillanataira. Szükség van erre az időre, amikor mindenki együtt van, hálát ad, énekel, táncol, és különlegesen finom falatok kerülnek az asztalra! Minden közösségnek és népnek van sajátos ünneplő szertartása, hagyománya.

* * *

Az ünneplés: táplálék, erőforrás, fölfrissülés. Szimbolikusan megjeleníti a közösség célkitűzését, éleszti a reménységet és új erőt ad, hogy még több szeretettel vállaljuk a hétköznapi életet. Az ünnep a föltámadás jele, amely erőt ad nekünk a mindennapi kereszt-hordozáshoz. Igen, belső szál fűzi össze az ünneplést a kereszttel.

* * *

Az ünnep: hálaadás és az Isten felé elhangzó köszönet valami múltbeli eseményért, amelyben Isten megmutatta az emberiségnek vagy a közösségnek szerető jelenlétét. Arra is emlékeztet, hogy ő mindig jelen van, öröklik népe és közössége fölött, mint Atya, aki szereti gyermekeit. Az ünnep nemcsak az elmúlt esemény emlékezete, hanem a jelenlévő valóság megtapasztalása is.

A zsidó nép számára Húsvét a nagy ünnep, amely arra emlékezteti őket, hogy az Úr angyala egykor átvonult közöttük és Isten megszabadította népét. A nép hálát ad Istennek, aki továbbra is pásztora, védelmezője, Atyja.

Minden közösségnek meg kell ünnepelni története és hagyományai szerint alapításának évfordulóját, amikor Isten a közössé-

get életre keltette, vagy valamelyik másik különleges napot, amikor Isten jobbjára érezhetőleg védőn nyugodott a közösség fölött.

Köszönetet mondunk Istennek és ünnepeljük jótéteményeit. Történetünk fontos pillanata az, amely újra föltárja előttünk: Isten hívott meg minket arra, hogy közösségben éljünk. Ő vezet és irányít minket, hogy megvalósítsuk országát.

* * *

Az evangéliumot az ünnepek kísérik végig. Jézus első csodáját a kánai menyegzőn végzi, amikor a vizet borrá változtatja, hogy szebbé tegye az ünnepet. Sokszor jelenik meg ünnep alkalmával a templomban és ünnepélyesen hirdeti meg az örömhírt. Ünneppon halt meg: húsvét ünnepén.

* * *

Az ünnep szívében a szegény áll. Ha kizárjuk onnan a legkisebbet, az már nem lesz igazi ünnep. Olyan táncokat és játékokat kell kitalálni az ünnepre, amelyen résztvehetnek a szegények, a gyermekek, az öregek és a leggyöngébbek is. Az ünnep legyen mindig a szegények ünnepe.

* * *

A látogatók meglepődnek az öröm láttán, ami a Bárányban uralkodik. Én is csodálkozom rajta, mert tudom, hogy a közösségben némelyik asszony vagy férfi mennyi szenvedést hordoz. Tegyük föl a kérdést magunknak, hogy az egész öröm bizonyos mértékben nem a szenvedésből és az áldozatból fakad-e? Akik komfortban és biztonságban élnek, akiknek látszólag mindenük megvan amire szükségük van, tudnak-e még egyáltalán örülni? Abban biztos vagyok, hogy a szegények tudnak örülni. Az ünnep során valósággal kitör belőlük az öröm. Mintha ezekben az órákban eltűnne náluk minden szenvedés és csalódás. Mint igazi fölszabadulást élik át. Le teszik a hétköznapi terhet, örömtől repes a szívük.

* * *

Az egyik legnagyobb ünnep a menyegző, amikor a vallásos és emberi öröm keveredik, az isteni találkozik az emberivel. „Az Isten országa hasonló a menyegzős lakomához”. Ez az ünnep az örök ünnep jele, a közösség minden kis ünnepe az örökkévalóság nagy ünnepét jelzi.

Az ünnep és a látványosság között nagy különbség van. A látványosságnál bűvészek, színészek, muzsikások ejtik ámulatba és szórakoztatják a nézőket. Nálunk az ünneplés során mindenki muzsikos és bűvész, mindenkinek játszania kell, részt kell vennie, különben nem igazi az ünnep.

A világon persze minden ünnep egyben melankólikus emlékezés is: nem tudunk úgy ünnepelni, hogy ne gondoljunk erre. Vannak ugyanis a földön emberek, akik nem ünnepelhetnek, hanem reménytelenségben, elnyomás alatt, halálküzdelemben, éhségben, gyászban élnek. Ezért aztán minden ünnep, ha olyan is mint egy nagy allelúja és hálaadó ének, csöndben végződik, miközben Isten elé vesszük azokat, akik nem ünnepelhetnek.

Vannak nagy ünnepek, amelyeket a közösség nemcsak a saját, hanem az egész emberiség nevében ünnepel. Karácsonykor mindannyian hálát adunk Jézus születéséért, húsvétkor föltámadásáért, pünkösdkor a Szentlélek kiáradásáért. Vannak a közösségnek sajátos ünnepei: az alapítás évfordulója, a védőszent ünnepe, az évvége, amikor hálát ad a közösség mindazért, amit kapott. Vannak kisebb ünnepek: születésnapok, házassági évfordulók, kereszttelők. Mindenkinek saját ünnepe ez a maga körében. Ilyenkor gondolunk arra, hogy mennyire sajátosan egyedi lény vagyunk, milyen helyet foglalunk el mások között, milyen kegyelmi ajándékot kaptunk. Minden közösség a saját hagyományai szerint ünnepli a különböző ünnepeket, saját szertartásai szerint, az eucharisztikus ünnepléssel, a kápolna földíszítésével, ünnepi étkezéssel, ahogyan előkészítik az asztalt, az ebédlőt, gyertyák, füzérek, virágok, öltözet, énekek, néha álarcok, körtánc segítségével.

Vannak kisebb hétköznapi ünnepek, amikor az Atya újra találkozik tékozló fiával és azt mondja a szolgáinak: „Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá. Az ujjaára húzzatok gyűrűt és a lábára sarut. Vezessétek elő a hízott borjút és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megke-rült” (Lk 15, 22-24).

* * *

A meggazdagodott közösségek elvesztik az ünneplés és a hagyomány iránti érzéküket. Az ünnep családi és vallásos hagyományokhoz kapcsolódik. Amikor az ünnep eltávolodik a hagyománytól, mesterkélt lesz. Ha már szükség van más valamire (pl. az alkoholra), ami fölélikíti, az már nem igazi ünnep.

Korunknak nagy érzéke van az együttlétekhez („party”). Olyan találkozások ezek, ahol esznek, isznak, táncolnak, de inkább csak kettesben látogatják. Korunk szereti a színházat, a mozit, a tévét, de elvesztette az ünneplés iránti érzékét. Gyakran örülünk Isten nélkül, vagy Istennel vagyunk örömtelenül. A janzenizmus három évszázadának következménye ez. Isten számunkra a komoly Mindenható. Száműzték az örömet Istennel kapcsolatban. Az ünnep ezzel szemben éppen örvendezés az Istennel. Minden kultúra és minden hagyomány a maga módján fejezi ki ezt az örömet: többé-kevésbé kitörő, többé-kevésbé befogadó módon. A Bárkában kitörő nevetéssel és örömmel tudunk ünnepelni és nyomban utána el tudunk hallgatni és imádkozni. Nemde a legjobb befejezése az ünnepnek, amikor csendes imádságban, személyesen találkozunk Istennel?

* * *

Közösségeinkben — pl. Afrikában —, ahol a tagok egészen különböző kultúrákból jönnek, mindenki saját szokásai és saját kultúrája szerint alakíthatja szabadidejét. A kanadai szeret inni egy pohár sört, a felsővoltagei meglátogatja ilyenkor valamelyik ismerőst a környéken. Másnak meg az a jó, ha bezárkózik a szobájába és könyvet olvas. A szórakozások különbözők: mindenki a maga útját járja. Az ünnep nem egyszerűen pihenés valamilyen adott kultúrkör keretében, vagyis olyan pillanat, amikor a feszültségek föloldódnak és egyedül vagyunk önmagunkkal, hanem jól előkészített, örömben és csodálkozásban töltött találkozás, amely túllép a kultúrák megosztottságán.

* * *

Csodálatos, ahogyan az egyház megőrizte az ünneplés iránti érzékét! Minden nap Ünnepe! Vannak nagy liturgikus ünnepek és

megünnepeljük mennyei barátainkat: a szentek évfordulóit. Az ünnep középpontjában pedig az eucharisztia megünnepelése, a szentmise áll. Megkapóak azok az elnevezések, ahogyan a szentmiséről beszélünk: ünnep, jelenlét, kommúnió, lakoma, áldozat, megbocsátás, eucharisztia, hálaadás.

Ezekben a szavakban jól összefoglalhatjuk közösségi életünket. Jelen kell lennünk tényleg egymás számára, Isten jelenlétéhez kapcsolódva. A kommúnió közösségre lépést jelent: összekapcsolódunk Jézussal. Ez az ünnep és ünneplés. A kommúnió olyan ünneplés, olyan találkozás, amely táplál. Kölcsönösen mindennapi kenyér leszünk egymás számára, mert Isten kenyér lett mindnyájunk számára. Lakoma ez a közösség szívében. Az áldozat mindig a közösségi élet középpontjában áll, mert arról van szó, hogy föl kell áldoznunk saját érdekeinket mások érdekeiért, ahogy Jézus is föláldozta életét, hogy megkapjuk a Szentlelket. Az ünnep bocsánatkérréssel kezdődik és hálaadással teljesedik ki.

A szentmise nemcsak arra való, hogy egyéni jámborságunkat táplálja. Egyúttal az egész közösség cselekménye és ünnepe, amit az egész egyházért és az egész emberiségért végez. Az eucharisztia ünneplése a közösségi élet csúcspontja, amely egészen nagy erővel egyesít. Mindent föláldozunk az Atyának Jézus Krisztusban.

ÜNNEPI ASZTAL

Az étkezés a mindennapok kis ünnepe. Mindnyájan együtt vagyunk a közös asztalnál, hogy táplálkozzunk, találkozzunk és megosszunk örömünket. Az étkezés egyúttal testünknek és érzéseinknek külön élvezetet tartogat. Nem kell azért a lehető leggyorsabban túlesni rajta, azzal a gondolattal, hogy sok fontos és lelki dolog van még hátra. Olyan közösségi esemény ez, amelyet jól elő kell készíteni és teljesen meg kell élni. Az étkezés jó alkalom arra, hogy a jóízű falatok és az ital örömét hozzákapsoljuk a találkozás öröméhez. Csodálatosan emberi valóság ez. Az étkezés és szeretet közötti kapcsolat eredete a csecsemő első étkezéseihez fűződik. Az anya számára a gyermek szoptatása a szeretet, a kölcsönös jelenlét, az öröm és a játékos megnyilatkozása. Az a gyermek, akit nem szeretettel tápláltak, hanem automatikusan kapta a cumisüveget, jól ismeri az emésztési zavarokat. Az ember nem olyan élőlény,

mint az állat, amely magának és magában abrakol. A barátság és a szeretet egészen emberivé, sőt Istenhez méltóvá teszi ezt a különben nagyon is anyaghoz kötött ténykedést.

Éppen ezért jó, ha az asztalnál kerülünk minden erőszakos vitát, minden „halálosan komoly” magatartást. A munkaebédek és munkavacsorák nem igazi étkezések. Az étkezés jó alkalom a test és a lélek fölüdülésére. A lazítás kiváló eszköze a nevetés. Túl komoly témák, a viták stb. könnyen gyomorfekélyt okoznak, emésztési zavarokat idéznek elő. Sokszor a gyermekek is ilyesmiről panaszkodnak, mert nem esznek nyugodt körülmények között a családi asztalnál. A magam részéről tudom, hogy az asztalnál támadt feszültség elrontja az étvágyamat — és a májam is megérzi.

* * *

Az étkezés során mindenkinek kellene találkoznia mindenki-vel, akár csak apró kis gesztusokon keresztül: „Kérsz még egy kis krumplit?” A kapcsolatfölvétel egyszerű módjai ezek, amelyekkel kimozdíthatunk egyeseket az elzárkózottságból. Így nem tudnak depressziójuk barikádjai mögé húzódni, amikor szükségük van valamire: „Kérem, adj a közelebb a sót!” Az étkezés igénye rávezet a kapcsolatfölvételre.

Az egyik legrosszabb találmány az önkiszolgálás. Mindenki beáll a sorba kis tálcájával, kis üveg borával, só- cukor- bors- szórójával, mint a gyári étkezdében. Borzasztó dolog mindenkit arra kényszeríteni, hogy ugyanannyit egyen mint a másik, és teljesen egyedül. Sokkal emberségesebb, ha van egy nagy üveg, amelyből mindenki annyit tölt, amennyi jólesik, és mindenki annyit merít a tálból, amennyit jónak lát, figyelve arra is, hogy a másiknak is jusson, amire szüksége van, és készen arra, hogy a jobbik falatot a szomszédnak hagyja. Így az étkezés már nem magányos teljesítmény és nem unalmas esemény, hanem olyan alkalom, amikor adhatunk, szeretethetünk.

* * *

Egy jó háziasszony tudja, hogy a finom ebéd gondos előkészítéssel jár, amely a bevásárlással kezdődik és a menü összeállításán,

a főzésen, a tányérok előkészítésén át az asztal megterítéséig tart. Mindenre gondolni kell: legyen elég bor, virág, ki hol üljön stb.

Elő kell egy kicsit készíteni az asztali társalgást is, hogy miről beszéljünk és miről nem. Nagyon jó, ha étkezés során lehetőség adódik arra, hogy a szomszédok egymással beszélgessenek, de szükség van arra is, hogy mindnyájan résztvehessenek mindenkit érdeklő beszélgetésben, mindenekelőtt pedig közösen nevezzünk!

* * *

Ha már az étkezés előkészítése is ennyi gondot igényel, akkor mindez igaz az ünnep vagy más közösségi esemény előkészítéséről is. Ne higgyünk abban, hogy mindenben rögtönözni tudunk. Az előkészületet végezze egy kis csoport, mindenekelőtt határozza meg a célt. Nem kell a véletlenre bízni a dolgokat. Jól előkészített aktív program keretében lehet csak helyt hagyni a spontaneitásnak, a változtatásnak vagy a fejlődésnek. Fől kell ismerni az ünnep vagy közös étkezés alkalmával adódó váratlan lehetőségeket és időt kell adni ezekre, mert az egység különlegesen jó lehetőségei ezek, a kegyelem és lelkesedés kiváló pillanatai, a rácsodálkozás ideje, amikor új fénysugár ragyoghat elő hirtelen a tiszta öröm nyomán.

Ha nincs kellőképpen előkészítve az ünnep, akkor majdnem biztos, hogy valaki kihasználja saját tervei megvalósítására, hogy ő kerüljön az érdeklődés középpontjába és megtapsolják vagy pedig minden unalomba fullad: nem jön létre egység, nem lesz ünnep.

Minden közös rendezvény után, bármi legyen is az, időt kell adni a kiértékelésre. Legalábbis megkérdezzük, elértük-e a kitűzött célt. El kell ismerni a hiányokat, tévedéseket, hogy legközelebb jobban csináljuk.

Isten adott hozzá tehetséget nekünk, értelmet, emlékezetet és képzelőerőt. Az amerikaiak nagyon szeretnek értékelni. Sokszor talán felületesek ebben, de gazdasági téren alaposan végzik. A franciák nem nagyon szeretnek kiértékelni. Meg kellene viszont próbálni, hogy rendezvényeinknek legalább a minőségét helyesen lemérjük.

* * *

Volt egy szent, azt hiszem Gonzága Szent Alajos, aki minden nap vidám históriákat készített elő, hogy a pihenés idején megnevetesse testvéreit. Nem a természetéből fakadt mindez, mert saját kedve szerint inkább háttérben maradt volna, de testvérei iránti szeretetből próbálkozott vele, hogy minél teljesebb jókedvvel töltsék szabadidejüket. Ne hagyjuk mindig szabadjára a dolgokat, mert ez nagymértékben függvénye a pillanatnyi hangulatnak, ami pedig sokszor kétes értékű.

Bizonyos tagok számára komoly feladat, hogy megtanulják, hogyan kell lelkesíteni és állandó teremtmőkészséggel új lendületet adni az ünnepnek: hogyan kell új, talán vidámabb és alkalmasabb énekeket tanulni, alkalomhoz illő történeteket összeválogatni vagy érdekfeszítő dolgokat elmesélni. Ha jól előkészítjük, akkor az étkezések a közös megmozdulások csodálatos pillanataivá lehetnek: véleménycserévé és ünnepléssé, ahol lelki nyíltsággal új ismeretet adhatunk tovább.

Sokan csak fogyasztóként jönnek az asztalhoz. Nincs semmi elképzelésük arról, hogy az étkezés a közösségi élet építésében milyen fontos szerepet játszhat.

* * *

A Bárka közösségében, amikor az étkezés végefelé desszertként narancsot fogyasztunk, többen dobálózni kezdenek a héjával. Mindenki beszáll. Egy ilyen este után az egyik angol vendégünk azt kérdezte, hogy ez francia szokás-e? Nem gondolom, hogy ez komoly hagyomány lenne, de tudom, néhány embernek jó alkalom arra, hogy kilépjen elszigeteltségéből és kifejezze örömét, különösen akkor, ha néma és így beszéd útján nem képes kapcsolatot teremteni. Néhány szegény beteg nem tud résztvenni az érdekes beszélgetésekben, de a játékba be tud kapcsolódni mozdulataival. Ha narancshéj találja el orruk hegyét, boldogan dobják ők is vissza.

Új-Zélandon adott lelkigyakorlaton szerzetes előljárónőknek magyaráztam az ünneplésnek ezt a módját. Az utolsó este ünnepi vacsora volt a püspök jelenlétében. Véletlenül desszertként narancsot adtak. Látni kellett volna, hogy az egészen komoly és addig kisé begombolkozott provinciális anyák milyen szívből jövő örömmel kezdték dobálni a narancshéjat a meglepődött püspök körül. A püspök csodálkozhatott, mert nem vett részt a lelkigyakorlaton.

Az asztal elkészítése fontos, de még fontosabb az emberek elhelyezése. Ha tudjuk, hogy valaki kissé ideges, bizonyos személyeket nem kell mellé ültetni. A szeretet nagyon jó érzékére van szükség e téren. Vagy ha valaki szomorú, esetleg olyan ételt főzhetünk, amelyet nagyon szeret. Az étkezés ezernyi kedvességre és gyöngédségre nyújt lehetőséget.

* * *

Jól étkezni nem annyit jelent, hogy sok pénzt költünk. Nagyon finom dolgokat lehet készíteni kevés pénzből is. Találékonyság, leleményesség, a főzéshez való érzék kérdése ez. A mártások nagyon lényegesek. Pl. a spagetti mártás nélkül nagyon nehezen emészthető. Az a közösség, amely mindig csak főtt tésztát és hüvelyeseket fogyaszt, mert „olcsó és nagykereskedelmi áron szerezhető be”, soha nem lesz vidám közösség.

Bizonyos étkezések csöndben történnek, gyertyafénynél, csöndes zenével a háttérben. Mindez nagyon emberi és közösségi hangulatot tud teremteni. A kolostorban természetes dolog, hogy az étkezés alatt csönd legyen. Nincs is mindig sok olyan újdonság, amely a beszélgetést élénkítené. A csönd mindenképp elősegíti a befelfordulást és összeszedettséget. Ez a csönd nem zár ki bizonyos finom kapcsolatbalépést, amely ugyan nem szavakkal történik de sokszor jobban megalapozza a közösségi egységet, mint a sok beszéd.

ELŐKÉSZÍTJÜK AZ ÜNNEPET

Sokan nem vállalkoznak arra, hogy ünnepet rendezzenek, inkább másoknak engedik át ezt a szerepet, hogy azoknak legyen „rendező” hírük. De ha egyszer nekik van ehhez tehetségük, akkor mit tiltakoznak ez ellen a közösségben? Esetleg meg tudnak tanítani másokat, hogyan kell megrendezni az ünnepet. Ugyanezt mondhatnánk minden művészetre: színházra, táncra, pantomimre, bábjátékra. Minden művészi megnyilatkozás fontos üzenetet közvetíthet, amely szíven talál másokat, és összehangolja a szívüket. Semmiképpen ki ne kapcsoljuk a művészetet. Minden közösségnek

meg kell találni önmaga kifejezőmódját. Mindaz, ami igazán emberi, beállítható Isten és a szeretet szolgálatába. Mindenkinél gyakorolnia kell saját tehetségét, hogy építse a közösséget.

* * *

A közösség énekei elsőrendűen fontosak. Bundeena (Ausztrália) közösségének tagjai mondták nekem, hogy közülük néhányan nem tudják olvasni a Szentírást. Bizonyos részeket ezért egyszerűen megzenésítettek, így énekformában az Isten szava mélyebben hatol az emberek lelkébe. Montforti Grignon Lajos népi dallamokat használt föl és így szólaltatta meg az imádságot, Isten dicséretét. Jelenleg a Bárkában az a benyomásom, hogy egyre inkább a borongós énekeket vesszük elő. Tegyük erőfeszítéseket és találjunk derűsebb vallásos, imádságos énekeket. Külön művészet megérezni, hogy most éppen mit énekeljünk. Vannak dalok, amelyek imára és összeszedettségre hangolnak. Mások fölélnéknítenek és cselekvésre ösztönöznek. Sokkal több tagnak kellene közösségeinkben ezen gondolkodnia, erőit erre a területre összpontosítania. Gyakran sokat ráhagyunk a dolgok szabad folyására és a pillanatnyi hangulatra. Nem azért kell egy ének kiválasztani, mert az tetszik a rendezőnek, vagy mert megfelel jelenlegi lelkiállapotának, hanem mert ez az ének illik legjobban az alkalomhoz.

Wolfensberger mondta nekem egyszer, hogy olyan táncokat kell kitalálni, amelyeket könnyű megtanulni, eljárni és mondani hozzá valami mondókát. Ünnepeinken mindig ugyanazt a táncot topogjuk, mert mást nem tanultunk. Biztosan vannak olyan táncok, amelyekben a mozgássérültek is részt tudnának venni.

* * *

Csak hogy előtérbe ne kerüljön, lehet, hogy azt mondja valaki, neki nincs ilyesmihez tehetsége. Kérhetjük viszont Istent, ajándékozzon meg bennünket olyasmivel, ami a testvéri közösség fölépítését és a szeretetet szolgálja. A közösségi élet valósága minden részletében fontos, és néha kemény erőfeszítéssel kell dolgozni, hogy a lehető legjobban résztvehessünk abban, és hogy egy-egy rendezvényhez megteremtsük az örömteli és bensőséges légkört.

* * *

Ünnepeken a beszélgetések és közös imák során beszéljen mindeki úgy, hogy a többiek hallják és megértsék. Hangosan és érthetően. Ahol az emberek féltékenységéből a szakálluba motyognak, hogy csak a szomszédaik értik őket, ott a találkozó halott. Ha egy közösségi összefüggésben beszél valaki, a legtávolabb állóra kell gondolnia, és ha szükség van rá, álljon is föl, hogy mindenki láthassa. Egy mondatba nem kell túl sok gondolatot zsúfolni, hanem helyezkedjünk bele mindig a hallgatók gondolatvilágába. Jobb, ha egy-két könnyen érthető gondolatot magával visz, mintha valami emészthetetlen saláta-egyveleget kap. Arra is gondolni kell, hogy gyakran nem az érinti meg a szíveket, amit mondunk, hanem hogy milyen hittel és lelkesedéssel mondjuk. Nagyon fontos, hogy az emberek szavaikkal valami üzenetet akarjanak továbbadni.

* * *

A közös étkezéseknél vannak pillanatok, amikor a társaságban tudatosul a bennük áramló és őket egységben tartó élet. Az isteni kegyelem pillanatai ezek, amikor közösen ünnepelve és imádkozva megéljük az együttlét örömét. Visszaemlékszem egy estére az egyik induló közösségben. Asztalhoz ültem velük. Szinte szomorkás volt az egész, mindenki csöndes volt csak a szomszédjával beszélgetett, nem alakult ki egység az asztalnál. Evés után összeültünk a társalgóban. Egyikük gitárt vett elő, és énekelni kezdtünk. Aztán egyikük is másikkal is tapsolni kezdte a ritmust, majd tányérján, poharán verte tovább az ütemet. Egyszerre érezni lehetett az élet áramlását. Kezdték ragyogni az arcok, igazán a kegyelem órája volt ez. Tényleg együtt voltunk: szívünk is átvette kezünk ritmusát. De nem tartott sokáig. Néhány sérült embernek nem volt kedve hozzá, hogy élvezze a jó hangulatot és boldogságot. Túl sok volt bennük még a harag, mivel saját családjuk kitaszította őket. Néha sokáig kell várni arra, hogy olyan ünnepünk legyen, amelyen tényleg mindenki részt vesz.

MEGHÍVÁSUNK A MENYEGZŐS LAKOMÁRA

Mindig nagyon szerettem az evangéliumi király szavát, amikor azt mondja szolgálóinak, hogy a szegény és nyomorék embereket hívják meg:

„Hívjatok meg mindenkit — az összes embert!” Nem szomorúságra vagyunk teremtve, hogy folyton csak dolgozzunk, a törvénynek engedelmeskedjünk és küzdjünk. Valamennyien menyegzős lakomára vagyunk hivatalosak. Közösségeink váljanak az öröm és ünneplés jeleivé! Ha így lesz, akkor mindig akadnak olyan emberek, akik elkötelezik magukat nálunk. A szomorú közösségek terméketlenek. Hullaszag terjeng bennük, mint a ravatalozóban. Biztos, hogy a földön semmi sem tökéletes, az öröm sem az. Ünnepeink azonban apró visszfényei az örök ünnepnek — annak a menyegzős lakomának, amelyre mindnyájan hivatalosan vagyunk.

ZÁRÓSZÓ

Sokat beszélünk a közösségről: a közösség a megbocsátás és az ünneplés otthona, a növekedés és a föl szabadulás helye. De amikor látszólag mindent elmondtunk és mindent megtettünk, akkor még továbbra is fontos marad, hogy szívünk legmélyén mindnyájan vállalni tudjuk nap mint nap saját magányunkat.

Tény, hogy a szív, mindnyájunk szíve a magányosság sebére hordozza, amely újra meg újra föltárul a balsiker pillanataiban, de mindenekelőtt a halál óráján. Ez az átmenet az életből a halálba soha nem a közösséggel együtt, hanem mindig egyedül megy végbe. Minden szenvedés, minden szomorúság, minden beteges levertség előíze a halálnak: föltárul benne az a szívünk mélyén hordozott seb, amely az emberi sors velejárója. A végtelen után sóvárgó szívünk nem tud soha megbékélni a korlátozott adottságokkal, amelyek mindig a halál jelei. Ezért elégedetlen önmagával mindig az ember.

Olykor megérint az örökkévalóság a művészetben, zenében, költészetben. A szeretet és az egység, az ima és az extázis megnyilvánulhat egy-egy pillanatra, de ezek az alkalmak mindig nagyon rövid ideig tartanak. Hamar visszazuhanhatunk saját korlátoltságunkból vagy mások kifogásaiból származó elégedetlenségünk érzésébe.

Ez mindaddig így is lesz, amíg föl nem fedezzük, hogy minden sikertelenség, a depresszió, még bűneink is följárlhatók, az áldozat anyagává válhatnak, — és ezáltal az örökkévalóság felé visznek. Ebben újra megtaláljuk békénket. Csak ha szembenézünk hiányosságainkkal és szenvedésünkkel, a szerencse elvesztegetett keresésével és föl ismerjük, hogy az örök lakoma úgy közeledik, mint a halál utáni ajándék, csak így találjuk meg bizalmunkat.

A legszebb és legcsodálatosabb közösség sem tudja soha meggyógyítani magányosságunk sebére, amelyet hordozunk. Csak ha föl fedezzük, hogy a magány szentséges titok, akkor találunk rá a bölcsességre. Bölcsen megértjük, hogy ez a szentséges titok valóság, ahol készen áll tisztulásunk és jelen van az Isten. Akkor már nem menekülünk a magányosság elől, hanem elfogadjuk, mint adott lehetőséget és föl fedezzük, hogy ezen az úton találkozhatunk Jézussal. Nem menekülünk túl hajtott tevékenykedésbe, hanem be-

lenyugszunk ebbe a ténybe, találkozunk az Istennel. Ő a Vigasztaló, aki válaszol kiáltásunkra, a magányunk mélyéről felszínre törő sötétségre.

Aki azzal a gondolattal lép házasságra, hogy ezzel véglegesen csillapodik emberi kapcsolatfölvétel utáni szomjúsága és magányának sebe meggyógyul, az soha nem lesz boldog. Ugyanígy csalódnak azok is, akik azzal a reménnyel lépnek a közösségbe, hogy belső ürességük megszűnik és lelkük meggyógyul. Csak ha hajlandók vagyunk megérteni és elfogadni ezt a sérülést, és ha ebben elfogadjuk a Szentlélek jelenlétét, akkor tapasztaljuk meg a házaselet és a közösségi élet igazi értelmét. Csak ha készen állok arra, hogy mindig vállaltam szenvedésemet és magányosságomat, sőt inkább azon vagyok, hogy a többieket föntartsam, semmint hogy magammal törődjek, csak akkor tudok teljességgel föloldódni a közösségi és házaseletben. Csak, ha már hiszem azt, hogy a többiek menedékhellyé lehetnek számomra, én pedig minden sebem ellenére a megújulás és élet forrása lehetek számukra, akkor találom meg az igazi békét.

Jézus minden közösség Mestere. Az ő tanítása az útmutatás közösségek megteremtéséhez, amelyek megbocsátáson alapulnak és az ünneplésben teljesednek ki. Jézust azonban barátai elhagyták, az emberi társadalomból kivetették, keresztre feszítették. Egyetlen asszony értette meg őt és élte meg a valóságot vele együtt: Mária, az édesanyja, aki ott állt a kereszt tövében. Ez persze már nemcsak közösség volt, hanem egyesülés, amely fölülmúl minden közösséget. A közösség Mestere maga így kiáltott föl: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?”

A közösségi élet arra való, hogy segítsen engem: ne meneküljek magányom benső mély sebéből, hanem maradjak meg a szeretet valóságában és higgyem egyre jobban: kigyógyulok öncsalásaimból és önzésemből, sőt mások mindennapi kenyere legyenek. A közösségi életben egymásért vagyunk, hogy együtt növekedjünk, megnyissuk sebeinket a végtelen felé, hogy ezáltal bennünk Jézus jelenléte megnyilvánuljon. De mindaddig nem tudjuk elfogadni mélyreható sebeinket, amíg föl nem fedeztük, hogy a közösség az a talaj, ahol az emberi szív gyökeret ereszthet és otthonra találhat. Gyökeret ver; nem a saját kényelmére és nem azért, hogy önmagába zárkózzék, hanem hogy növekedni tudjon és gyümölcsöt hozzon Isten és az emberek számára. Gyökeret verni annyit jelent, hogy fölfedezzük mindazok szövetségét, akik közös életre hivatottak. Ugyanakkor föltáruul előttünk Istennel és a szegényekkel kötött szövetség-

günk. A közösség ugyanis nem önmagáért van, hanem elsősorban másokért: a szegényekért, az egyházért, a társadalomért. Lényegénél fogva missziós jellegű. Az a küldetése, hogy a remény és a szeretet üzenetét vigye el az emberekhez, különösen a szegényekhez.

A közösség nem tud mindaddig létezni, amíg nem lesz forrássá a szegények számára, a szegények pedig a közösség forrásai.

A közösségi élet ezzel tágabb értelmet kap. A közösség tagjai egymással folytatnak közös életet, de jelen vannak a szomszédok tágabb körében is, együtt élnek a szegényekkel és mindazokkal, akik osztozni akarnak reményükben. A kiengesztelődés helyévé válik az a közösség, ahol mindenki érzi, hogy a többiek hordozzák őt, ő pedig másokat. Mindazok barátságának helye, akik ismerik gyöngeségüket, de azt is tudják, hogy szeretik őket és megbocsátanak nekik. Így a közösség az ünneplés helyévé válik.

Az ünnepek jelek, amelyek arra mutatnak, hogy minden szenvedésen, megtisztuláson és halálon túl a menyegzős lakoma, az Istennel együtt ünnepelt élet vár bennünket. Mint egészen személyes találkozás, teljesen betölt minket, csillapítja a végtelen utáni szomjúságunkat és véglegesen meggyógyítja magányunk sebeit.

Érdemes tehát továbbra is együtt járnunk és folytatni zárandokutunkat. Mert van reményünk.

TARTALOMJEGYZÉK

A kiadó előszava	5
Bevezetés	7
I. FEJEZET: EGY SZÍV, EGY LÉLEK	11
Egymáshoz tartozunk	12
Célratörés	14
Mindenki egyért — egy mindenkiért	16
Rokonszenvek, ellenszenvek	18
A megbocsátás szívünk mélyén	21
Türelmesek legyetek!	22
Kölcsönös bizalom	24
Jogom van önmagamhoz	26
Ránszabott meghívás a közösségbe	27
Osztozás a gyöngeségekben	30

Krisztus élő teste	32
Használd kegyelmi ajándékaidat!	33
Személyünk titok	37

II. FEJEZET: SZÖVETSÉGET KÖTÜNK

Felelős vagy közösségedért	43
Az első hívás	51
Hagyd el atyádat, anyádat — és kultúrádat!	54
Házások és a közösség	60
Remény születik	62
Más utak	64
Akik nehézségekkel küzdenek	65
Két közösség között	66

III. FEJEZET: SZÜLETIK, FEJLŐDIK, SODRÓDIK

Növekedik, mint a gyermek	68
A hőskortól a hétköznapiakig	71
Öntudatra ébredünk	72
Vezetési stílus	73
Nyitott szívvel	76
Próbatétel	78
Feszültségek	80
Ha valaki megválnak tőlünk	85
Kívülről nézve	87
Beleszól, de jót mond	88
Együtt növekszünk	90
Csalódások	94
Érettség	95
Előregedés	98
Eszményképekre szükség van	98
Imádság és szolgálat	99
Odaadón meghallgatom	100
Szeressünk együtt lenni	101
Kitárt kapukkal	102
Hűség	106
Az élet sodrában	110
Terjedni, gyökeret verni	113
Szenvedésből sarjad az élet	113
Gondviselés	114
A meggazdagodás veszélye	116
A növekedés kockázata	117
Befogadtatok	119
Térj meg!	120

IV. FEJEZET: LELKI ERŐFORRÁSOK	122
Mindennapi kenyerünk	122
Mindennapi manna	124
Álmélkodunk	126
Ahogy kívülről látják	127
A szó, mint eledel	128
Lazítás, pihenés	131
Szellemi táplálékunk	133
Növekvőben	134
Jó barát	135
Adjunk másoknak!	137
Kérő tekintettel	138
Személyes imádság	141
Kenyérré válni	145
Eucharisztia és közösségi ima	147

V. FEJEZET: A VEZETŐ ÉS ADOMÁNYAI	149
Hivatalos tekintély	149
Istentől kapott küldetés	149
Szolgává lenni	151
Megőrizni a bizalmat	153
A gőg veszélye	154
A legkisebbek szolgálja	156
Megosztott felelősség	156
Ne zárkózz el!	161
Hivatal és személyes kapcsolat	162
Magatartások a vezetővel szemben	165
A megbocsátás jele	169
Hordozni a közösséget	171
Lelkipásztori feladatok	173
Osztoznunk kegyelmi ajándékainkban!	179
Mások meghallgatása	181
Ítéletképesség	181
Hűség	181
Rácsodálkozás	182
Vegyes közösségek	184
Romboló örökség	187
Beszédképesség	188
Szolgálatképesség	188
Amit a szegények adnak	189

VI. FEJEZET: BEFOGADNI ÉS ELFOGADNI	192
A közösség fogad be	194
Kockázat	195
Beilleszkedés	195
A Gondviselés szerepe	196
Az első lépés	197
Kitaszítottak	197
A közösség peremén	203
Bajtárs, de nem testvér	204
Befogadjuk, mert rászorul	205
Nyitott közösség	206
VII. FEJEZET: ÖSSZEJÖVETELEINK	207
Megosztjuk gondjainkat	207
„Szent találkozás”	209
Mit ad az összejövétel?	210
Napirend és munkarend	212
Közös fölismerés	214
VIII. FEJEZET: HÉTKÖZNAPOK	217
Hétköznapi életünk	217
Befelé forduló tevékenység	218
Szervezeti és gazdasági szempontok	220
Inkább nélkülözz, csak szeress!	221
A hétköznapi ritmusa	224
Társadalmi elvárások	226
IX. FEJEZET: ÜNNEPEINK	230
Ünnepel megbékélt szívünk	230
Ünnepi asztal	235
Előkészítjük az ünnepet	239
Meghívásunk a menyegzős lakomára	241
Zárószó	243

